Feel Green

Ενθάρρυνση των Ηγετών στην Ενεργειακή Απόδοση: Ενδυνάμωση των Νέων για να Ξεκινήσουν μια Πράσινη Επανάσταση

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Αριθμός έργου: 2024-1-EL02-KA210-YOU-000252038

ANAX ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ

ACADEMIA ATHENAE

Innovation and Sustainable Development Institute

YOUTH AND LIFELONG LEARNING FOUNDATION

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Youth and Lifelong Learning Foundation (INEDIVIM). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Feel Green

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή
1.1 Σχετικά με το Έργο FEEL GREEN
1.2 Σκοπός του Ηλεκτρονικού Εγχειριδίου
1.3 Στόχοι της Ερευνητικής Δραστηριότητας
1.4 Πεδίο εφαρμογής της έρευνας και της εκπαιδευτικής ανάλυσης
1.5 Μεθοδολογική Προσέγγιση και Στρατηγική Συλλογής Δεδομένων
1.6 Δομή του Εγχειριδίου

2. Βιωσιμότητα και Ενεργειακή Απόδοση στην Ευρώπη
2.1 Ευρωπαϊκές προκλήσεις βιωσιμότητας και το πολιτικό πλαίσιο της πράσινης μετάβασης
2.2 Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία
2.3 GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας
2.4 Προτεραιότητες του Erasmus+ για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα
2.5 Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης και η Συμμετοχή των Νέων
2.6 Γιατί η Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα είναι Σημαντική για τους Εργαζόμενους με Νέους

3. Μεθοδολογία Έρευνας και Συλλογή Δεδομένων
3.1 Ερευνητικοί Στόχοι και Αναλυτικό Πλαίσιο
3.2 Ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης σε ολόκληρη την ΕΕ και τις χώρες εταίρους
3.2.1 Αναλυτική Προσέγγιση
3.2.2 Ευρωπαϊκό Τοπίο Εκπαίδευσης για τη Βιωσιμότητα και την Ενεργειακή Απόδοση
3.2.3 Κατάσταση στην Ελλάδα
3.2.4 Κατάσταση των εργασιών στη Σλοβακία
3.2.5 Κατάσταση στο Λουξεμβούργο
3.2.6 Συγκριτική Ανάλυση και Ερευνητικά Κενά
3.3 Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας και Επιστημονικές Πηγές
3.4 Μεθοδολογία Ηλεκτρονικής Έρευνας
3.5 Ηθικές Σκέψεις και Αξιοπιστία Δεδομένων

4. Ευρήματα Έρευνας και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Αναγκών
4.1 Ευαισθητοποίηση των Συμμετεχόντων σε θέματα Βιωσιμότητας
4.2 Οργανωτικές Πρακτικές στη Βιωσιμότητα και την Ενεργειακή Απόδοση
4.3 Παιδαγωγικές Πρακτικές στην Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα
4.4 Ετοιμότητα για Ψηφιακή Μάθηση και Εκπαιδευτική Καινοτομία
4.5 Ανάγκες Ανάπτυξης Ικανοτήτων, Εμπόδια Υλοποίησης και Μελλοντικές Εκπαιδευτικές Προτεραιότητες
4.6 Βασικές Εκπαιδευτικές Προτεραιότητες που Προκύπτουν από την Έρευνα

Feel Green

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

5. Εκπαιδευτικές Κατηγορίες για το Πλαίσιο Μάθησης για τη Βιωσιμότητα
5.1 Πρακτικές Ενεργειακής Απόδοσης
5.2 Πρακτικές Βιώσιμης Κατανάλωσης
5.3 Ευαισθητοποίηση για το Κλίμα και Αλλαγή Συμπεριφοράς
5.4 Κυκλική Οικονομία και Μείωση Αποβλήτων
5.5 Συμμετοχή στην Κοινότητα και Ενεργός Πολιτότητα
5.6 Ψηφιακή Βιωσιμότητα και Πράσινη Καινοτομία
5.7 Εκπαιδευτικές επιπτώσεις για την εργασία με νέους

6. Καλές Πρακτικές και Μελέτες Περιπτώσεων για την Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα
6.1 Μελέτη Περίπτωσης 1 – Πρακτικές Ενεργειακής Απόδοσης
6.2 Μελέτη Περίπτωσης 2 – Πρακτικές Βιώσιμης Κατανάλωσης
6.3 Μελέτη Περίπτωσης 3 – Ευαισθητοποίηση για το Κλίμα και Αλλαγή Συμπεριφοράς
6.4 Μελέτη Περίπτωσης 4 – Κυκλική Οικονομία και Μείωση Αποβλήτων
6.5 Μελέτη Περίπτωσης 5 – Συμμετοχή στην Κοινότητα και Ενεργός Πολιτότητα
6.6 Μελέτη Περίπτωσης 6 – Ψηφιακή Βιωσιμότητα και Πράσινη Καινοτομία
6.7 Ανάλυση Διασταυρούμενων Περιπτώσεων και Βασικά Διδάγματα που Αποκομίστηκαν

7. Συστάσεις για Εργαζόμενους με Νέους και Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς
7.1 Γενικά Συμπεράσματα
7.2 Εκπαιδευτικές επιπτώσεις για την εργασία με νέους
7.3 Συστάσεις για τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας
7.4 Συστάσεις για Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς
7.5 Συστάσεις για τις τοπικές κοινότητες
7.6 Μελλοντικές Κατευθύνσεις για την Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα

1. Εισαγωγή

1.1 Σχετικά με το Έργο FEEL GREEN

Το FEEL GREEN (Fostering Energy Efficiency Leaders: Empowering Youth to Start a Green Revolution) είναι μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία που υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ με στόχο την προώθηση της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα, την εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση και την ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων μεταξύ των νέων και των εργαζομένων για νέους.

Το έργο αναπτύχθηκε ως απάντηση στις αυξανόμενες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, την αυξανόμενη κατανάλωση ενέργειας, τους μη βιώσιμους τρόπους ζωής και την επείγουσα ανάγκη για μια πράσινη μετάβαση σε όλη την Ευρώπη. Καθώς τα περιβαλλοντικά ζητήματα συνεχίζουν να επηρεάζουν τις κοινότητες σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για εκπαιδευτικές προσεγγίσεις ικανές να ενδυναμώσουν τους πολίτες, ιδίως τους νέους, ώστε να συμμετέχουν ενεργά σε δράσεις και διαδικασίες λήψης αποφάσεων με επίκεντρο τη βιωσιμότητα.

Το FEEL GREEN φέρνει κοντά οργανισμούς από την Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο σε μια συλλογική προσπάθεια για την ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα μέσω της έρευνας, της ανταλλαγής γνώσεων, των καινοτόμων εκπαιδευτικών πόρων και των ευκαιριών πρακτικής μάθησης. Μέσω των δραστηριοτήτων του, το έργο επιδιώκει να υποστηρίξει τους εργαζόμενους για νέους στην παροχή υψηλής ποιότητας μη τυπικής εκπαίδευσης που σχετίζεται με την ενεργειακή απόδοση, την περιβαλλοντική ευθύνη, τον βιώσιμο τρόπο ζωής και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά.

Κεντρικό στοιχείο του έργου είναι η ανάπτυξη εκπαιδευτικών πόρων που συνδυάζουν επιστημονικά στοιχεία, πολιτικές προτεραιότητες, πρακτικές μεθοδολογίες και παραδείγματα από την πραγματική ζωή. Αυτοί οι πόροι στοχεύουν στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης θεμάτων βιωσιμότητας στην εργασία με νέους, ενθαρρύνοντας παράλληλα την αλλαγή συμπεριφοράς, τη συμμετοχή της κοινότητας και την περιβαλλοντική ευθύνη μεταξύ των νέων.

Το έργο συμβάλλει περαιτέρω στους ευρύτερους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και των προτεραιοτήτων του Erasmus+ για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα, προωθώντας τις ικανότητες βιωσιμότητας, την ενεργειακά συνειδητή συμπεριφορά και την ενεργό συμμετοχή σε τοπικές και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες βιωσιμότητας.

1.2 Σκοπός του Ηλεκτρονικού Εγχειριδίου

Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο FEEL GREEN έχει αναπτυχθεί ως ένας ολοκληρωμένος εκπαιδευτικός και ερευνητικός πόρος, σχεδιασμένος για να υποστηρίζει τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας, τους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές, τους ερευνητές και τους οργανισμούς που ασχολούνται με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση.
Το εγχειρίδιο αποτελεί ένα από τα βασικά αποτελέσματα του έργου FEEL GREEN και στοχεύει στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των πολιτικών βιωσιμότητας, των ερευνητικών ευρημάτων, των εκπαιδευτικών μεθοδολογιών και της πρακτικής εφαρμογής. Παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των τρεχουσών προκλήσεων βιωσιμότητας, των εκπαιδευτικών αναγκών, των πρακτικών ενεργειακής απόδοσης και των καινοτόμων προσεγγίσεων που μπορούν να εφαρμοστούν σε περιβάλλοντα εργασίας για νέους και μη τυπικής μάθησης.

Πιο συγκεκριμένα, το εγχειρίδιο επιδιώκει να συλλέξει, να αναλύσει και να παρουσιάσει γνώσεις που προκύπτουν από τις ερευνητικές δραστηριότητες του έργου, συμπεριλαμβανομένης της ανασκόπησης της βιβλιογραφίας, της συγκριτικής ανάλυσης χωρών, της διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, των ευρημάτων ερευνών και του εντοπισμού επιτυχημένων πρακτικών που εφαρμόζονται σε διαφορετικά ευρωπαϊκά πλαίσια.

Πέρα από την ενημερωτική του λειτουργία, το εγχειρίδιο προορίζεται να λειτουργήσει ως ένα πρακτικό εκπαιδευτικό εργαλείο. Προσφέρει καθοδήγηση σε εκπαιδευτικά θέματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, συμμετοχικές μεθοδολογίες, προσεγγίσεις αλλαγής συμπεριφοράς και παραδείγματα καλών πρακτικών που μπορούν να εμπνεύσουν και να υποστηρίξουν μελλοντικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις.
Επιπλέον, το εγχειρίδιο θεσπίζει την εννοιολογική και εκπαιδευτική βάση πάνω στην οποία θα αναπτυχθεί η ψηφιακή πλατφόρμα FEEL GREEN και οι μελλοντικοί μαθησιακοί πόροι, διασφαλίζοντας τη συνοχή μεταξύ των ερευνητικών αποτελεσμάτων, του εκπαιδευτικού περιεχομένου και των ευκαιριών ψηφιακής μάθησης.

1.3 Στόχοι της Ερευνητικής Δραστηριότητας

Η ερευνητική δραστηριότητα που διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου FEEL GREEN είχε ως στόχο τη δημιουργία τεκμηριωμένης γνώσης σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και την ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων μεταξύ των νέων και των εργαζομένων με νέους.
Ο πρωταρχικός στόχος ήταν να αναλυθεί η τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στις χώρες-εταίρους και στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο, προκειμένου να εντοπιστούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες, τα υπάρχοντα κενά, οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες βελτίωσης.

Ένας περαιτέρω στόχος αφορούσε την εξέταση του επιπέδου ευαισθητοποίησης, των στάσεων και των συμπεριφορών που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση μεταξύ διαφορετικών ομάδων ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των νέων, των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας, των εκπαιδευτικών, των ερευνητών και των εκπροσώπων της κοινότητας.

Η έρευνα επιδίωξε επιπλέον να εντοπίσει εκπαιδευτικές τεχνικές, μεθοδολογίες και καλές πρακτικές που έχουν επιδείξει θετικά αποτελέσματα στην προώθηση της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα, της αλλαγής συμπεριφοράς και της ενεργού συμμετοχής. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε σε προσεγγίσεις που μπορούν να ενσωματωθούν αποτελεσματικά σε περιβάλλοντα μη τυπικής εκπαίδευσης και δραστηριότητες νεολαίας.

Ένας άλλος σημαντικός στόχος ήταν η κατηγοριοποίηση και οργάνωση των συλλεγόμενων πληροφοριών σε θεματικούς εκπαιδευτικούς τομείς που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη δομημένων μαθησιακών πόρων και να διευκολύνουν τον μελλοντικό σχεδιασμό της ψηφιακής πλατφόρμας FEEL GREEN.
Τελικά, η ερευνητική δραστηριότητα στόχευε στην παροχή μιας στέρεης βάσης για τη δημιουργία πρακτικού, προσβάσιμου και τεκμηριωμένου εκπαιδευτικού υλικού, ικανού να υποστηρίξει τη μάθηση για τη βιωσιμότητα και να ενθαρρύνει τους νέους να συμβάλουν ενεργά σε ένα πιο πράσινο και βιώσιμο μέλλον.

1.4 Πεδίο εφαρμογής της έρευνας και της εκπαιδευτικής ανάλυσης

Το πεδίο εφαρμογής της έρευνας και της εκπαιδευτικής ανάλυσης του FEEL GREEN εκτείνεται σε πολλαπλές διαστάσεις που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, την ενεργειακή απόδοση, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, τη συμμετοχή των νέων και την άτυπη εκπαίδευση.

Η έρευνα εξέτασε τις ευρωπαϊκές πολιτικές βιωσιμότητας, τα εκπαιδευτικά πλαίσια, τις περιβαλλοντικές στρατηγικές και τις τρέχουσες εξελίξεις που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση. Ταυτόχρονα, διερεύνησε τις πραγματικότητες που βιώνουν οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας και οι νέοι στις χώρες-εταίρους, εντοπίζοντας τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές ανάγκες, τα εμπόδια στη συμμετοχή και τις ευκαιρίες για εμπλοκή στη βιωσιμότητα.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάλυση εκπαιδευτικών προσεγγίσεων που είναι ικανές να υποστηρίξουν την αλλαγή συμπεριφοράς, τον ενεργειακά συνειδητοποιημένο τρόπο ζωής, τα υπεύθυνα πρότυπα κατανάλωσης, τη συμμετοχή στην κοινότητα και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Η ανάλυση έλαβε επίσης υπόψη τον αυξανόμενο ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών και των καινοτόμων μαθησιακών εργαλείων στην υποστήριξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Η εκπαιδευτική προοπτική που υιοθετείται σε όλο το εγχειρίδιο είναι σκόπιμα διεπιστημονική. Η βιωσιμότητα προσεγγίζεται όχι μόνο ως περιβαλλοντικό ζήτημα αλλά και ως κοινωνική, οικονομική, εκπαιδευτική και πολιτική πρόκληση που απαιτεί συνεργασία, συμμετοχή, κριτική σκέψη και συλλογική ευθύνη.

Ως αποτέλεσμα, το εγχειρίδιο συνδυάζει ανάλυση πολιτικής, ερευνητικά ευρήματα, εκπαιδευτικές μεθοδολογίες, πρακτικές τεχνικές και μελέτες περιπτώσεων από την πραγματική ζωή, προκειμένου να παρέχει έναν ολοκληρωμένο και ισορροπημένο πόρο για εργασία με νέους με γνώμονα τη βιωσιμότητα.

Feel Green

1.5 Μεθοδολογική Προσέγγιση και Στρατηγική Συλλογής Δεδομένων

Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εγχειριδίου FEEL GREEN βασίστηκε σε μια δομημένη ερευνητική μεθοδολογία που συνδυάζει ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις. Αυτό το πλαίσιο μικτών μεθόδων επιλέχθηκε προκειμένου να διασφαλιστεί η συλλογή αξιόπιστων, ποικίλων και τεκμηριωμένων πληροφοριών, ικανών να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς στόχους του έργου.

Η ερευνητική διαδικασία περιελάμβανε διάφορες συμπληρωματικές δραστηριότητες, όπως ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, ανάλυση ευρωπαϊκών και εθνικών εγγράφων πολιτικής, συγκριτική εξέταση των πλαισίων των χωρών εταίρων, διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και διεξαγωγή διαδικτυακής έρευνας που απευθύνεται σε άτομα που ασχολούνται με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την εργασία με τους νέους.

Η διαδικτυακή έρευνα συγκέντρωσε πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα, τις συμπεριφορές ενεργειακής απόδοσης, τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τις μαθησιακές προτιμήσεις και τα αντιληπτά εμπόδια που σχετίζονται με την περιβαλλοντική συμμετοχή. Παράλληλα, ενδιαφερόμενοι από τους τομείς της βιωσιμότητας, της εκπαίδευσης και της ενεργειακής απόδοσης συνεισέφεραν εμπειρογνωμοσύνη και πρακτικές γνώσεις που εμπλούτισαν την αναλυτική διαδικασία.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αναλύθηκαν συστηματικά και οργανώθηκαν σε θεματικές κατηγορίες που αντικατοπτρίζουν τα πιο σχετικά θέματα βιωσιμότητας και τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες που προσδιορίστηκαν μέσω της έρευνας. Αυτή η διαδικασία κατηγοριοποίησης στη συνέχεια διαμόρφωσε τη δομή του εγχειριδίου και συνέβαλε στον σχεδιασμό μελλοντικού εκπαιδευτικού υλικού και ψηφιακών μαθησιακών πόρων.

Συνδυάζοντας επιστημονικά στοιχεία, απόψεις ενδιαφερομένων μερών και πρακτικές εμπειρίες, η μεθοδολογία διασφάλισε ότι το εγχειρίδιο αντικατοπτρίζει τόσο τη θεωρητική γνώση όσο και τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

1.6 Δομή του Εγχειριδίου

Το Εγχειρίδιο FEEL GREEN είναι οργανωμένο σε μια σειρά από διασυνδεδεμένα κεφάλαια που καθοδηγούν σταδιακά τον αναγνώστη από τα θεωρητικά θεμέλια της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα προς πρακτικές εκπαιδευτικές εφαρμογές και συστάσεις βασισμένες σε τεκμήρια για την εργασία με νέους.

Μετά από αυτό το εισαγωγικό κεφάλαιο, το εγχειρίδιο παρουσιάζει το ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής μαζί με μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση. Στη συνέχεια, περιγράφει τη μεθοδολογία της έρευνας και παρουσιάζει τα ευρήματα τόσο της έρευνας τεκμηρίωσης όσο και της εμπειρικής έρευνας που διεξήχθη μεταξύ των εργαζομένων για νέους και των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών στις χώρες εταίρους.

Βασιζόμενο σε αυτά τα ευρήματα, το εγχειρίδιο εισάγει ένα δομημένο εκπαιδευτικό πλαίσιο που αποτελείται από έξι βασικές κατηγορίες μάθησης για τη βιωσιμότητα, οι οποίες αντικατοπτρίζουν τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες που προσδιορίστηκαν μέσω της έρευνας. Αυτές οι κατηγορίες παρέχουν την παιδαγωγική βάση για την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Το ακόλουθο κεφάλαιο παρουσιάζει μια συλλογή από ευρωπαϊκές καλές πρακτικές και μελέτες περιπτώσεων που παρουσιάζουν επιτυχημένες πρωτοβουλίες σε διαφορετικά θέματα βιωσιμότητας. Αυτά τα παραδείγματα καταδεικνύουν πώς οι προτεινόμενες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη και να προσαρμοστούν σε ποικίλα εκπαιδευτικά και κοινοτικά πλαίσια.

Τέλος, το εγχειρίδιο ολοκληρώνεται με μια σύνθεση των κύριων ερευνητικών ευρημάτων, μαζί με πρακτικές συστάσεις για τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και τις τοπικές κοινότητες, ενώ παράλληλα σκιαγραφεί τις μελλοντικές κατευθύνσεις για την εκπαίδευση στη βιωσιμότητα και τη συνεχή ανάπτυξη της μάθησης που βασίζεται στις ικανότητες στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους.

2. Βιωσιμότητα και Ενεργειακή Απόδοση στην Ευρώπη

Η μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη και κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη έχει γίνει μια από τις καθοριστικές προτεραιότητες της σύγχρονης ευρωπαϊκής πολιτικής. Η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας, η εξάντληση των πόρων και η αυξανόμενη ζήτηση ενέργειας απαιτεί συντονισμένη δράση σε πολλαπλούς τομείς, με την εκπαίδευση να αναγνωρίζεται ως θεμελιώδης κινητήρια δύναμη για τη μακροπρόθεσμη αλλαγή συμπεριφοράς και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σε αυτό το πλαίσιο, η εργασία για τους νέους έχει αποκτήσει αυξανόμενη σημασία ως ένα μη τυπικό εκπαιδευτικό περιβάλλον ικανό να ενδυναμώσει τους νέους ώστε να αναπτύξουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις αξίες που είναι απαραίτητες για να συμβάλουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση της Ευρώπης.

Αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζει το ευρωπαϊκό πολιτικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο που στηρίζει το έργο FEEL GREEN. Εξετάζει τις κύριες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες, στρατηγικές και πλαίσια ικανοτήτων που διαμορφώνουν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ικανοτήτων Βιωσιμότητας του GreenComp, των προτεραιοτήτων Erasmus+ για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα, και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Μαζί, αυτά τα πλαίσια πολιτικής θέτουν τη στρατηγική βάση πάνω στην οποία έχουν αναπτυχθεί το ερευνητικό, εκπαιδευτικό πλαίσιο και οι πρακτικές συστάσεις που παρουσιάζονται σε όλο το εγχειρίδιο.

2.1 Ευρωπαϊκές προκλήσεις βιωσιμότητας και το πολιτικό πλαίσιο της πράσινης μετάβασης

Η μετάβαση προς ένα βιώσιμο και κλιματικά ουδέτερο μέλλον έχει γίνει μια από τις σημαντικότερες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές προτεραιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα. Τις τελευταίες δεκαετίες, τα επιστημονικά στοιχεία καταδεικνύουν ολοένα και περισσότερο ότι οι ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν συμβάλει σημαντικά στην κλιματική αλλαγή, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την απώλεια βιοποικιλότητας, την εξάντληση των πόρων και τη διαταραχή των οικοσυστημάτων. Αυτές οι προκλήσεις έχουν προκαλέσει αυξανόμενη ανησυχία μεταξύ κυβερνήσεων, διεθνών οργανισμών, ερευνητών και της κοινωνίας των πολιτών, οδηγώντας στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων πλαισίων πολιτικής που στοχεύουν στην υποστήριξη ενός βιώσιμου μετασχηματισμού των σύγχρονων κοινωνιών.

Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η βιωσιμότητα έχει εξελιχθεί από μια πρωτίστως περιβαλλοντική ανησυχία σε έναν διατομεακό πολιτικό στόχο που επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη, τη βιομηχανική παραγωγή, τα ενεργειακά συστήματα, την εκπαίδευση, τις μεταφορές, τη γεωργία, την κοινωνική ένταξη και την καινοτομία. Η αναγνώριση ότι η περιβαλλοντική βιωσιμότητα δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω μεμονωμένων μέτρων έχει ενθαρρύνει τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να υιοθετήσουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις που αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις.

Μία από τις πιο πιεστικές προκλήσεις βιωσιμότητας που αντιμετωπίζει η Ευρώπη είναι η κλιματική αλλαγή. Σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), οι ανθρωπογενείς εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από την παραγωγή ενέργειας, τις μεταφορές, τις βιομηχανικές δραστηριότητες, τη γεωργία και τις αλλαγές χρήσης γης έχουν αυξήσει σημαντικά τις παγκόσμιες θερμοκρασίες από την προβιομηχανική εποχή. Η άνοδος της θερμοκρασίας έχει συσχετιστεί με συχνότερους και σοβαρότερους καύσωνες, ξηρασίες, πλημμύρες, πυρκαγιές και άλλα ακραία καιρικά φαινόμενα, που επηρεάζουν τα οικοσυστήματα, τις υποδομές, τη δημόσια υγεία και την οικονομική σταθερότητα σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέρα από αυτήν.

Παράλληλα με την κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας έχει αναδειχθεί ως μια ακόμη σημαντική πρόκληση για τη βιωσιμότητα. Η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων, η μη βιώσιμη χρήση γης, η ρύπανση, τα χωροκατακτητικά είδη και οι πιέσεις που σχετίζονται με το κλίμα έχουν επιταχύνει την παρακμή των οικοσυστημάτων σε όλη την Ευρώπη. Η βιοποικιλότητα διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διατήρηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών, όπως η παραγωγή τροφίμων, ο καθαρισμός του νερού, η δέσμευση άνθρακα και η ρύθμιση του κλίματος. Κατά συνέπεια, η προστασία και η αποκατάσταση της βιοποικιλότητας έχουν καταστεί βασικά στοιχεία των ευρωπαϊκών στρατηγικών βιωσιμότητας.

Η κατανάλωση πόρων και η παραγωγή αποβλήτων παρουσιάζουν επίσης σημαντικές προκλήσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Παρά τις βελτιώσεις στην αποδοτικότητα των πόρων, οι ευρωπαϊκές οικονομίες εξακολουθούν να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην εξόρυξη και κατανάλωση φυσικών πόρων. Τα γραμμικά μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης, που χαρακτηρίζονται από την προσέγγιση «πάρε-δημιουργήσε-απόρριψε», συμβάλλουν στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, στην αυξημένη παραγωγή αποβλήτων και στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Ως αποτέλεσμα, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα προωθούν ολοένα και περισσότερο τις αρχές της κυκλικής οικονομίας που στοχεύουν στην επέκταση του κύκλου ζωής των προϊόντων, στη μείωση των αποβλήτων, στην αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης και στη βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων.

Οι προκλήσεις που σχετίζονται με την ενέργεια αποτελούν έναν ακόμη κεντρικό πυλώνα της ατζέντας για τη βιωσιμότητα. Ιστορικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα για την υποστήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και της ενεργειακής ασφάλειας. Ωστόσο, η εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα έχει συμβάλει σημαντικά στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, ενώ ταυτόχρονα εκθέτει τα κράτη μέλη σε αστάθεια της αγοράς ενέργειας και γεωπολιτικούς κινδύνους. Η ενεργειακή κρίση που εντάθηκε μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία το 2022 ανέδειξε περαιτέρω τη στρατηγική σημασία της μείωσης της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, της διαφοροποίησης των πηγών ενέργειας και της επιτάχυνσης των επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή απόδοση.

Σε απάντηση σε αυτές τις αλληλένδετες προκλήσεις, η έννοια της «πράσινης μετάβασης» έχει αναδειχθεί ως ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής που καθοδηγεί τον μετασχηματισμό της Ευρώπης προς ένα κλιματικά ουδέτερο, αποδοτικό ως προς τους πόρους και βιώσιμο μέλλον. Η πράσινη μετάβαση αναφέρεται στη συστηματική διαδικασία επανασχεδιασμού των οικονομικών συστημάτων, των μεθόδων παραγωγής, των καταναλωτικών προτύπων, των δομών διακυβέρνησης και των κοινωνικών συμπεριφορών με τρόπους που υποστηρίζουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, διατηρώντας παράλληλα την οικονομική ευημερία και την κοινωνική συνοχή.

Τα θεμέλια πολιτικής της ευρωπαϊκής πράσινης μετάβασης μπορούν να ανιχνευθούν σε διάφορες διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις που έχουν υιοθετηθεί τις τελευταίες δεκαετίες. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η υιοθέτηση της Συμφωνίας του Παρισιού το 2015 αποτέλεσε ορόσημο στη διεθνή διακυβέρνηση του κλίματος. Η Συμφωνία έθεσε τον στόχο του περιορισμού της αύξησης της παγκόσμιας θερμοκρασίας σε πολύ κάτω από 2°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα, ενώ παράλληλα καταβάλλει προσπάθειες για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη σε 1,5°C. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συμφωνίας του Παρισιού και έχουν δεσμευτεί να εφαρμόσουν μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της.

Την ίδια χρονιά υιοθετήθηκε η Ατζέντα των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 και οι δεκαεπτά Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) που την απαρτίζουν. Οι ΣΒΑ εισήγαγαν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που αντιμετωπίζει τις διασυνδεδεμένες προκλήσεις που σχετίζονται με τη φτώχεια, την εκπαίδευση, την υγεία, την ανισότητα, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, τη δράση για το κλίμα και τις παγκόσμιες συνεργασίες. Η Ατζέντα ενίσχυσε την κατανόηση ότι η βιωσιμότητα απαιτεί ολοκληρωμένη και συντονισμένη δράση σε πολλαπλούς τομείς και επίπεδα διακυβέρνησης.

Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτές οι διεθνείς δεσμεύσεις έχουν επηρεάσει σημαντικά την ανάπτυξη πολιτικών και νομοθεσίας που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Ένα σημαντικό ορόσημο επιτεύχθηκε τον Δεκέμβριο του 2019 με την υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θέσπισε μια νέα στρατηγική ανάπτυξης που αποσκοπεί στον μετασχηματισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τους πόρους και ανταγωνιστική οικονομία, επιτυγχάνοντας παράλληλα κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Εισήγαγε επίσης ένα ευρύ φάσμα νομοθετικών πρωτοβουλιών και επενδυτικών μηχανισμών που στοχεύουν στην επιτάχυνση της περιβαλλοντικής και κλιματικής δράσης σε όλους τους τομείς.

Η υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Νόμου για το Κλίμα το 2021 ενίσχυσε περαιτέρω το πλαίσιο πολιτικής της πράσινης μετάβασης, μετατρέποντας τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας σε νομικά δεσμευτική δέσμευση. Ο κανονισμός θέσπισε τη νομική υποχρέωση για την Ευρωπαϊκή Ένωση να επιτύχει μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050 και εισήγαγε έναν ενδιάμεσο στόχο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990.
Οι επακόλουθες πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένου του πακέτου «Fit for 55» και του σχεδίου REPowerEU, έχουν επεκτείνει την αρχιτεκτονική πολιτικής που υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση. Αυτές οι πρωτοβουλίες επικεντρώνονται στην επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας, στη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και στην υποστήριξη της βιώσιμης καινοτομίας σε όλα τα κράτη μέλη.

Είναι σημαντικό ότι τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο ότι η τεχνολογική καινοτομία και οι κανονιστικές μεταρρυθμίσεις από μόνες τους δεν επαρκούν για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Η επιτυχία της πράσινης μετάβασης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις στάσεις, τις συμπεριφορές, τις ικανότητες και την προθυμία των πολιτών να συμμετάσχουν σε δράσεις προσανατολισμένες στη βιωσιμότητα. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση έχει γίνει ένα στρατηγικό πολιτικό μέσο για την υποστήριξη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, της αλλαγής συμπεριφοράς, της δημοκρατικής συμμετοχής και της ανάπτυξης ικανοτήτων βιωσιμότητας.

Αυτή η προοπτική έχει οδηγήσει σε αυξανόμενη πολιτική προσοχή στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΑΑ), τον περιβαλλοντικό γραμματισμό, τις πράσινες δεξιότητες και τη δια βίου μάθηση. Πλαίσια όπως το GreenComp, η Σύσταση του Συμβουλίου για τη Μάθηση για την Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα και οι προτεραιότητες του Erasmus+ για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα τονίζουν ρητά τον ρόλο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των οργανώσεων νέων, των εκπαιδευτικών και των εργαζομένων για νέους στην ενίσχυση των ικανοτήτων βιωσιμότητας και στην ενδυνάμωση των πολιτών ώστε να συμβάλλουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι εργαζόμενοι για νέους κατέχουν μια ιδιαίτερα σημαντική θέση. Μέσω προσεγγίσεων μη τυπικής μάθησης, δραστηριοτήτων εμπλοκής της κοινότητας και συμμετοχικών εκπαιδευτικών μεθοδολογιών, οι εργαζόμενοι για νέους μπορούν να υποστηρίξουν τους νέους στην κατανόηση των προκλήσεων της βιωσιμότητας, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, στην υιοθέτηση υπεύθυνων συμπεριφορών και στην ενεργό συμμετοχή σε περιβαλλοντικές και κλιματικές πρωτοβουλίες.

Το έργο FEEL GREEN εντάσσεται άμεσα σε αυτό το εξελισσόμενο ευρωπαϊκό πολιτικό τοπίο. Εστιάζοντας στην εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση, την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα, την αλλαγή συμπεριφοράς και τη συμμετοχή των νέων, το έργο συμβάλλει στην εφαρμογή βασικών ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων βιωσιμότητας, υποστηρίζοντας παράλληλα τους ευρύτερους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, του GreenComp και των περιβαλλοντικών πολιτικών Erasmus+. Οι ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του έργου επιδιώκουν να ενισχύσουν την ικανότητα των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας και των νέων να ασχολούνται ουσιαστικά με τις προκλήσεις της βιωσιμότητας και να συμβάλλουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση της Ευρώπης.

Αναφορές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Έτοιμοι για την ηλικία των 55: Υλοποίηση του κλιματικού στόχου της ΕΕ για το 2030 στο δρόμο προς την κλιματική ουδετερότητα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2022). Σχέδιο REPowerEU. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. (2023). Εκτίμηση Κλιματικού Κινδύνου στην Ευρώπη. Κοπεγχάγη: ΕΟΠ.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2021). Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 για τη θέσπιση του πλαισίου για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας (Ευρωπαϊκός νόμος για το κλίμα). Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC). (2023). Κλιματική Αλλαγή 2023: Συνθετική Έκθεση. Γενεύη: IPCC.

Ηνωμένα Έθνη. (2015). Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας: Η Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC). (2015). Συμφωνία του Παρισιού. Βόννη: Ηνωμένα Έθνη.

Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO). (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO

2.2 Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αντιπροσωπεύει το πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής για τη βιωσιμότητα και το κλίμα που έχει υιοθετήσει ποτέ η Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 11 Δεκεμβρίου 2019, υπό την ηγεσία της Προέδρου της Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, και θεσπίστηκε ως μια νέα στρατηγική ανάπτυξης που έχει σχεδιαστεί για να μεταμορφώσει την Ευρωπαϊκή Ένωση σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τους πόρους, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Η πρωτοβουλία αναπτύχθηκε ως απάντηση στις κλιμακούμενες περιβαλλοντικές προκλήσεις, στους αυξανόμενους κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα, στην απώλεια βιοποικιλότητας, στην εξάντληση των πόρων και στην αυξανόμενη επείγουσα ανάγκη εκπλήρωσης των δεσμεύσεων που έχουν θεσπιστεί στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού και της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί έναν μακροπρόθεσμο οδικό χάρτη πολιτικής που επιδιώκει να μετασχηματίσει ριζικά το ευρωπαϊκό οικονομικό μοντέλο, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η οικονομική ανάπτυξη αποσυνδέεται από την κατανάλωση πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Σε αντίθεση με προηγούμενες περιβαλλοντικές πολιτικές που επικεντρώνονταν κυρίως σε παρεμβάσεις ανά τομέα, η Πράσινη Συμφωνία εισήγαγε μια συστημική προσέγγιση που ενσωματώνει τη δράση για το κλίμα, την ενεργειακή πολιτική, τον βιομηχανικό μετασχηματισμό, τη βιώσιμη χρηματοδότηση, τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, την προστασία της βιοποικιλότητας, τη βιώσιμη κινητικότητα, τη γεωργία και την εκπαίδευση σε ένα ενιαίο στρατηγικό πλαίσιο.

Ο κεντρικός στόχος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας είναι η επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, καθιστώντας την Ευρώπη την πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρο παγκοσμίως. Η κλιματική ουδετερότητα αναφέρεται στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που παράγονται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και της απομάκρυνσης αερίων του θερμοκηπίου από την ατμόσφαιρα μέσω φυσικών και τεχνολογικών καταβόθρων άνθρακα. Αυτός ο στόχος ενισχύθηκε στη συνέχεια με την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Νόμου για το Κλίμα το 2021, ο οποίος μετέτρεψε τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας σε νομικά δεσμευτική υποχρέωση για όλα τα κράτη μέλη.

Εκτός από τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας για το 2050, η Πράσινη Συμφωνία θέσπισε αρκετούς ενδιάμεσους στόχους που αποσκοπούν στην επιτάχυνση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Ένα από τα σημαντικότερα ορόσημα αφορά τη δέσμευση για μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Αυτός ο στόχος αποτελεί τη βάση της νομοθετικής δέσμης «Fit for 55» και χρησιμεύει ως το κύριο σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της προόδου προς την κλιματική ουδετερότητα.

Feel Green

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία διαρθρώνεται γύρω από διάφορους αλληλένδετους πυλώνες πολιτικής. Ο πρώτος πυλώνας αφορά τη δράση για το κλίμα και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε όλους τους οικονομικούς τομείς. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση των μηχανισμών εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, την προώθηση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και την υποστήριξη τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Ο δεύτερος πυλώνας επικεντρώνεται σε καθαρά και ασφαλή ενεργειακά συστήματα, αναγνωρίζοντας ότι ο ενεργειακός τομέας ευθύνεται για σημαντικό ποσοστό των ευρωπαϊκών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ως εκ τούτου, η Πράσινη Συμφωνία δίνει προτεραιότητα στις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σε έξυπνα ενεργειακά συστήματα, σε τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας και σε βελτιώσεις ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους οικιακούς, εμπορικούς και βιομηχανικούς τομείς.

Ένας τρίτος πυλώνας αφορά τη μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία. Το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, που εγκρίθηκε το 2020 στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας, προωθεί τον βιώσιμο σχεδιασμό προϊόντων, την πρόληψη των αποβλήτων, την αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης, την αποδοτικότητα των πόρων και τα βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης. Ενθαρρύνοντας πιο βιώσιμα μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει στη μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων, ενισχύοντας παράλληλα την οικονομική ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα.

Η προστασία και η αποκατάσταση της βιοποικιλότητας αποτελούν ένα ακόμη θεμελιώδες στοιχείο της Πράσινης Συμφωνίας. Το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα για το 2030, η οποία έθεσε φιλόδοξους στόχους για την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων, τις προστατευόμενες περιοχές, τη βιώσιμη χρήση γης και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Η στρατηγική αναγνωρίζει τη βιοποικιλότητα ως κρίσιμο στοιχείο της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή, της επισιτιστικής ασφάλειας και της ανθρώπινης ευημερίας.

Η βιώσιμη κινητικότητα αποτελεί επίσης βασικό τομέα πολιτικής στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας. Ο τομέας των μεταφορών παραμένει ένας από τους μεγαλύτερους παράγοντες που συμβάλλουν στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρώπη. Κατά συνέπεια, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει μέτρα που αποσκοπούν στην προώθηση συστημάτων μεταφορών χαμηλών εκπομπών, στην επέκταση των δικτύων δημόσιων συγκοινωνιών, στην υποστήριξη της ηλεκτρικής κινητικότητας και στην ανάπτυξη στρατηγικών βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

Η Πράσινη Συμφωνία αναγνωρίζει περαιτέρω ότι η μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα πρέπει να είναι κοινωνικά δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς. Η έννοια της «Δίκαιης Μετάβασης» αναδείχθηκε ως κεντρική αρχή του πλαισίου πολιτικής, διασφαλίζοντας ότι οι περιφέρειες, οι κοινότητες, οι εργαζόμενοι και οι οικονομικοί τομείς που επηρεάζονται δυσανάλογα από τη μετάβαση λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη. Για να διευκολυνθεί αυτός ο στόχος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης το 2020, κινητοποιώντας σημαντικούς οικονομικούς πόρους για την υποστήριξη των πληγεισών περιοχών και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας μετάβασης.

Η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας βασίζεται σε ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο νομοθετικών, οικονομικών και διακυβερνητικών μέσων. Μεταξύ των σημαντικότερων πολιτικών πρωτοβουλιών που σχετίζονται με την Πράσινη Συμφωνία είναι ο Ευρωπαϊκός Νόμος για το Κλίμα (2021), το Πακέτο Fit for 55 (2021), το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία (2020), η Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα για το 2030 (2020), η Στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» (2020), η Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Έξυπνη Κινητικότητα (2020) και το Σχέδιο REPowerEU (2022). Μαζί, αυτές οι πρωτοβουλίες δημιουργούν ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα πολιτικής που έχει σχεδιαστεί για να επιταχύνει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη δράση για το κλίμα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι σημαντικό ότι η Πράσινη Συμφωνία εκτείνεται πέρα από την τεχνολογική καινοτομία και τη ρυθμιστική μεταρρύθμιση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ρητά ότι η επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας απαιτεί ουσιαστικό κοινωνικό μετασχηματισμό που περιλαμβάνει αλλαγή συμπεριφοράς, ενεργό συμμετοχή στα κοινά, ευαισθητοποίηση για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση και η κατάρτιση έχουν αποκτήσει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στις στρατηγικές εφαρμογής της Πράσινης Συμφωνίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επανειλημμένα τονίσει τη σημασία του εξοπλισμού των πολιτών με τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τις αξίες που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική συμμετοχή τους στην πράσινη μετάβαση. Τα εκπαιδευτικά συστήματα, οι οργανώσεις νέων, οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών και οι πάροχοι μη τυπικής μάθησης αναμένεται επομένως να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην ενίσχυση της βιωσιμότητας, της περιβαλλοντικής ευθύνης, της κριτικής σκέψης και της ενεργού συμμετοχής. Αυτή η εκπαιδευτική διάσταση έχει στη συνέχεια επηρεάσει αρκετές συμπληρωματικές πρωτοβουλίες, όπως το GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, τη Σύσταση του Συμβουλίου για τη Μάθηση για την Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα και την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων στο πρόγραμμα Erasmus+. Για την εργασία των νέων, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία παρέχει ένα στρατηγικό πλαίσιο που υπογραμμίζει τη σημασία της συμμετοχής των νέων στη μάθηση και τη δράση που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Οι εργαζόμενοι για νέους αναγνωρίζονται όλο και περισσότερο ως παράγοντες που διευκολύνουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, την αλλαγή συμπεριφοράς, τη συμμετοχή της κοινότητας και την ανάπτυξη ικανοτήτων βιωσιμότητας. Μέσω προσεγγίσεων μη τυπικής εκπαίδευσης, οι οργανώσεις νέων μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας, ενδυναμώνοντας τους νέους να γίνουν ενεργοί συμμετέχοντες σε τοπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές προσπάθειες βιωσιμότητας.

Το έργο FEEL GREEN συμβάλλει άμεσα στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, προωθώντας την ευαισθητοποίηση για την ενεργειακή απόδοση, την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, την περιβαλλοντική ευθύνη και τη συμμετοχή των νέων. Μέσω ερευνητικών δραστηριοτήτων, εκπαιδευτικών πόρων, ευκαιριών ψηφιακής μάθησης και της διάδοσης ορθών πρακτικών, το έργο υποστηρίζει τον ευρύτερο ευρωπαϊκό στόχο της προετοιμασίας των πολιτών για ένα περιβαλλοντικά βιώσιμο και κλιματικά ουδέτερο μέλλον. Με αυτόν τον τρόπο, το FEEL GREEN ευθυγραμμίζεται στενά με τις εκπαιδευτικές και συμμετοχικές διαστάσεις της Πράσινης Συμφωνίας και ενισχύει τον ρόλο της νεολαίας ως καταλύτη για τον κοινωνικό μετασχηματισμό με επίκεντρο τη βιωσιμότητα.

Αναφορές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. COM(2019) 640 final. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020). Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία: Για μια καθαρότερη και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη. COM(2020) 98 final. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020). Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030: Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας. COM(2020) 380 final. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020). Στρατηγική για τη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα – Θέτοντας τις ευρωπαϊκές μεταφορές σε τροχιά για το μέλλον. COM(2020) 789 final. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Έτοιμοι για την ηλικία των 55: Υλοποίηση του κλιματικού στόχου της ΕΕ για το 2030 στο δρόμο προς την κλιματική ουδετερότητα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2022). Σχέδιο REPowerEU. COM(2022) 230 final. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2021). Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 για τη θέσπιση του πλαισίου για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας (Ευρωπαϊκός νόμος για το κλίμα). Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης: Διασφάλιση ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Feel Green

Feel Green

2.3 GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας

Η αυξανόμενη αναγνώριση ότι οι προκλήσεις της βιωσιμότητας απαιτούν όχι μόνο τεχνολογικές και πολιτικές λύσεις, αλλά και σημαντικό μετασχηματισμό συμπεριφοράς, κοινωνίας και πολιτισμού, έχει οδηγήσει τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να δώσουν αυξανόμενη έμφαση στην ανάπτυξη ικανοτήτων ως βασικό μοχλό της πράσινης μετάβασης. Ενώ οι πολιτικές για το κλίμα, οι περιβαλλοντικοί κανονισμοί και οι τεχνολογικές καινοτομίες καθορίζουν τις απαραίτητες διαρθρωτικές συνθήκες για τη βιωσιμότητα, η επιτυχής εφαρμογή τους εξαρτάται τελικά από την ικανότητα των πολιτών να κατανοούν σύνθετα περιβαλλοντικά ζητήματα, να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να συμβάλλουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ανταποκρινόμενο σε αυτήν την ανάγκη, το Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέπτυξε το GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, το οποίο δημοσιεύθηκε επίσημα τον Ιανουάριο του 2022. Το GreenComp σχεδιάστηκε ως ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο αναφοράς που ορίζει τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τις αξίες που είναι απαραίτητες για να συμβάλουν τα άτομα σε ένα βιώσιμο μέλλον. Αντιπροσωπεύει το πρώτο ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων ειδικά αφιερωμένο στη βιωσιμότητα και χρησιμεύει ως κοινό σημείο αναφοράς για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους εκπαιδευτικούς, τους δημιουργούς προγραμμάτων σπουδών, τις οργανώσεις νέων, τους ερευνητές και τους παρόχους κατάρτισης σε όλη την Ευρώπη.

Η ανάπτυξη του GreenComp αντικατοπτρίζει την ευρύτερη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υποστηρίξει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα. Το πλαίσιο αναγνωρίζει ότι οι προκλήσεις βιωσιμότητας είναι πολύπλοκες, αλληλένδετες και συνεχώς εξελισσόμενες, απαιτώντας από τους πολίτες να αναπτύξουν όχι μόνο τεχνικές γνώσεις αλλά και κριτική σκέψη, συστημική σκέψη, μελλοντική παιδεία, ηθική ευθύνη και δεξιότητες συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων.

Το GreenComp αναπτύχθηκε μέσω μιας εκτενούς ανασκόπησης των υφιστάμενων πλαισίων ικανοτήτων βιωσιμότητας, των εκπαιδευτικών πολιτικών, της ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας και των διεθνών πρωτοβουλιών που σχετίζονται με την Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΑΑ). Το πλαίσιο ευθυγραμμίζεται στενά με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών, την ατζέντα της UNESCO για την Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τις ευρύτερες ευρωπαϊκές προτεραιότητες που σχετίζονται με τη δια βίου μάθηση, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και τη δημοκρατική συμμετοχή.

Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά εκπαιδευτικά πλαίσια που επικεντρώνονται κυρίως στην απόκτηση γνώσεων, το GreenComp υιοθετεί μια ολιστική αντίληψη της ανάπτυξης ικανοτήτων. Το πλαίσιο ορίζει τις ικανότητες βιωσιμότητας ως τον συνδυασμό γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών που επιτρέπουν στα άτομα να αναλαμβάνουν ενημερωμένες, υπεύθυνες και αποτελεσματικές δράσεις για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομική ανθεκτικότητα.
Το πλαίσιο δομείται γύρω από τέσσερις αλληλένδετες περιοχές ικανοτήτων, καθεμία από τις οποίες αντιπροσωπεύει μια θεμελιώδη διάσταση της μάθησης και της δράσης για τη βιωσιμότητα.

Ενσωματώνοντας τις Αξίες Βιωσιμότητας
Ο πρώτος τομέας ικανοτήτων επικεντρώνεται στην ανάπτυξη αξιών με επίκεντρο τη βιωσιμότητα και την ηθική ευθύνη. Η GreenComp αναγνωρίζει ότι η βιωσιμότητα συνδέεται θεμελιωδώς με ζητήματα δικαιοσύνης, δικαιοσύνης, ευθύνης και σεβασμού τόσο για τις παρούσες όσο και για τις μελλοντικές γενιές. Επομένως, τα άτομα πρέπει να αναπτύξουν επίγνωση του πώς οι αποφάσεις και οι συμπεριφορές τους επηρεάζουν άλλους ανθρώπους, κοινότητες, οικοσυστήματα και μελλοντικές κοινωνίες.

Αυτός ο τομέας αρμοδιοτήτων περιλαμβάνει τρεις συγκεκριμένες αρμοδιότητες:

- Εκτίμηση της βιωσιμότητας
- Υποστήριξη της δικαιοσύνης
- Προώθηση της φύσης
-

Αυτές οι ικανότητες ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναλογιστούν κριτικά τις προσωπικές τους αξίες, να κατανοήσουν τις ηθικές διαστάσεις των προκλήσεων βιωσιμότητας και να αναγνωρίσουν την εγγενή αξία της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων.

Αγκαλιάζοντας την Πολυπλοκότητα στη Βιωσιμότητα
Ο δεύτερος τομέας ικανοτήτων αναγνωρίζει ότι οι προκλήσεις της βιωσιμότητας χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα, αβεβαιότητα και αλληλεξάρτηση. Περιβαλλοντικά ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή ασφάλεια, η απώλεια βιοποικιλότητας και η σπανιότητα των πόρων δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά μέσα από μεμονωμένες οπτικές γωνίες, αλλά απαιτούν συστημικές προσεγγίσεις ικανές να αναγνωρίζουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ περιβαλλοντικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών παραγόντων.

Αυτός ο τομέας αρμοδιοτήτων αποτελείται από τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Συστημική σκέψη
- Κριτική σκέψη
- Πλαίσιο προβλήματος
-

Αυτές οι ικανότητες υποστηρίζουν τους μαθητές στην ανάλυση πολύπλοκων καταστάσεων, στον εντοπισμό των βαθύτερων αιτιών των προκλήσεων βιωσιμότητας, στην αξιολόγηση πολλαπλών προοπτικών και στην κατανόηση της διασυνδεδεμένης φύσης των περιβαλλοντικών και κοινωνικών συστημάτων.

Για την εκπαίδευση στη βιωσιμότητα και την εργασία με νέους, η συστημική σκέψη είναι ιδιαίτερα σημαντική επειδή επιτρέπει στους μαθητές να ξεπεράσουν τις απλοϊκές εξηγήσεις και να αναπτύξουν μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Οραματιζόμενοι ένα βιώσιμο μέλλον
Ο τρίτος τομέας ικανοτήτων επικεντρώνεται στον αλφαβητισμό για το μέλλον και στην ικανότητα να φανταζόμαστε εναλλακτικές οδούς ανάπτυξης. Η GreenComp αναγνωρίζει ότι η αντιμετώπιση των προκλήσεων βιωσιμότητας απαιτεί την ικανότητα πρόβλεψης μελλοντικών σεναρίων, αξιολόγησης μακροπρόθεσμων συνεπειών και διερεύνησης καινοτόμων λύσεων ικανών να υποστηρίξουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.
Ο τομέας αρμοδιότητας περιλαμβάνει:

- Γραμματισμός του μέλλοντος
- Ικανότητα προσαρμογής
- Εξερευνητική σκέψη

Αυτές οι ικανότητες ενθαρρύνουν τα άτομα να έρχονται σε επαφή με την αβεβαιότητα, να αγκαλιάζουν την καινοτομία και να αναπτύσσουν την ικανότητα να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις μεταβαλλόμενες περιβαλλοντικές, τεχνολογικές και κοινωνικές συνθήκες.

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, ο οραματισμός ενός βιώσιμου μέλλοντος υποστηρίζει τη δημιουργική σκέψη και ενδυναμώνει τους μαθητές ώστε να γίνουν ενεργοί συντελεστές θετικού κοινωνικού και περιβαλλοντικού μετασχηματισμού και όχι παθητικοί παρατηρητές της αλλαγής.

Δρώντας για τη Βιωσιμότητα
Ο τέταρτος τομέας ικανοτήτων επικεντρώνεται στη μετατροπή της γνώσης, των αξιών και της επίγνωσης σε συγκεκριμένη δράση. Το GreenComp τονίζει ότι οι ικανότητες βιωσιμότητας θα πρέπει τελικά να οδηγούν στη συμμετοχή, την εμπλοκή, τη συνεργασία και την αλλαγή συμπεριφοράς.
Οι τρεις αρμοδιότητες που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον τομέα είναι:

- Πολιτική αντιπροσωπεία
- Συλλογική δράση
- Ατομική πρωτοβουλία

Αυτές οι ικανότητες υποστηρίζουν τους μαθητές στον εντοπισμό ευκαιριών για εμπλοκή, στη συμμετοχή σε δημοκρατικές διαδικασίες, στη συνεργασία με άλλους και στην εφαρμογή δράσεων με γνώμονα τη βιωσιμότητα εντός των κοινοτήτων τους.

Αυτή η διάσταση είναι ιδιαίτερα σημαντική για την εργασία με νέους, επειδή συνδέει άμεσα τις μαθησιακές διαδικασίες με τη συμμετοχή στα κοινά και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Μέσω συμμετοχικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, οι εργαζόμενοι με νέους μπορούν να ενθαρρύνουν τους νέους να αναπτύξουν αυτοπεποίθηση, ηγετικές δεξιότητες και πρακτική εμπειρία στην αντιμετώπιση των προκλήσεων βιωσιμότητας σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συλλογικά, οι τέσσερις τομείς ικανοτήτων περιλαμβάνουν δώδεκα ικανότητες βιωσιμότητας που παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη μάθηση σε θέματα βιωσιμότητας σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια. Αντί να ορίζει συγκεκριμένα προγράμματα σπουδών ή μεθόδους διδασκαλίας, το GreenComp χρησιμεύει ως ένα ευέλικτο εργαλείο αναφοράς που μπορεί να προσαρμοστεί στην επίσημη εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τη δια βίου μάθηση και τα μη τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Μία από τις σημαντικότερες συνεισφορές του GreenComp είναι η αναγνώριση της μη τυπικής εκπαίδευσης ως σημαντικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη ικανοτήτων βιωσιμότητας. Το πλαίσιο αναγνωρίζει ρητά ότι οι ικανότητες αναπτύσσονται μέσω της βιωματικής μάθησης, της συμμετοχής, του προβληματισμού, της συνεργασίας και της εμπλοκής στον πραγματικό κόσμο. Αυτή η προοπτική ευθυγραμμίζεται στενά με τις αρχές της εργασίας για τους νέους και υποστηρίζει τη χρήση μεθοδολογιών με επίκεντρο τον μαθητή που ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή και την πρακτική εφαρμογή.

ή για εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, το GreenComp προσφέρει ένα πολύτιμο εννοιολογικό πλαίσιο για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, εργαστηρίων, εκστρατειών ευαισθητοποίησης, κοινοτικών έργων και μαθησιακών εμπειριών που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση. Το πλαίσιο μπορεί να υποστηρίξει τον εντοπισμό μαθησιακών αποτελεσμάτων, την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και την αξιολόγηση των δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα μεταξύ των συμμετεχόντων.

Η σημασία του GreenComp εκτείνεται πέρα από την περιβαλλοντική εκπαίδευση. Ενσωματώνοντας αξίες, συστημική σκέψη, μελλοντική παιδεία και μάθηση προσανατολισμένη στη δράση, το πλαίσιο προωθεί μια ολιστική κατανόηση της βιωσιμότητας που αντικατοπτρίζει τη διασυνδεδεμένη φύση των σύγχρονων προκλήσεων. Αυτή η προσέγγιση υποστηρίζει την ανάπτυξη υπεύθυνων, ενημερωμένων και αφοσιωμένων πολιτών, ικανών να συμβάλουν στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και στις ευρύτερες ατζέντες βιωσιμότητας.

Στο πλαίσιο του έργου FEEL GREEN, το GreenComp χρησιμεύει ως ένα από τα σημαντικότερα εννοιολογικά και παιδαγωγικά πλαίσια αναφοράς. Η έμφαση του έργου στην ενεργειακή απόδοση, την ευαισθητοποίηση για τη βιωσιμότητα, την αλλαγή συμπεριφοράς, την ενεργό συμμετοχή και την εμπλοκή της κοινότητας αντικατοπτρίζει αρκετές βασικές ικανότητες του GreenComp. Επιπλέον, το εκπαιδευτικό υλικό, οι μεθοδολογίες και οι μαθησιακοί πόροι που αναπτύχθηκαν μέσω του FEEL GREEN στοχεύουν στην υποστήριξη της απόκτησης ικανοτήτων βιωσιμότητας που ενδυναμώνουν τους νέους να συμμετάσχουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση της Ευρώπης.

Ευθυγραμμιζόμενο με το GreenComp, το έργο FEEL GREEN συμβάλλει όχι μόνο στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αλλά και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό στόχο της ενίσχυσης των ικανοτήτων βιωσιμότητας που επιτρέπουν στα άτομα και τις κοινότητες να αντιμετωπίζουν τις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις βιωσιμότητας αποτελεσματικά και υπεύθυνα.

Αναφορές

Bianchi, G., Pisiotis, U., & Cabrera Giraldez, M. (2022). GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη μάθηση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών. (2022). GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO.

Ηνωμένα Έθνη. (2015). Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας: Η Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

2.4 Προτεραιότητες του Erasmus+ για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα

Η αυξανόμενη επείγουσα ανάγκη για την κλιματική αλλαγή, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την απώλεια βιοποικιλότητας και την έλλειψη πόρων έχει επηρεάσει σημαντικά τον στρατηγικό προσανατολισμό των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πολιτικών την τελευταία δεκαετία. Αναγνωρίζοντας ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης και του κοινωνικού μετασχηματισμού, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ενσωματώσει σταδιακά τους στόχους περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στα εκπαιδευτικά και νεανικά της προγράμματα. Σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα Erasmus+ έχει αναδειχθεί ως ένα από τα σημαντικότερα μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προώθηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, των ικανοτήτων βιωσιμότητας και της δράσης για το κλίμα μεταξύ των μαθητών, των εκπαιδευτικών, των εργαζομένων για νέους και των οργανισμών.

Το πρόγραμμα Erasmus+ 2021–2027, το οποίο θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/817 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, εισήγαγε το Περιβάλλον και την Καταπολέμηση της Κλιματικής Αλλαγής ως μία από τις τέσσερις οριζόντιες προτεραιότητές του. Η συμπερίληψη αυτής της προτεραιότητας αντικατοπτρίζει την ευρύτερη πολιτική δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υποστηρίξει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και να συμβάλει στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Παράλληλα με την Ένταξη και την Ποικιλομορφία, τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό και τη Συμμετοχή στη Δημοκρατική Ζωή, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα έχει καταστεί ένας οριζόντιος στόχος που πρέπει να ενσωματωθεί σε όλους τους τομείς και τις δράσεις που υποστηρίζονται από το Erasmus+.

Η περιβαλλοντική διάσταση του Erasmus+ βασίζεται σε προηγούμενες προσπάθειες για την ενθάρρυνση βιώσιμων πρακτικών στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και των δραστηριοτήτων για τους νέους. Ωστόσο, η προγραμματική περίοδος 2021-2027 σηματοδοτεί μια σημαντική μετατόπιση από μεμονωμένες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες προς μια πιο συστημική προσέγγιση που τοποθετεί τη βιωσιμότητα στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής καινοτομίας, της οργανωτικής ανάπτυξης, της διεθνούς συνεργασίας και της συμμετοχής των πολιτών.

Σύμφωνα με τον Οδηγό Προγράμματος Erasmus+, η περιβαλλοντική προτεραιότητα στοχεύει στην υποστήριξη έργων που προωθούν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις περιβαλλοντικές και κλιματικές προκλήσεις, ενισχύουν τις ικανότητες βιωσιμότητας, ενθαρρύνουν την αλλαγή συμπεριφοράς και συμβάλλουν στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπεύθυνων κοινωνιών. Το πρόγραμμα αναγνωρίζει ότι η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η εργασία με νέους και ο αθλητισμός μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη της πράσινης μετάβασης, εξοπλίζοντας τα άτομα με τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις αξίες και τις στάσεις που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων βιωσιμότητας.

Ένας από τους κεντρικούς στόχους της περιβαλλοντικής προτεραιότητας του Erasmus+ είναι η ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των συμμετεχόντων. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει τους οργανισμούς να αναπτύξουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν τα αίτια και τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, της απώλειας βιοποικιλότητας, της ρύπανσης, των μη βιώσιμων καταναλωτικών προτύπων και της εξάντλησης των πόρων. Μέσω πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης, οι συμμετέχοντες αναμένεται να αναπτύξουν μια βαθύτερη κατανόηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και των επιπτώσεών τους στην κοινωνία, την οικονομία και τις μελλοντικές γενιές.

Ένας δεύτερος στόχος επικεντρώνεται στην ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων και ικανοτήτων βιωσιμότητας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ολοένα και περισσότερο ότι η επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας απαιτεί εργατικό δυναμικό και πολίτες ικανούς να υποστηρίξουν τη βιώσιμη καινοτομία, την αποδοτικότητα των πόρων, την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις πρακτικές κυκλικής οικονομίας και την περιβαλλοντική διακυβέρνηση. Κατά συνέπεια, το Erasmus+ ενθαρρύνει έργα που προωθούν την παιδεία στη βιωσιμότητα, τη συστημική σκέψη, την κριτική σκέψη, την επίλυση προβλημάτων και την ενεργό συμμετοχή σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Το πρόγραμμα δίνει επίσης σημαντική έμφαση στην αλλαγή συμπεριφοράς και στους βιώσιμους τρόπους ζωής. Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα δεν θεωρείται αποκλειστικά ως ζήτημα τεχνολογικής προόδου ή εφαρμογής πολιτικής, αλλά και ως ζήτημα ατομικής και συλλογικής συμπεριφοράς. Ως εκ τούτου, το Erasmus+ υποστηρίζει πρωτοβουλίες που ενθαρρύνουν την υπεύθυνη κατανάλωση, τη βιώσιμη κινητικότητα, την ενεργειακή απόδοση, τη μείωση των αποβλήτων, τον περιβαλλοντικό εθελοντισμό και τη συμμετοχή της κοινότητας. Οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν την απόκτηση γνώσεων με την πρακτική δράση ενθαρρύνονται ιδιαίτερα, επειδή αυξάνουν την πιθανότητα μακροπρόθεσμου μετασχηματισμού συμπεριφοράς.

Ένας άλλος σημαντικός στόχος αφορά τη βιωσιμότητα των οργανισμών. Το Erasmus+ ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες οργανισμούς να ενσωματώσουν περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές στις επιχειρησιακές τους δραστηριότητες και στις διαδικασίες διαχείρισης έργων. Αυτό περιλαμβάνει τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα, την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, την προώθηση ψηφιακών εναλλακτικών λύσεων αντί των φυσικών μετακινήσεων, όπου είναι απαραίτητο, την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών προμηθειών και την υιοθέτηση φιλικών προς το περιβάλλον προσεγγίσεων διαχείρισης εκδηλώσεων. Μέσω αυτών των μέτρων, οι οργανισμοί αναμένεται όχι μόνο να διδάσκουν τη βιωσιμότητα αλλά και να την επιδεικνύουν στην πράξη.

Το πρόγραμμα προωθεί περαιτέρω την καινοτομία στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη νέων μεθοδολογιών, ψηφιακών εργαλείων, εκπαιδευτικών πόρων και συνεργατικών μαθησιακών περιβαλλόντων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε προσεγγίσεις μη τυπικής και άτυπης μάθησης που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να ασχολούνται ενεργά με περιβαλλοντικά ζητήματα μέσω βιωματικής μάθησης, δραστηριοτήτων βασισμένων σε έργα, μάθησης από ομοτίμους, προσομοιώσεων, κοινοτικών πρωτοβουλιών και συμμετοχικών εργαστηρίων.

Στον τομέα της νεολαίας, η περιβαλλοντική προτεραιότητα έχει ιδιαίτερη σημασία. Οι οργανώσεις νεολαίας αναγνωρίζονται ως βασικοί παράγοντες στην υποστήριξη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, της ενεργού συμμετοχής των νέων στα κοινά και της συμμετοχής των νέων στην κοινότητα. Μέσω ανταλλαγών νέων, δραστηριοτήτων κινητικότητας, εκπαιδευτικών μαθημάτων, συμπράξεων συνεργασίας και τοπικών πρωτοβουλιών, το Erasmus+ επιδιώκει να ενδυναμώσει τους νέους ώστε να συμβάλουν ενεργά στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη δράση για το κλίμα.

Το πρόγραμμα υπογραμμίζει ρητά τον ρόλο της εργασίας των νέων στην υποστήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων βιωσιμότητας. Οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να ενσωματώνουν περιβαλλοντικά θέματα στις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες και να δημιουργούν ευκαιρίες για τους νέους να εξερευνήσουν τις προκλήσεις της βιωσιμότητας μέσω συμμετοχικών και μαθητοκεντρικών προσεγγίσεων. Αυτή η προοπτική ευθυγραμμίζεται στενά με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη μη τυπική εκπαίδευση, οι οποίες δίνουν έμφαση στη βιωματική μάθηση, τον κριτικό στοχασμό, την κοινωνική εμπλοκή και την ενεργό συμμετοχή.

Η περιβαλλοντική προτεραιότητα του Erasmus+ συνδέεται στενά με άλλα σημαντικά ευρωπαϊκά πλαίσια πολιτικής. Υποστηρίζει άμεσα την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του Ευρωπαϊκού Νόμου για το Κλίμα, του Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, της Ευρωπαϊκής Ατζέντας Δεξιοτήτων, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και του GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Μέσω αυτής της ευθυγράμμισης πολιτικής, το Erasmus+ συμβάλλει σε μια ευρύτερη ευρωπαϊκή προσπάθεια που αποσκοπεί στην ενίσχυση της περιβαλλοντικά υπεύθυνης ιδιότητας του πολίτη και στην υποστήριξη της μετάβασης προς ένα βιώσιμο και κλιματικά ουδέτερο μέλλον.

Για έργα που λειτουργούν στον τομέα της νεολαίας, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα δεν θεωρείται πλέον προαιρετικός θεματικός τομέας, αλλά μάλλον στρατηγική προτεραιότητα που θα πρέπει να ενσωματώνεται σε όλες τις διαδικασίες σχεδιασμού, υλοποίησης, διάδοσης και αξιολόγησης του έργου. Οι αιτούντες ενθαρρύνονται να καταδείξουν πώς τα έργα τους συμβάλλουν στους περιβαλλοντικούς στόχους και πώς οι παράμετροι βιωσιμότητας ενσωματώνονται τόσο στο εκπαιδευτικό περιεχόμενο όσο και στις οργανωτικές πρακτικές.

Σε αυτό το πλαίσιο πολιτικής, το έργο FEEL GREEN αποτελεί άμεση απάντηση στις προτεραιότητες του Erasmus+ για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα. Το έργο συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος προωθώντας την ευαισθητοποίηση για την ενεργειακή απόδοση, την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, την αλλαγή συμπεριφοράς και την ανάπτυξη πράσινων ικανοτήτων μεταξύ των εργαζομένων για νέους και των νέων. Μέσω ερευνητικών δραστηριοτήτων, εκπαιδευτικών πόρων, αναγνώρισης καλών πρακτικών και ευκαιριών ψηφιακής μάθησης, το FEEL GREEN υποστηρίζει την ανάπτυξη περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένων πολιτών, ικανών να συμβάλουν ενεργά στους τοπικούς και ευρωπαϊκούς στόχους βιωσιμότητας.

Επιπλέον, η έμφαση του έργου στη μη τυπική εκπαίδευση, τη συμμετοχή των νέων, τη συμμετοχή της κοινότητας και την ανάπτυξη ικανοτήτων βιωσιμότητας αντικατοπτρίζει την εκπαιδευτική φιλοσοφία που διέπει το πρόγραμμα Erasmus+. Εξοπλίζοντας τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας με μεθοδολογίες βασισμένες σε τεκμηριωμένα στοιχεία, πρακτικά εργαλεία και εκπαιδευτικούς πόρους που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση και τη βιωσιμότητα, το FEEL GREEN συμβάλλει στον ευρύτερο ευρωπαϊκό στόχο της ενδυνάμωσης των νέων ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση και να υποστηρίξει την επίτευξη μακροπρόθεσμων στόχων για το κλίμα και τη βιωσιμότητα.

Αναφορές

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2021). Κανονισμός (ΕΕ) 2021/817 για τη θέσπιση του Erasmus+: του προγράμματος της Ένωσης για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Οδηγός Προγράμματος Erasmus+ 2021–2027. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Οδηγός Προγράμματος Erasmus+ 2024. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2020). Ευρωπαϊκή Ατζέντα Δεξιοτήτων για Βιώσιμη Ανταγωνιστικότητα, Κοινωνική Δικαιοσύνη και Ανθεκτικότητα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη μάθηση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών. (2022). GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ηνωμένα Έθνη. (2015). Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας: Η Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

2.5 Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης και η Συμμετοχή των Νέων

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα διεθνή πλαίσια πολιτικής για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στον εικοστό πρώτο αιώνα. Υιοθετημένοι από όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 στο πλαίσιο της Ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, οι ΣΒΑ καθιέρωσαν ένα παγκόσμιο σχέδιο για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων που σχετίζονται με τη φτώχεια, την ανισότητα, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την κλιματική αλλαγή, την ειρήνη, την ευημερία και την κοινωνική ένταξη. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα πλαίσια ανάπτυξης, οι ΣΒΑ υιοθετούν μια ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση που αναγνωρίζει την αλληλεξάρτηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών διαστάσεων της βιωσιμότητας.

Η υιοθέτηση της Ατζέντας του 2030 αποτέλεσε μια ορόσημο στη διεθνή διακυβέρνηση. Βασιζόμενοι στα επιτεύγματα και τους περιορισμούς των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας (ΑΣΧ), οι ΣΒΑ εισήγαγαν ένα πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο που έχει σχεδιαστεί για να καθοδηγεί τις εθνικές και διεθνείς πολιτικές έως το 2030. Η Ατζέντα βασίζεται στην αρχή «να μην αφήνουμε κανέναν πίσω», τονίζοντας τη σημασία της χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και των ίσων ευκαιριών για όλα τα άτομα και τις κοινότητες.

Το πλαίσιο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης αποτελείται από δεκαεπτά αλληλένδετους στόχους, 169 στόχους και περισσότερους από 230 δείκτες που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της προόδου σε παγκόσμιο, περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Οι στόχοι καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα προκλήσεων βιωσιμότητας, όπως η μείωση της φτώχειας, η ποιοτική εκπαίδευση, η ισότητα των φύλων, η καθαρή ενέργεια, οι βιώσιμες πόλεις, η υπεύθυνη κατανάλωση, η δράση για το κλίμα, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και οι παγκόσμιες συνεργασίες.

Ένα καθοριστικό χαρακτηριστικό των ΣΒΑ είναι η αναγνώριση ότι οι προκλήσεις της βιωσιμότητας δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μεμονωμένα. Η πρόοδος προς έναν στόχο συχνά επηρεάζει την πρόοδο προς άλλους, δημιουργώντας ένα πολύπλοκο σύστημα αλληλεξαρτήσεων που απαιτεί ολοκληρωμένες πολιτικές απαντήσεις. Αυτή η συστημικά προσανατολισμένη προοπτική ευθυγραμμίζεται στενά με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη βιωσιμότητα και αντικατοπτρίζει πολλές από τις αρχές που ενσωματώθηκαν αργότερα σε ευρωπαϊκά πλαίσια βιωσιμότητας, όπως το GreenComp και η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

Αρκετοί Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι ιδιαίτερα σχετικοί με τους στόχους του έργου FEEL GREEN και τον ευρύτερο τομέα της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

ΣΒΑ 4: Ποιοτική Εκπαίδευση
Ο Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης 4 επιδιώκει να «εξασφαλίσει μια χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη ποιοτική εκπαίδευση και να προωθήσει ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους». Στο πλαίσιο αυτού του στόχου, ο Στόχος 4.7 απαιτεί ρητά από όλους τους μαθητές να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό περιλαμβάνει την εκπαίδευση που σχετίζεται με βιώσιμους τρόπους ζωής, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την παγκόσμια ιθαγένεια και την πολιτιστική ποικιλομορφία.
Η συμπερίληψη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στον ΣΒΑ 4 αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη διεθνή αναγνώριση ότι η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι οργανώσεις νέων και οι πάροχοι μη τυπικής μάθησης αναμένεται να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην προετοιμασία των πολιτών για την αντιμετώπιση των τρεχουσών και μελλοντικών προκλήσεων βιωσιμότητας.

Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης 7: Προσιτή και Καθαρή Ενέργεια
Ο Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης 7 επικεντρώνεται στη διασφάλιση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους. Ο στόχος προωθεί την αυξημένη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις βελτιώσεις στην ενεργειακή απόδοση και την ενισχυμένη πρόσβαση σε τεχνολογίες βιώσιμης ενέργειας.
Η ενεργειακή απόδοση αποτελεί έναν από τους πιο οικονομικά αποδοτικούς μηχανισμούς για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας και την υποστήριξη των προσπαθειών μετριασμού της κλιματικής αλλαγής. Κατά συνέπεια, οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες που προωθούν την ενεργειακή παιδεία και την υπεύθυνη κατανάλωση ενέργειας συμβάλλουν άμεσα στην επίτευξη του ΣΒΑ 7.
Δεδομένης της εστίασής του στην ευαισθητοποίηση σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και την αλλαγή συμπεριφοράς, το έργο FEEL GREEN υποστηρίζει άμεσα την υλοποίηση αυτού του στόχου.

ΣΒΑ 11: Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες
Ο ΣΒΑ 11 στοχεύει να καταστήσει τις πόλεις και τους ανθρώπινους οικισμούς χωρίς αποκλεισμούς, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους. Ο στόχος αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την αστικοποίηση, την κινητικότητα, την ποιότητα του περιβάλλοντος, τη συμμετοχή του κοινού, την πολιτιστική κληρονομιά και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή.
Καθώς περισσότερο από το 70% του ευρωπαϊκού πληθυσμού κατοικεί σε αστικές περιοχές, οι τοπικές κοινότητες έχουν γίνει σημαντικά πεδία δράσης για τη βιωσιμότητα. Η συμμετοχή των νέων σε κοινοτικές πρωτοβουλίες, περιβαλλοντικές εκστρατείες και τοπικά έργα βιωσιμότητας συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων του ΣΒΑ 11.

ΣΒΑ 12: Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή
Ο ΣΒΑ 12 προωθεί βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής μέσω βελτιωμένης αποδοτικότητας των πόρων, μείωσης των αποβλήτων, προσεγγίσεων κυκλικής οικονομίας και βιώσιμων τρόπων ζωής.
Ο στόχος αναγνωρίζει ότι τα μη βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης συγκαταλέγονται στους κύριους παράγοντες της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής. Οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη χρήση των πόρων, τη διαχείριση των αποβλήτων και την υπεύθυνη κατανάλωση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της εφαρμογής του Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης 12.

ΣΒΑ 13: Δράση για το Κλίμα
Ο ΣΒΑ 13 απαιτεί επείγουσα δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της. Ο στόχος ενθαρρύνει τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, την προσαρμογή, την οικοδόμηση ανθεκτικότητας και την εκπαίδευση για το κλίμα.

Ο Στόχος 13.3 τονίζει συγκεκριμένα τη σημασία της βελτίωσης της εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης και της θεσμικής ικανότητας σχετικά με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν. Αυτός ο στόχος υπογραμμίζει τον στρατηγικό ρόλο της εκπαίδευσης στην υποστήριξη της δράσης για το κλίμα και στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευθύνης μεταξύ των πολιτών.

ΣΒΑ 17: Συνεργασίες για τους Στόχους
Ο ΣΒΑ 17 επικεντρώνεται στην ενίσχυση των συνεργασιών και της συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων και διεθνών οργανισμών.

Η εφαρμογή πολιτικών βιωσιμότητας εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από συνεργατικές προσεγγίσεις που περιλαμβάνουν πολλαπλά ενδιαφερόμενα μέρη. Τα ευρωπαϊκά έργα συνεργασίας που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο προγραμμάτων όπως το Erasmus+ αντιπροσωπεύουν πρακτικά παραδείγματα του ΣΒΑ 17 στην πράξη, διευκολύνοντας την ανταλλαγή γνώσεων, την ανάπτυξη ικανοτήτων και τη διακρατική συνεργασία για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Πέρα από την περιβαλλοντική τους διάσταση, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης δίνουν σημαντική έμφαση στη συμμετοχή, την ενδυνάμωση και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Οι νέοι αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο ως βασικοί παράγοντες για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Αντί να θεωρούνται αποκλειστικά ως δικαιούχοι των πολιτικών βιωσιμότητας, οι νέοι θεωρούνται πλέον ως εταίροι, καινοτόμοι, υποστηρικτές και φορείς αλλαγής, ικανοί να συμβάλουν ουσιαστικά στον περιβαλλοντικό και κοινωνικό μετασχηματισμό.

Αυτή η μετατόπιση της προοπτικής αντικατοπτρίζεται σε πολλά διεθνή έγγραφα πολιτικής και πρωτοβουλίες των Ηνωμένων Εθνών. Η Στρατηγική των Ηνωμένων Εθνών για τη Νεολαία, η οποία ξεκίνησε το 2018, τονίζει τη σημασία της συμμετοχής των νέων στην επίτευξη της Ατζέντας του 2030 και αναγνωρίζει τους νέους ως κρίσιμους ενδιαφερόμενους φορείς στη διαμόρφωση βιώσιμου μέλλοντος. Ομοίως, η UNESCO και άλλοι διεθνείς οργανισμοί έχουν επανειλημμένα τονίσει τον ρόλο της συμμετοχής των νέων στην αντιμετώπιση των προκλήσεων βιωσιμότητας και στην ενίσχυση της δημοκρατικής διακυβέρνησης.

Η συμμετοχή των νέων συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη με διάφορους τρόπους. Πρώτον, ενισχύει τη νομιμότητα και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών βιωσιμότητας, διασφαλίζοντας ότι οι απόψεις και οι εμπειρίες των νέων λαμβάνονται υπόψη στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Δεύτερον, η συμμετοχή προωθεί την ανάληψη ευθύνης και τη δέσμευση, αυξάνοντας την πιθανότητα οι πρωτοβουλίες βιωσιμότητας να δημιουργήσουν μακροπρόθεσμη αλλαγή συμπεριφοράς. Τέλος, η ενεργός συμμετοχή επιτρέπει στους νέους να αναπτύξουν κρίσιμες ικανότητες που σχετίζονται με την ηγεσία, τη συνεργασία, την επίλυση προβλημάτων, τη δημοκρατική δέσμευση και την κοινωνική ευθύνη.

Στον τομέα της εργασίας για τους νέους, η συμμετοχή θεωρείται τόσο μεθοδολογική αρχή όσο και εκπαιδευτικός στόχος. Οι προσεγγίσεις της μη τυπικής μάθησης ενθαρρύνουν τους νέους να συμμετέχουν ενεργά στον εντοπισμό των προκλήσεων της κοινότητας, στον σχεδιασμό λύσεων, στην εφαρμογή πρωτοβουλιών και στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Τέτοιες προσεγγίσεις συμβάλλουν όχι μόνο στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αλλά και στην ανάπτυξη της ενεργού συμμετοχής στα κοινά και της δημοκρατικής συμμετοχής.

Συνεπώς, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης παρέχουν ένα σημαντικό πλαίσιο πολιτικής για την εργασία των νέων και την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Προωθώντας την περιβαλλοντική ευθύνη, την κοινωνική ένταξη, τη δια βίου μάθηση, τη συμμετοχή της κοινότητας και τη διεθνή συνεργασία, οι ΣΒΑ καθιερώνουν ένα ολοκληρωμένο όραμα για τη βιώσιμη ανάπτυξη που εκτείνεται πέρα από την προστασία του περιβάλλοντος και μόνο.

Το έργο FEEL GREEN είναι στενά συνδεδεμένο με αυτό το όραμα. Μέσω της έμφασης που δίνει στην εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση, την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα, την αλλαγή συμπεριφοράς, την ενδυνάμωση των νέων και τη συμμετοχή στην κοινότητα, το έργο συμβάλλει άμεσα στην υλοποίηση διαφόρων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG), ιδίως των Στόχων 4, 7, 11, 12, 13 και 17. Επιπλέον, εξοπλίζοντας τους εργαζόμενους για νέους και τους νέους με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες που είναι απαραίτητες για να συμμετάσχουν σε δράσεις σχετικές με τη βιωσιμότητα, το FEEL GREEN υποστηρίζει τον ευρύτερο στόχο της ενδυνάμωσης των μελλοντικών γενεών ώστε να συμβάλλουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Αναφορές

Ηνωμένα Έθνη. (2015). Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας: Η Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

Ηνωμένα Έθνη. (2023). Έκθεση για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης 2023. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

Υπουργείο Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (UNDESA). (2022). Πλατφόρμα Γνώσης για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

Ηνωμένα Έθνη. (2018). Νεολαία 2030: Η Στρατηγική των Ηνωμένων Εθνών για τη Νεολαία. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO.

UNESCO. (2021). Μαθαίνουμε για τον Πλανήτη μας: Μια Παγκόσμια Ανασκόπηση του Πώς Ενσωματώνονται τα Περιβαλλοντικά Ζητήματα στην Εκπαίδευση. Παρίσι: UNESCO.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών. (2022). GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Feel Green

2.6 Γιατί η Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα είναι Σημαντική για τους Εργαζόμενους με Νέους

Ο επιταχυνόμενος ρυθμός της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, της κλιματικής αλλαγής, της απώλειας βιοποικιλότητας, της εξάντλησης των πόρων και της ενεργειακής ανασφάλειας έχει μεταμορφώσει ριζικά τον ρόλο της εκπαίδευσης στις σύγχρονες κοινωνίες. Ενώ οι προκλήσεις βιωσιμότητας αντιμετωπίζονται συχνά μέσω περιβαλλοντικών πολιτικών, τεχνολογικής καινοτομίας και οικονομικών μεταρρυθμίσεων, υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των ερευνητών και των διεθνών οργανισμών ότι οι μακροπρόθεσμες μεταβάσεις στη βιωσιμότητα δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς ουσιαστικές αλλαγές στην ανθρώπινη συμπεριφορά, τις κοινωνικές αξίες και τη συμμετοχή των πολιτών. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση έχει αναδειχθεί ως ένας κρίσιμος μηχανισμός για την ενίσχυση των γνώσεων, των ικανοτήτων, των στάσεων και των συμπεριφορών που είναι απαραίτητες για την υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι εργαζόμενοι για νέους κατέχουν μια ιδιαίτερα σημαντική θέση. Ως παράγοντες που διευκολύνουν την άτυπη μάθηση, τη συμμετοχή στην κοινότητα, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την προσωπική ανάπτυξη, οι εργαζόμενοι για νέους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία των νέων για την κατανόηση και την αντιμετώπιση σύνθετων προκλήσεων βιωσιμότητας. Η συμβολή τους εκτείνεται πέρα από τη μετάδοση πληροφοριών, περιλαμβάνοντας την ανάπτυξη κριτικής σκέψης, δεξιοτήτων συμμετοχής, περιβαλλοντικής ευθύνης και ικανοτήτων προσανατολισμένων στη βιωσιμότητα, οι οποίες επιτρέπουν στους νέους να συμμετάσχουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση.

Η αυξανόμενη έμφαση στις πολιτικές στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα αντικατοπτρίζει ευρύτερες εξελίξεις τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, το πλαίσιο Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (EAA) της UNESCO, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το GreenComp και το πρόγραμμα Erasmus+ αναγνωρίζουν την εκπαίδευση ως στρατηγικό μοχλό μετασχηματισμού της βιωσιμότητας. Αυτά τα πλαίσια πολιτικής συμμερίζονται την αντίληψη ότι η περιβαλλοντική βιωσιμότητα δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω κανονιστικών μέτρων και τεχνολογικών λύσεων. Αντίθετα, απαιτεί ενημερωμένους, αφοσιωμένους και υπεύθυνους πολίτες, ικανούς να λαμβάνουν βιώσιμες αποφάσεις στην καθημερινή τους ζωή και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική αλλαγή.

Συνεπώς, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα γίνεται ολοένα και περισσότερο κατανοητή ως μια διαδικασία δια βίου μάθησης που δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να αποκτήσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις αξίες και τις στάσεις που είναι απαραίτητες για να συμβάλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτή η προσέγγιση εκτείνεται πέρα από την παραδοσιακή περιβαλλοντική εκπαίδευση, αντιμετωπίζοντας τις διασυνδεδεμένες περιβαλλοντικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαστάσεις της βιωσιμότητας. Οι μαθητές ενθαρρύνονται όχι μόνο να κατανοούν τις προκλήσεις της βιωσιμότητας, αλλά και να αναλύουν κριτικά τις αιτίες τους, να αξιολογούν εναλλακτικές λύσεις και να συμμετέχουν σε δράσεις που υποστηρίζουν θετικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά αποτελέσματα.

Για τους εργαζόμενους για νέους, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία για την ενίσχυση της σημασίας και του αντίκτυπου της εργασίας για τους νέους στις σύγχρονες κοινωνίες. Οι νέοι είναι από τις γενιές που είναι πιθανότερο να βιώσουν τις μακροπρόθεσμες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και της σπανιότητας των πόρων. Ταυτόχρονα, έχουν επιδείξει αυξανόμενο ενδιαφέρον για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και έχουν αναδειχθεί σε εξέχοντες παράγοντες στο πλαίσιο παγκόσμιων κινημάτων για το κλίμα, εκστρατειών βιωσιμότητας και κοινοτικών πρωτοβουλιών. Ως αποτέλεσμα, οι οργανώσεις νέων αναμένεται όλο και περισσότερο να παρέχουν εκπαιδευτικές ευκαιρίες που επιτρέπουν στους νέους να εξερευνήσουν τις προκλήσεις της βιωσιμότητας, να αναπτύξουν πράσινες ικανότητες και να συμμετέχουν σε περιβαλλοντικές δράσεις.

Έρευνες που διεξήχθησαν από την UNESCO, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διάφορα ακαδημαϊκά ιδρύματα καταδεικνύουν με συνέπεια ότι οι νέοι συχνά εκφράζουν έντονη ανησυχία σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα, ενώ ταυτόχρονα αναφέρουν περιορισμένη εμπιστοσύνη στην ικανότητά τους να επηρεάσουν τα αποτελέσματα της βιωσιμότητας. Αυτό το χάσμα μεταξύ ευαισθητοποίησης και δράσης υπογραμμίζει τη σημασία των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που υπερβαίνουν την παροχή πληροφοριών και υποστηρίζουν ενεργά τη συμμετοχή, την ενδυνάμωση και την αλλαγή συμπεριφοράς.

Οι εργαζόμενοι για νέους βρίσκονται σε μοναδική θέση για να αντιμετωπίσουν αυτήν την πρόκληση μέσω της χρήσης μεθοδολογιών μη τυπικής εκπαίδευσης. Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά περιβάλλοντα τάξης, η εργασία για νέους συχνά βασίζεται σε συμμετοχικές, μαθητοκεντρικές και βιωματικές προσεγγίσεις που ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή, τον προβληματισμό, τη συνεργασία και την πρακτική εφαρμογή. Αυτές οι μεθοδολογίες δημιουργούν ευκαιρίες για τους νέους να συνδέσουν τις έννοιες της βιωσιμότητας με τις προσωπικές τους εμπειρίες, τις τοπικές κοινότητες και τις καθημερινές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Οι προσεγγίσεις βιωματικής μάθησης είναι ιδιαίτερα σημαντικές στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Δραστηριότητες όπως κοινοτικά έργα, περιβαλλοντικές εκστρατείες, πρωτοβουλίες εξοικονόμησης ενέργειας, εμπειρίες μάθησης σε εξωτερικούς χώρους, προσομοιώσεις, δραστηριότητες αλληλοδιδακτικής και προγράμματα συμμετοχής στα κοινά επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν πρακτική κατανόηση, ενισχύοντας ταυτόχρονα το κίνητρο και τη δέσμευση για δράση σχετική με τη βιωσιμότητα. Μέσω τέτοιων εμπειριών, η βιωσιμότητα γίνεται μια βιωμένη πραγματικότητα και όχι μια αφηρημένη έννοια.

Επιπλέον, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη ενός ευρέος φάσματος εγκάρσιων ικανοτήτων που είναι εξαιρετικά σημαντικές για την προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική ανάπτυξη. Αυτές περιλαμβάνουν την κριτική σκέψη, την επίλυση προβλημάτων, τη συνεργασία, την επικοινωνία, τη δημιουργικότητα, τη συστημική σκέψη, την προσαρμοστικότητα και την ηγεσία. Τέτοιες ικανότητες αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο ως απαραίτητες για την αντιμετώπιση των αβεβαιοτήτων και των πολυπλοκοτήτων που σχετίζονται με τις σύγχρονες περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις.

Η δημοσίευση του GreenComp: The European Sustainability Competence Framework το 2022 ενίσχυσε περαιτέρω τη στρατηγική σημασία των ικανοτήτων βιωσιμότητας στην εκπαιδευτική πρακτική. Το GreenComp προσδιορίζει μια σειρά ικανοτήτων που σχετίζονται με τις αξίες βιωσιμότητας, τη συστημική σκέψη, τον μελλοντικό γραμματισμό και τη μάθηση προσανατολισμένη στη δράση, πολλές από τις οποίες ευθυγραμμίζονται στενά με τις αρχές και τις μεθοδολογίες που παραδοσιακά συνδέονται με την εργασία με νέους. Κατά συνέπεια, οι εργαζόμενοι με νέους μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της ανάπτυξης αυτών των ικανοτήτων μέσω δραστηριοτήτων μη τυπικής μάθησης και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων με βάση την κοινότητα.

Μια άλλη σημαντική πτυχή αφορά τη σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και της δημοκρατικής συμμετοχής. Οι προκλήσεις της βιωσιμότητας συχνά περιλαμβάνουν σύνθετες πολιτικές αποφάσεις, αντικρουόμενα συμφέροντα και μακροπρόθεσμες κοινωνικές επιπτώσεις. Συνεπώς, οι αποτελεσματικές απαντήσεις απαιτούν ενεργό πολίτη, συμμετοχή στα κοινά και συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα υποστηρίζει αυτούς τους στόχους ενθαρρύνοντας τους μαθητές να εξετάζουν κριτικά τα περιβαλλοντικά ζητήματα, να συμμετέχουν σε διάλογο, να αξιολογούν τα στοιχεία και να συμμετέχουν εποικοδομητικά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που επηρεάζουν τις κοινότητές τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει ολοένα και περισσότερο αυτή τη σύνδεση μεταξύ βιωσιμότητας και ιθαγένειας. Αρκετές πρωτοβουλίες πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, των προτεραιοτήτων Erasmus+ για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα, και της Σύστασης του Συμβουλίου για τη Μάθηση για την Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα, τονίζουν ρητά τη σημασία της ενδυνάμωσης των πολιτών ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση. Οι εργαζόμενοι για νέους συμβάλλουν άμεσα σε αυτούς τους στόχους δημιουργώντας εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή, τον διάλογο, την κοινωνική ευθύνη και τη συμμετοχή της κοινότητας.

Σε οργανωτικό επίπεδο, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα παρέχει επίσης στις νεανικές οργανώσεις ευκαιρίες να ενισχύσουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο και να ευθυγραμμίσουν τις δραστηριότητές τους με τις σύγχρονες ευρωπαϊκές προτεραιότητες. Ενσωματώνοντας θέματα βιωσιμότητας στα προγράμματα για τους νέους, οι οργανισμοί μπορούν να συμβάλουν στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, να προωθήσουν υπεύθυνες συμπεριφορές και να υποστηρίξουν ευρύτερους πολιτικούς στόχους που σχετίζονται με τη δράση για το κλίμα, την ενεργειακή απόδοση, τις πρακτικές κυκλικής οικονομίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Παρά τις ευκαιρίες αυτές, η ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στην εργασία με νέους δεν είναι χωρίς προκλήσεις. Η έρευνα δείχνει ότι πολλοί εργαζόμενοι με νέους αισθάνονται ανεπαρκώς προετοιμασμένοι για να αντιμετωπίσουν θέματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα λόγω περιορισμένων ευκαιριών κατάρτισης, έλλειψης εκπαιδευτικών πόρων και αβεβαιότητας σχετικά με τις κατάλληλες μεθοδολογίες. Σε πολλές περιπτώσεις, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα παραμένει κατακερματισμένη ή εξαρτάται από την ατομική πρωτοβουλία αντί να ενσωματώνεται συστηματικά στην πρακτική της εργασίας με νέους.

Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί στοχευμένη υποστήριξη, ανάπτυξη ικανοτήτων και πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό υψηλής ποιότητας που συνδυάζει επιστημονικά στοιχεία, συνάφεια πολιτικής, πρακτικές μεθοδολογίες και παραδείγματα από την πραγματική ζωή. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας χρειάζονται πόρους που όχι μόνο αυξάνουν τις γνώσεις τους σε θέματα βιωσιμότητας, αλλά και παρέχουν πρακτική καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο διευκόλυνσης ουσιαστικών μαθησιακών εμπειριών ικανών να προωθήσουν την αλλαγή συμπεριφοράς και την ενεργό συμμετοχή.

Σε αυτό το πλαίσιο αναπτύχθηκε το έργο FEEL GREEN. Διεξάγοντας έρευνα για την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, εντοπίζοντας εκπαιδευτικές ανάγκες, συλλέγοντας καλές πρακτικές και αναπτύσσοντας εκπαιδευτικούς πόρους βασισμένους σε τεκμήρια, το έργο επιδιώκει να ενισχύσει την ικανότητα των εργαζομένων για νέους να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά θέματα ενεργειακής απόδοσης και βιωσιμότητας. Μέσω του εκπαιδευτικού υλικού, των ψηφιακών πόρων και της μεθοδολογικής καθοδήγησης, το FEEL GREEN στοχεύει να υποστηρίξει τους εργαζόμενους για νέους στη δημιουργία συναρπαστικών μαθησιακών εμπειριών που ενδυναμώνουν τους νέους να γίνουν ενημερωμένοι, υπεύθυνοι και ενεργοί συμμετέχοντες στην πράσινη μετάβαση της Ευρώπης.

Τελικά, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα είναι σημαντική για τους youth workers, επειδή τους εξοπλίζει με τα απαραίτητα εργαλεία για να υποστηρίξουν έναν από τους σημαντικότερους κοινωνικούς μετασχηματισμούς του εικοστού πρώτου αιώνα. Ενισχύοντας τις ικανότητες βιωσιμότητας, την περιβαλλοντική ευθύνη και την ενεργό συμμετοχή των νέων στα κοινά, οι youth workers συμβάλλουν όχι μόνο στην εκπαιδευτική ανάπτυξη αλλά και στην ευρύτερη ευρωπαϊκή και παγκόσμια προσπάθεια για την οικοδόμηση πιο βιώσιμων, ανθεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών.

Feel Green

Αναφορές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2019). Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη μάθηση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Οδηγός Προγράμματος Erasmus+ 2024. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών. (2022). GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO.

UNESCO. (2021). Μαθαίνουμε για τον Πλανήτη μας: Μια Παγκόσμια Ανασκόπηση του Πώς Ενσωματώνονται τα Περιβαλλοντικά Ζητήματα στην Εκπαίδευση. Παρίσι: UNESCO.

Ηνωμένα Έθνη. (2015). Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας: Η Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

Ηνωμένα Έθνη. (2018). Νεολαία 2030: Η Στρατηγική των Ηνωμένων Εθνών για τη Νεολαία. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

ΟΟΣΑ. (2021). Πυξίδα Μάθησης ΟΟΣΑ 2030. Παρίσι: Εκδόσεις ΟΟΣΑ.

3. Μεθοδολογία Έρευνας και Συλλογή Δεδομένων

Η ανάπτυξη του Εγχειριδίου FEEL GREEN βασίστηκε σε μια συστηματική και τεκμηριωμένη ερευνητική διαδικασία, σχεδιασμένη να εντοπίσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας των νέων. Για να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η πρακτική συνάφεια των ευρημάτων, η έρευνα συνδύασε την ανάλυση εγγράφων, τη συγκριτική έρευνα χωρών, την ανασκόπηση της επιστημονικής βιβλιογραφίας και τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων μέσω διαδικτυακής έρευνας ενδιαφερόμενων μερών.

Αυτή η προσέγγιση μικτών μεθόδων επέτρεψε στο έργο να εξετάσει την τρέχουσα ευρωπαϊκή πολιτική και το εκπαιδευτικό τοπίο, να διερευνήσει τις εθνικές εξελίξεις στις χώρες-εταίρους και να συγκεντρώσει εμπειρικά στοιχεία από εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Τα ευρήματα που προέκυψαν μέσω αυτής της έρευνας αποτελούν τη βάση στοιχείων πάνω στην οποία έχουν αναπτυχθεί το εκπαιδευτικό πλαίσιο, οι καλές πρακτικές και οι συστάσεις που παρουσιάζονται στα επόμενα κεφάλαια.

Feel Green

3.1 Ερευνητικοί Στόχοι και Αναλυτικό Πλαίσιο

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα του έργου ευθυγραμμίζονται με τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές ανάγκες, τις προτεραιότητες πολιτικής και τις τρέχουσες προκλήσεις βιωσιμότητας, διεξήχθη μια ολοκληρωμένη ερευνητική διαδικασία κατά την αρχική φάση του έργου.

Η ερευνητική δραστηριότητα αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του έργου FEEL GREEN, παρέχοντας την επιστημονική και μεθοδολογική βάση πάνω στην οποία αναπτύσσονται το εκπαιδευτικό υλικό, το Ηλεκτρονικό Εγχειρίδιο Καλών Πρακτικών και η ψηφιακή πλατφόρμα FEEL GREEN. Η ερευνητική διαδικασία σχεδιάστηκε για να παράγει αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με τις τρέχουσες πρακτικές, τις εκπαιδευτικές ανάγκες, τα κενά γνώσης και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στον τομέα των νέων.

Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα επιδίωξε να εξετάσει την τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στις συμμετέχουσες χώρες και στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο, ενώ παράλληλα εντόπισε εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, μεθοδολογίες και καλές πρακτικές που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη αποτελεσματικών μαθησιακών παρεμβάσεων για νέους και εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας.

Στόχοι Έρευνας
Ο γενικός στόχος της έρευνας ήταν η συλλογή, ανάλυση και σύνθεση πληροφοριών σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης, προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη εκπαιδευτικών πόρων υψηλής ποιότητας και να ενισχυθεί η ικανότητα των εργαζομένων για νέους να ασχολούνται με θέματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η έρευνα επεδίωξε διάφορους συγκεκριμένους στόχους.
Ο πρώτος στόχος ήταν η ανάλυση του τρέχοντος πολιτικού και εκπαιδευτικού τοπίου σχετικά με τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών εταίρων που συμμετέχουν στο έργο. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στα υπάρχοντα πλαίσια πολιτικής, στις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, στα προγράμματα κατάρτισης και στις στρατηγικές που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και επηρεάζουν την εργασία των νέων και την άτυπη εκπαίδευση.

Ο δεύτερος στόχος ήταν να προσδιοριστούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες των εργαζομένων για νέους και των νέων σε σχέση με τη βιωσιμότητα, την ενεργειακή απόδοση, τη δράση για το κλίμα και την περιβαλλοντική ευθύνη. Η κατανόηση αυτών των αναγκών θεωρήθηκε απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευτικοί πόροι του έργου ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις πραγματικότητες που βιώνουν οι ομάδες-στόχοι.

Ένας τρίτος στόχος επικεντρώθηκε στον εντοπισμό εμποδίων, προκλήσεων και ευκαιριών που επηρεάζουν την ενσωμάτωση θεμάτων βιωσιμότητας στις δραστηριότητες εργασίας για τους νέους. Η έρευνα επεδίωξε να διερευνήσει τόσο τους διαρθρωτικούς όσο και τους εκπαιδευτικούς παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την εφαρμογή πρωτοβουλιών μάθησης με επίκεντρο τη βιωσιμότητα.

Ο τέταρτος στόχος ήταν η συλλογή και ανάλυση παραδειγμάτων αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πρακτικών, μεθοδολογιών και προσεγγίσεων που έχουν επιδείξει θετικά αποτελέσματα στην προώθηση της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα, της αλλαγής συμπεριφοράς, της ενεργού συμμετοχής στα κοινά και των ενεργειακά συνειδητοποιημένων συμπεριφορών μεταξύ των νέων.

Ένας άλλος σημαντικός στόχος αφορούσε την εξέταση των αντιλήψεων, των στάσεων και των συμπεριφορών των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση. Μέσω της συλλογής δεδομένων βάσει ερευνών, η έρευνα στόχευε στη δημιουργία πληροφοριών σχετικά με τα υπάρχοντα επίπεδα ευαισθητοποίησης, συμμετοχής και εκπαιδευτικής ετοιμότητας σε διαφορετικές ομάδες συμμετεχόντων.

Τέλος, η έρευνα στόχευε στην οργάνωση των συλλεγόμενων πληροφοριών σε θεματικές εκπαιδευτικές κατηγορίες που θα μπορούσαν στη συνέχεια να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εγχειριδίου FEEL GREEN, του εκπαιδευτικού υλικού και των ψηφιακών μαθησιακών πόρων. Αυτή η διαδικασία κατηγοριοποίησης ήταν ιδιαίτερα σημαντική για τη διασφάλιση της συνοχής μεταξύ των ερευνητικών ευρημάτων και των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.

Αναλυτικό Πλαίσιο
Το αναλυτικό πλαίσιο που υιοθετήθηκε στην έρευνα FEEL GREEN βασίστηκε στην υπόθεση ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα θα πρέπει να εξεταστεί μέσα από μια πολυδιάστατη προοπτική που συνδυάζει περιβαλλοντικές, εκπαιδευτικές, συμπεριφορικές και κοινωνικές διαστάσεις.

Αντί να επικεντρωθεί αποκλειστικά σε τεχνικές πτυχές της ενεργειακής απόδοσης, η έρευνα εξέτασε τη βιωσιμότητα ως μια ευρύτερη έννοια που περιλαμβάνει την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, την υπεύθυνη κατανάλωση, τη δράση για το κλίμα, την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, τη συμμετοχή στην κοινότητα και την αλλαγή συμπεριφοράς. Αυτή η προσέγγιση αντικατοπτρίζει τα σύγχρονα ευρωπαϊκά πλαίσια πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του GreenComp: The European Sustainability Competence Framework, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και των προτεραιοτήτων του Erasmus+ για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα.

Το αναλυτικό πλαίσιο δομήθηκε γύρω από πέντε αλληλένδετες διαστάσεις.

Διάσταση πολιτικής
Η πρώτη διάσταση επικεντρώθηκε στην ανάλυση των ευρωπαϊκών και εθνικών πλαισίων πολιτικής που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, τη δράση για το κλίμα, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την ενεργειακή απόδοση. Αυτή η διάσταση είχε ως στόχο να προσδιορίσει τις στρατηγικές προτεραιότητες, τους στόχους πολιτικής και τις εκπαιδευτικές κατευθύνσεις που σχετίζονται με το έργο.

Εκπαιδευτική Διάσταση
Η δεύτερη διάσταση εξέτασε τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, τις μεθοδολογίες μάθησης, τα πλαίσια ικανοτήτων και τις ευκαιρίες κατάρτισης που σχετίζονται με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε σε περιβάλλοντα μη τυπικής μάθησης και πρακτικές εργασίας για τους νέους.

Συμπεριφορική Διάσταση
Η τρίτη διάσταση διερεύνησε τις στάσεις, τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση. Αυτή η διάσταση θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντική επειδή η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί όχι μόνο την απόκτηση γνώσης αλλά και αλλαγή συμπεριφοράς και ενεργό συμμετοχή.

Κοινότητα και Συμμετοχή
Η τέταρτη διάσταση επικεντρώθηκε στον ρόλο της εμπλοκής της κοινότητας, της συμμετοχής των πολιτών και της συλλογικής δράσης στην υποστήριξη των μεταβάσεων στη βιωσιμότητα. Η ανάλυση αναγνώρισε ότι οι περιβαλλοντικές προκλήσεις απαιτούν συνεργατικές απαντήσεις με τη συμμετοχή πολιτών, οργανισμών, ιδρυμάτων και τοπικών κοινοτήτων.

Διάσταση Καινοτομίας και Ψηφιοποίησης
Η πέμπτη διάσταση εξέτασε τον ρόλο των ψηφιακών εργαλείων, των καινοτόμων εκπαιδευτικών τεχνολογιών και των διαδικτυακών μαθησιακών περιβαλλόντων στην υποστήριξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και στην αύξηση της πρόσβασης σε περιβαλλοντικές γνώσεις και ευκαιρίες μάθησης.

Μαζί, αυτές οι πέντε διαστάσεις παρείχαν μια ολοκληρωμένη αναλυτική δομή για την εξέταση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα από πολλαπλές οπτικές γωνίες και τη διασφάλιση ότι τα ερευνητικά ευρήματα αντανακλούσαν την πολυπλοκότητα των σύγχρονων προκλήσεων για τη βιωσιμότητα.

Ερευνητικά ερωτήματα
Για την καθοδήγηση της ερευνητικής διαδικασίας, διατυπώθηκαν ορισμένα βασικά ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι η τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις χώρες εταίρους;
- Ποιες εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν οι εργαζόμενοι για νέους και οι νέοι σχετικά με τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση;
- Ποια εμπόδια και προκλήσεις επηρεάζουν την ενσωμάτωση θεμάτων βιωσιμότητας στις δραστηριότητες νεολαίας;
- Ποιες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες και προσεγγίσεις είναι οι πιο αποτελεσματικές στην προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιωσιμότητα και της αλλαγής συμπεριφοράς;
- Ποιες καλές πρακτικές μπορούν να εντοπιστούν και να προσαρμοστούν για χρήση σε περιβάλλοντα εργασίας για νέους και μη τυπικής μάθησης;
- Πώς μπορεί να κατηγοριοποιηθεί το εκπαιδευτικό περιεχόμενο που σχετίζεται με τη βιωσιμότητα, ώστε να υποστηριχθεί η ανάπτυξη δομημένων μαθησιακών πόρων και ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων;

3.2 Ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης σε ολόκληρη την ΕΕ και τις χώρες εταίρους:

3.2.1 Αναλυτική Προσέγγιση

Η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης πραγματοποιήθηκε με σκοπό την ολοκληρωμένη κατανόηση του τρέχοντος τοπίου της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις τρεις χώρες εταίρους που συμμετέχουν στο έργο FEEL GREEN, δηλαδή την Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο. Η ανάλυση σχεδιάστηκε για να εντοπίσει τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές, τις στρατηγικές προτεραιότητες, τις θεσμικές πρωτοβουλίες, τις καλές πρακτικές και τα ερευνητικά δεδομένα που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του εκπαιδευτικού πλαισίου FEEL GREEN, του Ηλεκτρονικού Εγχειριδίου Καλών Πρακτικών και της ψηφιακής πλατφόρμας μάθησης του έργου.

Αντί να επικεντρωθεί αποκλειστικά σε έγγραφα πολιτικής ή ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις, η αναλυτική προσέγγιση υιοθέτησε μια μεθοδολογία πολλαπλών πηγών στοιχείων, ενσωματώνοντας πληροφορίες από ευρωπαϊκά πλαίσια πολιτικής, επίσημες θεσμικές εκθέσεις, εθνικά στρατηγικά έγγραφα, στατιστικά σύνολα δεδομένων και επιστημονική βιβλιογραφία. Αυτή η προσέγγιση επέτρεψε στην κοινοπραξία να αποκτήσει μια ολιστική κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η ανάλυση αντανακλούσε τόσο τις εξελίξεις πολιτικής όσο και την πρακτική εφαρμογή σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια.

Η αναλυτική διαδικασία ακολούθησε μια δομημένη μεθοδολογία έρευνας γραφείου, συνδυάζοντας την ποιοτική ανάλυση εγγράφων με συγκριτική ανασκόπηση πολιτικής. Συλλέχθηκαν συστηματικά τεκμηριωμένα στοιχεία από έγκυρους ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ), της Eurostat, της Ευρυδίκης, του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ), του Cedefop, της UNESCO, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (IEA). Αυτοί οι οργανισμοί επιλέχθηκαν λόγω της αναγνωρισμένης εμπειρογνωμοσύνης τους στην πολιτική βιωσιμότητας, την εκπαίδευση, τη δράση για το κλίμα, την ενεργειακή απόδοση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, καθώς και της αξιοπιστίας και συγκρισιμότητας των δεδομένων που παράγουν.

Παράλληλα, συλλέχθηκαν στοιχεία ανά χώρα για κάθε χώρα-εταίρο μέσω της ανάλυσης των Εθνικών Σχεδίων για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), των εθνικών στρατηγικών βιωσιμότητας, των κυβερνητικών εγγράφων πολιτικής, των εκθέσεων που δημοσιεύθηκαν από τα Υπουργεία Παιδείας και τα Υπουργεία που είναι αρμόδια για το Περιβάλλον και την Ενέργεια, μαζί με πρόσθετη τεκμηρίωση που παρήχθη από εθνικούς φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη βιωσιμότητα, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και τη δράση για το κλίμα. Αυτός ο συνδυασμός ευρωπαϊκών και εθνικών πηγών επέτρεψε στην κοινοπραξία να συγκρίνει τις στρατηγικές προτεραιότητες, εντοπίζοντας παράλληλα τα χαρακτηριστικά, τα δυνατά σημεία και τις προκλήσεις ανά χώρα.

Για να συμπληρώσει την θεσμική τεκμηρίωση, η ανασκόπηση ενσωμάτωσε πρόσφατη επιστημονική βιβλιογραφία με αξιολόγηση από ομοτίμους σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, τον ενεργειακό γραμματισμό, την περιβαλλοντική συμπεριφορά, τη συμμετοχή των νέων, την άτυπη μάθηση, τις πράσινες ικανότητες και την αλλαγή συμπεριφοράς. Οι επιστημονικές δημοσιεύσεις επιλέχθηκαν κυρίως από διεθνώς αναγνωρισμένες βάσεις δεδομένων όπως το Scopus και το Web of Science, με προτίμηση σε μελέτες που δημοσιεύθηκαν μεταξύ 2020 και 2025, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ανάλυση αντικατοπτρίζει τις πιο πρόσφατες εξελίξεις στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την έρευνα για την ενεργειακή απόδοση. Όπου κρίθηκε σκόπιμο, ελήφθησαν υπόψη και προηγούμενες δημοσιεύσεις-ορόσημα, όταν παρείχαν σημαντικά θεωρητικά ή εννοιολογικά θεμέλια.

Η ανασκόπηση των εγγράφων υποστηρίχθηκε περαιτέρω από την ανάλυση ευρωπαϊκών στατιστικών δεικτών και δεδομένων ερευνών. Εξετάστηκαν στοιχεία από την Eurostat, το Ευρωβαρόμετρο και άλλους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς παρακολούθησης, ώστε να παρασχεθούν ποσοτικές πληροφορίες σχετικά με την ευαισθητοποίηση για τη βιωσιμότητα, τις περιβαλλοντικές στάσεις, τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, τη δια βίου μάθηση και τη συμμετοχή των νέων σε δραστηριότητες σχετικές με τη βιωσιμότητα. Η ενσωμάτωση στατιστικών στοιχείων ενίσχυσε την αναλυτική διαδικασία συμπληρώνοντας τα ποιοτικά ευρήματα με μετρήσιμους δείκτες που περιγράφουν τις τρέχουσες ευρωπαϊκές τάσεις. Για να διασφαλιστεί η συνέπεια σε όλη τη συγκριτική ανάλυση, όλες οι πηγές εγγράφων εξετάστηκαν χρησιμοποιώντας ένα κοινό αναλυτικό πλαίσιο που αποτελείται από έξι θεματικές διαστάσεις.

Η πρώτη διάσταση εξέτασε το πολιτικό και στρατηγικό πλαίσιο που υποστηρίζει την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στις νομοθετικές εξελίξεις, τα εθνικά σχέδια δράσης, τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και τις στρατηγικές προτεραιότητες που επηρεάζουν τη μάθηση για τη βιωσιμότητα. Η δεύτερη διάσταση επικεντρώθηκε στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση, αναλύοντας τον βαθμό στον οποίο η περιβαλλοντική βιωσιμότητα έχει ενσωματωθεί στα εκπαιδευτικά συστήματα, τα προγράμματα κατάρτισης, τις πρωτοβουλίες μη τυπικής μάθησης και τις πρακτικές εργασίας για τους νέους.

Η τρίτη διάσταση διερεύνησε τη συμμετοχή των νέων και την πολιτική συμμετοχή σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Αυτό περιελάμβανε πρωτοβουλίες που προωθούν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, τη δράση για το κλίμα, τη συμμετοχή της κοινότητας και την ενεργό συμμετοχή των νέων ως πολιτών. Η τέταρτη διάσταση εξέτασε τη διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών πόρων, ευκαιριών κατάρτισης και πρωτοβουλιών ανάπτυξης ικανοτήτων που έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίζουν εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές και εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας στην παροχή μαθησιακών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Η πέμπτη διάσταση ανέλυσε τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, διαδικτυακών πλατφορμών μάθησης, εκπαιδευτικών εργαλείων και καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων που διευκολύνουν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και αυξάνουν την προσβασιμότητα σε ευκαιρίες μάθησης. Τέλος, η έκτη διάσταση επικεντρώθηκε στον εντοπισμό υφιστάμενων κενών, εμποδίων και αναδυόμενων αναγκών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις χώρες εταίρους. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στις προκλήσεις που σχετίζονται με τη διαθεσιμότητα δομημένου εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την ενεργειακή απόδοση σε μη τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, την ετοιμότητα των εργαζομένων για τη νεολαία να παρέχουν εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την προσβασιμότητα σε πρακτικούς μαθησιακούς πόρους ειδικά σχεδιασμένους για νέους.

Η συγκριτική φύση της ανάλυσης επέτρεψε τον εντοπισμό τόσο κοινών ευρωπαϊκών τάσεων όσο και χαρακτηριστικών ανά χώρα. Αντί της αξιολόγησης της εθνικής απόδοσης, ο σκοπός της ανάλυσης ήταν να εντοπίσει μεταβιβάσιμες πρακτικές, να αναγνωρίσει τομείς που απαιτούν περαιτέρω εκπαιδευτική υποστήριξη και να δημιουργήσει μια βάση τεκμηρίωσης για την ανάπτυξη των εκπαιδευτικών πόρων του FEEL GREEN. Κατά συνέπεια, οι ομοιότητες και οι διαφορές μεταξύ των χωρών-εταίρων ερμηνεύτηκαν ως ευκαιρίες για αμοιβαία μάθηση, ανταλλαγή γνώσεων και διάδοση επιτυχημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Τα ευρήματα της ανάλυσης της τρέχουσας κατάστασης αποτελούν μία από τις κύριες βάσεις τεκμηρίωσης του έργου FEEL GREEN. Μαζί με την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, τη διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τα ευρήματα της έρευνας που παρουσιάζονται στις επόμενες ενότητες, βοήθησαν στον προσδιορισμό των εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων, στην κατηγοριοποίηση των θεμάτων βιωσιμότητας, στην επιλογή καλών πρακτικών και στον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού περιεχομένου που ενσωματώνεται τόσο στο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο FEEL GREEN όσο και στην ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης του έργου.

Αναφορές

Bianchi, G., Pisiotis, U., & Cabrera Giraldez, M. (2022). GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Παρακολούθηση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2024. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Εργαλειοθήκη παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης – Μάθηση για βιωσιμότητα. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. (2023). Εκτίμηση Κλιματικού Κινδύνου στην Ευρώπη. Κοπεγχάγη: ΕΟΠ.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Ευρυδίκη. (2024). Μάθηση για τη βιωσιμότητα στην Ευρώπη: Ανάπτυξη ικανοτήτων και υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΟΟΣΑ. (2021). Πυξίδα Μάθησης ΟΟΣΑ 2030. Παρίσι: Εκδόσεις ΟΟΣΑ.

UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO.

Feel Green

3.2.2 Ευρωπαϊκό Τοπίο Εκπαίδευσης για τη Βιωσιμότητα και την Ενεργειακή Απόδοση

Το ευρωπαϊκό πολιτικό τοπίο σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση έχει εξελιχθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία, αντανακλώντας την αυξανόμενη αναγνώριση ότι η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα για την πράσινη μετάβαση. Ενώ οι προηγούμενες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες επικεντρώνονταν κυρίως στην προστασία του περιβάλλοντος και στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, οι πρόσφατες εξελίξεις πολιτικής έχουν υιοθετήσει σταδιακά μια ευρύτερη προοπτική που τοποθετεί την εκπαίδευση ως στρατηγικό μέσο για την ανάπτυξη ικανοτήτων βιωσιμότητας, την προώθηση της αλλαγής συμπεριφοράς και την υποστήριξη της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στην επίτευξη των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ανάλυση αιχμής που διεξήχθη για το έργο FEEL GREEN καταδεικνύει ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει ξεπεράσει τα όρια της παραδοσιακής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και έχει γίνει αναπόσπαστο στοιχείο των ευρωπαϊκών πολιτικών για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία, την απασχόληση και το κλίμα. Αυτή η εξέλιξη είναι εμφανής σε πολλαπλούς τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του GreenComp, της Σύστασης του Συμβουλίου για τη Μάθηση για την Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα, του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, της Ευρωπαϊκής Ατζέντας Δεξιοτήτων και του Προγράμματος Erasmus+. Συλλογικά, αυτές οι πρωτοβουλίες αντικατοπτρίζουν μια κοινή αντίληψη ότι η βιωσιμότητα θα πρέπει να ενσωματώνεται σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα και όχι να αντιμετωπίζεται ως αυτόνομο θέμα.

Η ανασκόπηση πρόσφατων ευρωπαϊκών εγγράφων πολιτικής δείχνει ότι έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στη διαμόρφωση ενός κοινού στρατηγικού οράματος για την εκπαίδευση στη βιωσιμότητα. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν εισαγάγει εθνικές μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, στην ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στα σχολικά προγράμματα σπουδών και στην προώθηση της ευαισθητοποίησης για το κλίμα μεταξύ των μαθητών. Ωστόσο, η εφαρμογή αυτών των μεταρρυθμίσεων παραμένει άνιση, με σημαντικές διαφορές να παρατηρούνται στον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών, στην προετοιμασία των εκπαιδευτικών, στην θεσμική υποστήριξη και στη διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών πόρων σε όλα τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

Ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα που προκύπτουν από την Έκθεση Παρακολούθησης Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2024 αφορά τη σταδιακή μετάβαση από την περιβαλλοντική εκπαίδευση που βασίζεται στη γνώση προς τη μάθηση βιωσιμότητας που βασίζεται στις ικανότητες. Η έκθεση τονίζει ότι οι σύγχρονες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις δίνουν ολοένα και μεγαλύτερη προτεραιότητα σε διεπιστημονικές μαθησιακές εμπειρίες που επιτρέπουν στους μαθητές να κατανοήσουν την πολυπλοκότητα των προκλήσεων βιωσιμότητας, να αξιολογήσουν κριτικά τα περιβαλλοντικά ζητήματα και να αναπτύξουν την ικανότητα να ενεργούν υπεύθυνα εντός των κοινοτήτων τους. Αυτή η παιδαγωγική μετατόπιση αντικατοπτρίζει στενά τη φιλοσοφία που βασίζεται στις ικανότητες και εισήχθη μέσω του GreenComp και καταδεικνύει την ευρύτερη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προετοιμάσει τους πολίτες για τους κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς μετασχηματισμούς που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση.

Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, τα διαθέσιμα στοιχεία αποκαλύπτουν επίσης σημαντικούς διαρθρωτικούς περιορισμούς. Το Παρατηρητήριο Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επισημαίνει ότι η μάθηση για τη βιωσιμότητα εξακολουθεί να εξαρτάται συχνά από την πρωτοβουλία μεμονωμένων σχολείων ή εκπαιδευτικών και όχι να ενσωματώνεται συστηματικά στα εκπαιδευτικά συστήματα. Παρόλο που τα θέματα βιωσιμότητας περιλαμβάνονται ολοένα και περισσότερο στα εθνικά προγράμματα σπουδών, το βάθος, η συνοχή και η διεπιστημονική τους ενσωμάτωση ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, αρκετές ικανότητες βιωσιμότητας -ιδίως εκείνες που σχετίζονται με τον μελλοντικό γραμματισμό, τη συστημική σκέψη και τη μετασχηματιστική δράση- εξακολουθούν να εκπροσωπούνται μόνο εν μέρει στα υπάρχοντα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Μια πρόσθετη πρόκληση που εντοπίζεται στη βιβλιογραφία αφορά τη σχέση μεταξύ της γνώσης για τη βιωσιμότητα και της αλλαγής συμπεριφοράς. Ενώ οι ευρωπαϊκές έρευνες δείχνουν ότι οι νέοι γενικά επιδεικνύουν υψηλά επίπεδα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκφράζουν ισχυρή υποστήριξη για τις αξίες της βιωσιμότητας, σημαντικά λιγότεροι αναφέρουν ότι μεταφράζουν αυτή την ευαισθητοποίηση σε καθημερινές βιώσιμες συμπεριφορές. Το Education and Training Monitor σημειώνει ότι περίπου το 83,6% των νέων αναγνωρίζει τη σημασία της υιοθέτησης περιβαλλοντικά υπεύθυνων τρόπων ζωής, ωστόσο μόνο το 29,8% αναφέρει ότι συμμετέχει τακτικά σε δράσεις προσανατολισμένες στη βιωσιμότητα. Αυτή η απόκλιση υποδηλώνει ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα έχουν σημειώσει σχετική επιτυχία στην αύξηση της ευαισθητοποίησης, αλλά παραμένουν λιγότερο αποτελεσματικά στην υποστήριξη των μαθητών ώστε να μετατρέψουν τη γνώση σε ουσιαστική δράση.

Η συγκριτική ανάλυση του Eurydice καταδεικνύει περαιτέρω ότι τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο τη βιωσιμότητα ως διαθεματική προτεραιότητα. Αντί να εισαγάγουν τη βιωσιμότητα ως μεμονωμένο μάθημα, οι περισσότερες χώρες έχουν υιοθετήσει εγκάρσιες προσεγγίσεις που ενσωματώνουν περιβαλλοντικά θέματα σε πολλαπλούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών επιστημών, της γεωγραφίας, της αγωγής του πολίτη, των οικονομικών, της τεχνολογίας και των κοινωνικών σπουδών. Τέτοιες διεπιστημονικές προσεγγίσεις συνάδουν με την κατανόηση ότι οι προκλήσεις της βιωσιμότητας εκτείνονται πέρα από τα περιβαλλοντικά ζητήματα και απαιτούν από τους μαθητές να λαμβάνουν υπόψη ταυτόχρονα οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και ηθικές διαστάσεις. Παρ' όλα αυτά, η έκθεση εντοπίζει επίσης σημαντικές αποκλίσεις όσον αφορά την εφαρμογή, ιδίως όσον αφορά την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, τις προσεγγίσεις σε ολόκληρο το σχολείο και τους μηχανισμούς θεσμικής υποστήριξης.

Ένα άλλο σημαντικό εύρημα αφορά τον ρόλο των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών νέων στη διευκόλυνση της μάθησης για τη βιωσιμότητα. Οι ευρωπαϊκές εκθέσεις αναγνωρίζουν σταθερά ότι η επιτυχής εφαρμογή της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα εξαρτάται όχι μόνο από τη μεταρρύθμιση του προγράμματος σπουδών, αλλά και από την προετοιμασία των υπευθύνων για την παροχή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Παρόλο που πολλά κράτη μέλη έχουν εισαγάγει έγγραφα καθοδήγησης, διδακτικό υλικό και ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης, η συστηματική ανάπτυξη ικανοτήτων παραμένει άνιση σε ολόκληρη την Ευρώπη. Σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα, οι εκπαιδευτικοί και οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας εξακολουθούν να αναφέρουν ανεπαρκή πρόσβαση σε εξειδικευμένη κατάρτιση, πρακτικές μεθοδολογίες και εκπαιδευτικούς πόρους βασισμένους σε τεκμήρια, ικανούς να υποστηρίξουν υψηλής ποιότητας εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

Η ψηφιοποίηση έχει αναδειχθεί ως ένα ακόμη καθοριστικό χαρακτηριστικό του τρέχοντος ευρωπαϊκού τοπίου. Η αύξηση των επενδύσεων σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης, ανοιχτούς εκπαιδευτικούς πόρους, διαδικτυακές πλατφόρμες και διαδραστικές μεθοδολογίες διδασκαλίας έχει διευρύνει τις ευκαιρίες για εκπαίδευση στη βιωσιμότητα πέρα από τα παραδοσιακά περιβάλλοντα τάξης. Οι ψηφιακές τεχνολογίες επιτρέπουν στους μαθητές να έχουν πρόσβαση σε ενημερωμένες επιστημονικές πληροφορίες, να συμμετέχουν σε συνεργατικές μαθησιακές εμπειρίες και να ασχολούνται με προκλήσεις βιωσιμότητας μέσω προσομοιώσεων, εικονικών εργαστηρίων, σοβαρών παιχνιδιών και δραστηριοτήτων που βασίζονται σε έργα. Παρ 'όλα αυτά, η ανασκόπηση δείχνει επίσης ότι η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των ψηφιακών πόρων βιωσιμότητας παραμένουν άνισες μεταξύ των χωρών και των εκπαιδευτικών τομέων, ιδίως στον τομέα της μη τυπικής εκπαίδευσης και της εργασίας με τους νέους.

Η ανάλυση υπογραμμίζει επίσης την αυξανόμενη σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών στρατηγικών βιωσιμότητας. Ενώ η τυπική εκπαίδευση συνεχίζει να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη θεμελιωδών γνώσεων για τη βιωσιμότητα, τα ευρωπαϊκά ιδρύματα αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο ότι οι οργανώσεις νέων, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι πρωτοβουλίες μάθησης με βάση την κοινότητα παρέχουν συμπληρωματικά μαθησιακά περιβάλλοντα ικανά να ενισχύσουν τη συμμετοχή, την περιβαλλοντική εμπλοκή και την αλλαγή συμπεριφοράς. Αυτή η αναγνώριση είναι ιδιαίτερα εμφανής στο πλαίσιο των προγραμμάτων Erasmus+, GreenComp και της Σύστασης του Συμβουλίου για τη Μάθηση για την Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα, τα οποία δίνουν έμφαση στις μεθοδολογίες με επίκεντρο τον μαθητή, τη βιωματική μάθηση, τη συμμετοχή της κοινότητας και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά ως βασικά συστατικά της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Από την άποψη της ενεργειακής απόδοσης, η ανασκόπηση καταδεικνύει ότι το θέμα ενσωματώνεται ολοένα και περισσότερο στην ευρύτερη εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα αντί να αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστός εκπαιδευτικός τομέας. Οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες συνδέουν συχνά την ενεργειακή απόδοση με την υπεύθυνη κατανάλωση, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και τους βιώσιμους τρόπους ζωής. Ενώ αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση αντικατοπτρίζει την αλληλένδετη φύση των προκλήσεων για τη βιωσιμότητα, αποκαλύπτει επίσης ένα σημαντικό κενό: σχετικά λίγοι εκπαιδευτικοί πόροι ασχολούνται ειδικά με την ενεργειακή απόδοση μέσω δομημένων μαθησιακών διαδρομών που έχουν σχεδιαστεί για εργαζόμενους νέων και επαγγελματίες της άτυπης εκπαίδευσης. Αυτό το εύρημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το έργο FEEL GREEN, του οποίου ο πρωταρχικός στόχος είναι η ενίσχυση της εκπαιδευτικής ικανότητας ακριβώς σε αυτόν τον τομέα.

Συνολικά, η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης καταδεικνύει ότι η Ευρώπη έχει θεσπίσει ένα ισχυρό πλαίσιο πολιτικής που υποστηρίζει την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και έχει σημειώσει ουσιαστική πρόοδο στην ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στα εκπαιδευτικά συστήματα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις στην εφαρμογή. Οι διαφορές στις εθνικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, η άνιση πρόσβαση σε εξειδικευμένη κατάρτιση, η περιορισμένη διαθεσιμότητα πρακτικών εκπαιδευτικών πόρων και το επίμονο χάσμα μεταξύ της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα και της αλλαγής συμπεριφοράς υποδεικνύουν ότι απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις για τη μετατροπή των πολιτικών φιλοδοξιών σε αποτελεσματική εκπαιδευτική πρακτική. Αυτά τα ευρήματα παρέχουν μια ισχυρή αιτιολόγηση για το έργο FEEL GREEN, το οποίο επιδιώκει να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ των ευρωπαϊκών πολιτικών βιωσιμότητας και της πρακτικής εφαρμογής τους, αναπτύσσοντας εκπαιδευτικούς πόρους βασισμένους στην έρευνα, μεθοδολογίες βασισμένες σε στοιχεία και ψηφιακά εργαλεία μάθησης ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες των εργαζομένων για νέους και των νέων.

Αναφορές

Cedefop. (2024). Παρακολούθηση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2024. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Παρακολούθηση της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης 2024 – Συγκριτική Έκθεση. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Εργαλειοθήκη παρακολούθησης εκπαίδευσης και κατάρτισης: Μάθηση για βιωσιμότητα. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Eurydice. (2024). Μάθηση για τη βιωσιμότητα στην Ευρώπη: Ανάπτυξη ικανοτήτων και υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. (2023). Ευρωπαϊκή Εκτίμηση Κλιματικού Κινδύνου. Κοπεγχάγη: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

ΟΟΣΑ. (2021). Πυξίδα Μάθησης ΟΟΣΑ 2030. Παρίσι: Εκδόσεις ΟΟΣΑ.

UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO.

Feel Green

3.2.3 Κατάσταση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα έχει ενισχύσει σταδιακά το πλαίσιο πολιτικής της για τη βιωσιμότητα και την περιβαλλοντική εκπαίδευση τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, ιδίως μετά την ευθυγράμμιση της χώρας με την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία και τις πολιτικές για το κλίμα. Παρόλο που η περιβαλλοντική εκπαίδευση εισήχθη επίσημα στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα στις αρχές της δεκαετίας του 1990, οι πρόσφατες εξελίξεις στην ευρωπαϊκή πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του Ευρωπαϊκού Νόμου για το Κλίμα, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και του πλαισίου GreenComp, έχουν επιταχύνει σημαντικά τις εθνικές προσπάθειες για την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική.

Το τρέχον εθνικό πολιτικό τοπίο καταδεικνύει μια σαφή δέσμευση για την υποστήριξη της πράσινης μετάβασης μέσω της εκπαίδευσης. Το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) της Ελλάδας προσδιορίζει την εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση του κοινού, τη συμμετοχή των πολιτών και την αλλαγή συμπεριφοράς ως σημαντικές προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων ενεργειακής απόδοσης και κλιματικής αλλαγής της χώρας. Παράλληλα με τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενεργειακή απόδοση και απαλλαγή από τον άνθρακα, η εθνική στρατηγική αναγνωρίζει ότι η μακροπρόθεσμη επιτυχία εξαρτάται από τη βελτίωση της περιβαλλοντικής παιδείας και την ενθάρρυνση πιο βιώσιμων συμπεριφορών μεταξύ των πολιτών.

Στο πλαίσιο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει σταδιακά εξελιχθεί από εθελοντικά περιβαλλοντικά έργα προς μια πιο ολοκληρωμένη εκπαιδευτική προσέγγιση. Σύμφωνα με τη συγκριτική ανάλυση του δικτύου Ευρυδίκη, τα θέματα βιωσιμότητας ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο σε διαφορετικά πεδία του προγράμματος σπουδών αντί να διδάσκονται ως ξεχωριστό μάθημα. Η προστασία του περιβάλλοντος, η κλιματική αλλαγή, η βιοποικιλότητα, η υπεύθυνη κατανάλωση, η βιώσιμη ανάπτυξη και η ενεργός συμμετοχή στα κοινά αντιμετωπίζονται πλέον μέσω διεπιστημονικών μαθησιακών δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να συνδέουν την επιστημονική γνώση με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Παρ 'όλα αυτά, η εφαρμογή της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από σημαντική ποικιλομορφία μεταξύ των σχολείων. Ενώ οι μεταρρυθμίσεις των εθνικών προγραμμάτων σπουδών υποστηρίζουν ολοένα και περισσότερο τη διεπιστημονική μάθηση για τη βιωσιμότητα, μεγάλο μέρος της πρακτικής εφαρμογής εξακολουθεί να εξαρτάται από την πρωτοβουλία, την εμπειρία και την επαγγελματική δέσμευση των μεμονωμένων εκπαιδευτικών και των σχολικών ηγετών. Η έκθεση του Eurydice αναφέρει περαιτέρω ότι οι μηχανισμοί υποστήριξης των εκπαιδευτικών και οι ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης που σχετίζονται ειδικά με τη βιωσιμότητα παραμένουν υπό συνεχή ανάπτυξη, γεγονός που υποδηλώνει ότι η ικανότητα εφαρμογής εξακολουθεί να εξελίσσεται.

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ελληνικού εκπαιδευτικού τοπίου είναι η μακροχρόνια παράδοση δομών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που λειτουργούν εκτός του συμβατικού περιβάλλοντος της τάξης. Από τη δεκαετία του 1990, η Ελλάδα έχει δημιουργήσει ένα εκτεταμένο δίκτυο Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τα οποία τα τελευταία χρόνια έχουν εξελιχθεί σε Κέντρα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και τη Βιωσιμότητα (ΚΕΠΕΑ). Αυτά τα κέντρα παρέχουν προγράμματα βιωματικής μάθησης, δραστηριότητες υπαίθριας εκπαίδευσης, σεμινάρια κατάρτισης εκπαιδευτικών και πρωτοβουλίες εμπλοκής της κοινότητας, συμβάλλοντας σημαντικά στην προώθηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και των ικανοτήτων βιωσιμότητας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Παράλληλα, η μη τυπική εκπαίδευση έχει αποκτήσει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στην προώθηση της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα μεταξύ των νέων. Πανεπιστήμια, μη κυβερνητικές οργανώσεις, δήμοι, περιβαλλοντικές οργανώσεις και ευρωπαϊκά έργα συνεργασίας έχουν αναπτύξει ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που αφορούν την κλιματική αλλαγή, την κυκλική οικονομία, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την υπεύθυνη κατανάλωση και την ενεργειακή απόδοση. Πολλές από αυτές τις πρωτοβουλίες χρησιμοποιούν συμμετοχικές μεθοδολογίες, μάθηση μέσω έργων, εθελοντισμό στην κοινότητα και βιωματική εκπαίδευση, αντανακλώντας σύγχρονες ευρωπαϊκές προσεγγίσεις στη μάθηση για τη βιωσιμότητα.

Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, η ανάλυση εντοπίζει επίσης αρκετές διαρθρωτικές προκλήσεις που συνεχίζουν να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στην Ελλάδα. Μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις αφορά την περιορισμένη διαθεσιμότητα δομημένων εκπαιδευτικών πόρων που αφορούν ειδικά την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους και των μη τυπικών εκπαιδευτικών πλαισίων. Οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες συχνά ασχολούνται με τη βιωσιμότητα από μια ευρεία περιβαλλοντική οπτική γωνία, ενώ το πρακτικό εκπαιδευτικό υλικό που εστιάζει ειδικά σε ενεργειακά αποδοτικές συμπεριφορές, την κατανάλωση ενέργειας στα νοικοκυριά, τις επιλογές βιώσιμης ενέργειας και την αλλαγή συμπεριφοράς παραμένει συγκριτικά περιορισμένο.

Μια δεύτερη πρόκληση σχετίζεται με την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας. Παρόλο που η περιβαλλοντική εκπαίδευση έχει ενσωματωθεί σταδιακά στην εκπαιδευτική πολιτική, οι ευκαιρίες για εξειδικευμένη κατάρτιση σε δεξιότητες βιωσιμότητας, ενεργειακή παιδεία και καινοτόμες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες παραμένουν άνισα κατανεμημένες. Κατά συνέπεια, πολλοί εκπαιδευτικοί συνεχίζουν να βασίζονται σε υλικά που έχουν αναπτύξει οι ίδιοι ή σε πόρους που αφορούν συγκεκριμένα έργα αντί για ολοκληρωμένα εκπαιδευτικά πλαίσια που βασίζονται σε τεκμηριωμένα στοιχεία.
Η ανασκόπηση υποδεικνύει επίσης αυξανόμενη πολιτική δέσμευση για την ενίσχυση της βιωσιμότητας στην εκπαίδευση. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στα προγράμματα σπουδών έχουν εισαγάγει ισχυρότερες αναφορές στην ενεργό συμμετοχή στα κοινά, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ενώ οι πρωτοβουλίες ψηφιακού μετασχηματισμού έχουν επεκτείνει την πρόσβαση σε ψηφιακούς εκπαιδευτικούς πόρους και καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις. Αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την πιο συστηματική ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια.

Από την οπτική γωνία του έργου FEEL GREEN, το ελληνικό πλαίσιο παρουσιάζει τόσο σημαντικές ευκαιρίες όσο και σαφώς αναγνωρίσιμες εκπαιδευτικές ανάγκες. Η ύπαρξη υποστηρικτικών πλαισίων πολιτικής, καθιερωμένων δομών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και η αυξανόμενη θεσμική δέσμευση παρέχουν μια ισχυρή βάση για τη μάθηση σε θέματα βιωσιμότητας. Ταυτόχρονα, η περιορισμένη διαθεσιμότητα εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων που επικεντρώνονται στην ενεργειακή απόδοση για τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας, σε συνδυασμό με την ανάγκη για πρόσθετη ανάπτυξη ικανοτήτων και πρακτικές μεθοδολογίες, καταδεικνύει μια σαφή ευκαιρία για το έργο FEEL GREEN να συνεισφέρει ουσιαστική εκπαιδευτική προστιθέμενη αξία.

Συνολικά, η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης υποδηλώνει ότι η Ελλάδα έχει δημιουργήσει μια σταθερή θεσμική βάση για την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην ευθυγράμμιση των εθνικών εκπαιδευτικών πολιτικών με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες. Ωστόσο, η μετάβαση από τις πολιτικές δεσμεύσεις στη συστηματική εκπαιδευτική πρακτική παραμένει μια συνεχής διαδικασία. Η ενίσχυση της πρακτικής εφαρμογής της εκπαίδευσης για την ενεργειακή απόδοση, η επέκταση των ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης για τους εργαζόμενους για νέους και η αύξηση της διαθεσιμότητας εκπαιδευτικών πόρων που βασίζονται σε τεκμήρια αποτελούν βασικές προτεραιότητες για την υποστήριξη της συμβολής της χώρας στην ευρωπαϊκή πράσινη μετάβαση.

Αναφορές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2025). Παρακολούθηση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2025: Έκθεση Χώρας για την Ελλάδα. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Ευρυδίκη. (2024). Μάθηση για τη βιωσιμότητα στην Ευρώπη: Ανάπτυξη ικανοτήτων και υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κυβέρνηση της Ελλάδας. Επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Το GEEP. Ελλάδα – Πολιτική και Πρακτική Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Ταλιούρης, Ε., Χουρδάκης, Μ., & Μωραϊτάκης, Ν. (2023). Προώθηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης, της Υπευθυνότητας και της Κοινωνικής Συμμετοχής στην Ελλάδα. Σειρά Συνοπτικών Δελτίων Πολιτικής HAPSc.

Feel Green

3.2.4 Κατάσταση των εργασιών στη Σλοβακία

Η Σλοβακία έχει ενισχύσει σημαντικά τις πολιτικές της για τη βιωσιμότητα και το κλίμα την τελευταία δεκαετία, ιδίως μετά την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και την αυξανόμενη ευθυγράμμιση των εθνικών στρατηγικών με τους ευρωπαϊκούς στόχους για το κλίμα και την ενέργεια. Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η ενεργειακή απόδοση και η ανθεκτικότητα στο κλίμα αναγνωρίζονται πλέον ως στρατηγικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του εθνικού αναπτυξιακού σχεδιασμού, ενώ η εκπαίδευση θεωρείται ολοένα και περισσότερο ως ένας ουσιαστικός μηχανισμός για την υποστήριξη της μακροπρόθεσμης πράσινης μετάβασης της χώρας. Παρόλο που η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει ιστορικά επικεντρωθεί στην προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της φύσης, οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις έχουν σταδιακά επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της ώστε να περιλαμβάνει την κλιματική αλλαγή, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την υπεύθυνη διαχείριση των πόρων και την περιβαλλοντική ιθαγένεια.

Το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) της Σλοβακίας προσδιορίζει την ευαισθητοποίηση του κοινού, την εκπαίδευση, την καινοτομία και την ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού ως βασικούς παράγοντες που επιτρέπουν την επίτευξη των εθνικών στόχων για την κλιματική ουδετερότητα και την ενεργειακή απόδοση. Παράλληλα με τις επενδύσεις σε τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ανακαίνιση κτιρίων και την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές στη βιομηχανία, η στρατηγική αναγνωρίζει ότι η μακροπρόθεσμη επιτυχία της πολιτικής εξαρτάται από την αύξηση της περιβαλλοντικής παιδείας και την προώθηση της βιώσιμης αλλαγής συμπεριφοράς μεταξύ των πολιτών. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση τοποθετείται ως ένα σημαντικό διατομεακό μέσο που υποστηρίζει τόσο την εφαρμογή της πολιτικής για το κλίμα όσο και την κοινωνική προσαρμογή στην πράσινη μετάβαση.

Στο πλαίσιο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει υποστεί σταδιακή ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών. Σύμφωνα με τη συγκριτική ανάλυση του δικτύου Ευρυδίκη, τα θέματα βιωσιμότητας ενσωματώνονται σε πολλαπλούς τομείς του προγράμματος σπουδών μέσω διεπιστημονικής μάθησης αντί να παρέχονται ως αυτόνομο μάθημα. Η προστασία του περιβάλλοντος, η βιοποικιλότητα, η βιώσιμη ανάπτυξη, η κλιματική αλλαγή και η υπεύθυνη ιδιότητα του πολίτη ενσωματώνονται σε μαθήματα όπως οι φυσικές επιστήμες, η γεωγραφία, η αγωγή του πολίτη και η τεχνολογία, αντανακλώντας την ευρωπαϊκή σύσταση ότι η βιωσιμότητα θα πρέπει να ενσωματωθεί σε όλο το πρόγραμμα σπουδών και όχι να περιορίζεται σε μεμονωμένους κλάδους.

Οι πρόσφατες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις έχουν ενισχύσει περαιτέρω αυτήν την κατεύθυνση. Η Σλοβακία εφαρμόζει επί του παρόντος μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση του προγράμματος σπουδών που αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό των διδακτικών προσεγγίσεων, στην ενίσχυση της μάθησης που βασίζεται στις ικανότητες και στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Παρόλο που αυτές οι μεταρρυθμίσεις είναι ευρύτερες από την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα μόνο, δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την ενσωμάτωση των ικανοτήτων βιωσιμότητας, της συστημικής σκέψης, της κριτικής σκέψης και της διεπιστημονικής μάθησης στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών. Οι μεταρρυθμίσεις υποστηρίζονται επίσης μέσω σημαντικής ευρωπαϊκής χρηματοδότησης που αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και στη μείωση των ανισοτήτων εντός του εκπαιδευτικού συστήματος.

Παρ 'όλα αυτά, τα στοιχεία υποδηλώνουν ότι η εφαρμογή παραμένει άνιση. Ενώ η βιωσιμότητα αντικατοπτρίζεται ολοένα και περισσότερο στα έγγραφα του προγράμματος σπουδών, η πρακτική ενσωμάτωση της μάθησης για τη βιωσιμότητα εξακολουθεί να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των σχολείων. Όπως και οι τάσεις που παρατηρούνται σε όλη την Ευρώπη, η επιτυχής εφαρμογή συχνά εξαρτάται από την πρωτοβουλία των μεμονωμένων εκπαιδευτικών, της σχολικής ηγεσίας και των τοπικών εκπαιδευτικών κοινοτήτων και όχι από τη συστηματική θεσμική υποστήριξη. Επιπλέον, οι ευκαιρίες για εξειδικευμένη επαγγελματική ανάπτυξη που εστιάζει ειδικά στις ικανότητες βιωσιμότητας παραμένουν υπό συνεχή ανάπτυξη.

Ένα αξιοσημείωτο πλεονέκτημα του σλοβακικού πλαισίου έγκειται στον τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης εκτός του επίσημου σχολικού συστήματος. Η Σλοβακική Υπηρεσία Περιβάλλοντος διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην προώθηση της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) μέσω διαπιστευμένων προγραμμάτων κατάρτισης εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικών εκστρατειών, πρωτοβουλιών περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και μεθοδολογικής υποστήριξης. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση ενισχύεται περαιτέρω μέσω της συνεργασίας μεταξύ κυβερνητικών ιδρυμάτων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, δημιουργώντας ευκαιρίες για τους εκπαιδευτικούς να βελτιώσουν τις επαγγελματικές τους ικανότητες σε τομείς που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Οι εκπαιδευτικοί που ολοκληρώνουν διαπιστευμένα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι επιλέξιμοι για επαγγελματική αναγνώριση και οικονομικά κίνητρα, αντανακλώντας την θεσμική αξία που συνδέεται με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

Ο τομέας της μη τυπικής εκπαίδευσης έχει γίνει ολοένα και πιο ενεργός στην προώθηση της βιωσιμότητας και της περιβαλλοντικής ιδιότητας του πολίτη μεταξύ των νέων. Πολυάριθμες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, περιβαλλοντικά δίκτυα και ενώσεις νέων διοργανώνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αφορούν την κλιματική αλλαγή, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τους βιώσιμους τρόπους ζωής, τον εθελοντισμό και τη συμμετοχή στην κοινότητα. Το εθνικό δίκτυο Špirála συγκεντρώνει οργανισμούς περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε όλη τη Σλοβακία και διευκολύνει τη συνεργασία, την ανταλλαγή γνώσεων και τη διάδοση εκπαιδευτικών πόρων. Σε κυβερνητικό επίπεδο, πρόσφατες πρωτοβουλίες έχουν επίσης επιδιώξει την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να συνδεθεί η τυπική και η μη τυπική εκπαίδευση γύρω από τη βιωσιμότητα, τη δημοκρατική συμμετοχή, τον εθελοντισμό και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά.

Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετές διαρθρωτικές προκλήσεις. Ένα από τα κύρια ζητήματα αφορά την περιορισμένη διαθεσιμότητα ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών πόρων που αφορούν ειδικά την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους και της άτυπης εκπαίδευσης. Οι υπάρχουσες πρωτοβουλίες συχνά αντιμετωπίζουν τη βιωσιμότητα από μια ευρεία περιβαλλοντική οπτική γωνία, ενώ το δομημένο εκπαιδευτικό υλικό που εστιάζει στην ενεργειακή απόδοση των νοικοκυριών, τον ενεργειακό γραμματισμό, την αλλαγή συμπεριφοράς και τις πρακτικές πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας παραμένει συγκριτικά περιορισμένο. Αυτή η παρατήρηση συνάδει με ευρύτερα ευρωπαϊκά ευρήματα που δείχνουν ότι η εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση συχνά ενσωματώνεται σε ευρύτερα θέματα βιωσιμότητας αντί να αναπτύσσεται ως ειδικός εκπαιδευτικός τομέας.

Μια περαιτέρω πρόκληση σχετίζεται με τις εκπαιδευτικές επενδύσεις και την ανάπτυξη ικανοτήτων. Διεθνείς αναλύσεις δείχνουν ότι η Σλοβακία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει διαρθρωτικές προκλήσεις όσον αφορά τις εκπαιδευτικές δαπάνες, την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα σε σύγκριση με πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Παρόλο που βρίσκονται σε εξέλιξη ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις, η διασφάλιση ότι οι εκπαιδευτικοί και οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας λαμβάνουν συστηματική εκπαίδευση στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα παραμένει σημαντική προτεραιότητα για τα επόμενα χρόνια. Η ενίσχυση των ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης θα είναι απαραίτητη για τη μετατροπή των εθνικών πολιτικών βιωσιμότητας σε αποτελεσματική εκπαιδευτική πρακτική.

Η ανασκόπηση καταδεικνύει επίσης την αυξανόμενη πολιτική δέσμευση για την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στη δια βίου μάθηση και τη συμμετοχή των νέων. Πρόσφατες πρωτοβουλίες δίνουν αυξανόμενη έμφαση στη συνεργασία μεταξύ υπουργείων, σχολείων, τοπικών αρχών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να ενισχυθεί η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, η δημοκρατική συμμετοχή και η συμμετοχή της κοινότητας μεταξύ των νέων. Αυτές οι εξελίξεις δείχνουν ότι η Σλοβακία προχωρά προοδευτικά προς μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα που εκτείνεται πέρα από την περιβαλλοντική γνώση και περιλαμβάνει την κοινωνική ευθύνη και την ενεργό συμμετοχή στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Από την οπτική γωνία του έργου FEEL GREEN, η Σλοβακία παρουσιάζει ευνοϊκές θεσμικές συνθήκες για την ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα σημαντικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η χώρα έχει θεσπίσει ένα υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής, ενεργά περιβαλλοντικά ιδρύματα και ένα αυξανόμενο δίκτυο παρόχων μη τυπικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, η ανάλυση εντοπίζει μια συνεχή ανάγκη για εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς πόρους που εστιάζουν ειδικά στην ενεργειακή απόδοση, μαζί με πρακτικές μεθοδολογίες ικανές να υποστηρίξουν τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας στην παροχή εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα βασισμένης σε τεκμηριωμένα στοιχεία. Η αντιμετώπιση αυτών των κενών αποτελεί σημαντική ευκαιρία για το έργο FEEL GREEN να συμβάλει στην εθνική ανάπτυξη ικανοτήτων, συμπληρώνοντας παράλληλα τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες.

Συνολικά, η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης δείχνει ότι η Σλοβακία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην ευθυγράμμιση των πολιτικών της για την εκπαίδευση και το κλίμα με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες βιωσιμότητας. Παρ' όλα αυτά, η μετάβαση από τις στρατηγικές πολιτικές δεσμεύσεις στη συνεπή εφαρμογή της εκπαίδευσης παραμένει μια συνεχής διαδικασία. Η συνεχής επένδυση στην κατάρτιση εκπαιδευτικών και εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας, η ανάπτυξη πρακτικών εκπαιδευτικών πόρων και η συστηματική ενσωμάτωση της ενεργειακής απόδοσης σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα θα είναι σημαντική για την ενίσχυση της συμβολής της Σλοβακίας στην ευρωπαϊκή πράσινη μετάβαση.

Αναφορές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2025). Παρακολούθηση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2025: Έκθεση Χώρας για τη Σλοβακία. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EACEA / Ευρυδίκη. (2024). Μάθηση για τη βιωσιμότητα στην Ευρώπη: Ανάπτυξη ικανοτήτων και υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Κυβέρνηση της Σλοβακικής Δημοκρατίας. Επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).
ΟΟΣΑ. (2024). Εκπαίδευση με μια ματιά 2024: Σλοβακική Δημοκρατία.
Σλοβακική Υπηρεσία Περιβάλλοντος. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στη Σλοβακία.
Συνεργασία Ανοικτής Διακυβέρνησης. (2024). Δέσμευση για την Άτυπη Εκπαίδευση και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στη Σλοβακία.

3.2.5 Κατάσταση στο Λουξεμβούργο

Το Λουξεμβούργο έχει θεσπίσει μία από τις πιο ολοκληρωμένες εθνικές προσεγγίσεις για τη βιωσιμότητα και τη διακυβέρνηση του κλίματος εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενσωματώνοντας την προστασία του περιβάλλοντος, την ενεργειακή μετάβαση, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή των πολιτών σε ένα συνεκτικό στρατηγικό πλαίσιο. Παρόλο που η χώρα είναι σχετικά μικρή από άποψη πληθυσμού και γεωγραφικού μεγέθους, έχει θέσει τη βιωσιμότητα ως κεντρικό στοιχείο της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής, αναγνωρίζοντας την εκπαίδευση ως θεμελιώδη κινητήρια δύναμη για την αλλαγή συμπεριφοράς, την κοινωνική καινοτομία και τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση αντικατοπτρίζει τη δέσμευση του Λουξεμβούργου για την εφαρμογή των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του Ευρωπαϊκού Νόμου για το Κλίμα, της Ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Το εθνικό πλαίσιο πολιτικής δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης από νεαρή ηλικία, προωθώντας παράλληλα ευκαιρίες δια βίου μάθησης που επιτρέπουν στους πολίτες να συμβάλλουν ενεργά στην πράσινη μετάβαση.

Το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα προσδιορίζει την εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση του κοινού, την καινοτομία και τη συμμετοχή των πολιτών ως απαραίτητες προϋποθέσεις για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων του Λουξεμβούργου για το κλίμα και την ενέργεια. Παράλληλα με τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, βιώσιμη κινητικότητα, πρωτοβουλίες κυκλικής οικονομίας και ενεργειακά αποδοτικά κτίρια, η εθνική στρατηγική αναγνωρίζει ότι η τεχνολογική καινοτομία από μόνη της δεν επαρκεί για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας. Αντίθετα, η μετάβαση απαιτεί πολίτες που διαθέτουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και το κίνητρο που είναι απαραίτητα για να υιοθετήσουν βιώσιμους τρόπους ζωής και να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής πολιτικής για το κλίμα και όχι αποκλειστικά εκπαιδευτικός στόχος.

Στο πλαίσιο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, η βιωσιμότητα έχει σταδιακά εξελιχθεί σε διαθεματική προτεραιότητα. Σύμφωνα με τη συγκριτική ανάλυση του Eurydice, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα ενσωματώνεται σε πολλαπλά γνωστικά αντικείμενα, ενθαρρύνοντας τη διεπιστημονική μάθηση που συνδέει τις περιβαλλοντικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Αντί να εστιάζει αποκλειστικά στην οικολογική γνώση, το πρόγραμμα σπουδών προωθεί την κριτική σκέψη, τη συστημική σκέψη, την υπεύθυνη ιδιότητα του πολίτη και τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων, αντανακλώντας τη φιλοσοφία που βασίζεται στις ικανότητες και είναι ενσωματωμένη στο GreenComp και σε άλλα σύγχρονα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά πλαίσια.

Το Λουξεμβούργο έχει επίσης υιοθετήσει μια ολιστική προσέγγιση στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Τα σχολεία ενθαρρύνονται να ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα όχι μόνο στη διδασκαλία στην τάξη, αλλά και στη σχολική διακυβέρνηση, τη διαχείριση των υποδομών, τη συμμετοχή των μαθητών και τις σχέσεις με τις τοπικές κοινότητες. Συνεπώς, η περιβαλλοντική ευθύνη αντιμετωπίζεται ως μια κοινή θεσμική αξία που επηρεάζει την οργανωσιακή κουλτούρα, τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τις καθημερινές σχολικές πρακτικές. Αυτή η ολιστική προσέγγιση υποστηρίζεται από εθνικά έγγραφα καθοδήγησης, παιδαγωγικούς πόρους και ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης που βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν τη βιωσιμότητα στις διδακτικές και μαθησιακές δραστηριότητες.

Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη αποτελούν ένα ακόμη αξιοσημείωτο πλεονέκτημα του εκπαιδευτικού συστήματος του Λουξεμβούργου. Οι εθνικές εκπαιδευτικές αρχές παρέχουν στους εκπαιδευτικούς πρόσβαση σε εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης, μεθοδολογική καθοδήγηση, ψηφιακούς εκπαιδευτικούς πόρους και παιδαγωγικά εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για να διευκολύνουν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα σε διαφορετικά εκπαιδευτικά επίπεδα. Σύμφωνα με την έκθεση του Eurydice, το Λουξεμβούργο είναι μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών που έχουν αναπτύξει δομημένους μηχανισμούς για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή της μάθησης που σχετίζεται με τη βιωσιμότητα, μειώνοντας έτσι την εξάρτηση από την πρωτοβουλία των μεμονωμένων εκπαιδευτικών και ενισχύοντας τη συνέπεια σε όλα τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Πέρα από την επίσημη εκπαίδευση, το Λουξεμβούργο επιδεικνύει μια ιδιαίτερα ισχυρή δέσμευση στη μη τυπική και τη δια βίου μάθηση. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα προωθείται ενεργά μέσω της συνεργασίας μεταξύ κυβερνητικών ιδρυμάτων, δήμων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ερευνητικών ιδρυμάτων και εξειδικευμένων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της δράσης για το κλίμα και της ενεργειακής απόδοσης. Αυτό το μοντέλο συνεργατικής διακυβέρνησης επιτρέπει στις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες να επεκταθούν πέρα από τα σχολεία, δημιουργώντας ευκαιρίες για τους πολίτες όλων των ηλικιών να συμμετέχουν σε εκστρατείες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, σε κοινοτικά έργα και σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης.

Ένας από τους σημαντικότερους θεσμικούς φορείς της χώρας είναι η Klima-Agence, η εθνική υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την υποστήριξη της εφαρμογής των πολιτικών ενεργειακής μετάβασης του Λουξεμβούργου. Μέσω εκπαιδευτικών εκστρατειών, τεχνικής καθοδήγησης, συμβουλευτικών υπηρεσιών και πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης, η υπηρεσία προωθεί την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις βιώσιμες κατασκευές και την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά μεταξύ νοικοκυριών, δήμων, επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η υπηρεσία αναπτύσσει επίσης εκπαιδευτικό υλικό και πρακτικά εργαλεία που διευκολύνουν την κατανόηση από το κοινό των ζητημάτων που σχετίζονται με την ενέργεια, συμβάλλοντας σημαντικά στην εθνική ευαισθητοποίηση για τη βιωσιμότητα.

Παράλληλα, αρκετές εθνικές πρωτοβουλίες ενθαρρύνουν σχολεία, δήμους και νεανικές οργανώσεις να συμμετέχουν σε δίκτυα βιωσιμότητας και προγράμματα περιβαλλοντικής πιστοποίησης. Αυτές οι πρωτοβουλίες προωθούν την πρακτική εμπλοκή σε θέματα όπως η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η διατήρηση της βιοποικιλότητας, η βιώσιμη κινητικότητα, η μείωση των αποβλήτων, η κυκλική οικονομία και η υπεύθυνη κατανάλωση. Η ισχυρή συνεργασία μεταξύ των φορέων παροχής εκπαίδευσης, των τοπικών αρχών και των περιβαλλοντικών οργανώσεων αντικατοπτρίζει την έμφαση του Λουξεμβούργου στη συμμετοχική διακυβέρνηση και την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα με βάση την κοινότητα.

Παρά τα σημαντικά αυτά πλεονεκτήματα, η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης εντοπίζει επίσης αρκετές προκλήσεις που παραμένουν σχετικές στο πλαίσιο του Λουξεμβούργου. Όπως σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών θεμάτων, ενώ οι εκπαιδευτικοί πόροι που είναι ειδικά αφιερωμένοι στην ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της μη τυπικής εργασίας για τους νέους παραμένουν συγκριτικά περιορισμένοι. Η μάθηση που σχετίζεται με την ενέργεια συχνά ενσωματώνεται σε ευρύτερα προγράμματα βιωσιμότητας αντί να αντιμετωπίζεται μέσω δομημένων εκπαιδευτικών οδών που επικεντρώνονται ειδικά στην αλλαγή συμπεριφοράς, τον ενεργειακό γραμματισμό των νοικοκυριών και την πρακτική διαχείριση της ενέργειας.

Επιπλέον, το πολυπολιτισμικό και πολύγλωσσο εκπαιδευτικό περιβάλλον της χώρας παρουσιάζει πρόσθετες παιδαγωγικές παραμέτρους. Οι εκπαιδευτικοί πόροι πρέπει συχνά να προσαρμόζονται σε πολλαπλές γλώσσες και πολιτισμικά πλαίσια, προκειμένου να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα και η αποτελεσματική συμμετοχή μεταξύ διαφορετικών ομάδων μαθητών. Ενώ το Λουξεμβούργο έχει αναπτύξει σημαντική θεσμική ικανότητα για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η διατήρηση της συμπεριληπτικής και πολιτισμικά ευαίσθητης εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα παραμένει μια συνεχής προτεραιότητα.

Από την οπτική γωνία του έργου FEEL GREEN, το Λουξεμβούργο αποτελεί παράδειγμα ορθής θεσμικής πρακτικής όσον αφορά τη διακυβέρνηση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και της διατομεακής συνεργασίας. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση της χώρας καταδεικνύει πώς η εκπαίδευση, η περιβαλλοντική πολιτική και η συμμετοχή της κοινότητας μπορούν να λειτουργήσουν συνεργιστικά για την υποστήριξη των εθνικών στόχων για το κλίμα. Ταυτόχρονα, η ανάλυση επιβεβαιώνει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν ευκαιρίες για την ενίσχυση των εκπαιδευτικών πόρων που αφορούν ειδικά την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας των νέων και της μη τυπικής εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια, οι μεθοδολογίες, το εκπαιδευτικό υλικό και τα ψηφιακά εργαλεία μάθησης που αναπτύχθηκαν μέσω του FEEL GREEN έχουν τη δυνατότητα να συμπληρώσουν τις υπάρχουσες εθνικές πρωτοβουλίες παρέχοντας πρακτικούς, βασισμένους σε στοιχεία πόρους ειδικά σχεδιασμένους για εργαζόμενους νέων και νέους.

Συνολικά, η εμπειρία του Λουξεμβούργου καταδεικνύει μια ώριμη και καλά συντονισμένη προσέγγιση στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, η οποία χαρακτηρίζεται από ισχυρή θεσμική συνεργασία, ολοκληρωμένη ενσωμάτωση πολιτικών και σημαντικές επενδύσεις στην εκπαιδευτική ικανότητα. Παρ' όλα αυτά, όπως και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την ενίσχυση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων με επίκεντρο την ενεργειακή απόδοση, την επέκταση των ευκαιριών πρακτικής μάθησης στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης και την περαιτέρω υποστήριξη της αλλαγής συμπεριφοράς μεταξύ των νέων. Αυτά τα ευρήματα ενισχύουν τη σημασία του έργου FEEL GREEN ως συμπληρωματικής ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας ικανής να υποστηρίξει τις υπάρχουσες εθνικές στρατηγικές, ενώ παράλληλα να αντιμετωπίσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες που παραμένουν κοινές σε όλες τις χώρες-εταίρους.

Αναφορές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2025). Παρακολούθηση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2025: Έκθεση Χώρας Λουξεμβούργου. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EACEA / Eurydice. (2024). Μάθηση για τη βιωσιμότητα στην Ευρώπη: Ανάπτυξη ικανοτήτων και υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Κυβέρνηση του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου. Επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).
Κυβέρνηση του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου. Εθνική Στρατηγική για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη.
Υπηρεσία Κλίματος. (2024). Ετήσια Έκθεση και Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Κλίματος.
ΟΟΣΑ. (2024). Εκπαίδευση με μια ματιά 2024: Λουξεμβούργο. Παρίσι: Εκδόσεις ΟΟΣΑ.
UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO.

Feel Green

3.2.6 Συγκριτική Ανάλυση και Ερευνητικά Κενά Η συγκριτική ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης καταδεικνύει ότι και οι τρεις χώρες-εταίροι έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην ευθυγράμμιση των εθνικών πολιτικών τους για τη βιωσιμότητα και την εκπαίδευση με τους ευρύτερους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα ευρωπαϊκά πλαίσια πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του GreenComp, της Σύστασης του Συμβουλίου για τη Μάθηση για την Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και του Προγράμματος Erasmus+, έχουν επηρεάσει σημαντικά τις εθνικές εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και τις στρατηγικές βιωσιμότητας σε όλη την Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει εξελιχθεί από σχετικά εξειδικευμένο τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε μια ευρύτερη εκπαιδευτική προτεραιότητα που περιλαμβάνει τη δράση για το κλίμα, την υπεύθυνη ιδιότητα του πολίτη, την ενεργειακή απόδοση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Παρά την κοινή αυτή κατεύθυνση πολιτικής, η συγκριτική ανάλυση αποκαλύπτει σημαντικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα οργανώνεται, εφαρμόζεται και υποστηρίζεται στις τρεις χώρες-εταίρους. Αυτές οι διαφορές αφορούν κυρίως τη θεσμική διακυβέρνηση, την εκπαιδευτική υποδομή, τις ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης και τη διαθεσιμότητα εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων.

Η Ελλάδα επιδεικνύει μια μακρά παράδοση στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, η οποία υποστηρίζεται από δεκαετίες εμπειρίας στη μάθηση μέσω έργων και το εκτεταμένο δίκτυο Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και τη Βιωσιμότητα (ΚΕΠΕΑ). Αυτό το ιστορικό θεμέλιο έχει συμβάλει σημαντικά στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στην επίσημη εκπαίδευση και έχει ενθαρρύνει την ισχυρή συνεργασία μεταξύ σχολείων, τοπικών κοινοτήτων και περιβαλλοντικών οργανώσεων. Παρ' όλα αυτά, η ανάλυση δείχνει ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα εξακολουθεί να εξαρτάται σημαντικά από τις τοπικές πρωτοβουλίες και τη συμμετοχή των μεμονωμένων εκπαιδευτικών. Οι δομημένοι εκπαιδευτικοί πόροι που αφορούν ειδικά την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας των νέων παραμένουν συγκριτικά περιορισμένοι, ενώ οι ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης για τους εργαζόμενους για νέους ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων περιοχών.

Η Σλοβακία παρουσιάζει ένα κάπως διαφορετικό εκπαιδευτικό τοπίο. Αντί να βασίζονται κυρίως σε ιστορικές δομές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, οι πρόσφατες εθνικές μεταρρυθμίσεις έχουν επικεντρωθεί στην ενίσχυση της εκπαίδευσης που βασίζεται στις ικανότητες και στον εκσυγχρονισμό της μάθησης για τη βιωσιμότητα μέσω της μεταρρύθμισης των προγραμμάτων σπουδών και της ενίσχυσης των θεσμικών ικανοτήτων. Ο Σλοβακικός Οργανισμός Περιβάλλοντος και τα εθνικά δίκτυα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και στην υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ κυβερνητικών θεσμών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ωστόσο, παρά την θεσμική αυτή πρόοδο, η ανάλυση δείχνει ότι η εκπαιδευτική εφαρμογή παραμένει άνιση και ότι απαιτούνται πρόσθετες επενδύσεις για την ενίσχυση των πρακτικών μεθοδολογιών, των εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων και των συστηματικών ευκαιριών κατάρτισης για εκπαιδευτικούς και εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας.

Το Λουξεμβούργο αντιπροσωπεύει ένα πιο ολοκληρωμένο μοντέλο διακυβέρνησης στο οποίο η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ενσωματώνεται σε ευρύτερες εθνικές στρατηγικές για το κλίμα και την εκπαίδευση. Ο ισχυρός συντονισμός μεταξύ υπουργείων, δήμων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εξειδικευμένων φορέων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών έχει επιτρέψει την ανάπτυξη ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών που υποστηρίζουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, τη δράση για το κλίμα και τη δια βίου μάθηση. Οι δομημένες ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης, οι ψηφιακοί εκπαιδευτικοί πόροι και η διατομεακή συνεργασία συμβάλλουν σε ένα ιδιαίτερα υποστηρικτικό θεσμικό περιβάλλον. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και εντός αυτού του προηγμένου πλαισίου διακυβέρνησης, το εκπαιδευτικό υλικό που αφορά ειδικά την ενεργειακή απόδοση στην άτυπη εργασία για τους νέους παραμένει σχετικά περιορισμένο, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί πόροι εξακολουθούν να αποτελούν έναν τομέα για περαιτέρω ανάπτυξη. Παρόλο που οι τρεις χώρες διαφέρουν ως προς την θεσμική οργάνωση και τους μηχανισμούς εφαρμογής, η συγκριτική ανάλυση εντοπίζει αρκετές κοινές τάσεις που χαρακτηρίζουν το τρέχον ευρωπαϊκό τοπίο της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Καταρχάς, η βιωσιμότητα έχει γίνει μια εγκάρσια εκπαιδευτική προτεραιότητα και όχι ένα μεμονωμένο περιβαλλοντικό θέμα. Σε όλες τις χώρες-εταίρους, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα ενσωματώνεται ολοένα και περισσότερο σε πολλαπλούς τομείς προγραμμάτων σπουδών και εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες μέσω διεπιστημονικών μαθησιακών προσεγγίσεων που συνδέουν τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό αντικατοπτρίζει την ευρύτερη ευρωπαϊκή μετάβαση από την περιβαλλοντική εκπαίδευση που βασίζεται στη γνώση προς τη μάθηση βιωσιμότητας που βασίζεται στις ικανότητες.

Δεύτερον, και οι τρεις χώρες αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο τη στρατηγική σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης στην υποστήριξη των ικανοτήτων βιωσιμότητας και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά. Οι οργανώσεις νέων, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οι δήμοι, οι περιβαλλοντικοί φορείς και τα ευρωπαϊκά έργα συνεργασίας έχουν γίνει σημαντικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, συμπληρώνοντας το έργο που αναλαμβάνεται στο πλαίσιο των επίσημων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η βιωματική μάθηση, η συμμετοχή της κοινότητας, ο εθελοντισμός, η μάθηση μέσω έργων και οι εκπαιδευτικές μεθοδολογίες με επίκεντρο τον μαθητή αναγνωρίζονται σταθερά ως αποτελεσματικές προσεγγίσεις για την προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιωσιμότητα και της αλλαγής συμπεριφοράς μεταξύ των νέων.

Τρίτον, η ψηφιοποίηση μετασχηματίζει προοδευτικά την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα σε όλη την Ευρώπη. Τα διαδικτυακά περιβάλλοντα μάθησης, οι ψηφιακοί εκπαιδευτικοί πόροι, οι διαδραστικές πλατφόρμες μάθησης και το ανοιχτό εκπαιδευτικό υλικό έχουν διευρύνει τις ευκαιρίες για περιβαλλοντική μάθηση και έχουν διευκολύνει την ευρύτερη πρόσβαση σε γνώσεις σχετικές με τη βιωσιμότητα. Ωστόσο, η ανάλυση δείχνει ότι οι ψηφιακοί εκπαιδευτικοί πόροι που αφορούν ειδικά την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους παραμένουν κατακερματισμένοι και άνισα κατανεμημένοι μεταξύ των χωρών-εταίρων.

Παράλληλα με αυτές τις θετικές εξελίξεις, η συγκριτική ανάλυση εντοπίζει επίσης αρκετά κοινά ερευνητικά και εκπαιδευτικά κενά που παραμένουν ανεπαρκώς αντιμετωπισμένα παρά την ύπαρξη ολοκληρωμένων πλαισίων πολιτικής. Το πρώτο και ίσως το πιο σημαντικό κενό αφορά την περιορισμένη διαθεσιμότητα δομημένων εκπαιδευτικών πόρων αφιερωμένων ειδικά στην ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης. Παρόλο που η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει επεκταθεί σημαντικά, η ενεργειακή απόδοση συχνά ενσωματώνεται ως ένα συστατικό ευρύτερων προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης αντί να αντιμετωπίζεται μέσω ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών οδών ικανών να υποστηρίξουν την αλλαγή συμπεριφοράς και τη λήψη πρακτικών αποφάσεων.

Ένα δεύτερο κενό σχετίζεται με την επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων για νέους. Ενώ οι εκπαιδευτικοί επωφελούνται ολοένα και περισσότερο από την καθοδήγηση του προγράμματος σπουδών, την θεσμική υποστήριξη και τα προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης, οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για τους εργαζόμενους για νέους παραμένουν συγκριτικά περιορισμένες. Σε όλες τις χώρες-εταίρους, οι εργαζόμενοι για νέους βασίζονται συχνά σε υλικά που έχουν αναπτύξει οι ίδιοι, σε μεμονωμένα αποτελέσματα έργων ή σε γενικούς πόρους βιωσιμότητας που ενδέχεται να μην ανταποκρίνονται επαρκώς στις πρακτικές απαιτήσεις των μη τυπικών μαθησιακών περιβαλλόντων.

Το τρίτο κενό αφορά τη σχέση μεταξύ της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα και της αλλαγής συμπεριφοράς. Τα ευρωπαϊκά στοιχεία καταδεικνύουν σταθερά ότι η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των νέων έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Παρ' όλα αυτά, η μετατροπή της ευαισθητοποίησης σε μακροπρόθεσμη βιώσιμη συμπεριφορά παραμένει μια σημαντική εκπαιδευτική πρόκληση. Οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες συχνά επιτυγχάνουν στην αύξηση των γνώσεων, αλλά είναι λιγότερο επιτυχημένες στην ανάπτυξη πρακτικών ικανοτήτων που επιτρέπουν στους μαθητές να υιοθετήσουν βιώσιμους τρόπους ζωής και να συμβάλλουν ενεργά στην ενεργειακή απόδοση στις κοινότητές τους.

Τέλος, η ανάλυση αποκαλύπτει την ανάγκη για μεγαλύτερη ενσωμάτωση μεταξύ της επιστημονικής γνώσης, της εκπαιδευτικής πρακτικής και της εμπλοκής της κοινότητας. Παρόλο που υπάρχουν πολλά έγγραφα πολιτικής, εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες και περιβαλλοντικά προγράμματα σε όλη την Ευρώπη, αυτοί οι πόροι συχνά παραμένουν κατακερματισμένοι και διασκορπισμένοι σε διαφορετικά ιδρύματα και τομείς. Κατά συνέπεια, οι εκπαιδευτικοί και οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στον εντοπισμό μεθοδολογιών που βασίζονται σε τεκμήρια και πρακτικών εκπαιδευτικών υλικών που μπορούν να εφαρμοστούν εύκολα σε καθημερινές μαθησιακές δραστηριότητες.

Τα ευρήματα της συγκριτικής ανάλυσης παρέχουν μια σαφή αιτιολόγηση για την ανάπτυξη του έργου FEEL GREEN. Αντί να αναπαράγει υπάρχουσες πρωτοβουλίες βιωσιμότητας, το FEEL GREEN αντιμετωπίζει πολλά από τα εκπαιδευτικά κενά που εντοπίστηκαν μέσω της ανασκόπησης της τρέχουσας κατάστασης. Το έργο συμβάλλει στην ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα παρέχοντας εκπαιδευτικούς πόρους βασισμένους σε τεκμήρια, προωθώντας την ενεργειακή απόδοση ως ξεχωριστό εκπαιδευτικό θέμα, υποστηρίζοντας την επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας, εντοπίζοντας μεταβιβάσιμες καλές πρακτικές και αναπτύσσοντας μια ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης που διευκολύνει την πρόσβαση σε πρακτικό εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

Επιπλέον, η συγκριτική ανάλυση καταδεικνύει ότι κάθε χώρα-εταίρος συνεισφέρει συμπληρωματική εμπειρογνωμοσύνη στην κοινοπραξία. Η Ελλάδα παρέχει εκτεταμένη εμπειρία στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και την εμπειρική μάθηση. Η Σλοβακία συνεισφέρει πολύτιμη θεσμική γνώση στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που βασίζεται στις ικανότητες, ενώ το Λουξεμβούργο προσφέρει παραδείγματα ολοκληρωμένης διακυβέρνησης και διατομεακής συνεργασίας που συνδέουν την εκπαίδευση, την κλιματική πολιτική και τη συμμετοχή των πολιτών.

Ο συνδυασμός αυτών των συμπληρωματικών δυνατών σημείων δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για αμοιβαία μάθηση και ενισχύει την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία του έργου FEEL GREEN.
Συνολικά, η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης επιβεβαιώνει ότι η Ευρώπη έχει δημιουργήσει μια ισχυρή πολιτική βάση για την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Ωστόσο, η μετατροπή των στρατηγικών στόχων σε αποτελεσματική εκπαιδευτική πρακτική εξακολουθεί να απαιτεί στοχευμένους εκπαιδευτικούς πόρους, ενισχυμένη ανάπτυξη ικανοτήτων, διεπιστημονικές μεθοδολογίες και μεγαλύτερη έμφαση στην πρακτική εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας των νέων. Η αντιμετώπιση αυτών των αναγκών αποτελεί την κύρια συμβολή του έργου FEEL GREEN και παρέχει τη βάση πάνω στην οποία έχουν αναπτυχθεί οι επακόλουθες ερευνητικές δραστηριότητες, το εκπαιδευτικό υλικό και οι ψηφιακοί μαθησιακοί πόροι.

Διάσταση	**Ελλάδα**	**Σλοβακία**	**Λουξεμβούργο**	**Κοινό Ευρωπαϊκό Κενό**
Πλαίσιο πολιτικής	Ισχυρή ευθυγράμμιση με τις πολιτικές της ΕΕ	Ισχυρή ευθυγράμμιση με τις πολιτικές της ΕΕ	Υψηλά ολοκληρωμένη διακυβέρνηση	Οι πολιτικές είναι πιο προηγμένες από την εφαρμογή τους
Επίσημη Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα	Καθιερωμένη παράδοση περιβαλλοντικής εκπαίδευσης	η του προγράμματος σπουδών που ενισχύει τις ικανότητες	Προσέγγιση βιωσιμότητας ολόκληρου του σχολείου	Άνιση εφαρμογή σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα
Μη τυπική Εκπαίδευση	Ενεργό δίκτυο ΜΚΟ και ΚΕΡΕΑ	Ισχυρή συνεργασία Περιβαλλοντικού Οργανισμού και ΜΚΟ	Εκτεταμένη διατομεακή συνεργασία	Κατακερματισμένοι εκπαιδευτικοί πόροι για την εργασία με νέους

Διάσταση	Ελλάδα	Σλοβακία	Λουξεμβούργο	Κοινό Ευρωπαϊκό Κενό
Εκπαίδευση για την Ενεργειακή Απόδοση	Περιορισμένοι εξειδικευμένοι πόροι	Περιορισμένοι εξειδικευμένοι πόροι	Κυρίως ενσωματωμένο σε ευρύτερα προγράμματα βιωσιμότητας	Έλλειψη δομημένων μαθησιακών οδών ενεργειακής απόδοσης
Επαγγελματική Ανάπτυξη	Άνισες ευκαιρίες κατάρτισης	Ανάπτυξη ικανοτήτων υπό ανάπτυξη	Δομημένη υποστήριξη εκπαιδευτικών. Λιγότεροι πόροι για εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας	Ανάγκη για εξειδικευμένη εκπαίδευση για τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας
Ψηφιακοί Εκπαιδευτικοί Πόροι	Αυξανόμενη διαθεσιμότητα	Ανάπτυξη ψηφιακών πρωτοβουλιών	Προηγμένοι ψηφιακοί μηχανισμοί υποστήριξης	Κατακερματισμένοι και βασισμένοι σε έργα πόροι
Αλλαγή Συμπεριφοράς	Υψηλή ευαισθητοποίηση. Προκλήσεις εφαρμογής	Υψηλή ευαισθητοποίηση. Προκλήσεις εφαρμογής	Υψηλή ευαισθητοποίηση. Προκλήσεις εφαρμογής	μεταξύ επίγνωσης και καθημερινής βιώσιμης συμπεριφορά

Αναφορές

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024). Παρακολούθηση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2024. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EACEA / Ευρυδίκη. (2024). Μάθηση για τη βιωσιμότητα στην Ευρώπη: Ανάπτυξη ικανοτήτων και υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εθνικά Σχέδια για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. (2023). Εκτίμηση Κλιματικού Κινδύνου στην Ευρώπη. Κοπεγχάγη: ΕΟΠ.

ΟΟΣΑ. (2024). Εκπαίδευση με μια ματιά 2024. Παρίσι: Εκδόσεις ΟΟΣΑ.

UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. Παρίσι: UNESCO.

Feel Green

3.3 Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας και Επιστημονικές Πηγές

Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εγχειριδίου FEEL GREEN υποστηρίχθηκε όχι μόνο από την ανάλυση ευρωπαϊκών και εθνικών εγγράφων πολιτικής, αλλά και από μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση της σύγχρονης επιστημονικής βιβλιογραφίας που σχετίζεται με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, την ενεργειακή απόδοση, την περιβαλλοντική συμπεριφορά και τη μη τυπική μάθηση. Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας πραγματοποιήθηκε για να δημιουργηθεί μια ισχυρή θεωρητική βάση για την ερευνητική δραστηριότητα, να εντοπιστούν διεθνώς αναγνωρισμένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και να διασφαλιστεί ότι η εκπαιδευτική μεθοδολογία του έργου αντικατοπτρίζει την τρέχουσα επιστημονική γνώση και τις πρακτικές που βασίζονται σε τεκμήρια.

Η ανασκόπηση εξέτασε κυρίως δημοσιεύσεις με αξιολόγηση από ομοτίμους που δημοσιεύθηκαν μεταξύ 2020 και 2025, ενώ ελήφθησαν υπόψη και επιλεγμένες προηγούμενες μελέτες, οι οποίες αντιπροσώπευαν καθοριστικές συνεισφορές στους τομείς της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, της αλλαγής συμπεριφοράς και των ικανοτήτων βιωσιμότητας. Οι επιστημονικές δημοσιεύσεις ανακτήθηκαν κυρίως από διεθνώς αναγνωρισμένες ακαδημαϊκές βάσεις δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των Scopus και Web of Science, ενώ διεξήχθησαν συμπληρωματικές αναζητήσεις μέσω του Google Scholar για τον εντοπισμό πρόσθετων δημοσιεύσεων υψηλού αντίκτυπου και πρόσφατων άρθρων αξιολόγησης. Η αναζήτηση βιβλιογραφίας επικεντρώθηκε σε λέξεις-κλειδιά όπως η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, ο ενεργειακός γραμματισμός, η εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση, η περιβαλλοντική εκπαίδευση, οι πράσινες ικανότητες, η αλλαγή συμπεριφοράς, η μη τυπική μάθηση, η εργασία για τους νέους, η κλιματική εκπαίδευση και η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΑΑ).

Η επιστημονική βιβλιογραφία υπογραμμίζει σταθερά ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει υποστεί ουσιαστικό μετασχηματισμό τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Οι προηγούμενες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις επικεντρώνονταν κυρίως στην αύξηση της περιβαλλοντικής γνώσης και ευαισθητοποίησης, ενώ η σύγχρονη έρευνα υποστηρίζει ολοένα και περισσότερο εκπαιδευτικά μοντέλα που βασίζονται σε ικανότητες και επιτρέπουν στους μαθητές να αναλύουν κριτικά τις προκλήσεις της βιωσιμότητας, να συνεργάζονται με άλλους και να συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία βιώσιμων λύσεων. Αυτή η μετατόπιση αντικατοπτρίζεται σε πολυάριθμες μελέτες που δίνουν έμφαση στη συστημική σκέψη, την κριτική σκέψη, τον μελλοντικό γραμματισμό και τη μάθηση με επίκεντρο τη δράση ως βασικές ικανότητες για την αντιμετώπιση των σύγχρονων περιβαλλοντικών προκλήσεων.

Ένα δεύτερο σημαντικό θέμα που αναδύεται από τη βιβλιογραφία αφορά την ενεργειακή παιδεία, η οποία έχει γίνει ένας ολοένα και πιο σημαντικός τομέας έρευνας για τη βιωσιμότητα. Μελέτες καταδεικνύουν σταθερά ότι η βελτίωση της γνώσης σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας από μόνη της δεν οδηγεί αυτόματα σε πιο βιώσιμη συμπεριφορά. Αντίθετα, η αποτελεσματική εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση συνδυάζει την εννοιολογική κατανόηση με την πρακτική εμπειρία, τον προβληματισμό συμπεριφοράς και τις ευκαιρίες για τους μαθητές να εφαρμόζουν βιώσιμες πρακτικές στην καθημερινότητά τους. Κατά συνέπεια, πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να προχωρήσουν πέρα από την παροχή πληροφοριών και να υποστηρίξουν τους μαθητές στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με τη χρήση ενέργειας και τη διαχείριση πόρων.

Η βιβλιογραφία τονίζει περαιτέρω τη σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης και της εργασίας των νέων στην προώθηση των ικανοτήτων βιωσιμότητας. Πολυάριθμες μελέτες δείχνουν ότι η βιωματική μάθηση, οι δραστηριότητες που βασίζονται σε έργα, η μάθηση από ομοτίμους, η συμμετοχή της κοινότητας, η εκπαίδευση σε εξωτερικούς χώρους και οι συμμετοχικές εκπαιδευτικές μέθοδοι ενισχύουν σημαντικά το κίνητρο των μαθητών και συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη αλλαγή συμπεριφοράς. Αυτές οι προσεγγίσεις με επίκεντρο τον μαθητή θεωρούνται ιδιαίτερα αποτελεσματικές κατά την αντιμετώπιση σύνθετων προκλήσεων βιωσιμότητας, καθώς ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή, τη συνεργασία και την προσωπική ευθύνη αντί για την παθητική απόκτηση γνώσης.

Ένα άλλο επαναλαμβανόμενο εύρημα αφορά τη σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και της αλλαγής συμπεριφοράς. Η έρευνα καταδεικνύει σταθερά ότι η ευαισθητοποίηση από μόνη της δεν επαρκεί για να επιφέρει διαρκείς αλλαγές στη συμπεριφορά. Οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις είναι σημαντικά πιο αποτελεσματικές όταν οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά σε αυθεντικές μαθησιακές εμπειρίες, αναλογίζονται τις δικές τους συμπεριφορές, συνεργάζονται με τις κοινότητές τους και συμμετέχουν σε πρακτικές δράσεις βιωσιμότητας. Αυτή η προοπτική ευθυγραμμίζεται στενά με τα σύγχρονα εκπαιδευτικά πλαίσια που βασίζονται στις ικανότητες και υποστηρίζει την ενσωμάτωση βιωματικών μεθοδολογιών στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

Η βιβλιογραφία αναγνωρίζει επίσης την ψηφιακή μάθηση ως ένα ολοένα και πιο σημαντικό συστατικό της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Τα διαδικτυακά μαθησιακά περιβάλλοντα, οι ψηφιακοί εκπαιδευτικοί πόροι, οι διαδραστικές πλατφόρμες και οι προσεγγίσεις μικτής μάθησης έχουν διευρύνει τις ευκαιρίες για περιβαλλοντική εκπαίδευση αυξάνοντας την προσβασιμότητα, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία και διευκολύνοντας τη συμμετοχή των μαθητών. Ταυτόχρονα, αρκετές μελέτες υπογραμμίζουν ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες θα πρέπει να συμπληρώνουν και όχι να αντικαθιστούν τη βιωματική και κοινοτική μάθηση, ιδίως σε μη τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα όπου η αλληλεπίδραση και η συμμετοχή παραμένουν κεντρικά στοιχεία της μαθησιακής διαδικασίας.

Συνολικά, η επιστημονική βιβλιογραφία καταδεικνύει ευρεία συναίνεση σχετικά με αρκετές βασικές αρχές που καθόρισαν την ανάπτυξη του έργου FEEL GREEN. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα θα πρέπει να υιοθετήσει προσεγγίσεις βασισμένες στις ικανότητες και όχι στη γνώση. Η εκπαίδευση για την ενεργειακή απόδοση θα πρέπει να ενθαρρύνει την πρακτική αλλαγή συμπεριφοράς. Οι μεθοδολογίες μη τυπικής μάθησης θα πρέπει να εμπλέκουν ενεργά τους μαθητές μέσω της συμμετοχής και της εμπειρίας. Και οι ψηφιακές τεχνολογίες θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της προσβασιμότητας, της συνεργασίας και των ευκαιριών δια βίου μάθησης. Αυτά τα συμπεράσματα παρείχαν την επιστημονική βάση για τη μεθοδολογία της έρευνας, το εκπαιδευτικό πλαίσιο, τον εντοπισμό καλών πρακτικών και τον σχεδιασμό των εκπαιδευτικών πόρων και της πλατφόρμας ψηφιακής μάθησης του FEEL GREEN.

Αναφορές

Ajzen, I. (1991). Η θεωρία της σχεδιασμένης συμπεριφοράς. Οργανωσιακή Συμπεριφορά και Διαδικασίες Ανθρώπινων Αποφάσεων, 50(2), 179–211.

Bandura, A. (1986). Κοινωνικά Θεμέλια της Σκέψης και της Δράσης: Μια Κοινωνικογνωσιακή Θεωρία. Prentice-Hall.

Bianchi, G., Pisiotis, U., & Cabrera Giraldez, M. (2022). GreenComp: Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

DeWaters, J., & Powers, S. (2013). Καθορισμός κριτηρίων μέτρησης για ένα ερωτηματολόγιο ενεργειακής παιδείας. The Journal of Environmental Education, 44(1), 38–55.

Sterling, S. (2010). Μετασχηματιστική Μάθηση και Βιωσιμότητα: Σκιαγραφώντας το Εννοιολογικό Έδαφος. Μάθηση και Διδασκαλία στην Ανώτατη Εκπαίδευση, 5, 17–33.

UNESCO. (2020). Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: Ένας Χάρτης Πορείας. UNESCO.

3.4 Μεθοδολογία Ηλεκτρονικής Έρευνας

Για να συμπληρώσει την ανάλυση εγγράφων και την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που παρουσιάστηκαν στις προηγούμενες ενότητες, η κοινοπραξία FEEL GREEN διεξήγαγε μια διαδικτυακή έρευνα για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων σχετικά με τις τρέχουσες εκπαιδευτικές πρακτικές, την ευαισθητοποίηση για τη βιωσιμότητα, τις γνώσεις για την ενεργειακή απόδοση και τις ανάγκες κατάρτισης μεταξύ των νέων και των επαγγελματιών που ασχολούνται με την εργασία των νέων και την άτυπη εκπαίδευση. Η έρευνα αποτέλεσε μία από τις κύριες εμπειρικές ερευνητικές δραστηριότητες του έργου και σχεδιάστηκε για να παρέχει στοιχεία απευθείας από τα ενδιαφερόμενα μέρη που εργάζονται με νέους σε όλες τις χώρες-εταίρους.

Η διαδικτυακή έρευνα αναπτύχθηκε σε συνεργασία με την κοινοπραξία του έργου χρησιμοποιώντας το Google Forms ως πλατφόρμα συλλογής δεδομένων. Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε στα αγγλικά για να διασφαλιστεί η συνέπεια σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες και να διευκολυνθεί η συγκριτική ανάλυση των απαντήσεων. Όλοι οι εταίροι χρησιμοποιούσαν ένα κοινό ερευνητικό εργαλείο, διασφαλίζοντας ότι οι συμμετέχοντες απάντησαν σε πανομοιότυπες ερωτήσεις υπό τις ίδιες μεθοδολογικές συνθήκες.

Η κύρια ομάδα-στόχος αποτελούνταν από επαγγελματίες που ασχολούνται ενεργά με την εκπαίδευση των νέων και την άτυπη μάθηση. Οι συμμετέχοντες περιλάμβαναν εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, εκπαιδευτές, εκπαιδευτικούς, εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων, οργανώσεων νέων, δήμους, περιβαλλοντικές οργανώσεις, ερευνητές και άλλους επαγγελματίες που ασχολούνται με το σχεδιασμό ή την εφαρμογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για νέους. Παρόλο που η έρευνα επικεντρώθηκε κυρίως σε επαγγελματίες που εργάζονται με νέους, άτομα με αποδεδειγμένο ενδιαφέρον για τη βιωσιμότητα και την περιβαλλοντική εκπαίδευση προσκλήθηκαν επίσης να συμμετάσχουν, όπου αυτό ήταν σχετικό με τους στόχους της μελέτης.

Συνολικά 60 συμμετέχοντες συμμετείχαν στην έρευνα, με 20 ερωτηθέντες από κάθε χώρα-εταίρο (Ελλάδα, Σλοβακία και Λουξεμβούργο). Οι συμμετέχοντες επιλέχθηκαν μέσω στοχευμένης δειγματοληψίας, καθώς ο στόχος ήταν η συλλογή τεκμηριωμένων απόψεων από ενδιαφερόμενους φορείς που διαθέτουν σχετική εμπειρία στην εργασία με νέους, την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση ή τη συμμετοχή της κοινότητας. Η σχετικά ισορροπημένη κατανομή των ερωτηθέντων στις τρεις χώρες-εταίρους διασφάλισε τη συγκρισιμότητα των ευρημάτων, παρέχοντας παράλληλα πληροφορίες τόσο για τις κοινές ευρωπαϊκές τάσεις όσο και για τις προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένες χώρες.

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 18 δομημένες ερωτήσεις, οργανωμένες σε πέντε θεματικές ενότητες. Η πρώτη ενότητα συγκέντρωσε πληροφορίες σχετικά με τα επαγγελματικά προφίλ των ερωτηθέντων, την εταιρική τους σχέση και τα έτη εμπειρίας. Η δεύτερη ενότητα διερεύνησε τις γνώσεις των συμμετεχόντων σχετικά με τις έννοιες της βιωσιμότητας, την ενεργειακή απόδοση και την αυτοπεποίθησή τους στην αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους. Η τρίτη ενότητα εξέτασε τις τρέχουσες εκπαιδευτικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, των εκπαιδευτικών μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και της διαθεσιμότητας εκπαιδευτικών πόρων ενεργειακής απόδοσης εντός των οργανισμών. Η τέταρτη ενότητα διερεύνησε τις αντιληπτές ανάγκες κατάρτισης, τα εμπόδια εφαρμογής και τους προτιμώμενους εκπαιδευτικούς πόρους, ενώ η τελευταία ενότητα περιελάμβανε μια ανοιχτή ερώτηση που καλούσε τους συμμετέχοντες να παρέχουν συστάσεις για την ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση για τους εργαζόμενους για νέους.

Το ερωτηματολόγιο συνδύαζε διαφορετικές μορφές ερωτήσεων προκειμένου να καταγράψει τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές πληροφορίες. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου χρησιμοποιούσαν κυρίως πεντάβαθμες κλίμακες Likert για να μετρήσουν τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων, τα επίπεδα συμφωνίας και την αυτοαξιολόγηση των γνώσεων. Χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και πολλαπλής απάντησης για τον εντοπισμό υφιστάμενων εκπαιδευτικών πρακτικών, θεμάτων προτεραιότητας, εμποδίων και αναγκών σε πόρους. Τέλος, μία ερώτηση ανοιχτού τύπου επέτρεπε στους ερωτηθέντες να εκφράσουν πρόσθετες απόψεις και συστάσεις, παρέχοντας ποιοτικές πληροφορίες που συμπλήρωναν τα ποσοτικά ευρήματα.

Το εργαλείο της έρευνας σχεδιάστηκε ειδικά για να ευθυγραμμίζεται με τους ερευνητικούς στόχους του έργου FEEL GREEN και το αναλυτικό πλαίσιο που παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 3.1. Κάθε θεματική ενότητα αντιστοιχούσε σε μία ή περισσότερες ερευνητικές διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένης της ευαισθητοποίησης για τη βιωσιμότητα, των τρεχουσών εκπαιδευτικών πρακτικών, της επαγγελματικής ικανότητας, των αναγκών κατάρτισης και των μελλοντικών εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων. Αυτή η ευθυγράμμιση διασφάλισε ότι τα πρωτογενή δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω της έρευνας υποστήριξαν άμεσα τον εντοπισμό των εκπαιδευτικών κενών και ενημέρωσαν την επακόλουθη ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εγχειριδίου FEEL GREEN, του εκπαιδευτικού υλικού και της ψηφιακής πλατφόρμας μάθησης.

Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στη διασφάλιση της σαφήνειας, της προσβασιμότητας και της πρακτικής συνάφειας του ερωτηματολογίου. Οι ερωτήσεις διατυπώθηκαν χρησιμοποιώντας σαφή και συνοπτική γλώσσα, κατάλληλη για επαγγελματίες από διαφορετικά εκπαιδευτικά και οργανωτικά υπόβαθρα. Ο εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης, περίπου οκτώ έως δέκα λεπτά, θεωρήθηκε κατάλληλος για την ενθάρρυνση της συμμετοχής, διατηρώντας παράλληλα την εμπλοκή των ερωτηθέντων και ελαχιστοποιώντας την κόπωση της έρευνας.

Συνολικά, η διαδικτυακή έρευνα παρείχε μια σημαντική πηγή εμπειρικών στοιχείων που συμπληρώνουν την ανάλυση εγγράφων και την επιστημονική βιβλιογραφία που εξετάστηκαν στις προηγούμενες ενότητες. Μαζί με την συγκριτική ανάλυση πολιτικής και την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, τα ευρήματα της έρευνας συνέβαλαν σε μια ολοκληρωμένη κατανόηση των εκπαιδευτικών αναγκών, των υφιστάμενων πρακτικών και των προτεραιοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους σε όλες τις χώρες εταίρους.

3.5 Ποιότητα Έρευνας, Ηθικές Παράγοντες και Αξιοπιστία Δεδομένων

Η διασφάλιση της ποιότητας, της αξιοπιστίας και της ηθικής ακεραιότητας της ερευνητικής διαδικασίας αποτέλεσε θεμελιώδη αρχή καθ' όλη τη διάρκεια της ανάπτυξης της ερευνητικής δραστηριότητας FEEL GREEN. Ο μεθοδολογικός σχεδιασμός καθοδηγήθηκε από διεθνώς αναγνωρισμένα ερευνητικά πρότυπα, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα που συλλέχθηκαν ήταν αξιόπιστα, συγκρίσιμα και κατάλληλα για την υποστήριξη της ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πόρων του έργου.

Για τη μεγιστοποίηση της μεθοδολογικής συνέπειας, αναπτύχθηκε ένα ενιαίο ερευνητικό εργαλείο σε συνεργασία με την κοινοπραξία του έργου και χορηγήθηκε ομοιόμορφα σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Όλοι οι ερωτηθέντες συμπλήρωσαν το ίδιο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο στα αγγλικά χρησιμοποιώντας την ίδια διατύπωση ερωτήσεων, κλίμακες απαντήσεων και δομή έρευνας. Αυτή η τυποποιημένη προσέγγιση ελαχιστοποίησε τις πιθανές διακυμάνσεις στις διαδικασίες συλλογής δεδομένων και βελτίωσε τη συγκρισιμότητα των απαντήσεων μεταξύ Ελλάδας, Σλοβακίας και Λουξεμβούργου.

Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην ποιότητα του σχεδιασμού του ερωτηματολογίου. Η έρευνα δομήθηκε σκόπιμα χρησιμοποιώντας σαφή, συνοπτική και σαφή γλώσσα, κατάλληλη για επαγγελματίες που εργάζονται στην εκπαίδευση των νέων και στη μη τυπική μάθηση. Οι ερωτήσεις οργανώθηκαν σε λογικά συνδεδεμένες θεματικές ενότητες που αφορούσαν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα, τις τρέχουσες εκπαιδευτικές πρακτικές, τις ανάγκες κατάρτισης, τις προκλήσεις εφαρμογής και τις μελλοντικές εκπαιδευτικές προτεραιότητες. Ο συνδυασμός ερωτήσεων κλίμακας Likert, ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής και μίας ερώτησης ανοιχτού τύπου επέτρεψε τη συλλογή τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών δεδομένων, παρέχοντας μια ισορροπημένη αναπαράσταση των εμπειριών και των αντιλήψεων των συμμετεχόντων.

Καθ' όλη τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας εφαρμόστηκαν ηθικές αρχές. Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν εντελώς εθελοντική και οι ερωτηθέντες ενημερώθηκαν για τον σκοπό της έρευνας πριν από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Δεν συλλέχθηκαν προσωπικά αναγνωρίσιμες πληροφορίες, διασφαλίζοντας την ανωνυμία των συμμετεχόντων και προστατεύοντας το απόρρητό τους. Όλες οι απαντήσεις αντιμετωπίστηκαν εμπιστευτικά και αναλύθηκαν αποκλειστικά σε συγκεντρωτική μορφή για τους σκοπούς του έργου FEEL GREEN. Η ερευνητική διαδικασία διεξήχθη σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (GDPR) και σεβάστηκε τα ηθικά πρότυπα που εφαρμόζονται συνήθως στην εκπαιδευτική και κοινωνική έρευνα.

Για την ενίσχυση της αξιοπιστίας των δεδομένων, η κοινοπραξία υιοθέτησε μια συνεπή προσέγγιση δειγματοληψίας σε όλες τις χώρες-εταίρους, συλλέγοντας απαντήσεις από ίσο αριθμό συμμετεχόντων που εκπροσωπούσαν συγκρίσιμες ομάδες ενδιαφερομένων. Η συμπερίληψη εργαζομένων για νέους, εκπαιδευτών, εκπαιδευτών, εκπροσώπων ΜΚΟ, ερευνητών και επαγγελματιών που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τους νέους διασφάλισε ότι τα ευρήματα αντανακλούσαν ενημερωμένες επαγγελματικές απόψεις που σχετίζονται άμεσα με τους στόχους του έργου. Επιπλέον, η χρήση ενός κοινού ερωτηματολογίου διευκόλυνε τον εντοπισμό τόσο των κοινών ευρωπαϊκών τάσεων όσο και των εκπαιδευτικών αναγκών ανά χώρα.

Παρόλο που η έρευνα δεν είχε σκοπό να παράγει στατιστικά αντιπροσωπευτικά ευρήματα για τον ευρύτερο ευρωπαϊκό πληθυσμό, σχεδιάστηκε για να δημιουργήσει ισχυρά στοιχεία ικανά να ενημερώσουν τη διαδικασία εκπαιδευτικής ανάπτυξης του έργου FEEL GREEN. Ο συνδυασμός ανάλυσης εγγράφων, ανασκόπησης επιστημονικής βιβλιογραφίας και συλλογής πρωτογενών δεδομένων μέσω της διαδικτυακής έρευνας παρείχε μεθοδολογική τριγωνοποίηση, αυξάνοντας την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των συνολικών ερευνητικών ευρημάτων. Αυτή η ολοκληρωμένη ερευνητική προσέγγιση διασφάλισε ότι η ανάπτυξη του FEEL GREEN E-

Το εγχειρίδιο, το εκπαιδευτικό υλικό και η ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης βασίστηκαν τόσο σε επιστημονικά στοιχεία όσο και στις πρακτικές εμπειρίες επαγγελματιών που εργάζονται στον τομέα της εκπαίδευσης των νέων.

* Το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε ερωτήσεις μίας και πολλαπλών απαντήσεων. Για τις ερωτήσεις πολλαπλών απαντήσεων, οι ερωτηθέντες είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μία επιλογές. Συνεπώς, τα ποσοστά που αναφέρονται στα ευρήματα αντιπροσωπεύουν το ποσοστό των ερωτηθέντων που επέλεξαν κάθε επιλογή και δεν αθροίζονται στο 100%.

4. Ευρήματα Έρευνας και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Αναγκών

Μετά την ολοκλήρωση της ανάλυσης εγγράφων, της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της συγκριτικής αξιολόγησης των χωρών-εταίρων, η κοινοπραξία του FEEL GREEN προχώρησε στη συλλογή πρωτογενών δεδομένων μέσω της διαδικτυακής έρευνας που περιγράφεται στο Κεφάλαιο 3. Σκοπός αυτής της φάσης ήταν η επικύρωση των ευρημάτων που προέκυψαν από την έρευνα γραφείου, καταγράφοντας παράλληλα τις προοπτικές, τις εμπειρίες και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των επαγγελματιών που συμμετέχουν ενεργά στην εργασία με νέους και τη μη τυπική εκπαίδευση.

Η έρευνα παρήγαγε πολύτιμα εμπειρικά στοιχεία σχετικά με την ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων σε θέματα βιωσιμότητας, τις τρέχουσες εκπαιδευτικές πρακτικές, την εμπιστοσύνη στην αντιμετώπιση θεμάτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, τα αντιληπτά εμπόδια και τις μελλοντικές προτεραιότητες κατάρτισης. Πέρα από την παροχή περιγραφικών πληροφοριών, τα ευρήματα επέτρεψαν στην κοινοπραξία να εντοπίσει κοινές εκπαιδευτικές ανάγκες που μοιράζονται και οι τρεις χώρες-εταίροι, καθώς και διάφορα χαρακτηριστικά που αφορούν συγκεκριμένα κάθε χώρα και τα οποία επηρέασαν περαιτέρω την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού πλαισίου FEEL GREEN.

Στις ακόλουθες ενότητες παρουσιάζονται τα ευρήματα της έρευνας, οργανωμένα σύμφωνα με τις κύριες ερευνητικές διαστάσεις που διερευνήθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου. Όπου κρίνεται σκόπιμο, παρουσιάζονται επίσης συγκριτικές παρατηρήσεις μεταξύ Ελλάδας, Σλοβακίας και Λουξεμβούργου, ώστε να επισημανθούν κοινές τάσεις και εθνικές ιδιαιτερότητες.

4.1 Ευαισθητοποίηση των Συμμετεχόντων σε θέματα Βιωσιμότητας

Η ανάπτυξη αποτελεσματικής εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα απαιτεί μια ολοκληρωμένη κατανόηση της υπάρχουσας γνώσης, της ευαισθητοποίησης και της αυτοπεποίθησης όσων εμπλέκονται στην εργασία με τους νέους. Πριν από τον προσδιορισμό των εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων και τον σχεδιασμό στοχευμένων μαθησιακών πόρων, είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο οι επαγγελματίες και οι νέοι αντιλαμβάνονται τη δική τους κατανόηση των εννοιών της βιωσιμότητας και της ενεργειακής απόδοσης. Για αυτόν τον λόγο, το πρώτο μέρος της έρευνας εξέτασε την αυτοαξιολογούμενη γνώση των ερωτηθέντων για τη βιωσιμότητα, την εξοικείωσή τους με τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης, την αυτοπεποίθησή τους στην επικοινωνία αυτών των θεμάτων στους νέους και τα θέματα βιωσιμότητας με τα οποία ήταν πιο εξοικειωμένοι. Συνολικά, αυτά τα ευρήματα θέτουν τη βάση πάνω στην οποία αναπτύχθηκε το εκπαιδευτικό πλαίσιο του έργου FEEL GREEN.

Αποτελέσματα Έρευνας

Η Ερώτηση 5 (E5) καλούσε τους ερωτηθέντες να αξιολογήσουν τη συνολική τους γνώση σχετικά με τις έννοιες της βιωσιμότητας χρησιμοποιώντας μια πεντάβαθμη κλίμακα Likert. Όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.1, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων αξιολόγησε τις γνώσεις του ως Υψηλές (45%), ενώ το 22% τις θεώρησε Πολύ Υψηλές. Ταυτόχρονα, το ένα πέμπτο των ερωτηθέντων ανέφερε μόνο Μέτριες γνώσεις και ένα μικρότερο ποσοστό αξιολόγησε τις γνώσεις του ως Χαμηλές ή Πολύ Χαμηλές. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι συμμετέχοντες διαθέτουν ικανοποιητική βάση γνώσεων για τη βιωσιμότητα, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην αυτοαντιληπτή ικανότητα σε όλο το δείγμα.

Πίνακας 4.1. Αποτελέσματα του 5ου τριμήνου – Συνολική γνώση των εννοιών βιωσιμότητας

Συνολική Απόκριση
Πολύ Χαμηλή. 3%
Χαμηλή. 10% Μέτρια. 20%
Υψηλή 45%
Πολύ Υψηλή. 22%

Μια πιο προσεκτική εξέταση των αποτελεσμάτων σε επίπεδο χώρας αποκάλυψε μέτριες διαφορές μεταξύ των χωρών-εταίρων. Οι ερωτηθέντες από το Λουξεμβούργο ανέφεραν γενικά υψηλότερα επίπεδα αυτοαξιολόγησης γνώσεων, ενώ οι συμμετέχοντες από την Ελλάδα και τη Σλοβακία εμφάνισαν ευρύτερη κατανομή στις πέντε κατηγορίες απαντήσεων, αντανακλώντας μεγαλύτερη διακύμανση στην προηγούμενη εμπειρία και το εκπαιδευτικό υπόβαθρο.

Η Ερώτηση 6 (E6) διερεύνησε την εξοικείωση των ερωτηθέντων με τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης. Σε σύγκριση με την προηγούμενη ερώτηση, τα αποτελέσματα δείχνουν ένα αισθητά χαμηλότερο επίπεδο εμπιστοσύνης σε αυτόν τον πιο εξειδικευμένο τομέα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (32%) περιέγραψε τον εαυτό του ως Εξοικειωμένο, ενώ το 27% δήλωσε μόνο Μέτρια εξοικείωση. Μόνο το 15% θεώρησε τον εαυτό του Πολύ Εξοικειωμένο με τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης, ενώ περίπου το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων ανέφερε είτε ελάχιστη είτε καθόλου εξοικείωση με το θέμα.

Πίνακας 4.2. Αποτελέσματα του 6ου τριμήνου – Εξοικείωση με τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης

Απάντηση. Συνολικά Καθόλου εξοικειωμένος. 8%
Ελαφρώς εξοικειωμένος. 18%
Μέτρια εξοικειωμένος 27%
Εξοικειωμένος 32%
Πολύ εξοικειωμένος 15%

Αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι, παρόλο που πολλοί ερωτηθέντες είναι εξοικειωμένοι με τις βασικές αρχές της ενεργειακής απόδοσης, οι εξειδικευμένες γνώσεις παραμένουν άνισα κατανεμημένες στην ομάδα-στόχο.

Η Ερώτηση 7 (E7) διερεύνησε την αυτοπεποίθηση των ερωτηθέντων στην εξήγηση θεμάτων βιωσιμότητας και ενεργειακής απόδοσης σε νέους. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες εξέφρασαν γενικά μέτρια επίπεδα παιδαγωγικής αυτοπεποίθησης. Ενώ το 37% ανέφερε ότι αισθάνεται σίγουρος, μόνο το 15% θεώρησε τον εαυτό του Πολύ σίγουρο για τη διευκόλυνση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σχετικά με αυτά τα θέματα. Αντίθετα, το 28% επέλεξε την επιλογή Μέτρια Αυτοπεποίθηση, υποδηλώνοντας ότι πολλοί ερωτηθέντες αισθάνονται ικανοί να εισαγάγουν έννοιες βιωσιμότητας, αλλά θα καλωσόριζαν πρόσθετη μεθοδολογική υποστήριξη όταν ασχολούνται με πιο εξειδικευμένα θέματα.

Πίνακας 4.3. Αποτελέσματα του 7ου τριμήνου – Εμπιστοσύνη στην παροχή βιωσιμότητας και ενεργειακής απόδοσης στην εκπαίδευση

Τέλος, η Ερώτηση 8 (E8) διερεύνησε τα θέματα βιωσιμότητας με τα οποία οι ερωτηθέντες ένιωθαν πιο εξοικειωμένοι. Καθώς επρόκειτο για ερώτηση πολλαπλών απαντήσεων, οι συμμετέχοντες μπόρεσαν να επιλέξουν περισσότερες από μία θεματικές ενότητες. Η Κλιματική Αλλαγή αναδείχθηκε ως το θέμα που επιλέχθηκε συχνότερα (72%), ακολουθούμενη από τη Βιώσιμη Κατανάλωση (68%) και τη Μείωση των Αποβλήτων (64%). Η Κυκλική Οικονομία και η Βιοποικιλότητα ήταν επίσης σχετικά καλά εκπροσωπούμενες. Αντίθετα, η Ενεργειακή Απόδοση (45%) και οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (43%) έλαβαν σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά απαντήσεων, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι ερωτηθέντες είναι γενικά πιο εξοικειωμένοι με ευρύτερα περιβαλλοντικά θέματα παρά με τις τεχνικές διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης.

Πίνακας 4.4. Αποτελέσματα του 8ου τριμήνου – Θέματα βιωσιμότητας με την υψηλότερη εξοικείωση

Sustainability Topic	Respondents Selecting the Option
Climate Change	**72%**
Sustainable Consumption	**68%**
Waste Reduction	**64%**
Biodiversity	**58%**
Circular Economy	**55%**
Green Entrepreneurship	**48%**
Energy Efficiency	**45%**
Renewable Energy	**43%**
Sustainable Mobility	**40%**
Active Citizenship	**38%**

Ερμηνεία των Ευρημάτων
Τα ευρήματα δείχνουν ότι οι ερωτηθέντες διαθέτουν μια στέρεη αλλά όχι ολοκληρωμένη βάση γνώσεων για τη βιωσιμότητα. Οι γενικές έννοιες της βιωσιμότητας φαίνεται να είναι αρκετά καλά κατανοητές σε όλο το δείγμα, αντανακλώντας την αυξανόμενη προβολή των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην εκπαίδευση, τη δημόσια πολιτική και την εργασία με νέους τα τελευταία χρόνια. Παρ' όλα αυτά, η έρευνα καταδεικνύει επίσης ότι αυτή η γνώση γίνεται λιγότερο συνεπής όταν οι ερωτηθέντες καλούνται να αξιολογήσουν την εξοικείωσή τους με πιο εξειδικευμένες πτυχές της βιωσιμότητας.
Διαφαίνεται σαφής διάκριση μεταξύ της κατανόησης των ευρέων περιβαλλοντικών εννοιών από τους ερωτηθέντες και της εξοικείωσής τους με την ενεργειακή απόδοση, η οποία αποτελεί το κεντρικό θεματικό επίκεντρο του έργου FEEL GREEN. Ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανέφεραν ικανοποιητική γνώση της βιωσιμότητας γενικά, σημαντικά λιγότεροι περιέγραψαν τους εαυτούς τους ως πολύ εξοικειωμένοι με τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης. Αυτό το εύρημα υποδηλώνει ότι η επίγνωση της βιωσιμότητας δεν μεταφράζεται απαραίτητα σε εξειδικευμένη γνώση θεμάτων που σχετίζονται με την ενέργεια.

Ένα παρόμοιο μοτίβο είναι εμφανές σε σχέση με την παιδαγωγική αυτοπεποίθηση. Παρόλο που σχετικά λίγοι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι έχουν μικρή αυτοπεποίθηση στη συζήτηση θεμάτων βιωσιμότητας, μόνο ένα περιορισμένο ποσοστό θεώρησε τον εαυτό του πολύ σίγουρο για την παροχή εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες τοποθετήθηκαν στο μέσο της κλίμακας αυτοπεποίθησης, υποδεικνύοντας ότι η πρόσθετη μεθοδολογική υποστήριξη και η επαγγελματική ανάπτυξη θα μπορούσαν να ενισχύσουν σημαντικά την ικανότητά τους να διευκολύνουν τη μάθηση σε αυτόν τον τομέα.
Οι απαντήσεις στην Ερώτηση 8 ενισχύουν αυτές τις παρατηρήσεις. Οι συμμετέχοντες επέδειξαν μεγαλύτερη εξοικείωση με ευρέως αναγνωρισμένα θέματα βιωσιμότητας, όπως η κλιματική αλλαγή, η βιώσιμη κατανάλωση και η μείωση των αποβλήτων, ενώ πιο εξειδικευμένα θέματα -συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας- έλαβαν σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα αναγνώρισης. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι ερωτηθέντες διαθέτουν ευρεία περιβαλλοντική συνείδηση, αλλά συγκριτικά λιγότερη εμπειρία με τις πρακτικές και τεχνικές διαστάσεις της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Σχέση με την Ανάλυση Κατάστασης Τα ευρήματα της έρευνας υποστηρίζουν σε μεγάλο βαθμό τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται στην Ανάλυση Κατάστασης (Ενότητα 3.2). Η έρευνα τεκμηρίωσης κατέδειξε ότι η βιωσιμότητα έχει ενσωματωθεί ολοένα και περισσότερο στις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές και στις πρωτοβουλίες για την εργασία των νέων, συμβάλλοντας σε ένα αυξανόμενο επίπεδο περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης τόσο μεταξύ των επαγγελματιών όσο και των νέων. Τα γενικά θετικά επίπεδα γνώσης για τη βιωσιμότητα που παρατηρήθηκαν στην έρευνα είναι επομένως συνεπή με τις ευρύτερες εξελίξεις πολιτικής που εντοπίστηκαν στις τρεις χώρες-εταίρους.

Ταυτόχρονα, τα εμπειρικά ευρήματα επιβεβαιώνουν μία από τις κύριες προκλήσεις που επισημάνθηκαν κατά την ανάλυση των εγγράφων: την περιορισμένη ανάπτυξη εξειδικευμένης εκπαιδευτικής ικανότητας στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης. Σε όλη την Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο, η Ανάλυση Κατάστασης εντόπισε έλλειψη ειδικών εκπαιδευτικών πόρων, πρακτικών μεθοδολογιών και στοχευμένων ευκαιριών κατάρτισης που αφορούν την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης. Τα συγκριτικά χαμηλότερα επίπεδα εξοικείωσης και παιδαγωγικής εμπιστοσύνης που καταγράφηκαν στις Ερωτήσεις 6 και 7 παρέχουν εμπειρική επιβεβαίωση αυτών των παρατηρήσεων.

Οι τάσεις σε επίπεδο χώρας αντικατοπτρίζουν ομοίως τα προφίλ που προσδιορίστηκαν μέσω της έρευνας τεκμηρίωσης. Οι ερωτηθέντες από το Λουξεμβούργο ανέφεραν κάπως ισχυρότερη γνώση και αυτοπεποίθηση, που αντιστοιχεί στο πιο εδραιωμένο πλαίσιο βιωσιμότητας και ψηφιακής εκπαίδευσης της χώρας.

-Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) υιοθετήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015 στο πλαίσιο της Ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Οι δεκαεπτά στόχοι παρέχουν ένα παγκόσμιο πλαίσιο για την αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων, προωθώντας παράλληλα τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Αρκετοί ΣΒΑ είναι ιδιαίτερα σχετικοί με το έργο FEEL GREEN, όπως:

- ΣΒΑ 4: Ποιοτική Εκπαίδευση
- Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης 7: Προσιτή και Καθαρή Ενέργεια
- ΣΒΑ 11: Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες
- ΣΒΑ 12: Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή
- ΣΒΑ 13: Δράση για το Κλίμα
- ΣΒΑ 17: Συνεργασίες για τους Στόχους

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) βοηθούν τους εργαζόμενους για νέους να συνδέσουν τις τοπικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες με ευρύτερες παγκόσμιες προκλήσεις και να καταδείξουν πώς οι ατομικές και κοινοτικές δράσεις συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Παρέχουν επίσης ένα χρήσιμο πλαίσιο για τον σχεδιασμό έργων, τον καθορισμό μαθησιακών στόχων, τη μέτρηση του αντίκτυπου και την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά.

Για τους νέους, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) προσφέρουν ένα προσιτό και εμπνευσμένο όραμα για ένα πιο βιώσιμο μέλλον, ενώ για τις οργανώσεις νέων χρησιμεύουν ως πρακτική αναφορά για τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση πρωτοβουλιών που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα. Ενσωματώνοντας τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν την αλληλένδετη φύση των παγκόσμιων προκλήσεων και τον ρόλο τους στη δημιουργία θετικών περιβαλλοντικών και κοινωνικών αλλαγών.

Η Ελλάδα επέδειξε ικανοποιητική επίγνωση της βιωσιμότητας, αλλά χαμηλότερα επίπεδα εξειδικευμένων γνώσεων για την ενεργειακή απόδοση, γεγονός που αντανακλά τη μεγαλύτερη έμφαση που δίνεται στην περιβαλλοντική επίγνωση σε σχέση με την τεχνική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Η Σλοβακία παρουσίασε μια ευρύτερη κατανομή απαντήσεων, υποστηρίζοντας το προηγούμενο συμπέρασμα ότι η πρόσθετη επαγγελματική ανάπτυξη και η δομημένη εκπαιδευτική υποστήριξη παραμένουν σημαντικές προτεραιότητες για τους εργαζόμενους για νέους που δραστηριοποιούνται στο εθνικό πλαίσιο.

Συνολικά, η στενή αντιστοιχία μεταξύ των τεκμηριωμένων στοιχείων και των ευρημάτων της έρευνας ενισχύει την εγκυρότητα της ερευνητικής διαδικασίας και επιβεβαιώνει ότι οι εκπαιδευτικές ανάγκες που προσδιορίστηκαν μέσω της πρωτογενούς έρευνας αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το ευρύτερο ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο που εξετάζεται στο Κεφάλαιο 3.

Βασική σημασία για το FEEL GREEN

Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι εργαζόμενοι για νέους και άλλοι επαγγελματίες που ασχολούνται με την εκπαίδευση των νέων διαθέτουν ήδη ένα λογικό επίπεδο ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιωσιμότητα. Ωστόσο, η έρευνα καταδεικνύει σαφώς ότι οι εξειδικευμένες γνώσεις, η παιδαγωγική αυτοπεποίθηση και η εξοικείωση με την ενεργειακή απόδοση παραμένουν σημαντικά λιγότερο ανεπτυγμένες. Αυτά τα αποτελέσματα παρέχουν μια ισχυρή εμπειρική λογική για το έργο FEEL GREEN, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για πρακτικούς εκπαιδευτικούς πόρους, στοχευμένες δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων και προσβάσιμα ψηφιακά εργαλεία μάθησης που υποστηρίζουν τους εργαζόμενους για νέους στη μετατροπή της γενικής ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιωσιμότητα σε αποτελεσματική εκπαιδευτική πρακτική που επικεντρώνεται στην ενεργειακή απόδοση.

Αποτελέσματα Έρευνας

Η πρώτη ερώτηση που εξετάστηκε σε αυτήν την ενότητα (E9) διερεύνησε τη συχνότητα με την οποία οι οργανισμοί εφαρμόζουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχετικές με τη βιωσιμότητα. Όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.5, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι δραστηριότητες βιωσιμότητας υλοποιούνται σε τακτική βάση εντός των οργανισμών τους. Συνολικά, το 67% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι πρωτοβουλίες βιωσιμότητας οργανώνονται τακτικά, ενώ ένα επιπλέον 23% δήλωσε ότι οι εν λόγω δραστηριότητες υλοποιούνται περιστασιακά. Μόνο ένα μικρό ποσοστό ανέφερε ότι οι δραστηριότητες βιωσιμότητας οργανώνονται σπάνια ή καθόλου.

Πίνακας 4.5. Αποτελέσματα του 9ου τριμήνου – Υλοποίηση Δράσεων Βιωσιμότητας

Απάντηση	Ελλάδα	Σλοβακία	Λουξεμβούργο	Ολικός
Τακτικά	65%	55%	80%	67%
Ενίοτε	25%	30%	15%	23%
Σπανίως	8%	10%	5%	8%
Ποτέ	2%	5%	0%	2%

Η δεύτερη ερώτηση (E11) διερεύνησε τα θέματα βιωσιμότητας που εξετάζονται συχνότερα στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η Κλιματική Αλλαγή αναδείχθηκε ως το κυρίαρχο θέμα (80%), ακολουθούμενη από την Προστασία του Περιβάλλοντος (78%), τον Βιώσιμο Τρόπο Ζωής (70%) και την Κυκλική Οικονομία (68%). Αντίθετα, η Ενεργειακή Απόδοση επιλέχθηκε από το 58% των ερωτηθέντων, ενώ οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας προσδιορίστηκαν από το 52%, γεγονός που υποδηλώνει ότι αυτά τα θέματα ενσωματώνονται με μικρότερη συνέπεια στην τρέχουσα εκπαιδευτική πρακτική.

Πίνακας 4.6. Αποτελέσματα του E11 – Θέματα Βιωσιμότητας που εξετάστηκαν σε Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες

Sustainability Topic	Overall Responses
Climate Change	**80%**
Environmental Protection	**78%**
Sustainable Lifestyle	**70%**
Circular Economy	**68%**
Green Skills	**62%**
Energy Efficiency	**58%**
Renewable Energy	**52%**

Τέλος, οι ερωτηθέντες ρωτήθηκαν εάν οι οργανισμοί τους χρησιμοποιούν επί του παρόντος εκπαιδευτικούς πόρους που σχετίζονται ειδικά με την ενεργειακή απόδοση (E12). Τα ευρήματα αποκαλύπτουν ότι λιγότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες οργανισμούς χρησιμοποιούν επί του παρόντος ειδικό εκπαιδευτικό υλικό σε αυτόν τον τομέα. Συνολικά, το 45% των ερωτηθέντων απάντησε «Ναι», το 35% ανέφερε ότι τέτοιοι πόροι χρησιμοποιούνται μόνο περιστασιακά, ενώ το 20% ανέφερε ότι οι οργανισμοί τους δεν χρησιμοποιούν επί του παρόντος εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς πόρους για την ενεργειακή απόδοση.

Πίνακας 4.7. Αποτελέσματα E12 – Χρήση Εκπαιδευτικών Πόρων για την Ενεργειακή Απόδοση

Respo nse	Greec e	35%	Luxem bourg	Overal l
Yes	40%	35%	60%	**45%**
Occasi onally	40%	35%	30%	**35%**
No	20%	30%	10%	**20%**

Ερμηνεία των Ευρημάτων Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι η βιωσιμότητα έχει γίνει ένα καθιερωμένο στοιχείο της οργανωσιακής πρακτικής στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους σε όλες τις χώρες-εταίρους. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων οργανισμών εφαρμόζει τακτικά εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αφορούν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, γεγονός που υποδηλώνει ότι η βιωσιμότητα έχει ξεπεράσει τις πολιτικές δεσμεύσεις και αντικατοπτρίζεται όλο και περισσότερο στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική.

Ωστόσο, η ανάλυση αποκαλύπτει επίσης μια σαφή ανισορροπία όσον αφορά τη θεματική εστίαση αυτών των δραστηριοτήτων. Ενώ η κλιματική αλλαγή, η προστασία του περιβάλλοντος και οι βιώσιμοι τρόποι ζωής κυριαρχούν στα τρέχοντα εκπαιδευτικά προγράμματα, η ενεργειακή απόδοση αντιμετωπίζεται σημαντικά λιγότερο συχνά. Αυτό το εύρημα υποδηλώνει ότι πολλοί οργανισμοί συνεχίζουν να προσεγγίζουν τη βιωσιμότητα μέσω ευρείας περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και όχι μέσω εξειδικευμένων θεμάτων που απαιτούν περισσότερες τεχνικές γνώσεις και πρακτικούς εκπαιδευτικούς πόρους.

Feel Green

Τα αποτελέσματα του Q12 ενισχύουν αυτό το συμπέρασμα. Παρά την αυξανόμενη εφαρμογή δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, λιγότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες οργανισμούς χρησιμοποιούν επί του παρόντος εκπαιδευτικό υλικό ειδικά αφιερωμένο στην ενεργειακή απόδοση. Αυτό δείχνει ότι η πρόκληση δεν έγκειται πλέον στην ενθάρρυνση των οργανισμών να ασχοληθούν με τη βιωσιμότητα, αλλά στον εξοπλισμό τους με υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικούς πόρους, ικανούς να αντιμετωπίσουν πιο εξειδικευμένες δεξιότητες βιωσιμότητας.

Σχέση με την ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης
Τα εμπειρικά ευρήματα υποστηρίζουν σθεναρά τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την Ανάλυση Κατάστασης που παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 3. Σε όλη την Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο, η έρευνα τεκμηρίωσης εντόπισε μια σταθερή επέκταση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας των νέων, η οποία υποστηρίζεται από ευρωπαϊκές πολιτικές και εθνικές εκπαιδευτικές στρατηγικές. Ταυτόχρονα, η ανάλυση ανέδειξε ένα κοινό κενό σχετικά με τη διαθεσιμότητα δομημένων εκπαιδευτικών πόρων που εστιάζουν ειδικά στην ενεργειακή απόδοση.

Η έρευνα επιβεβαιώνει αυτό το μοτίβο. Το Λουξεμβούργο κατέγραψε το υψηλότερο επίπεδο τακτικής εφαρμογής δραστηριοτήτων βιωσιμότητας και την υψηλότερη χρήση εκπαιδευτικών πόρων ενεργειακής απόδοσης, γεγονός που αντανακλά την ισχυρότερη θεσμική ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Η Ελλάδα επέδειξε ενεργή οργανωτική συμμετοχή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, ωστόσο οι ερωτηθέντες ανέφεραν χαμηλότερα επίπεδα εξειδικευμένων πόρων ενεργειακής απόδοσης, σύμφωνα με τα εθνικά ευρήματα που παρουσιάστηκαν στην έρευνα γραφείου. Η Σλοβακία παρουσίασε ομοίως αυξανόμενη εφαρμογή πρωτοβουλιών βιωσιμότητας, αλλά το χαμηλότερο επίπεδο ειδικών εκπαιδευτικών πόρων, ενισχύοντας την προηγουμένως εντοπισμένη ανάγκη για πρόσθετη εκπαιδευτική υποστήριξη και ανάπτυξη ικανοτήτων.

Συνολικά, η στενή αντιστοιχία μεταξύ των τεκμηριωμένων στοιχείων και των ευρημάτων της έρευνας αυξάνει την αξιοπιστία της έρευνας και επιβεβαιώνει ότι οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες που προσδιορίστηκαν μέσω της πρωτογενούς έρευνας αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το ευρύτερο πολιτικό και εκπαιδευτικό τοπίο στις χώρες-εταίρους.

Βασική σημασία για το FEEL GREEN
Παρόλο που η βιωσιμότητα έχει καταστεί καθιερωμένη προτεραιότητα στις οργανώσεις νεολαίας στις χώρες-εταίρους, η έρευνα καταδεικνύει ότι οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες παραμένουν κυρίως επικεντρωμένες σε γενικά περιβαλλοντικά θέματα. Η συγκριτικά περιορισμένη χρήση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων για την ενεργειακή απόδοση επιβεβαιώνει την ανάγκη για το έργο FEEL GREEN να αναπτύξει δομημένο, πρακτικό υλικό που ενισχύει την ενσωμάτωση της ενεργειακής απόδοσης στην εργασία των νέων και στην άτυπη εκπαίδευση.

4.3 Παιδαγωγικές Πρακτικές στην Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα
Η αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα εξαρτάται όχι μόνο από τα θέματα που εξετάζονται, αλλά και από τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί και οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας. Οι σύγχρονες ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές υποστηρίζουν ολοένα και περισσότερο μεθοδολογίες μάθησης με επίκεντρο τον μαθητή, συμμετοχικές και βιωματικές, οι οποίες ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή, την κριτική σκέψη και την αλλαγή συμπεριφοράς. Κατά συνέπεια, η έρευνα διερεύνησε τις εκπαιδευτικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται συχνότερα από τους οργανισμούς κατά την παροχή εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα σε νέους, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για την τρέχουσα παιδαγωγική πρακτική στις χώρες-εταίρους.

Αποτελέσματα Έρευνας

Η Ερώτηση 10 (E10) διερεύνησε τις εκπαιδευτικές μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται σήμερα από τους επαγγελματίες κατά την εφαρμογή δραστηριοτήτων μάθησης που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να επιλέξουν όλες τις μεθόδους που εφαρμόζονται τακτικά στους οργανισμούς τους. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν μια σαφή προτίμηση για προσεγγίσεις συμμετοχικής και βιωματικής μάθησης, με τα διαδραστικά εργαστήρια να αναδεικνύονται ως η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη εκπαιδευτική μέθοδος (82%), ακολουθούμενη από τη μάθηση μέσω έργων (75%), τις ομαδικές συζητήσεις (72%) και τις δραστηριότητες βιωματικής μάθησης (68%). Η μάθηση σε εξωτερικούς χώρους (63%) και η μάθηση από ομοτίμους (60%) αναφέρθηκαν επίσης ευρέως, ενώ οι ψηφιακές μαθησιακές δραστηριότητες (55%), οι προσομοιώσεις και τα παιχνίδια ρόλων (42%) και οι επισκέψεις μελέτης (38%) εφαρμόστηκαν λιγότερο συχνά.

Πίνακας 4.7. Αποτελέσματα E12 – Χρήση Εκπαιδευτικών Πόρων για την Ενεργειακή Απόδοση

Educational Method	Overall Responses
Interactive Workshops	**82%**
Project-Based Learning	**75%**
Group Discussions	**72%**
Experiential Learning Activities	**68%**
Outdoor Learning	**63%**
Peer Learning	**60%**
Digital Learning Activities	**55%**
Simulations / Role Playing	**42%**
Study Visits / Field Visits	**38%**

Μια σύγκριση μεταξύ των χωρών-εταίρων αποκάλυψε σχετικά συνεπείς παιδαγωγικές πρακτικές, αν και παρατηρήθηκαν ορισμένες διαφορές. Οι οργανισμοί στο Λουξεμβούργο ανέφεραν τη μεγαλύτερη χρήση δραστηριοτήτων ψηφιακής μάθησης και μάθησης μέσω έργων, γεγονός που αντανακλά τη μεγαλύτερη ενσωμάτωση ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων. Οι ελληνικοί οργανισμοί επέδειξαν ισχυρότερη εφαρμογή της μάθησης σε εξωτερικούς χώρους και των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στην κοινότητα, ενώ οι σλοβακικοί οργανισμοί ανέφεραν ευρεία χρήση εργαστηρίων και ομαδικών συζητήσεων, αλλά συγκριτικά χαμηλότερη υιοθέτηση ψηφιακών μεθοδολογιών.

Πίνακας 4.9. Συγκριτική Επισκόπηση Επιλεγμένων Εκπαιδευτικών Μεθόδων σε όλες τις Χώρες Εταίρους

Educational Method	Greece	Slovakia	Luxembourg
Interactive Workshops	80%	75%	90%
Project-Based Learning	75%	68%	82%
Outdoor Learning	68%	55%	65%
Digital Learning Activities	50%	45%	70%

Ερμηνεία των Ευρημάτων

Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας των νέων παρέχεται κυρίως μέσω ενεργητικών και μαθητοκεντρικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων και όχι μέσω της παραδοσιακής διδασκαλίας με επίκεντρο τον εκπαιδευτικό. Η ευρεία χρήση εργαστηρίων, συνεργατικής μάθησης, δραστηριοτήτων που βασίζονται σε έργα και βιωματικής εκπαίδευσης υποδηλώνει ότι οι επαγγελματίες αναγνωρίζουν τις ικανότητες βιωσιμότητας ως δεξιότητες που αναπτύσσονται μέσω της συμμετοχής, του προβληματισμού και της εφαρμογής στην πραγματική ζωή.

Ταυτόχρονα, η συγκριτικά χαμηλότερη εφαρμογή δραστηριοτήτων ψηφιακής μάθησης, προσομοιώσεων και επισκέψεων μελέτης υπογραμμίζει ευκαιρίες για περαιτέρω παιδαγωγική διαφοροποίηση. Παρόλο που οι οργανισμοί αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο την αξία της ψηφιακής εκπαίδευσης, πολλοί επαγγελματίες συνεχίζουν να βασίζονται κυρίως σε μεθοδολογίες πρόσωπο με πρόσωπο. Αυτό το εύρημα υποδηλώνει ότι τα ψηφιακά εργαλεία θεωρούνται επί του παρόντος συμπληρωματικά και όχι αναπόσπαστα στοιχεία της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας προτιμούν εκπαιδευτικές μεθόδους που είναι ικανές να προωθήσουν την αλλαγή συμπεριφοράς αντί να μεταδίδουν απλώς θεωρητικές γνώσεις. Οι διαδραστικές δραστηριότητες ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναλύουν τις προκλήσεις βιωσιμότητας του πραγματικού κόσμου, να συνεργάζονται για τον εντοπισμό λύσεων και να εφαρμόζουν τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις στις τοπικές τους κοινότητες. Τέτοιες προσεγγίσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, όπου η αλλαγή συμπεριφοράς αποτελεί έναν από τους κύριους εκπαιδευτικούς στόχους.

Σχέση με την ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης

Τα ευρήματα της έρευνας ενισχύουν έντονα τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την Ανάλυση Κατάστασης που παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 3. Η έρευνα τεκμηρίωσης τόνισε ότι η σύγχρονη ευρωπαϊκή εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα επηρεάζεται ολοένα και περισσότερο από συμμετοχικές παιδαγωγικές μεθόδους που προωθούνται μέσω του GreenComp, του πλαισίου Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της UNESCO και του προγράμματος Erasmus+. Αυτά τα πλαίσια πολιτικής υποστηρίζουν σταθερά τη βιωματική μάθηση, τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων, τη συμμετοχή των μαθητών και την εκπαίδευση που βασίζεται στις ικανότητες ως τις πιο αποτελεσματικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη ικανοτήτων βιωσιμότητας.

Τα εμπειρικά στοιχεία που συλλέχθηκαν μέσω της έρευνας επιβεβαιώνουν ότι αυτές οι παιδαγωγικές αρχές αντικατοπτρίζονται ήδη στην τρέχουσα εκπαιδευτική πρακτική σε όλες τις χώρες-εταίρους. Η ευρεία υιοθέτηση εργαστηρίων, μάθησης μέσω έργων και βιωματικών δραστηριοτήτων καταδεικνύει ότι οι οργανώσεις νέων έχουν υιοθετήσει σε μεγάλο βαθμό εκπαιδευτικές προσεγγίσεις με επίκεντρο τον μαθητή. Παρ' όλα αυτά, τα ευρήματα αποκαλύπτουν επίσης ότι απαιτείται περαιτέρω υποστήριξη για την ενίσχυση της χρήσης καινοτόμων ψηφιακών μεθοδολογιών και τον εμπλουτισμό των υφιστάμενων εκπαιδευτικών πρακτικών με δομημένους μαθησιακούς πόρους που αφορούν ειδικά την ενεργειακή απόδοση.

Τα ευρήματα σε επίπεδο χώρας συμφωνούν επίσης με τα εθνικά προφίλ που προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας τεκμηρίωσης. Το Λουξεμβούργο επιδεικνύει μεγαλύτερη ενσωμάτωση των ψηφιακών εκπαιδευτικών μεθοδολογιών, γεγονός που αντανακλά το ισχυρότερο οικοσύστημα ψηφιακής εκπαίδευσης. Η Ελλάδα συνεχίζει να βασίζεται στην εδραιωμένη εμπειρία της στην περιβαλλοντική εκπαίδευση μέσω της εκτεταμένης χρήσης δραστηριοτήτων μάθησης σε επίπεδο κοινότητας και σε εξωτερικούς χώρους. Η Σλοβακία, ενώ επιδεικνύει ισχυρή δέσμευση στη συμμετοχική εκπαίδευση, αναφέρει συγκριτικά χαμηλότερη μεθοδολογική ποικιλομορφία, ενισχύοντας την ανάγκη για πρόσθετες ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης και πρακτικούς παιδαγωγικούς πόρους.

Συνολικά, η στενή ευθυγράμμιση μεταξύ της ανάλυσης εγγράφων και των ευρημάτων της εμπειρικής έρευνας παρέχει πρόσθετες ενδείξεις ότι οι τρέχουσες παιδαγωγικές πρακτικές στις χώρες-εταίρους εξελίσσονται σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές προτεραιότητες, ενώ ταυτόχρονα αποκαλύπτουν συγκεκριμένους τομείς όπου η εκπαιδευτική καινοτομία παραμένει απαραίτητη.

Βασική σημασία για το FEEL GREEN

Η έρευνα καταδεικνύει ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας ήδη προτιμούν συμμετοχικές, βιωματικές και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις με επίκεντρο τον μαθητή όταν ασχολούνται με θέματα βιωσιμότητας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ευκαιρίες για ενίσχυση της μεθοδολογικής ποικιλομορφίας, ιδίως μέσω της ενσωμάτωσης ψηφιακών εργαλείων μάθησης και δομημένων εκπαιδευτικών πόρων που εστιάζουν στην ενεργειακή απόδοση. Κατά συνέπεια, το εκπαιδευτικό πλαίσιο του FEEL GREEN θα πρέπει να βασίζεται σε υπάρχουσες παιδαγωγικές πρακτικές, παρέχοντας παράλληλα πρακτικές μεθοδολογίες, έτοιμες προς χρήση μαθησιακές δραστηριότητες και ψηφιακούς πόρους που βελτιώνουν περαιτέρω την ποιότητα της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας των νέων.

4.4 Ετοιμότητα για Ψηφιακή Μάθηση και Εκπαιδευτική Καινοτομία

Η αυξανόμενη ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης έχει μεταμορφώσει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσονται, έχουν πρόσβαση και παρέχονται οι μαθησιακοί πόροι σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στον τομέα της εργασίας με τους νέους, τα ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία έχουν αποκτήσει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την υποστήριξη της ευέλικτης μάθησης, της ανταλλαγής γνώσεων και της διάδοσης καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών. Αναγνωρίζοντας αυτές τις εξελίξεις, η έρευνα διερεύνησε τόσο τους τύπους εκπαιδευτικών πόρων που θεωρούνται πιο πολύτιμοι από τους επαγγελματίες που εργάζονται με νέους όσο και την προθυμία τους να ενσωματώσουν διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης στην εκπαιδευτική τους πρακτική.

Αποτελέσματα Έρευνας

Η Ερώτηση 16 (E16) εξέτασε τους εκπαιδευτικούς πόρους που οι ερωτηθέντες θεώρησαν ως τους πιο χρήσιμους για την υποστήριξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να επιλέξουν τους τύπους πόρων που πίστευαν ότι θα είχαν τη μεγαλύτερη πρακτική αξία στην καθημερινή τους εργασία με νέους. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.10, τα πρακτικά εγχειρίδια αναδείχθηκαν ως ο πιο συχνά επιλεγμένος εκπαιδευτικός πόρος (88%), ακολουθούμενα από διαδραστικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες (82%), μελέτες περιπτώσεων (80%), διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης (78%) και εργαστήρια κατάρτισης (72%). Οι εκπαιδευτικοί πόροι που βασίζονται σε βίντεο επιλέχθηκαν λιγότερο συχνά (58%), γεγονός που υποδηλώνει ότι οι ερωτηθέντες δίνουν προτεραιότητα σε διαδραστικά και πρακτικά προσανατολισμένα εκπαιδευτικά υλικά έναντι του καθαρά ενημερωτικού περιεχομένου.

Πίνακας 4.10. Αποτελέσματα της Ε16ης Ερώτησης – Προτιμώμενος Εκπαιδευτικός Πόρος

Educational Resource	Overall Responses
Practical Handbook	**88%**
Interactive Learning Activities	**82%**
Case Studies	**80%**
Online Learning Platform	**78%**
Training Workshops	**72%**
Video Learning Resources	**58%**

Η Ερώτηση 17 (Ε17) διερεύνησε την προθυμία των ερωτηθέντων να χρησιμοποιήσουν μια διαδικτυακή πλατφόρμα αφιερωμένη στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα για τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας, ως μέρος της επαγγελματικής τους πρακτικής. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν μια ιδιαίτερα θετική στάση απέναντι στα ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης. Συνολικά, το 82% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι ήταν είτε Πιθανό είτε Πολύ Πιθανό να χρησιμοποιήσουν μια τέτοια πλατφόρμα, ενώ μόνο μια μικρή μειοψηφία εξέφρασε περιορισμένο ενδιαφέρον.

Πίνακας 4.11. Αποτελέσματα της Ε17ης Ερώτησης – Προθυμία Χρήσης μιας Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας Εκπαίδευσης για τη Βιωσιμότητα

Unlikely	**51%**
Very Unlikely	**40%**
Likely	**34%**
Neutral	**13%**
Unlikely	**4%**
Very Unlikely	**1%**

Η ανάλυση σε επίπεδο χώρας κατέδειξε μόνο μέτρια διακύμανση. Οι ερωτηθέντες από το Λουξεμβούργο εξέφρασαν τη μεγαλύτερη προθυμία να ενσωματώσουν διαδικτυακές εκπαιδευτικές πλατφόρμες στις επαγγελματικές τους δραστηριότητες, ακολουθούμενοι από την Ελλάδα και τη Σλοβακία. Παρ' όλα αυτά, θετικές στάσεις απέναντι στην ψηφιακή μάθηση παρατηρήθηκαν σταθερά και στις τρεις χώρες-εταίρους, υποδεικνύοντας ευρεία αναγνώριση της προστιθέμενης αξίας που μπορούν να προσφέρουν οι ψηφιακοί εκπαιδευτικοί πόροι στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους.

Πίνακας 4.12. Συγκριτικά Αποτελέσματα του 17ου Τριμήνου σε όλες τις Χώρες Εταίρους

Country	Likely / Very Likely
Greece	**80%**
Slovakia	**75%**
Luxembourg	**90%**
Overall	**82%**

Ερμηνεία των Ευρημάτων

Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι οι επαγγελματίες που εργάζονται με νέους αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο τη σημασία των υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικών πόρων που συνδυάζουν την πρακτική καθοδήγηση με την ψηφιακή προσβασιμότητα. Αντί να εκφράζουν ενδιαφέρον μόνο για θεωρητικό υλικό αναφοράς, οι ερωτηθέντες έδωσαν σαφώς προτεραιότητα σε πόρους που μπορούν να υποστηρίξουν την καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, συμπεριλαμβανομένων πρακτικών εγχειριδίων, διαδραστικών δραστηριοτήτων, μελετών περίπτωσης και ψηφιακών μαθησιακών περιβαλλόντων.

Το ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο αποδοχής όσον αφορά τις διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης υποδεικνύει ότι η ψηφιακή εκπαίδευση δεν θεωρείται πλέον ως εναλλακτική λύση στην δια ζώσης μάθηση, αλλά μάλλον ως ένα συμπληρωματικό εκπαιδευτικό περιβάλλον ικανό να επεκτείνει τις μαθησιακές ευκαιρίες πέρα από τα παραδοσιακά περιβάλλοντα κατάρτισης. Οι ερωτηθέντες φαίνεται να εκτιμούν τις ψηφιακές πλατφόρμες κυρίως ως αποθετήρια πρακτικού εκπαιδευτικού υλικού, ευκαιρίες για αυτοκατευθυνόμενη επαγγελματική ανάπτυξη και χώρους για την ανταλλαγή εκπαιδευτικών πρακτικών και πόρων.

Τα ευρήματα υποδεικνύουν επίσης ότι η αυξανόμενη ψηφιακή ετοιμότητα που παρατηρείται μεταξύ των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για την ενσωμάτωση προσεγγίσεων μικτής μάθησης στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Ενώ οι παραδοσιακές συμμετοχικές μεθοδολογίες παραμένουν κεντρικές στη μη τυπική εκπαίδευση, οι ψηφιακές πλατφόρμες θεωρούνται ολοένα και περισσότερο ως αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την υποστήριξη της συνεχούς μάθησης, τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε εκπαιδευτικό περιεχόμενο και την ενίσχυση της επαγγελματικής συνεργασίας.

Σχέση με την ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης
Τα εμπειρικά ευρήματα συμφωνούν στενά με τα συμπεράσματα της Ανάλυσης Κατάστασης που παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 3. Η έρευνα τεκμηρίωσης εντόπισε την αυξανόμενη σημασία των ψηφιακών μαθησιακών περιβαλλόντων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, ιδίως μέσω πρωτοβουλιών που προωθούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τους ανοιχτούς εκπαιδευτικούς πόρους και τη μάθηση που βασίζεται στις ικανότητες. Ταυτόχρονα, η ανάλυση τόνισε την περιορισμένη διαθεσιμότητα εξειδικευμένων ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων που είναι αφιερωμένοι ειδικά στην ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους.

Τα ευρήματα της έρευνας ενισχύουν έντονα αυτές τις παρατηρήσεις. Οι ερωτηθέντες εντόπισαν σταθερά πρακτικούς ψηφιακούς πόρους μεταξύ των υψηλότερων εκπαιδευτικών τους προτεραιοτήτων και επέδειξαν σημαντική προθυμία να ενσωματώσουν διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης στην επαγγελματική τους πρακτική. Αυτό υποδηλώνει ότι η πρόκληση δεν αφορά πλέον την αποδοχή της ίδιας της ψηφιακής εκπαίδευσης, αλλά μάλλον τη διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας, βασισμένων σε τεκμήρια ψηφιακών πόρων ειδικά σχεδιασμένων για επαγγελματίες που εργάζονται με νέους.

Τα ευρήματα σε επίπεδο χώρας αντικατοπτρίζουν ομοίως τα εθνικά χαρακτηριστικά που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας τεκμηρίωσης. Το Λουξεμβούργο ανέφερε την υψηλότερη ετοιμότητα για ψηφιακή μάθηση, αντανακλώντας το πιο ώριμο οικοσύστημα ψηφιακής εκπαίδευσης. Η Ελλάδα επέδειξε έντονο ενδιαφέρον για τον συνδυασμό παραδοσιακών εκπαιδευτικών πρακτικών με ψηφιακούς πόρους, ενώ η Σλοβακία ανέφερε παρόμοια θετική στάση, παρά το γεγονός ότι εντόπισε μεγαλύτερη ανάγκη για πρόσθετη εκπαίδευση και μεθοδολογική υποστήριξη. Συνολικά, τα ευρήματα δείχνουν ότι η ψηφιακή ετοιμότητα είναι εμφανής σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τη διαθεσιμότητα και την ενσωμάτωση των ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων.

Η ισχυρή σύγκλιση μεταξύ των τεκμηριωμένων στοιχείων και των ευρημάτων της έρευνας επικυρώνει περαιτέρω τη συνολική ερευνητική διαδικασία και επιβεβαιώνει ότι η ψηφιακή εκπαιδευτική καινοτομία αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία για την ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους.

Βασική σημασία για το FEEL GREEN
Η έρευνα καταδεικνύει ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας είναι ιδιαίτερα δεκτικοί στην ενσωμάτωση ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων στην επαγγελματική τους πρακτική, ιδίως όταν αυτοί οι πόροι είναι πρακτικοί, διαδραστικοί και άμεσα εφαρμόσιμοι στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης. Η ισχυρή ζήτηση για διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης, μελέτες περιπτώσεων και δομημένο εκπαιδευτικό υλικό επιβεβαιώνει τη σημασία της ανάπτυξης της ψηφιακής πλατφόρμας FEEL GREEN ως ενός προσβάσιμου μαθησιακού περιβάλλοντος που συμπληρώνει τις υπάρχουσες εκπαιδευτικές δραστηριότητες πρόσωπο με πρόσωπο και υποστηρίζει τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας.

4.5 Ανάγκες Ανάπτυξης Ικανοτήτων, Εμπόδια Υλοποίησης και Μελλοντικές Εκπαιδευτικές Προτεραιότητες
Μετά την ανάλυση της τρέχουσας γνώσης, των οργανωτικών πρακτικών, των παιδαγωγικών προσεγγίσεων και της ψηφιακής ετοιμότητας, το τελικό στάδιο της έρευνας επεδίωξε να εντοπίσει τις υπόλοιπες εκπαιδευτικές ανάγκες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες που εργάζονται με νέους. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην αντιληπτή ανάγκη των ερωτηθέντων για πρόσθετη κατάρτιση, στα εμπόδια που επηρεάζουν την εφαρμογή της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, στους θεματικούς τομείς που απαιτούν περαιτέρω εκπαιδευτική ανάπτυξη και στις συστάσεις για την ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας των νέων. Συνολικά, τα ευρήματα αυτά παρέχουν την εμπειρική βάση για τον προσδιορισμό των τομέων προτεραιότητας που θα πρέπει να καθοδηγήσουν την ανάπτυξη μελλοντικών εκπαιδευτικών πόρων και πρωτοβουλιών ανάπτυξης ικανοτήτων.

Αποτελέσματα Έρευνας

Η Ερώτηση 13 (E13) εξέτασε τις αντιλήψεις των ερωτηθέντων σχετικά με την ανάγκη τους για πρόσθετη κατάρτιση στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση. Τα ευρήματα υποδεικνύουν μια ισχυρή ζήτηση για περαιτέρω επαγγελματική ανάπτυξη. Συνολικά, το 80% των ερωτηθέντων συμφώνησε είτε συμφώνησε απόλυτα ότι η πρόσθετη κατάρτιση θα ενίσχυε την ικανότητά τους να παρέχουν εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό εξέφρασε διαφωνία.

Πίνακας 4.13. Αποτελέσματα της E13ης ερώτησης – Ανάγκη για πρόσθετη εκπαίδευση

Response	Overall
Strongly Agree	**45%**
Agree	**35%**
Neutral	**12%**
Disagree	**6%**
Strongly Disagree	**2%**

Η Ερώτηση 14 (E14) διερεύνησε τα κύρια εμπόδια που επηρεάζουν την εφαρμογή της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στις οργανώσεις των ερωτηθέντων. Καθώς επρόκειτο για ερώτηση πολλαπλών απαντήσεων, οι συμμετέχοντες μπόρεσαν να εντοπίσουν περισσότερες από μία προκλήσεις. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το σημαντικότερο εμπόδιο αφορά την έλλειψη εκπαιδευτικού υλικού, την οποία επέλεξε το 82% των ερωτηθέντων, ακολουθούμενη από την έλλειψη ευκαιριών κατάρτισης (78%). Οι οικονομικοί περιορισμοί (65%) και η περιορισμένη οργανωτική ικανότητα (58%) αναφέρθηκαν επίσης συχνά, ενώ η έλλειψη θεσμικής υποστήριξης, ο περιορισμένος χρόνος και η εμπλοκή των συμμετεχόντων εντοπίστηκαν λιγότερο συχνά.

Πίνακας 4.14. Αποτελέσματα του Ε14 – Κύρια Εμπόδια στην Υλοποίηση της Εκπαίδευσης για τη Βιωσιμότητα

Barrier	Respondents Selecting the Option
Lack of educational materials	**82%**
Lack of training	**78%**
Lack of funding	**65%**
Limited organisational capacity	**58%**
Lack of institutional support	**48%**
Lack of time	**45%**
Limited participant engagement	**40%**

Η Ερώτηση 15 (Ε15) διερεύνησε τα θέματα βιωσιμότητας για τα οποία οι ερωτηθέντες θεώρησαν τους πρόσθετους εκπαιδευτικούς πόρους ως τους πιο απαραίτητους. Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν μια ιδιαίτερα ισχυρή ζήτηση για εκπαιδευτικό υλικό που αφορά την Ενεργειακή Απόδοση (88%), ακολουθούμενο από τις Πράσινες Δεξιότητες (80%), τη Βιώσιμη Συμπεριφορά (78%), την Κλιματική Αλλαγή (75%) και την Κυκλική Οικονομία (72%). Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, η Ψηφιακή Βιωσιμότητα, η Κοινοτική Συμμετοχή και η Περιβαλλοντική Ιθαγένεια αναγνωρίστηκαν επίσης ως σημαντικοί τομείς που απαιτούν περαιτέρω εκπαιδευτική υποστήριξη.

Πίνακας 4.15. Αποτελέσματα του Ε15 – Θέματα Βιωσιμότητας που Απαιτούν Πρόσθετους Εκπαιδευτικούς Πόρους

Educational Topic	Respondents Selecting the
Energy Efficiency	**88%**
Green Skills	**80%**
Sustainable Behavior	**78%**
Climate Change	**75%**
Circular Economy	**72%**
Renewable Energy	**68%**
Digital Sustainability	**65%**
Community Participation	**62%**
Environmental Citizenship	**58%**

Τέλος, η Ερώτηση 18 (Ε18) καλούσε τους ερωτηθέντες να υποβάλουν συστάσεις σχετικά με τη μελλοντική ανάπτυξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση των εργαζομένων για νέους. Μια θεματική ανάλυση των απαντήσεων αποκάλυψε τέσσερις επαναλαμβανόμενες προτεραιότητες. Οι συμμετέχοντες τόνισαν σταθερά την ανάγκη για περισσότερους πρακτικούς εκπαιδευτικούς πόρους, ευκαιρίες συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης, μεγαλύτερη διαθεσιμότητα ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων και αυξημένη ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ οργανώσεων νέων. Αυτές οι συστάσεις καταδεικνύουν ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ως μια διαδικασία συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης που απαιτεί τόσο μεθοδολογική υποστήριξη όσο και πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους υψηλής ποιότητας.

Ερμηνεία των Ευρημάτων
Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι οι επαγγελματίες που εργάζονται με νέους αναγνωρίζουν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ως ένα ολοένα και πιο σημαντικό στοιχείο της επαγγελματικής τους πρακτικής, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζουν σημαντικούς περιορισμούς στην τρέχουσα ικανότητά τους να παρέχουν εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των ερωτηθέντων που ζητούν πρόσθετη εκπαίδευση υποδηλώνει ότι οι υπάρχουσες γνώσεις και εμπειρία θεωρούνται ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση της αυξανόμενης πολυπλοκότητας της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση.

Η ανάλυση των εμποδίων εφαρμογής καταδεικνύει περαιτέρω ότι οι κύριες προκλήσεις δεν συνδέονται με την έλλειψη κινήτρων ή θεσμικής δέσμευσης, αλλά μάλλον με την περιορισμένη πρόσβαση σε κατάλληλους εκπαιδευτικούς πόρους και ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης. Οι ερωτηθέντες σταθερά προσδιόρισαν το πρακτικό εκπαιδευτικό υλικό και την εξειδικευμένη κατάρτιση ως τις δύο πιο πιεστικές ανάγκες, γεγονός που υποδηλώνει ότι η ενίσχυση της εκπαιδευτικής ικανότητας απαιτεί επενδύσεις τόσο σε μαθησιακούς πόρους όσο και σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Τα ευρήματα της E15 ενισχύουν αυτό το συμπέρασμα. Η Ενεργειακή Απόδοση αναδείχθηκε ως το εκπαιδευτικό θέμα που απαιτεί το μεγαλύτερο επίπεδο πρόσθετης υποστήριξης, υπερβαίνοντας σημαντικά όλες τις άλλες θεματικές ενότητες. Αυτή η παρατήρηση είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη, καθώς επιβεβαιώνει ότι οι ερωτηθέντες αντιλαμβάνονται την ενεργειακή απόδοση ως έναν εξειδικευμένο τομέα που απαιτεί περαιτέρω εκπαιδευτική ανάπτυξη, παρά το γεγονός ότι επέδειξαν σχετικά υψηλά επίπεδα γενικής ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιωσιμότητα σε προηγούμενα τμήματα της έρευνας.

Η θεματική ανάλυση των συστάσεων των ερωτηθέντων αντικατοπτρίζει ομοίως μια ισχυρή προτίμηση για πρακτική, εφαρμοσμένη εκπαιδευτική υποστήριξη. Αντί να ζητούν πρόσθετες θεωρητικές πληροφορίες, οι συμμετέχοντες τόνισαν σταθερά τη σημασία των προσβάσιμων μεθοδολογιών, των έτοιμων προς χρήση εκπαιδευτικών πόρων, των ψηφιακών ευκαιριών μάθησης και της συνεργασίας μεταξύ οργανισμών. Συλλογικά, αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι μελλοντικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην ανάπτυξη πρακτικών ικανοτήτων και όχι μόνο στην απόκτηση γνώσεων.

Σχέση με την ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης
Τα εμπειρικά ευρήματα που παρουσιάζονται σε αυτήν την ενότητα επιβεβαιώνουν πλήρως τα συμπεράσματα της Ανάλυσης Κατάστασης Τεχνολογίας που συζητήθηκε στο Κεφάλαιο 3. Η έρευνα τεκμηρίωσης εντόπισε αρκετές κοινές προκλήσεις σε όλη την Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο, συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης διαθεσιμότητας εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων για την ενεργειακή απόδοση, της ανάγκης για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων για νέους και της αυξανόμενης ζήτησης για καινοτόμες λύσεις ψηφιακής μάθησης ικανές να υποστηρίξουν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.
Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν αξιοσημείωτη συνέπεια με αυτές τις παρατηρήσεις. Οι ερωτηθέντες σε όλες τις χώρες-εταίρους εξέφρασαν σαφή ανάγκη για πρόσθετη κατάρτιση, τόνισαν την έλλειψη πρακτικού εκπαιδευτικού υλικού και προσδιόρισαν την ενεργειακή απόδοση ως τον θεματικό τομέα που απαιτεί τη μεγαλύτερη εκπαιδευτική επένδυση. Αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι τα εκπαιδευτικά κενά που εντοπίστηκαν μέσω της ανάλυσης εγγράφων βιώνονται άμεσα και από επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της νεολαίας.

Οι τάσεις σε επίπεδο χώρας αντικατοπτρίζουν ομοίως τα χαρακτηριστικά που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας γραφείου. Το Λουξεμβούργο, παρά το γεγονός ότι επέδειξε συγκριτικά ισχυρότερη θεσμική ικανότητα σε όλα τα προηγούμενα τμήματα της έρευνας, συνέχισε να εκφράζει ζήτηση για εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς πόρους που αφορούν την ενεργειακή απόδοση. Η Ελλάδα ανέφερε ισχυρή ανάγκη για πρακτικό εκπαιδευτικό υλικό ικανό να υποστηρίξει την εφαρμογή της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα, ενώ οι ερωτηθέντες από τη Σλοβακία τόνισαν σταθερά τη σημασία της πρόσθετης κατάρτισης και της ενίσχυσης των θεσμικών ικανοτήτων. Αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι, παρόλο που η ένταση των εκπαιδευτικών αναγκών ποικίλλει ελαφρώς μεταξύ των χωρών, οι συνολικές προτεραιότητες παραμένουν σε μεγάλο βαθμό συνεπείς σε ολόκληρη την κοινοπραξία.

Συνολικά, η σύγκλιση μεταξύ των τεκμηριωμένων στοιχείων και των ευρημάτων της εμπειρικής έρευνας ενισχύει σημαντικά την αξιοπιστία της έρευνας και επιβεβαιώνει ότι οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες που προσδιορίστηκαν μέσω της έρευνας αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τις ευρύτερες προκλήσεις που επηρεάζουν επί του παρόντος την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νεολαίας.

Βασική σημασία για το FEEL GREEN

Η έρευνα καταδεικνύει ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας δεν απαιτούν πρωτίστως μεγαλύτερη επίγνωση της βιωσιμότητας, αλλά μάλλον μεγαλύτερη ικανότητα μετατροπής των αρχών της βιωσιμότητας σε αποτελεσματική εκπαιδευτική πρακτική. Η ισχυρή ζήτηση για εξειδικευμένη εκπαίδευση, πρακτικό εκπαιδευτικό υλικό, ψηφιακούς μαθησιακούς πόρους και μεθοδολογίες που εστιάζουν στην ενεργειακή απόδοση επιβεβαιώνει τη στρατηγική σημασία του έργου FEEL GREEN. Αυτά τα ευρήματα παρέχουν την εμπειρική αιτιολόγηση για το εκπαιδευτικό πλαίσιο που παρουσιάζεται στο επόμενο κεφάλαιο, διασφαλίζοντας ότι οι προτεινόμενες κατηγορίες μάθησης ανταποκρίνονται άμεσα στις ανάγκες που εντοπίστηκαν μέσω της έρευνας.

4.6 Βασικές Εκπαιδευτικές Προτεραιότητες που Προέκυψαν από την Έρευνα Η συνδυασμένη ανάλυση της έρευνας τεκμηρίωσης, η συγκριτική αξιολόγηση των χωρών-εταίρων και τα ευρήματα της εμπειρικής έρευνας παρέχουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας των νέων. Αντί να θεωρήσει τα αποτελέσματα της έρευνας γραφείου και την πρωτογενή έρευνα ως ξεχωριστές πηγές αποδεικτικών στοιχείων, η μεθοδολογία έρευνας του FEEL GREEN επιδίωξε να ενσωματώσει και τις δύο προοπτικές, προκειμένου να προσδιορίσει τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες που θα πρέπει να καθοδηγήσουν την ανάπτυξη μελλοντικών μαθησιακών πόρων και πρωτοβουλιών ανάπτυξης ικανοτήτων.

Σε όλα τα στάδια της έρευνας, διαπιστώθηκε υψηλό επίπεδο συνέπειας μεταξύ των συμπερασμάτων της Ανάλυσης Κατάστασης και των εμπειριών που ανέφεραν οι συμμετέχοντες στην έρευνα. Η ανασκόπηση εγγράφων κατέδειξε ότι η βιωσιμότητα έχει γίνει ολοένα και πιο σημαντική προτεραιότητα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, της εργασίας των νέων και της μη τυπικής μάθησης. Ομοίως, οι ερωτηθέντες που συμμετείχαν στην έρευνα αναγνώρισαν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ως ουσιαστικό στοιχείο της επαγγελματικής τους πρακτικής και αναγνώρισαν την αυξανόμενη σημασία της για την υποστήριξη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και της ενεργού συμμετοχής των νέων στην πράσινη μετάβαση.

Ταυτόχρονα, η έρευνα αποκάλυψε επανειλημμένα ότι η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην εργασία με νέους δεν έχει ακόμη συνοδευτεί από ισοδύναμο επίπεδο εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης. Ενώ οι ευρείες έννοιες της βιωσιμότητας ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, πιο συγκεκριμένα θέματα που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση, την αλλαγή συμπεριφοράς και την πρακτική περιβαλλοντική δράση παραμένουν συγκριτικά υπανάπτυκτες. Τα ευρήματα, επομένως, υποδηλώνουν ότι οι μελλοντικές εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να προχωρήσουν πέρα από την ευαισθητοποίηση και να επικεντρωθούν ολοένα και περισσότερο στην ανάπτυξη πρακτικών ικανοτήτων που θα επιτρέπουν στους νέους να υιοθετούν πιο βιώσιμες συμπεριφορές στην καθημερινότητά τους.

Η έρευνα κατέδειξε επίσης ότι οι επαγγελματίες που εργάζονται με νέους προτιμούν ολοένα και περισσότερο συμμετοχικές, μαθητοκεντρικές και εμπειρικά βασισμένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Τα διαδραστικά εργαστήρια, οι δραστηριότητες συνεργατικής μάθησης και οι μεθοδολογίες που βασίζονται σε έργα προσδιορίστηκαν σταθερά ως προτιμώμενες εκπαιδευτικές πρακτικές, αντανακλώντας τις παιδαγωγικές αρχές που προωθούνται από σύγχρονα ευρωπαϊκά πλαίσια ικανοτήτων, όπως το GreenComp και η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Παρ' όλα αυτά, οι ερωτηθέντες τόνισαν επίσης την ανάγκη για πρόσθετη μεθοδολογική καθοδήγηση ικανή να μεταφράσει αυτές τις παιδαγωγικές αρχές σε πρακτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες που μπορούν να εφαρμοστούν σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Ένα άλλο σημαντικό συμπέρασμα αφορά τον αυξανόμενο ρόλο της ψηφιακής εκπαίδευσης στην εργασία με τους νέους. Τόσο η ανάλυση των εγγράφων όσο και τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι οι ψηφιακοί εκπαιδευτικοί πόροι θεωρούνται ολοένα και περισσότερο ως πολύτιμα συμπληρώματα της δια ζώσης μάθησης και όχι ως υποκατάστατα της παραδοσιακής εκπαιδευτικής πρακτικής. Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν σαφές ενδιαφέρον για πρακτικά ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης που παρέχουν προσβάσιμο εκπαιδευτικό υλικό, διαδραστικές ευκαιρίες μάθησης και ευέλικτες οδούς επαγγελματικής ανάπτυξης. Αυτό το εύρημα ενισχύει περαιτέρω τη σημασία της ενσωμάτωσης ψηφιακών εκπαιδευτικών λύσεων σε μελλοντικές πρωτοβουλίες εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Η έρευνα εντόπισε επιπλέον αρκετές διαρθρωτικές προκλήσεις που επηρεάζουν την εφαρμογή της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στις χώρες-εταίρους. Η περιορισμένη πρόσβαση σε εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό, οι ανεπαρκείς ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης και η περιορισμένη οργανωτική ικανότητα αναδείχθηκαν ως κοινές προκλήσεις ανεξάρτητα από το εθνικό πλαίσιο. Αν και η ένταση αυτών των προκλήσεων ποικίλλει μεταξύ των χωρών, το συνολικό μοτίβο παρέμεινε αξιοσημείωτα συνεπές τόσο στην ανάλυση των εγγράφων όσο και στην εμπειρική έρευνα. Αυτή η σύγκλιση υποδηλώνει ότι πολλές από τις εκπαιδευτικές ανάγκες που εντοπίστηκαν αντανακλούν ευρύτερες ευρωπαϊκές τάσεις και όχι μεμονωμένες εθνικές συνθήκες.

Συνολικά, αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι η μελλοντική ανάπτυξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα για τους εργαζόμενους για νέους θα πρέπει να καθοδηγείται από ένα συνεκτικό εκπαιδευτικό πλαίσιο που συνδυάζει επιστημονικές γνώσεις, πρακτικές μεθοδολογίες μάθησης και προσβάσιμους εκπαιδευτικούς πόρους. Αντί να επικεντρώνονται αποκλειστικά στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, οι μελλοντικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις θα πρέπει να υποστηρίζουν την ανάπτυξη εφαρμοσμένων ικανοτήτων, να ενθαρρύνουν την αλλαγή συμπεριφοράς και να ενισχύουν την ικανότητα των εργαζομένων για νέους να διευκολύνουν ουσιαστικές εμπειρίες μάθησης για τη βιωσιμότητα.

Με βάση τη συνολική ερευνητική διαδικασία, έξι βασικές εκπαιδευτικές προτεραιότητες αναδείχθηκαν ως η βάση για το εκπαιδευτικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου FEEL GREEN:

- Ενίσχυση των γνώσεων και των πρακτικών ικανοτήτων που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση, επιτρέποντας στους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας να αντιμετωπίσουν με βεβαιότητα μία από τις πιο υποεκπροσωπούμενες αλλά στρατηγικά σημαντικές διαστάσεις της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.
- Προώθηση βιώσιμων τρόπων ζωής και υπεύθυνης κατανάλωσης, ενθαρρύνοντας την αλλαγή συμπεριφοράς μέσω πρακτικών, καθημερινών δράσεων που οι νέοι μπορούν ρεαλιστικά να υιοθετήσουν στις κοινότητές τους.
- Υποστήριξη της ευαισθητοποίησης για το κλίμα μέσω μάθησης προσανατολισμένης στη δράση, που υπερβαίνει τη θεωρητική κατανόηση και κατευθύνεται προς την ενεργό συμμετοχή, την επίλυση προβλημάτων και τη συμμετοχή της κοινότητας.
- Ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας στην άτυπη εκπαίδευση, βοηθώντας τους νέους να κατανοήσουν την αποδοτικότητα των πόρων, τη μείωση των αποβλήτων και τα βιώσιμα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης.
- Ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά και της συμμετοχής στην κοινότητα, αναγνωρίζοντας ότι οι προκλήσεις βιωσιμότητας απαιτούν συνεργατικές απαντήσεις και ισχυρότερη συμμετοχή των πολιτών σε τοπικό επίπεδο.
- Επέκταση της χρήσης ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων και καινοτόμων μαθησιακών πόρων, διασφαλίζοντας ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας έχουν συνεχή πρόσβαση σε πρακτικό υλικό, διαδραστικές ευκαιρίες μάθησης και ευέλικτη επαγγελματική ανάπτυξη.

Αυτές οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες επηρέασαν άμεσα τον σχεδιασμό της θεματικής δομής που παρουσιάζεται στο επόμενο κεφάλαιο του εγχειριδίου. Κατά συνέπεια, οι εκπαιδευτικές κατηγορίες που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του FEEL GREEN δεν είναι θεωρητικές κατασκευές αλλά προτεραιότητες μάθησης βασισμένες σε τεκμήρια, οι οποίες προκύπτουν τόσο από τη συγκριτική ανάλυση πολιτικής όσο και από την εμπειρική αξιολόγηση των αναγκών που διεξήχθη καθ' όλη τη διάρκεια του έργου.

5. Εκπαιδευτικές Κατηγορίες για το Πλαίσιο Μάθησης για τη Βιωσιμότητα

Τα προηγούμενα κεφάλαια παρουσίασαν τα ευρήματα τόσο της έρευνας τεκμηρίωσης όσο και της εμπειρικής αξιολόγησης αναγκών που διεξήχθη μεταξύ εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας, εκπαιδευτικών, θεσμικών εκπροσώπων και νέων σε όλες τις χώρες-εταίρους. Η συνδυασμένη ανάλυση παρείχε μια ολοκληρωμένη κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, επισημαίνοντας τα υπάρχοντα δυνατά σημεία, εντοπίζοντας τα εκπαιδευτικά κενά και αποκαλύπτοντας τους τομείς προτεραιότητας που απαιτούν πρόσθετη μεθοδολογική υποστήριξη και εκπαιδευτικούς πόρους.

Βασιζόμενο σε αυτά τα ευρήματα, το παρόν κεφάλαιο μεταφράζει τα ερευνητικά δεδομένα σε ένα δομημένο εκπαιδευτικό πλαίσιο για τη μάθηση σχετικά με τη βιωσιμότητα. Αντί να παρουσιάζει τη βιωσιμότητα ως μια συλλογή μεμονωμένων περιβαλλοντικών θεμάτων, το πλαίσιο FEEL GREEN οργανώνει τις προσδιορισμένες εκπαιδευτικές ανάγκες σε ένα συνεκτικό σύνολο θεματικών κατηγοριών μάθησης που αντικατοπτρίζουν τόσο τις σύγχρονες ευρωπαϊκές προτεραιότητες βιωσιμότητας όσο και τις πρακτικές απαιτήσεις που εκφράζουν οι επαγγελματίες που εργάζονται με νέους.

Κάθε εκπαιδευτική κατηγορία που παρουσιάζεται σε αυτό το κεφάλαιο έχει αναπτυχθεί απευθείας από τα συμπεράσματα της Ανάλυσης Κατάστασης και της αξιολόγησης αναγκών που πραγματοποιήθηκε μέσω της διαδικτυακής έρευνας. Συνεπώς, το προτεινόμενο πλαίσιο βασίζεται σε τεκμηριωμένα στοιχεία, διασφαλίζοντας ότι το εκπαιδευτικό περιεχόμενο ανταποκρίνεται σε πραγματικές μαθησιακές ανάγκες και όχι σε θεωρητικές υποθέσεις. Μαζί, αυτές οι κατηγορίες παρέχουν στους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας μια δομημένη μεθοδολογική βάση για τον σχεδιασμό, τη διευκόλυνση και την αξιολόγηση δραστηριοτήτων εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Οι εκπαιδευτικές κατηγορίες που παρουσιάζονται στις ακόλουθες ενότητες αποσκοπούν στην υποστήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων βιωσιμότητας μέσω πρακτικής μάθησης, παιδαγωγικών με επίκεντρο τον μαθητή και βιωματικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων. Συλλογικά, αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της εκπαίδευσης του έργου FEEL GREEN και καθιερώνουν την εννοιολογική δομή πάνω στην οποία έχουν αναπτυχθεί το εκπαιδευτικό υλικό και η ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης του έργου.

5.1 Πρακτικές Ενεργειακής Απόδοσης

Γιατί αυτή η Εκπαιδευτική Κατηγορία;
Οι Πρακτικές Ενεργειακής Απόδοσης αποτελούν την κεντρική εκπαιδευτική κατηγορία του πλαισίου FEEL GREEN και αντιπροσωπεύουν τη θεματική περιοχή από την οποία το έργο αντλεί την κύρια εκπαιδευτική του εστίαση. Η συμπερίληψη αυτής της κατηγορίας υποστηρίζεται άμεσα τόσο από την έρευνα τεκμηρίωσης που διεξήχθη στις χώρες-εταίρους όσο και από τα εμπειρικά ευρήματα που προέκυψαν μέσω της διαδικτυακής έρευνας.

Η Ανάλυση Κατάστασης έδειξε ότι, παρόλο που η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει ενσωματωθεί ολοένα και περισσότερο στην εργασία με τους νέους σε όλη την Ευρώπη, οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες εξακολουθούν να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην ευρεία περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση παρά στις πρακτικές ικανότητες ενεργειακής απόδοσης. Σε όλη την Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο, η ανάλυση εντόπισε περιορισμένη διαθεσιμότητα δομημένων εκπαιδευτικών πόρων που αφορούν ειδικά την ενεργειακή απόδοση, σε συνδυασμό με αυξανόμενη πολιτική έμφαση στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, στην προώθηση της υπεύθυνης διαχείρισης των πόρων και στην υποστήριξη της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα.

Αυτά τα ευρήματα επιβεβαιώθηκαν περαιτέρω από τα αποτελέσματα της έρευνας. Ενώ οι συμμετέχοντες ανέφεραν γενικά ικανοποιητικά επίπεδα ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιωσιμότητα, εξέφρασαν συγκριτικά χαμηλότερη εξοικείωση με τις πρακτικές ενεργειακής απόδοσης και προσδιόρισαν αυτό το θέμα ως έναν από τους τομείς που απαιτούν πρόσθετους εκπαιδευτικούς πόρους και επαγγελματική ανάπτυξη. Η έρευνα, επομένως, ανέδειξε ένα σαφές εκπαιδευτικό χάσμα μεταξύ της κατανόησης της βιωσιμότητας ως γενικής έννοιας και της κατοχής των πρακτικών ικανοτήτων που είναι απαραίτητες για την προώθηση της ενεργειακά αποδοτικής συμπεριφοράς μεταξύ των νέων.

Για αυτούς τους λόγους, οι Πρακτικές Ενεργειακής Απόδοσης αναγνωρίστηκαν ως η πρώτη και πιο θεμελιώδης εκπαιδευτική κατηγορία του πλαισίου FEEL GREEN. Αντί να προσεγγίζει την ενεργειακή απόδοση αποκλειστικά από τεχνική άποψη, το εκπαιδευτικό πλαίσιο ενθαρρύνει τους εργαζόμενους σε νέους να παρουσιάζουν την ενεργειακή απόδοση ως μια πρακτική ικανότητα ζωής που συνδέεται στενά με την καθημερινή λήψη αποφάσεων, την υπεύθυνη κατανάλωση και την περιβαλλοντική ιδιότητα του πολίτη.

Feel Green

Μαθησιακοί Στόχοι
Με την ολοκλήρωση αυτής της εκπαιδευτικής κατηγορίας, οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- Εξηγήστε την έννοια της ενεργειακής απόδοσης και διακρίνετέ την από την εξοικονόμηση ενέργειας και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- αναγνωρίζουν τη σχέση μεταξύ της καθημερινής χρήσης ενέργειας, της κλιματικής αλλαγής και της βιώσιμης ανάπτυξης.
- να εντοπίσουν πρακτικές ευκαιρίες για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε νοικοκυριά, εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και τοπικές κοινότητες.
- να ενθαρρύνουν τους νέους να υιοθετήσουν ενεργειακά αποδοτικές συμπεριφορές μέσω βιωματικών και συμμετοχικών μαθησιακών δραστηριοτήτων.
- να διευκολύνουν συζητήσεις που προάγουν την κριτική σκέψη σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας και τους βιώσιμους τρόπους ζωής.
- να ενσωματώσουν έννοιες ενεργειακής απόδοσης σε δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης χρησιμοποιώντας μεθοδολογίες με επίκεντρο τον μαθητοκεντρικό χαρακτήρα.

Βασικές Περιοχές Γνώσης
Αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία εισάγει τις βασικές έννοιες που απαιτούνται για την κατανόηση της ενεργειακής απόδοσης στην καθημερινή ζωή. Αντί να παρέχει εξαιρετικά τεχνικές πληροφορίες, το περιεχόμενο επικεντρώνεται σε πρακτικές γνώσεις που οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας μπορούν εύκολα να μετατρέψουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατάλληλες για νέους.
Οι βασικές γνωστικές περιοχές περιλαμβάνουν:
Χρήση Ενέργειας στην Καθημερινή Ζωή

- Κατανόηση του τρόπου με τον οποίο καταναλώνεται ενέργεια στις καθημερινές δραστηριότητες.
- Κύριες πηγές κατανάλωσης ενέργειας στα νοικοκυριά και την κοινότητα.
- Η σχέση μεταξύ της ζήτησης ενέργειας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Κτίρια και Εσωτερική Ενεργειακή Απόδοση

- Αποδοτικός φωτισμός και συσκευές.
- Πρακτικές θέρμανσης και ψύξης.
- Καθημερινές ενέργειες που μειώνουν την άσκοπη κατανάλωση ενέργειας.

Βιώσιμες Μεταφορές

- Σύγκριση διαφορετικών επιλογών μεταφοράς από ενεργειακής άποψης.
- Προώθηση της ενεργητικής κινητικότητας και των δημόσιων συγκοινωνιών.
- Κατανόηση των εκπομπών που σχετίζονται με τις μεταφορές.

Διαχείριση Ενέργειας Οικιακής Χρήσης

- Πρακτικές συμπεριφορές εξοικονόμησης ενέργειας.
- Υπεύθυνη χρήση ηλεκτρικών συσκευών.
- Ανάπτυξη βιώσιμων καθημερινών ρουτινών.

Αλλαγή Συμπεριφοράς και Ενεργειακή Επίγνωση

- Πώς η ατομική συμπεριφορά επηρεάζει την κατανάλωση ενέργειας.
- Μικρές δράσεις με μακροπρόθεσμες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- Ενθάρρυνση θετικών συνηθειών στους νέους.

Ικανότητες προς ανάπτυξη
Σύμφωνα με το GreenComp – Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία συμβάλλει στην ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που υποστηρίζουν τη βιώσιμη συμπεριφορά και την υπεύθυνη λήψη αποφάσεων.

Γνώση
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να κατανοήσουν τα εξής:
- τις αρχές της ενεργειακής απόδοσης.
- η σχέση μεταξύ κατανάλωσης ενέργειας και κλιματικής αλλαγής.
- βιώσιμη διαχείριση πόρων
- πρακτικά μέτρα που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση σε καθημερινές συνθήκες.

Δεξιότητες
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:
- αναλύουν καθημερινές καταστάσεις από την οπτική γωνία της ενεργειακής απόδοσης
- διευκόλυνση συζητήσεων σχετικά με τη βιώσιμη χρήση ενέργειας
- σχεδιάζουν απλές εκπαιδευτικές δραστηριότητες που προωθούν την ενεργειακά αποδοτική συμπεριφορά
- ενθαρρύνουν τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τις ενεργειακές προκλήσεις
- να υποστηρίξουν τους νέους στην εύρεση ρεαλιστικών λύσεων εξοικονόμησης ενέργειας στις κοινότητές τους.

Στάσεις
Οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να προωθήσουν:
- ευθύνη για τη βιώσιμη χρήση ενέργειας.
- ανοιχτότητα στην αλλαγή συμπεριφοράς
- κριτική σκέψη σχετικά με τις καταναλωτικές συνήθειες.
- προθυμία για την προώθηση ενός οικολογικά υπεύθυνου τρόπου ζωής.
- δέσμευση για συνεχή μάθηση στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Προτεινόμενες Εκπαιδευτικές Προσεγγίσεις
Λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα της έρευνας, συνιστώνται μεθοδολογίες συμμετοχικής και βιωματικής μάθησης για την παροχή αυτής της εκπαιδευτικής κατηγορίας.
Παραδείγματα κατάλληλων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων περιλαμβάνουν:
- Προσομοίωση Ενεργειακού Ελέγχου – οι συμμετέχοντες αξιολογούν την ενεργειακή απόδοση μιας τάξης, ενός κέντρου νεότητας ή ενός κοινοτικού κτιρίου και εντοπίζουν ευκαιρίες βελτίωσης.
- Ενεργειακή Πρόκληση Νοικοκυριού – οι μαθητές παρακολουθούν την καθημερινή κατανάλωση ενέργειας σε σύντομο χρονικό διάστημα και συζητούν συλλογικά πρακτικές στρατηγικές εξοικονόμησης ενέργειας.
- Δραστηριότητες Ρόλων – οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν διαφορετικούς ρόλους ενδιαφερομένων μερών (πολίτες, τοπικές αρχές, επιχειρήσεις, περιβαλλοντικές οργανώσεις) για να διερευνήσουν εναλλακτικές λύσεις στις τοπικές ενεργειακές προκλήσεις.
- Χαρτογράφηση Ενέργειας Κοινότητας – οι νέοι εντοπίζουν παραδείγματα βιώσιμων και αναποτελεσματικών ενεργειακών πρακτικών στην τοπική τους κοινότητα και αναπτύσσουν συστάσεις για βελτίωση.
- Μάθηση βασισμένη σε προβλήματα – οι συμμετέχοντες συνεργάζονται για να λύσουν αυθεντικά σενάρια που σχετίζονται με την ενέργεια και να προτείνουν ρεαλιστικές παρεμβάσεις.

Αυτές οι προσεγγίσεις ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή, τον αναστοχασμό και την πρακτική εφαρμογή, ευθυγραμμιζόμενες πλήρως με τις μεθοδολογίες που επικεντρώνονται στον μαθητή και έχουν εντοπιστεί σε όλη την έρευνα του FEEL GREEN.

Συνάφεια με την Εργασία για τους Νέους
Η ενεργειακή απόδοση αποτελεί ιδανικό σημείο εκκίνησης για την εισαγωγή εννοιών βιωσιμότητας στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους, επειδή συνδέει τις παγκόσμιες περιβαλλοντικές προκλήσεις με καθημερινές αποφάσεις που οι νέοι μπορούν να επηρεάσουν άμεσα. Σε αντίθεση με πολλά θέματα βιωσιμότητας που μπορεί να φαίνονται αφηρημένα, η ενεργειακή απόδοση επιτρέπει στους συμμετέχοντες να παρατηρούν άμεσες συνδέσεις μεταξύ της προσωπικής συμπεριφοράς, της κατανάλωσης πόρων και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας μπορούν να ενσωματώσουν αυτήν την εκπαιδευτική κατηγορία σε εργαστήρια, ανταλλαγές νέων, τοπικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, κοινοτικές εκστρατείες και δραστηριότητες μάθησης μέσω έργων. Οι πρακτικές ασκήσεις, οι συνεργατικές προκλήσεις και τα παραδείγματα από την πραγματική ζωή επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να αναπτύξουν όχι μόνο περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αλλά και τις ικανότητες που απαιτούνται για να λαμβάνουν τεκμηριωμένες και υπεύθυνες αποφάσεις στην καθημερινότητά τους.

Γενικότερα, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία συμβάλλει στην ανάπτυξη της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, της κριτικής σκέψης και της υπεύθυνης συμμετοχής στην πράσινη μετάβαση. Εξοπλίζοντας τους εργαζόμενους για νέους με πρακτικές μεθοδολογίες και προσβάσιμο εκπαιδευτικό περιεχόμενο, το πλαίσιο FEEL GREEN υποστηρίζει τον μετασχηματισμό της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα από τη θεωρητική επίγνωση σε ουσιαστική αλλαγή συμπεριφοράς, ενισχύοντας έτσι την ικανότητα των νέων να συμβάλλουν ενεργά σε πιο βιώσιμες κοινότητες.

5.2 Πρακτικές Βιώσιμης Κατανάλωσης

Γιατί αυτή η Εκπαιδευτική Κατηγορία;
Οι Βιώσιμες Πρακτικές Κατανάλωσης αναδείχθηκαν ως μία από τις βασικές εκπαιδευτικές κατηγορίες που προσδιορίστηκαν τόσο μέσω της έρευνας τεκμηρίωσης όσο και μέσω της εμπειρικής αξιολόγησης των αναγκών που διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου FEEL GREEN. Ενώ η Ανάλυση Κατάστασης Τεχνολογίας ανέδειξε τη βιώσιμη κατανάλωση ως κεντρική προτεραιότητα στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών πολιτικών βιωσιμότητας, τα ευρήματα της έρευνας κατέδειξαν ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας αναγνωρίζουν τη σημασία της υποστήριξης των νέων στην ανάπτυξη πιο υπεύθυνων καταναλωτικών συνηθειών μέσω της πρακτικής εκπαίδευσης.

Η ανάλυση των ντοκιμαντέρ έδειξε ότι τα ευρωπαϊκά πλαίσια πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, προωθούν ολοένα και περισσότερο τη βιώσιμη κατανάλωση ως θεμελιώδες στοιχείο της πράσινης μετάβασης. Αυτές οι πολιτικές τονίζουν ότι η επίτευξη μακροπρόθεσμης περιβαλλοντικής βιωσιμότητας απαιτεί όχι μόνο τεχνολογική καινοτομία αλλά και σημαντικές αλλαγές συμπεριφοράς στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αγοράζουν, καταναλώνουν και διαχειρίζονται τους πόρους.

Τα ευρήματα της έρευνας ενίσχυσαν περαιτέρω αυτή την προοπτική. Οι συμμετέχοντες προσδιόρισαν τους βιώσιμους τρόπους ζωής μεταξύ των θεμάτων βιωσιμότητας που εξετάζονται συχνότερα στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα την ανάγκη για πρόσθετους εκπαιδευτικούς πόρους ικανούς να μετατρέψουν τη θεωρητική γνώση σε καθημερινή πρακτική. Οι ερωτηθέντες τόνισαν σταθερά τη σημασία των πρακτικών μαθησιακών δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τις υπεύθυνες επιλογές των καταναλωτών, την πρόληψη των αποβλήτων και τη συνειδητή χρήση των πόρων.

Κατά συνέπεια, οι Πρακτικές Βιώσιμης Κατανάλωσης επιλέχθηκαν ως μία από τις βασικές εκπαιδευτικές κατηγορίες του πλαισίου FEEL GREEN. Αυτή η κατηγορία ενθαρρύνει τους εργαζόμενους για νέους να προσεγγίζουν τη βιωσιμότητα μέσω καθημερινών αποφάσεων που σχετίζονται άμεσα με τη ζωή των νέων, καταδεικνύοντας πώς τα ατομικά πρότυπα κατανάλωσης συμβάλλουν συλλογικά σε ευρύτερα περιβαλλοντικά και κοινωνικά αποτελέσματα.

Μαθησιακοί Στόχοι
Με την ολοκλήρωση αυτής της εκπαιδευτικής κατηγορίας, οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- να εξηγήσετε την έννοια της βιώσιμης κατανάλωσης και τη σχέση της με τη βιώσιμη ανάπτυξη
- να βοηθήσει τους νέους να κατανοήσουν τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των καθημερινών καταναλωτικών επιλογών
- ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη σχετικά με τις αγοραστικές συνήθειες, τη χρήση πόρων και την παραγωγή αποβλήτων
- προώθηση πρακτικών υπεύθυνης κατανάλωσης μέσω πρακτικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων
- ενσωματώνουν έννοιες βιώσιμου τρόπου ζωής στην άτυπη εκπαίδευση χρησιμοποιώντας μεθόδους συμμετοχικής μάθησης
- να υποστηρίξουν τους νέους στην ανάπτυξη μακροπρόθεσμων συμπεριφορών που συμβάλλουν στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Βασικοί Γνωστικοί Τομείς Αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία εισάγει τις θεμελιώδεις αρχές της βιώσιμης κατανάλωσης εστιάζοντας σε πρακτικές συμπεριφορές που επηρεάζουν τη χρήση των πόρων και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Αντί να παρουσιάζει τη βιωσιμότητα ως μια αφηρημένη έννοια, το εκπαιδευτικό περιεχόμενο συνδέει την περιβαλλοντική ευθύνη με τις καθημερινές αποφάσεις των καταναλωτών.
Οι βασικές γνωστικές περιοχές περιλαμβάνουν:
Υπεύθυνη Κατανάλωση

- Κατανόηση των βιώσιμων αγοραστικών αποφάσεων.
- Αναγνώριση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των καταναλωτικών προϊόντων.
- Προώθηση της ενημερωμένης καταναλωτικής συμπεριφοράς.

Αποδοτικότητα Πόρων

- Αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων.
- Μείωση της άσκοπης κατανάλωσης.
- Επέκταση της διάρκειας ζωής του προϊόντος μέσω υπεύθυνης χρήσης.

Πρόληψη Αποβλήτων
- Πρόληψη των αποβλήτων πριν καν δημιουργηθούν.
- Πρακτικές επαναχρησιμοποίησης και επισκευής.
- Υπεύθυνη απόρριψη προϊόντων και υλικών.

Βιώσιμες Επιλογές Τροφίμων
- Πρόληψη της σπατάλης τροφίμων.
- Υπεύθυνη κατανάλωση τροφίμων.
- Τοπικές και εποχιακές διατροφικές πρακτικές.

Καθημερινοί Βιώσιμοι Τρόποι Ζωής
- Καθημερινές συνήθειες που υποστηρίζουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- Συνειδητές αποφάσεις κατανάλωσης.
- Ατομική ευθύνη στο πλαίσιο ευρύτερων προκλήσεων βιωσιμότητας.

Ικανότητες προς ανάπτυξη
Ακολουθώντας τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ικανοτήτων Βιωσιμότητας GreenComp, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία υποστηρίζει την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που απαιτούνται για την υπεύθυνη κατανάλωση και τον βιώσιμο τρόπο ζωής.

Γνώση
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να κατανοήσουν:
- οι αρχές της βιώσιμης κατανάλωσης
- οι περιβαλλοντικές συνέπειες των καταναλωτικών προτύπων
- αποδοτικότητα των πόρων και πρόληψη των αποβλήτων
- η σχέση μεταξύ κατανάλωσης, κλιματικής αλλαγής και βιώσιμης ανάπτυξης.

Δεξιότητες
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:
- διευκολύνουν τις συζητήσεις σχετικά με την υπεύθυνη κατανάλωση
- αναλύουν κριτικά τις καθημερινές καταναλωτικές συμπεριφορές
- σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που προωθούν βιώσιμους τρόπους ζωής
- ενθαρρύνετε τους μαθητές να αξιολογούν τις περιβαλλοντικές συνέπειες των αγοραστικών τους αποφάσεων
- να υποστηρίξουν τους νέους στην εύρεση πρακτικών εναλλακτικών λύσεων έναντι της μη βιώσιμης κατανάλωσης.

Στάσεις
Οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να προωθήσουν:
- ευθύνη για τη χρήση των πόρων
- κριτική επίγνωση της καταναλωτικής συμπεριφοράς.
- εκτίμηση των βιώσιμων τρόπων ζωής.
- προθυμία για μείωση της άσκοπης κατανάλωσης.
- δέσμευση για λήψη περιβαλλοντικά υπεύθυνων αποφάσεων.

Feel Green

Προτεινόμενες Εκπαιδευτικές Προσεγγίσεις
Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι η βιώσιμη κατανάλωση διερευνάται πιο αποτελεσματικά μέσω βιωματικών και αναστοχαστικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να συνδέσουν τις έννοιες της βιωσιμότητας με την καθημερινή τους συμπεριφορά.
Οι προτεινόμενες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν:

- Ημερολόγιο Κατανάλωσης – οι συμμετέχοντες καταγράφουν τις καταναλωτικές τους συνήθειες σε διάστημα αρκετών ημερών προτού αναλογιστούν ευκαιρίες για πιο βιώσιμες επιλογές.
- Πρόκληση Βιώσιμων Αγορών – οι μαθητές συγκρίνουν διαφορετικά καταναλωτικά προϊόντα με βάση περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια πριν λάβουν αποφάσεις αγοράς.
- Διερεύνηση Κύκλου Ζωής – οι συμμετέχοντες εξετάζουν τη διαδρομή ενός κοινού προϊόντος από την παραγωγή έως την απόρριψη, εντοπίζοντας ευκαιρίες για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Πρόκληση Εβδομάδας Χωρίς Απορρίμματα – μικρές ομάδες αναπτύσσουν πρακτικές στρατηγικές για τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων στα νοικοκυριά, τα σχολεία ή τις οργανώσεις νέων.
- Εργαστήρια Ομαδικής Αναστοχασμού – οι συμμετέχοντες συζητούν πώς οι ατομικές καταναλωτικές επιλογές επηρεάζουν συλλογικά την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την ευημερία της κοινότητας.

Αυτές οι προσεγγίσεις ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη, τον προσωπικό αναστοχασμό και την αλλαγή συμπεριφοράς, διατηρώντας παράλληλα τη συμμετοχική εκπαιδευτική φιλοσοφία που προωθείται σε όλο το πλαίσιο του FEEL GREEN.

Συνάφεια με την Εργασία για τους Νέους
Η βιώσιμη κατανάλωση αποτελεί ένα από τα πιο προσιτά σημεία εισόδου για την εισαγωγή της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας των νέων, επειδή σχετίζεται άμεσα με τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι νέοι καθημερινά. Οι επιλογές τροφίμων, οι αγορές ρούχων, η ψηφιακή κατανάλωση, οι προτιμήσεις στις μεταφορές και η διαχείριση αποβλήτων παρέχουν πρακτικές ευκαιρίες για τη σύνδεση των εννοιών της βιωσιμότητας με εμπειρίες της πραγματικής ζωής.

Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, οι εργαζόμενοι για νέους μπορούν να ενσωματώσουν αυτήν την εκπαιδευτική κατηγορία σε εργαστήρια, κοινοτικές εκστρατείες, διαπολιτισμικές ανταλλαγές, εθελοντικές δραστηριότητες και τοπικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες. Ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να αξιολογούν κριτικά τις δικές τους καταναλωτικές συνήθειες, οι εργαζόμενοι για νέους υποστηρίζουν την ανάπτυξη υπεύθυνης ιδιότητας του πολίτη, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και τη μακροπρόθεσμη αλλαγή συμπεριφοράς.

Επιπλέον, οι Πρακτικές Βιώσιμης Κατανάλωσης συμπληρώνουν την κατηγορία Ενεργειακής Απόδοσης που παρουσιάστηκε προηγουμένως, επεκτείνοντας τη συζήτηση πέρα από τη χρήση ενέργειας, ώστε να συμπεριλάβει την ευρύτερη σχέση μεταξύ ανθρώπινης συμπεριφοράς, διαχείρισης πόρων και βιώσιμης ανάπτυξης. Μαζί, αυτές οι δύο εκπαιδευτικές κατηγορίες θέτουν τα θεμέλια πάνω στα οποία χτίζονται οι υπόλοιπες θεματικές περιοχές του εκπαιδευτικού πλαισίου FEEL GREEN.

5.3 Ευαισθητοποίηση για το Κλίμα και Αλλαγή Συμπεριφοράς

Γιατί αυτή η Εκπαιδευτική Κατηγορία;
Η Κλιματική Ευαισθητοποίηση και η Συμπεριφορική Αλλαγή αποτελούν μια θεμελιώδη εκπαιδευτική κατηγορία στο πλαίσιο του FEEL GREEN, επειδή συνδέουν την περιβαλλοντική γνώση με καθημερινές δράσεις που συμβάλλουν στη βιώσιμη διαβίωση. Ενώ η ευαισθητοποίηση σχετικά με την κλιματική αλλαγή έχει αυξηθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία, τόσο η έρευνα τεκμηρίωσης όσο και τα εμπειρικά ευρήματα καταδεικνύουν ότι η ευαισθητοποίηση από μόνη της δεν επαρκεί για την επίτευξη ουσιαστικού μετασχηματισμού συμπεριφοράς. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα πρέπει να προχωρήσει πέρα από τη μετάδοση πληροφοριών και να επικεντρωθεί στην ενδυνάμωση των νέων ώστε να υιοθετήσουν περιβαλλοντικά υπεύθυνες συμπεριφορές.

Η Ανάλυση Κατάστασης Τεχνολογίας υπογράμμισε ότι οι ευρωπαϊκές πολιτικές βιωσιμότητας αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο την αλλαγή συμπεριφοράς ως προϋπόθεση για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας και των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Ομοίως, η GreenComp αναγνωρίζει την κριτική σκέψη, τον μελλοντικό γραμματισμό, την προσωπική ευθύνη και τη συλλογική δράση ως βασικές ικανότητες βιωσιμότητας που επιτρέπουν στα άτομα να μεταφράζουν την περιβαλλοντική γνώση στην καθημερινή λήψη αποφάσεων.

Τα εμπειρικά ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN ενίσχυσαν περαιτέρω αυτή την προοπτική. Ενώ οι συμμετέχοντες στην έρευνα επέδειξαν σχετικά υψηλή εξοικείωση με γενικές έννοιες που σχετίζονται με το κλίμα, εντόπισαν σταθερά την ανάγκη για πρακτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις ικανές να ενθαρρύνουν την αλλαγή συμπεριφοράς, την ενεργό συμμετοχή και την εφαρμογή των αρχών βιωσιμότητας στην καθημερινή ζωή. Αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να επικεντρώνονται όχι μόνο στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για το κλίμα, αλλά και στην ενίσχυση της ικανότητας των μαθητών να λαμβάνουν τεκμηριωμένες και υπεύθυνες αποφάσεις.

Για αυτούς τους λόγους, η Κλιματική Ευαισθητοποίηση και η Συμπεριφορική Αλλαγή αναγνωρίστηκαν ως μία από τις βασικές εκπαιδευτικές κατηγορίες του πλαισίου FEEL GREEN, παρέχοντας στους εργαζόμενους για νέους μεθοδολογίες που ενθαρρύνουν τους νέους να συμμετάσχουν ενεργά στη μετάβαση προς πιο βιώσιμες κοινότητες.

Μαθησιακοί Στόχοι
Με την ολοκλήρωση αυτής της εκπαιδευτικής κατηγορίας, οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- να εξηγήσετε τη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής, των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και της βιώσιμης ανάπτυξης.
- να υποστηρίξουν τους νέους στην κατανόηση του πώς οι ατομικές και συλλογικές συμπεριφορές επηρεάζουν τα περιβαλλοντικά αποτελέσματα.
- ενθαρρύνουν τον κριτικό στοχασμό σχετικά με τις καθημερινές συνήθειες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα του κλίματος.
- να διευκολύνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που προωθούν τη λήψη υπεύθυνων περιβαλλοντικών αποφάσεων.
- να ενδυναμώσουν τους νέους ώστε να εντοπίσουν ρεαλιστικές δράσεις που συμβάλλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν.
- ενισχύουν το κίνητρο των μαθητών να συμμετέχουν ενεργά σε περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες εντός των κοινοτήτων τους.

Βασικές Περιοχές Γνώσης
Αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία εισάγει τις βασικές έννοιες που απαιτούνται για την κατανόηση της κλιματικής επίγνωσης ως βάση για την αλλαγή συμπεριφοράς. Αντί να επικεντρώνεται μόνο σε επιστημονικές εξηγήσεις, το περιεχόμενο δίνει έμφαση στη σχέση μεταξύ περιβαλλοντικής γνώσης, προσωπικής ευθύνης και πρακτικής δράσης.

Οι βασικές γνωστικές περιοχές περιλαμβάνουν:
Κλιματική Αλλαγή και Ανθρώπινη Δραστηριότητα
- Κατανόηση των αιτιών και των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής.
- Η ανθρώπινη επίδραση στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.
- Παγκόσμιες και τοπικές κλιματικές προκλήσεις.

Συμπεριφορά και Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις
- Πώς οι καθημερινές αποφάσεις επηρεάζουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- Ατομική και συλλογική ευθύνη.
- Βιώσιμες συνήθειες και επιλογές τρόπου ζωής.

Μετριασμός και Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή
- Μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων μέσω αλλαγής συμπεριφοράς.
- Οικοδόμηση ανθεκτικότητας εντός των κοινοτήτων.
- Υποστήριξη τοπικών πρωτοβουλιών δράσης για το κλίμα.

Κριτική Σκέψη και Λήψη Περιβαλλοντικών Αποφάσεων
- Αξιολόγηση περιβαλλοντικών πληροφοριών.
- Εντοπισμός βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων.
- Κατανόηση των μακροπρόθεσμων συνεπειών των προσωπικών επιλογών.

Συλλογική Δράση για τη Βιωσιμότητα
- Συμμετοχή της κοινότητας.
- Συνεργασία και κοινή ευθύνη.
- Συμμετοχή των νέων σε περιβαλλοντικές δράσεις.

Ικανότητες προς ανάπτυξη
Σύμφωνα με το GreenComp – Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία υποστηρίζει την ανάπτυξη ικανοτήτων που επιτρέπουν στους νέους να μετατρέψουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση σε ουσιαστική δράση.
Γνώσεις Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να κατανοήσουν τα εξής:
- την κλιματική αλλαγή και τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις της.
- η σχέση μεταξύ συμπεριφοράς και βιωσιμότητας.
- στρατηγικές μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- τη σημασία της ατομικής και συλλογικής δράσης.

Feel Green

Δεξιότητες
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- να διευκολύνουν κρίσιμες συζητήσεις σχετικά με τις προκλήσεις που σχετίζονται με το κλίμα.
- ενθαρρύνουν την αναστοχαστική μάθηση και την αυτοαξιολόγηση συμπεριφοράς.
- Σχεδιάστε εκπαιδευτικές δραστηριότητες που προωθούν θετικές για το κλίμα συμπεριφορές.
- να υποστηρίξουν τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων γύρω από τοπικά περιβαλλοντικά ζητήματα.
- να παρακινήσουν τους νέους να συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες βιωσιμότητας της κοινότητας.

Στάσεις
Οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να προωθήσουν:

- περιβαλλοντική ευθύνη
- ενσυναίσθηση προς τις μελλοντικές γενιές
- ανοιχτότητα στην αλλαγή συμπεριφοράς
- κριτική σκέψη σχετικά με τις περιβαλλοντικές προκλήσεις
- προθυμία για ενεργή συμμετοχή στη δράση για το κλίμα.

Προτεινόμενες Εκπαιδευτικές Προσεγγίσεις
Τα ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι η ευαισθητοποίηση για το κλίμα αναπτύσσεται πιο αποτελεσματικά μέσω συμμετοχικών εκπαιδευτικών εμπειριών που συνδυάζουν τον προβληματισμό, τη συνεργασία και την πρακτική εμπλοκή.

Οι προτεινόμενες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν:

- Πρόκληση Αλλαγής Συμπεριφοράς – οι συμμετέχοντες εντοπίζουν μία καθημερινή συνήθεια που επιθυμούν να βελτιώσουν και παρακολουθούν την πρόοδό τους για αρκετές εβδομάδες.
- Εργαστήριο Δράσης για το Κλίμα – μικρές ομάδες αναπτύσσουν πρακτικές λύσεις για την αντιμετώπιση των τοπικών περιβαλλοντικών προκλήσεων στις κοινότητές τους.
- Σενάρια Λήψης Αποφάσεων για το Περιβάλλον – οι μαθητές αναλύουν πραγματικές καταστάσεις που απαιτούν περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιλογές και συζητούν εναλλακτικές απαντήσεις.
- Χαρτογράφηση του κλίματος της κοινότητας – οι συμμετέχοντες εντοπίζουν τις προκλήσεις που σχετίζονται με το κλίμα στην περιοχή τους και προτείνουν ρεαλιστικές παρεμβάσεις με βάση την κοινότητα.
- Κύκλοι Αναστοχασμού – ομαδικές συζητήσεις που ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να εξετάσουν πώς οι προσωπικές αξίες επηρεάζουν την περιβαλλοντική συμπεριφορά και τη βιώσιμη λήψη αποφάσεων.

Αυτές οι μεθοδολογίες που επικεντρώνονται στον μαθητή ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να συνδέσουν τη γνώση για το κλίμα με την προσωπική ευθύνη και την πρακτική δράση, ενισχύοντας την εκπαιδευτική φιλοσοφία που διέπει το πλαίσιο FEEL GREEN.

Συνάφεια με την Εργασία για τους Νέους
Η εργασία με νέους παρέχει ένα ιδιαίτερα κατάλληλο περιβάλλον για την υποστήριξη της ευαισθητοποίησης για το κλίμα, επειδή ενθαρρύνει τη συμμετοχή, τον διάλογο και την εμπειρική μάθηση αντί για την παραδοσιακή διδασκαλία στην τάξη. Μέσω της μη τυπικής εκπαίδευσης, οι νέοι μπορούν να εξερευνήσουν κριτικά τις περιβαλλοντικές προκλήσεις, να ανταλλάξουν εμπειρίες και να αναπτύξουν από κοινού πρακτικές απαντήσεις σε ζητήματα βιωσιμότητας που επηρεάζουν την καθημερινότητά τους.

Η ενσωμάτωση της ευαισθητοποίησης για το κλίμα με την αλλαγή συμπεριφοράς επιτρέπει στους εργαζόμενους για νέους να προχωρήσουν πέρα από τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης και να στραφούν σε εκπαιδευτικές διαδικασίες που ενθαρρύνουν τον μακροπρόθεσμο προσωπικό και κοινωνικό μετασχηματισμό. Αντί να παρουσιάζουν τη βιωσιμότητα ως έναν αφηρημένο περιβαλλοντικό στόχο, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία βοηθά τους νέους να αναγνωρίσουν ότι οι καθημερινές τους αποφάσεις συμβάλλουν άμεσα σε ευρύτερα περιβαλλοντικά αποτελέσματα και στην ανθεκτικότητα της κοινότητας.

Στο πλαίσιο του FEEL GREEN, η Κλιματική Ευαισθητοποίηση και η Συμπεριφορική Αλλαγή χρησιμεύουν ως γέφυρα μεταξύ της περιβαλλοντικής γνώσης και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά. Υποστηρίζει την ανάπτυξη στοχαστικών, υπεύθυνων και αφοσιωμένων νέων, ικανών να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να συμβάλλουν θετικά στη μετάβαση προς πιο βιώσιμες και ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή κοινότητες.

5.4 Κυκλική Οικονομία και Μείωση Αποβλήτων

Γιατί αυτή η Εκπαιδευτική Κατηγορία;
Η Κυκλική Οικονομία και η Μείωση των Αποβλήτων αναδείχθηκαν ως μία από τις εκπαιδευτικές κατηγορίες προτεραιότητας του πλαισίου FEEL GREEN λόγω της αυξανόμενης σημασίας της στην ευρωπαϊκή πολιτική βιωσιμότητας και της ισχυρής συνάφειάς της με τις καθημερινές περιβαλλοντικές πρακτικές. Η μετάβαση από ένα γραμμικό μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης σε μια κυκλική οικονομία έχει γίνει κεντρικός στόχος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, αναγνωρίζοντας ότι η βιώσιμη διαχείριση των πόρων είναι απαραίτητη για τη μείωση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, τη διατήρηση των φυσικών πόρων και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας.

Η Ανάλυση Κατάστασης Τεχνολογίας κατέδειξε ότι οι αρχές της κυκλικής οικονομίας ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο στις πολιτικές βιωσιμότητας και στις εκπαιδευτικές στρατηγικές σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ωστόσο, η έρευνα τόνισε επίσης ότι αυτές οι έννοιες παρουσιάζονται συχνά σε θεωρητικό επίπεδο, ενώ οι πρακτικές εκπαιδευτικές μεθοδολογίες που επιτρέπουν στους νέους να κατανοούν και να εφαρμόζουν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας παραμένουν συγκριτικά περιορισμένες στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Τα ευρήματα της έρευνας υποστήριξαν περαιτέρω αυτό το συμπέρασμα. Οι συμμετέχοντες σταθερά προσδιόρισαν την Κυκλική Οικονομία ως ένα από τα θέματα βιωσιμότητας που απαιτούν πρόσθετους εκπαιδευτικούς πόρους και πρακτικές μαθησιακές δραστηριότητες. Οι ερωτηθέντες τόνισαν επίσης τη σημασία της παροχής εκπαιδευτικών προσεγγίσεων που ενθαρρύνουν τους νέους να προχωρήσουν πέρα από την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα απόβλητα προς την υπεύθυνη διαχείριση των πόρων, την επαναχρησιμοποίηση και τις βιώσιμες πρακτικές παραγωγής και κατανάλωσης.

Κατά συνέπεια, η Κυκλική Οικονομία και η Μείωση των Αποβλήτων επιλέχθηκαν ως βασική εκπαιδευτική κατηγορία στο πλαίσιο του FEEL GREEN. Αυτή η κατηγορία υποστηρίζει τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας στην εισαγωγή πρακτικών προσεγγίσεων που επιτρέπουν στους νέους να κατανοήσουν πώς η υπεύθυνη χρήση των πόρων συμβάλλει στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα της κοινότητας.

Μαθησιακοί Στόχοι
Με την ολοκλήρωση αυτής της εκπαιδευτικής κατηγορίας, οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- Εξηγήστε τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και διακρίνετέ τις από τα παραδοσιακά γραμμικά οικονομικά μοντέλα.
- να βοηθήσουν τους νέους να κατανοήσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της παραγωγής αποβλήτων και της εξάντλησης των πόρων.
- προωθήστε την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση ως καθημερινές πρακτικές βιωσιμότητας.
- διευκολύνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την υπεύθυνη διαχείριση των πόρων.
- να υποστηρίξουν τους μαθητές στην αναγνώριση ευκαιριών για την επέκταση του κύκλου ζωής των προϊόντων και τη μείωση των περιττών αποβλήτων.
- να ενσωματώσουν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας στην άτυπη εκπαίδευση μέσω συμμετοχικής και πρακτικής μάθησης.

Βασικές Περιοχές Γνώσης
Αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία εισάγει τις θεμελιώδεις έννοιες της κυκλικής οικονομίας συνδέοντας τη διαχείριση των πόρων με την πρακτική περιβαλλοντική δράση. Δίνεται έμφαση στην κατανόηση από τους νέους ότι η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων ξεκινά με την υπεύθυνη κατανάλωση και συνεχίζεται μέσω της επαναχρησιμοποίησης, της επισκευής, της ανακύκλωσης και της βιώσιμης λήψης αποφάσεων.

Οι βασικές γνωστικές περιοχές περιλαμβάνουν:
Εισαγωγή στην Κυκλική Οικονομία

- Γραμμικά έναντι κυκλικών οικονομικών μοντέλων.
- Αποδοτικότητα των πόρων και βιώσιμη παραγωγή.
- Κλείσιμο κύκλων υλικών και πόρων.

Πρόληψη Αποβλήτων

- Πρόληψη των αποβλήτων πριν και δημιουργηθούν.
- Μείωση της άσκοπης κατανάλωσης.
- Προώθηση υπεύθυνων αποφάσεων αγοράς.

Επαναχρησιμοποίηση, Επισκευή και Ανακύκλωση

- Επέκταση του κύκλου ζωής των προϊόντων.
- Κουλτούρα επισκευών και συντήρηση προϊόντων.
- Η ανακύκλωση ως μέρος της ευρύτερης διαχείρισης πόρων.

Υπεύθυνη Διαχείριση Πόρων

- Αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων.
- Ανάκτηση υλικών και διατήρηση πόρων.
- Περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη των κυκλικών πρακτικών.

Καθημερινές Κυκλικές Πρακτικές

- Μείωση των οικιακών απορριμμάτων.
- Επιλογές βιώσιμων προϊόντων.
- Κοινοτικές πρωτοβουλίες που υποστηρίζουν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.

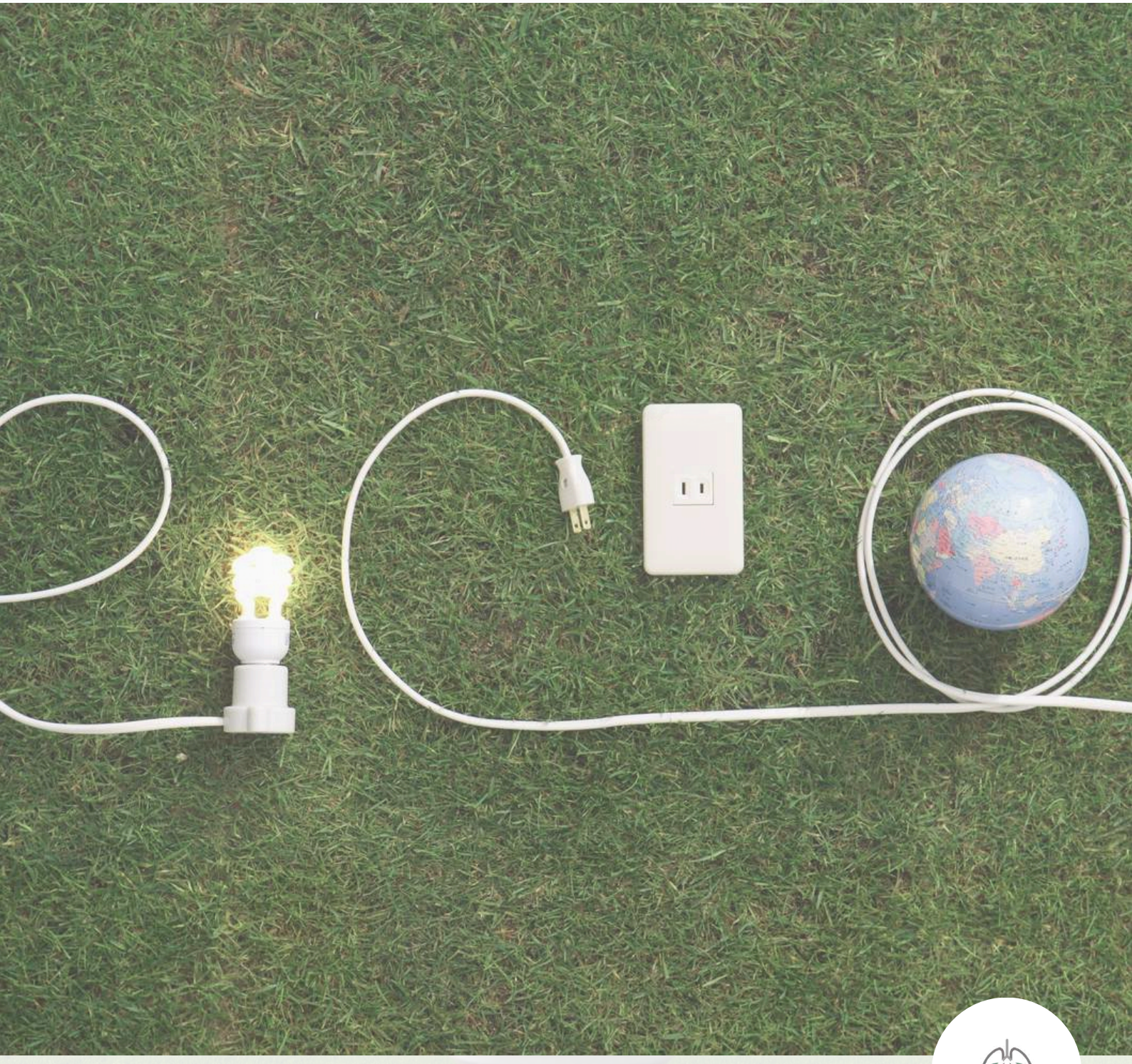

Feel Green

Ικανότητες προς ανάπτυξη
Σύμφωνα με το GreenComp – Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία συμβάλλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων που ενθαρρύνουν την υπεύθυνη διαχείριση πόρων και τη βιώσιμη λήψη αποφάσεων.

Γνώση
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να κατανοήσουν τα εξής:
- τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.
- πρόληψη των αποβλήτων και αποδοτικότητα των πόρων.
- βιώσιμα συστήματα παραγωγής και κατανάλωσης.
- οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των γραμμικών οικονομικών μοντέλων.

Δεξιότητες
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:
- να διευκολύνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μείωση των αποβλήτων και τη διαχείριση των πόρων.
- ενθαρρύνετε τους μαθητές να εντοπίζουν ευκαιρίες για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.
- σχεδιασμός δραστηριοτήτων με βάση την κοινότητα που προωθούν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.
- να υποστηρίξουν τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τις τοπικές προκλήσεις διαχείρισης αποβλήτων.
- Συνδέστε τις έννοιες της κυκλικής οικονομίας με τις καθημερινές συμπεριφορές.

Στάσεις
Οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να προωθήσουν:
- ευθύνη απέναντι στους φυσικούς πόρους
- εκτίμηση της αποδοτικότητας των πόρων
- ανοιχτό πνεύμα στην επισκευή και επαναχρησιμοποίηση προϊόντων
- δέσμευση για μείωση της παραγωγής αποβλήτων
- προθυμία υιοθέτησης πιο βιώσιμων καταναλωτικών προτύπων.

Προτεινόμενες Εκπαιδευτικές Προσεγγίσεις
Τα ερευνητικά ευρήματα υποδεικνύουν ότι οι έννοιες της κυκλικής οικονομίας γίνονται πιο αποτελεσματικά κατανοητές όταν οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά σε πρακτικές δραστηριότητες που καταδεικνύουν την αξία της αποδοτικότητας των πόρων και της μείωσης των αποβλήτων.
Οι προτεινόμενες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν:
- Δραστηριότητα Ελέγχου Αποβλήτων – οι συμμετέχοντες αναλύουν τα απόβλητα που παράγονται σε ένα κέντρο νεότητας, σχολείο ή κοινοτικό χώρο και εντοπίζουν ευκαιρίες πρόληψης και μείωσης.
- Εργαστήριο Κύκλου Ζωής Προϊόντος – οι μαθητές εξετάζουν την πορεία των καθημερινών προϊόντων από την εξόρυξη πρώτων υλών έως την απόρριψή τους, διερευνώντας ευκαιρίες για την παράταση του κύκλου ζωής των προϊόντων.
- Πρόκληση Επισκευής και Επαναχρησιμοποίησης – οι συμμετέχοντες εντοπίζουν προϊόντα που θα μπορούσαν να επισκευαστούν, να επαναχρησιμοποιηθούν ή να επαναχρησιμοποιηθούν αντί να απορριφθούν.
- Κυκλική Χαρτογράφηση Κοινότητας – οι μαθητές εντοπίζουν τοπικές επιχειρήσεις, οργανισμούς ή πρωτοβουλίες που προωθούν πρακτικές ανακύκλωσης, επισκευής ή κυκλικής οικονομίας εντός της κοινότητάς τους.
- Εργαστήριο Σχεδιαστικής Σκέψης – οι συμμετέχοντες αναπτύσσουν από κοινού καινοτόμες λύσεις για τη μείωση των αποβλήτων και τη βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων σε τοπικά περιβάλλοντα.

Αυτές οι συμμετοχικές μεθοδολογίες ενθαρρύνουν τους μαθητές να συνδέουν τις έννοιες της βιωσιμότητας με την πρακτική επίλυση προβλημάτων, ενισχύοντας παράλληλα την περιβαλλοντική ευθύνη και τη συνεργατική μάθηση.

Feel Green

Συνάφεια με την Εργασία για τους Νέους
Η εκπαίδευση στην κυκλική οικονομία παρέχει στους εργαζόμενους για νέους πρακτικές ευκαιρίες να αποδείξουν ότι η βιωσιμότητα εκτείνεται πέρα από την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και απαιτεί υπεύθυνη διαχείριση των πόρων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Εισάγοντας έννοιες όπως η επαναχρησιμοποίηση, η επισκευή, η ανακύκλωση και η πρόληψη των αποβλήτων μέσω βιωματικής μάθησης, οι εργαζόμενοι για νέους βοηθούν τους νέους να κατανοήσουν πώς οι καθημερινές αποφάσεις επηρεάζουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία μπορεί να ενσωματωθεί σε περιβαλλοντικά εργαστήρια, εθελοντικές πρωτοβουλίες, εκστρατείες καθαρισμού της κοινότητας, δημιουργικές δραστηριότητες ανακύκλωσης και προγράμματα μάθησης βασισμένα σε έργα. Τέτοιες δραστηριότητες ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να γίνουν ενεργοί συνεισφέροντες σε κοινότητες με μεγαλύτερη αποδοτικότητα πόρων, ενισχύοντας παράλληλα την ομαδική εργασία, τη δημιουργικότητα και τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.

Στο εκπαιδευτικό πλαίσιο του FEEL GREEN, η Κυκλική Οικονομία και η Μείωση των Αποβλήτων συμπληρώνουν τις προηγούμενες εκπαιδευτικές κατηγορίες, επεκτείνοντας την εστίαση από την ατομική χρήση ενέργειας και τη βιώσιμη κατανάλωση στην ευρύτερη διαχείριση υλικών και πόρων. Μαζί, αυτά τα αλληλένδετα θέματα συμβάλλουν στην ανάπτυξη των πρακτικών δεξιοτήτων βιωσιμότητας που απαιτούνται για την ενεργό συμμετοχή στη μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη και κυκλική κοινωνία.

5.5 Συμμετοχή στην Κοινότητα και Ενεργός Πολιτότητα

Γιατί αυτή η Εκπαιδευτική Κατηγορία;
Η Συμμετοχή στην Κοινότητα και η Ενεργός Πολιτότητα αποτελούν μια ουσιαστική εκπαιδευτική κατηγορία στο πλαίσιο του FEEL GREEN, επειδή η βιώσιμη ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί αποκλειστικά μέσω της ατομικής αλλαγής συμπεριφοράς. Ενώ οι υπεύθυνες προσωπικές επιλογές είναι θεμελιώδεις, η μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική βιωσιμότητα εξαρτάται επίσης από τη συλλογική δράση, την κοινωνική συμμετοχή και τη συνεργασία εντός των τοπικών κοινοτήτων. Κατά συνέπεια, η ενδυνάμωση των νέων ώστε να συμμετέχουν ενεργά σε κοινοτικές πρωτοβουλίες αποτελεί βασικό στόχο της σύγχρονης εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Η έρευνα τεκμηρίωσης κατέδειξε ότι τα ευρωπαϊκά πλαίσια πολιτικής αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο την ενεργό συμμετοχή του πολίτη στα κοινά ως βασικό στοιχείο της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Τόσο η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία όσο και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων για τη Βιωσιμότητα (GreenComp) τονίζουν ότι οι πολίτες δεν θα πρέπει μόνο να κατανοούν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις, αλλά και να αναπτύσσουν τις ικανότητες που απαιτούνται για να συμμετέχουν στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων, να συνεργάζονται με άλλους και να συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της κοινότητας.

Τα εμπειρικά ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN επιβεβαίωσαν περαιτέρω αυτή την προοπτική. Καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας, οι ερωτηθέντες τόνισαν σταθερά τη σημασία της βιωματικής μάθησης, των συνεργατικών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και των δραστηριοτήτων που βασίζονται στην κοινότητα και επιτρέπουν στους νέους να εφαρμόζουν τις γνώσεις βιωσιμότητας σε πραγματικά περιβάλλοντα. Οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν επίσης τη συμμετοχή της κοινότητας ως σημαντική εκπαιδευτική προτεραιότητα που απαιτεί πρακτικές μεθοδολογίες ικανές να ενθαρρύνουν τη μακροπρόθεσμη συμμετοχή και όχι μεμονωμένες περιβαλλοντικές δράσεις.

Με βάση αυτά τα ευρήματα, η Συμμετοχή στην Κοινότητα και η Ενεργός Πολιτότητα προσδιορίστηκαν ως βασική εκπαιδευτική κατηγορία του πλαισίου FEEL GREEN. Αυτή η κατηγορία υποστηρίζει τους εργαζόμενους για νέους στη δημιουργία μαθησιακών περιβαλλόντων όπου η βιωσιμότητα βιώνεται ως κοινή κοινωνική ευθύνη και όπου οι νέοι γίνονται ενεργοί συντελεστές θετικής περιβαλλοντικής αλλαγής στις τοπικές κοινότητές τους.

Μαθησιακοί Στόχοι
Με την ολοκλήρωση αυτής της εκπαιδευτικής κατηγορίας, οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- να εξηγήσετε τη σχέση μεταξύ βιωσιμότητας, συμμετοχής των πολιτών και ανάπτυξης της κοινότητας.
- ενθαρρύνουν τους νέους να εντοπίζουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις που επηρεάζουν τις τοπικές κοινότητες.
- διευκολύνουν τις συνεργατικές μαθησιακές δραστηριότητες που προάγουν τη συλλογική επίλυση προβλημάτων.
- να υποστηρίξουν τους νέους στον σχεδιασμό και την εφαρμογή πρωτοβουλιών βιωσιμότητας με βάση την κοινότητα.
- να ενισχύσουν την κατανόηση των μαθητών σχετικά με τη δημοκρατική συμμετοχή και την κοινή περιβαλλοντική ευθύνη.
- προώθηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά ως αναπόσπαστο στοιχείο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Βασικές Περιοχές Γνώσης
Αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία εστιάζει στον ρόλο των κοινοτήτων στην επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Αντί να θεωρούν τη βιωσιμότητα αποκλειστικά ως ατομική ευθύνη, οι μαθητές ενθαρρύνονται να κατανοήσουν πώς η συνεργασία, η συμμετοχή και η κοινωνική εμπλοκή συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική και κοινωνική ανθεκτικότητα.
Οι βασικές γνωστικές περιοχές περιλαμβάνουν:

Ενεργός Πολιτότητα και Βιωσιμότητα

- Κατανόηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Πολιτική ευθύνη και περιβαλλοντική διαχείριση.
- Δημοκρατική συμμετοχή σε τοπικές πρωτοβουλίες βιωσιμότητας.

Βιωσιμότητα με βάση την κοινότητα

- Τοπικές περιβαλλοντικές προκλήσεις.
- Κοινοτική συνεργασία και συλλογική δράση.
- Χτίζοντας βιώσιμες τοπικές συνεργασίες.

Συμμετοχή Νέων

- Ο ρόλος των νέων στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον.
- Εθελοντισμός και συμμετοχή στα κοινά.
- Πρωτοβουλίες βιωσιμότητας με επικεφαλής τους νέους.

Συνεργατική Επίλυση Προβλημάτων

- Συμμετοχικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων.
- Κοινή ευθύνη και ομαδική εργασία.
- Διάλογος με την κοινότητα και συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών.

Τοπική Δράση για Παγκόσμιους Στόχους

- Σύνδεση τοπικών πρωτοβουλιών με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.
- Προώθηση της ανθεκτικότητας της κοινότητας.

8.3 Προσβασιμότητα σε δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης

Ικανότητες προς ανάπτυξη
Σύμφωνα με το GreenComp – Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία συμβάλλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων που επιτρέπουν στους νέους να γίνουν ενεργά και υπεύθυνα μέλη των κοινοτήτων τους.

Γνώση
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να κατανοήσουν τα εξής:

- οι αρχές της ενεργού ιδιότητας του πολίτη.
- συμμετοχή της κοινότητας στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.
- συνεργατικές προσεγγίσεις στην περιβαλλοντική δράση.
- τοπική διακυβέρνηση και συμμετοχή της κοινότητας.

Δεξιότητες
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- διευκολύνουν τις συμμετοχικές δραστηριότητες μάθησης στην κοινότητα
- ενθαρρύνουν τη συλλογική λήψη αποφάσεων
- υποστήριξη των νέων στον σχεδιασμό έργων βιωσιμότητας με βάση την κοινότητα
- να οικοδομήσουμε συνεργασίες με τοπικούς οργανισμούς και ενδιαφερόμενους φορείς
- διευκόλυνση του διαλόγου σχετικά με τις τοπικές περιβαλλοντικές προτεραιότητες

Στάσεις
Οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να προωθήσουν:

- κοινωνική ευθύνη
- συνεργασία και αμοιβαίος σεβασμός
- δέσμευση για την ευημερία της κοινότητας
- προθυμία για συμμετοχή στην κοινωνική ζωή
- εμπιστοσύνη στη συμβολή σε θετική περιβαλλοντική αλλαγή.

Προτεινόμενες Εκπαιδευτικές Προσεγγίσεις
Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι η ενεργός συμμετοχή στα κοινά αναπτύσσεται καλύτερα μέσω εκπαιδευτικών εμπειριών που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή, τη συνεργασία και την άμεση εμπλοκή με τις τοπικές κοινότητες.

Feel Green

Οι προτεινόμενες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν:

- Χαρτογράφηση της Βιωσιμότητας της Κοινότητας – οι συμμετέχοντες εντοπίζουν περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα, προκλήσεις και ευκαιρίες εντός της τοπικής τους κοινότητας προτού προτείνουν πρακτικές δράσεις βελτίωσης.
- Έργο Δράσης Γειτονιάς – οι μαθητές σχεδιάζουν και εφαρμόζουν από κοινού μια πρωτοβουλία βιωσιμότητας μικρής κλίμακας που ανταποκρίνεται σε ένα τοπικά εντοπισμένο περιβαλλοντικό πρόβλημα.
- Προσομοίωση Διαλόγου με Ενδιαφερόμενα Μέρη – οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν τους ρόλους των τοπικών αρχών, των κοινοτικών οργανώσεων, των επιχειρήσεων και των πολιτών για να διαπραγματευτούν λύσεις σε περιβαλλοντικές προκλήσεις που επηρεάζουν την κοινότητά τους.
- Φόρουμ Συμμετοχής Νέων – οι νέοι συζητούν τις τοπικές προτεραιότητες βιωσιμότητας, αναπτύσσουν συστάσεις και παρουσιάζουν τις ιδέες τους σε εκπροσώπους της κοινότητας ή σε οργανώσεις νέων.
- Δραστηριότητες Προσφοράς-Μάθησης – οι συμμετέχοντες συνδυάζουν τον εθελοντισμό στην κοινότητα με δομημένο αναστοχασμό για να διερευνήσουν τη σχέση μεταξύ της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Αυτές οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις ενισχύουν το αίσθημα ιδιοκτησίας, συνεργασίας και ευθύνης των μαθητών, αποδεικνύοντας παράλληλα ότι η βιωσιμότητα επιτυγχάνεται μέσω συλλογικής και όχι ατομικής δράσης.

Συνάφεια με την Εργασία για τους Νέους

Η εργασία για τους νέους παρέχει μοναδικές ευκαιρίες για την ενίσχυση της συμμετοχής στην κοινότητα, επειδή δημιουργεί συμπεριληπτικά μαθησιακά περιβάλλοντα όπου οι νέοι μπορούν να αναπτύξουν πολιτικές ικανότητες μέσω της ενεργού συμμετοχής και όχι μέσω της επίσημης διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που βασίζονται στην κοινότητα ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να συνεργάζονται, να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να αναλαμβάνουν την ευθύνη για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων που επηρεάζουν την καθημερινότητά τους.

Ενσωματώνοντας την ενεργό συμμετοχή στα κοινά στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, οι εργαζόμενοι για νέους υποστηρίζουν την ανάπτυξη νέων που όχι μόνο είναι περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι αλλά και πρόθυμοι να συμμετάσχουν σε συλλογικές προσπάθειες που βελτιώνουν τις κοινότητές τους. Τέτοιες εμπειρίες ενισχύουν τη δημοκρατική συμμετοχή, την κοινωνική ένταξη και την ανθεκτικότητα της κοινότητας, ενώ ταυτόχρονα προωθούν την περιβαλλοντική ευθύνη.

Στο εκπαιδευτικό πλαίσιο του FEEL GREEN, η Κοινοτική Συμμετοχή και η Ενεργός Πολιτότητα αντιπροσωπεύουν τη μετάβαση από τις ατομικές ικανότητες βιωσιμότητας στη συλλογική περιβαλλοντική δράση. Αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία ενθαρρύνει τους νέους να αναγνωρίσουν ότι η ουσιαστική βιωσιμότητα απαιτεί συνεργασία, διάλογο και ενεργό εμπλοκή με τις τοπικές κοινότητες, επιτρέποντάς τους να γίνουν ενημερωμένοι, υπεύθυνοι και προληπτικοί πολίτες, ικανοί να συμβάλουν σε ένα πιο βιώσιμο μέλλον.

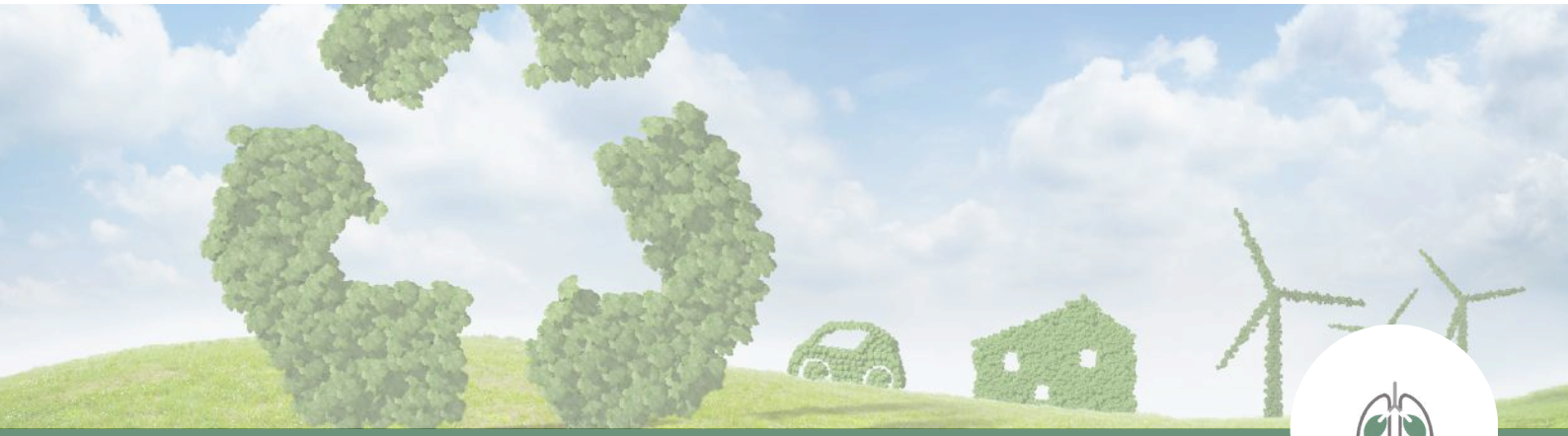

5.6 Ψηφιακή Βιωσιμότητα και Πράσινη Καινοτομία

Γιατί αυτή η Εκπαιδευτική Κατηγορία;
Η Ψηφιακή Βιωσιμότητα και η Πράσινη Καινοτομία αντιπροσωπεύουν μια ολοένα και πιο σημαντική διάσταση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, αντανακλώντας την αυξανόμενη αλληλεπίδραση μεταξύ του ψηφιακού μετασχηματισμού και της περιβαλλοντικής ευθύνης. Ενώ οι ψηφιακές τεχνολογίες δημιουργούν νέες ευκαιρίες για τη βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, υποστηρίζοντας τη συνεργασία και προωθώντας βιώσιμες πρακτικές, απαιτούν επίσης από τους μαθητές να αναπτύξουν τις απαραίτητες ικανότητες για να χρησιμοποιούν αυτές τις τεχνολογίες υπεύθυνα και κριτικά. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα πρέπει να προετοιμάζει τους νέους όχι μόνο να κατανοούν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις αλλά και να αναγνωρίζουν πώς η ψηφιακή καινοτομία μπορεί να συμβάλει σε πιο βιώσιμες κοινωνίες.

Η Ανάλυση Κατάστασης Τεχνολογίας κατέδειξε ότι οι ευρωπαϊκές πολιτικές για τη βιωσιμότητα και την ψηφιακή εκπαίδευση προωθούν ολοένα και περισσότερο την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση ως μέσο ενίσχυσης των ικανοτήτων βιωσιμότητας, διευκόλυνσης της δια βίου μάθησης και ενθάρρυνσης της καινοτομίας. Ταυτόχρονα, η ανάλυση εντόπισε μια συνεχιζόμενη ανάγκη για προσβάσιμους ψηφιακούς εκπαιδευτικούς πόρους ειδικά σχεδιασμένους για να υποστηρίζουν τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας στην παροχή εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Τα εμπειρικά ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN επιβεβαίωσαν περαιτέρω αυτή την ανάγκη. Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν σταθερά έντονο ενδιαφέρον για πρακτικούς ψηφιακούς εκπαιδευτικούς πόρους, διαδικτυακά περιβάλλοντα μάθησης και διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό ικανό να υποστηρίξει τη μη τυπική εκπαίδευση. Η έρευνα κατέδειξε επίσης μια θετική προθυμία μεταξύ των ερωτηθέντων να ενσωματώσουν διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης στην επαγγελματική τους πρακτική, υποδεικνύοντας ότι η ψηφιακή εκπαίδευση αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως ένα πολύτιμο συμπλήρωμα της δια ζώσης μάθησης.

Με βάση αυτά τα ευρήματα, η Ψηφιακή Βιωσιμότητα και η Πράσινη Καινοτομία προσδιορίστηκαν ως μία από τις βασικές εκπαιδευτικές κατηγορίες του πλαισίου FEEL GREEN. Αυτή η κατηγορία υποστηρίζει τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας στην εξερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι ψηφιακές τεχνολογίες, η δημιουργικότητα και η καινοτομία μπορούν να ενισχύσουν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, ενθαρρύνοντας παράλληλα τους νέους να συμβάλουν ενεργά σε περιβαλλοντικά υπεύθυνες ψηφιακές κοινωνίες.

Μαθησιακοί Στόχοι
Με την ολοκλήρωση αυτής της εκπαιδευτικής κατηγορίας, οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- να εξηγήσετε τη σχέση μεταξύ των ψηφιακών τεχνολογιών και της βιώσιμης ανάπτυξης.
- αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που σχετίζονται με την ψηφιακή βιωσιμότητα.
- να ενθαρρύνουν τους νέους να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές τεχνολογίες υπεύθυνα για την υποστήριξη των περιβαλλοντικών στόχων.
- να εισαγάγει τους μαθητές σε παραδείγματα πράσινης καινοτομίας που αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικές προκλήσεις.
- ενσωματώστε ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία σε δραστηριότητες μάθησης για τη βιωσιμότητα.
- να προωθήσουν τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και την επίλυση προβλημάτων μέσω της μάθησης με την τεχνολογία.

Βασικές Περιοχές Γνώσης

Αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία εισάγει τη σχέση μεταξύ ψηφιακού μετασχηματισμού και βιωσιμότητας, εστιάζοντας στην υπεύθυνη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών και τη συμβολή τους στην περιβαλλοντική καινοτομία.

Οι βασικές γνωστικές περιοχές περιλαμβάνουν:

Ψηφιακή Βιωσιμότητα

- Κατανόηση υπεύθυνων ψηφιακών πρακτικών.
- Ψηφιακές τεχνολογίες που υποστηρίζουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- Ψηφιακή υπευθυνότητα και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.

Πράσινη Καινοτομία

- Η καινοτομία ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης.
- Τεχνολογικές λύσεις που αντιμετωπίζουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις.
- Δημιουργικότητα στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

Ψηφιακή Μάθηση για Βιωσιμότητα

- Διαδικτυακά περιβάλλοντα μάθησης.
- Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (ΑΕΠ).
- Διαδραστικά ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία.

Υπεύθυνη Ψηφιακή Ιθαγένεια

- Ηθική χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών.
- Ψηφιακή συμμετοχή και συνεργασία.
- Κριτική αξιολόγηση διαδικτυακών περιβαλλοντικών πληροφοριών.

Τεχνολογία για τη συμμετοχή της κοινότητας

- Ψηφιακές καμπάνιες που υποστηρίζουν τη βιωσιμότητα.
- Πρωτοβουλίες της επιστήμης των πολιτών.
- Συνεργατικά διαδικτυακά περιβαλλοντικά έργα.

Ικανότητες προς ανάπτυξη

Σύμφωνα με το GreenComp – Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, αυτή η εκπαιδευτική κατηγορία συμβάλλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων που συνδυάζουν τη βιωσιμότητα με την ψηφιακή καινοτομία και την υπεύθυνη χρήση της τεχνολογίας.

Γνώση

Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να κατανοήσουν τα εξής:

- αρχές ψηφιακής βιωσιμότητας
- η συμβολή των ψηφιακών τεχνολογιών στη βιώσιμη ανάπτυξη
- διαδικασίες καινοτομίας που υποστηρίζουν περιβαλλοντικές λύσεις
- υπεύθυνη ψηφιακή ιθαγένεια

Δεξιότητες
Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- ενσωματώστε ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία σε δραστηριότητες βιωσιμότητας
- διευκολύνουν την τεχνολογικά υποστηριζόμενη συνεργατική μάθηση
- αξιολογούν κριτικά τους ψηφιακούς πόρους
- ενθαρρύνουν τους μαθητές να σχεδιάζουν καινοτόμες περιβαλλοντικές λύσεις
- υποστήριξη της ψηφιακής επικοινωνίας και της εμπλοκής της κοινότητας σε θέματα βιωσιμότητας

Οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να προωθήσουν:

- ανοιχτότητα στην καινοτομία
- υπεύθυνη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών
- δημιουργικότητα στην αντιμετώπιση των προκλήσεων βιωσιμότητας
- ηθική ψηφιακή συμπεριφορά

προθυμία για εξερεύνηση νέων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων

Προτεινόμενες Εκπαιδευτικές Προσεγγίσεις
Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες θα πρέπει να ενσωματωθούν στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ως πρακτικά εργαλεία μάθησης που συμπληρώνουν τις συμμετοχικές και βιωματικές εκπαιδευτικές μεθοδολογίες.

Οι προτεινόμενες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις περιλαμβάνουν:

- Πρόκληση Ψηφιακής Βιωσιμότητας – οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν ψηφιακές εφαρμογές για να καταγράφουν, να αναλύουν και να βελτιώνουν τις καθημερινές συμπεριφορές βιωσιμότητας, όπως η παρακολούθηση της χρήσης ενέργειας, η παραγωγή αποβλήτων ή οι επιλογές βιώσιμης κινητικότητας.
- Εργαστήριο Πράσινης Καινοτομίας – οι μαθητές συνεργάζονται για να σχεδιάσουν καινοτόμες ψηφιακές λύσεις που αντιμετωπίζουν τις τοπικές περιβαλλοντικές προκλήσεις χρησιμοποιώντας δημιουργικές τεχνικές επίλυσης προβλημάτων.
- Διαδραστικές Διαδικτυακές Δραστηριότητες Μάθησης – οι συμμετέχοντες αλληλεπιδρούν με ψηφιακές εκπαιδευτικές πλατφόρμες, κουίζ, προσομοιώσεις και πολυμεσικούς πόρους που ενισχύουν τις ικανότητες βιωσιμότητας μέσω αυτοκατευθυνόμενης μάθησης.
- Έργο Ψηφιακής Αφήγησης – νέοι δημιουργούν σύντομες ψηφιακές καμπάνιες, βίντεο ή περιεχόμενο κοινωνικών μέσων που προωθούν βιώσιμες συμπεριφορές στις κοινότητές τους.
- Δραστηριότητες Επιστήμης των Πολιτών – οι μαθητές χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για τη συλλογή περιβαλλοντικών δεδομένων, τη συμβολή σε πρωτοβουλίες παρακολούθησης με βάση την κοινότητα και την εξερεύνηση της λήψης αποφάσεων για το περιβάλλον βάσει τεκμηρίων.

Αυτές οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις ενθαρρύνουν την ουσιαστική ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στην άτυπη εκπαίδευση, ενισχύοντας παράλληλα τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και τις ικανότητες επίλυσης προβλημάτων των μαθητών.

Συνάφεια με την Εργασία για τους Νέους
Οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής των νέων και ως εκ τούτου αποτελούν πολύτιμα εκπαιδευτικά εργαλεία για την προώθηση της μάθησης για τη βιωσιμότητα. Όταν χρησιμοποιούνται κατάλληλα, οι ψηφιακοί πόροι επεκτείνουν τη μάθηση πέρα από τα παραδοσιακά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, διευκολύνουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό υψηλής ποιότητας και ενθαρρύνουν τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας.

Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας μπορούν να ενσωματώσουν την ψηφιακή βιωσιμότητα σε εργαστήρια, ανταλλαγές νέων, δραστηριότητες μικτής μάθησης, διαδικτυακά έργα συνεργασίας και εκστρατείες ευαισθητοποίησης της κοινότητας. Τα ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία επιτρέπουν επίσης στους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά σε περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, να μεταδίδουν μηνύματα βιωσιμότητας και να συνεργάζονται με συνομηλίκους σε διαφορετικά γεωγραφικά πλαίσια.

Στο εκπαιδευτικό πλαίσιο του FEEL GREEN, η Ψηφιακή Βιωσιμότητα και η Πράσινη Καινοτομία αντιπροσωπεύουν την τελική εκπαιδευτική κατηγορία, επειδή συνδυάζουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που αναπτύχθηκαν σε όλες τις προηγούμενες ενότητες. Συνδυάζοντας την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα με την ψηφιακή καινοτομία, οι εργαζόμενοι για νέους είναι καλύτερα εξοπλισμένοι για να προσφέρουν ελκυστικές, μαθητοκεντρικές και μελλοντοστρεφείς εκπαιδευτικές εμπειρίες που ανταποκρίνονται τόσο στις περιβαλλοντικές όσο και στις ψηφιακές μεταβάσεις που διαμορφώνουν σήμερα τις ευρωπαϊκές κοινωνίες.

5.7 Εκπαιδευτικές επιπτώσεις για την εργασία με νέους

Οι εκπαιδευτικές κατηγορίες που παρουσιάζονται σε όλο το κεφάλαιο παρέχουν ένα δομημένο πλαίσιο για την υποστήριξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Αναπτυγμένες μέσω της συνδυασμένης ανάλυσης ευρωπαϊκών πλαισίων πολιτικής, της επιστημονικής βιβλιογραφίας και των εμπειρικών ευρημάτων της έρευνας FEEL GREEN, αυτές οι κατηγορίες αντιπροσωπεύουν τις κύριες μαθησιακές προτεραιότητες που έχουν προσδιοριστεί για τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας και άλλους επαγγελματίες που εργάζονται με νέους.

Συνολικά, το πλαίσιο καταδεικνύει ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα δεν πρέπει να προσεγγίζεται ως η μετάδοση μεμονωμένων περιβαλλοντικών εννοιών, αλλά μάλλον ως μια ολιστική εκπαιδευτική διαδικασία που ενσωματώνει την απόκτηση γνώσεων, την ανάπτυξη ικανοτήτων και τον μετασχηματισμό συμπεριφοράς. Οι εκπαιδευτικές κατηγορίες έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να αλληλοσυμπληρώνονται, επιτρέποντας στους μαθητές να αναπτύξουν προοδευτικά μια ολοκληρωμένη κατανόηση της βιωσιμότητας, ενισχύοντας ταυτόχρονα την ικανότητά τους να εφαρμόζουν αυτή τη γνώση στην καθημερινή ζωή και στις τοπικές κοινότητές τους.

Για τους εργαζόμενους για νέους, αυτό το πλαίσιο παρέχει μια πρακτική μεθοδολογική δομή για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση δραστηριοτήτων εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Αντί να ορίζει ένα σταθερό πρόγραμμα σπουδών, το πλαίσιο προσφέρει ευέλικτες θεματικές περιοχές που μπορούν να προσαρμοστούν σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια, ομάδες-στόχους και μαθησιακούς στόχους. Αυτή η ευελιξία είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, όπου η συμμετοχή των μαθητών, η βιωματική μάθηση και η προσαρμογή στο πλαίσιο αντιπροσωπεύουν θεμελιώδεις παιδαγωγικές αρχές.

Τα ερευνητικά ευρήματα τόνιζαν σταθερά τη σημασία των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων με επίκεντρο τον μαθητή, οι οποίες ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή, τη συνεργασία, τον προβληματισμό και την πρακτική επίλυση προβλημάτων. Κατά συνέπεια, οι εκπαιδευτικές κατηγορίες έχουν σχεδιαστεί σκόπιμα για να υποστηρίζουν συμμετοχικές μεθοδολογίες, επιτρέποντας στους νέους να προχωρήσουν πέρα από τη θεωρητική κατανόηση προς μια ουσιαστική εμπλοκή με τις προκλήσεις της βιωσιμότητας της πραγματικής ζωής. Συνδέοντας την περιβαλλοντική γνώση με τις καθημερινές εμπειρίες, τη συμμετοχή της κοινότητας και την ψηφιακή καινοτομία, οι εργαζόμενοι για νέους βρίσκονται σε καλύτερη θέση για να διευκολύνουν τις μαθησιακές διαδικασίες που ενθαρρύνουν τη μακροπρόθεσμη αλλαγή συμπεριφοράς.

Μια εξίσου σημαντική επίπτωση αφορά τον εξελισσόμενο ρόλο των youth workers στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι youth workers λειτουργούν ολοένα και περισσότερο ως συντονιστές, μέντορες και σχεδιαστές μάθησης και όχι μόνο ως πάροχοι πληροφοριών. Ο ρόλος τους εκτείνεται πέρα από την επικοινωνία της περιβαλλοντικής γνώσης, στη δημιουργία περιβαλλοντικών μαθησιακών περιβαλλόντων χωρίς αποκλεισμούς, όπου οι νέοι ενθαρρύνονται να διερευνούν τις προκλήσεις της βιωσιμότητας, να συνεργάζονται με άλλους, να αξιολογούν κριτικά τις πληροφορίες και να αναπτύσσουν πρακτικές λύσεις σχετικές με τις δικές τους κοινότητες. Αυτή η παιδαγωγική μετατόπιση αντικατοπτρίζει την προσέγγιση που βασίζεται στις ικανότητες και προωθείται από το GreenComp και από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές πολιτικές για την εργασία των νέων.

Το πλαίσιο αναγνωρίζει επίσης ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα θα πρέπει να παραμένει δυναμική και να ανταποκρίνεται στις αναδυόμενες περιβαλλοντικές, τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις. Καθώς οι προκλήσεις για τη βιωσιμότητα συνεχίζουν να εξελίσσονται, οι εργαζόμενοι για νέους χρειάζονται συνεχείς ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη, πρόσβαση σε ενημερωμένους εκπαιδευτικούς πόρους και ευκαιρίες για ανταλλαγή ορθών πρακτικών με άλλους επαγγελματίες. Οι εκπαιδευτικές κατηγορίες που παρουσιάζονται σε αυτό το εγχειρίδιο παρέχουν επομένως μια μεθοδολογική βάση που μπορεί να εμπλουτίζεται συνεχώς μέσω μελλοντικών μαθησιακών εμπειριών, καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών και συνεχούς συνεργασίας σε ολόκληρο τον τομέα των νέων.

Τελικά, το Εκπαιδευτικό Πλαίσιο FEEL GREEN τοποθετεί την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ως μια διαδικασία ενδυνάμωσης των νέων ώστε να γίνουν ενημερωμένοι, υπεύθυνοι και ενεργοί παράγοντες που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Μέσω της ενσωμάτωσης της ενεργειακής απόδοσης, της βιώσιμης κατανάλωσης, της ευαισθητοποίησης για το κλίμα, της κυκλικής οικονομίας, της συμμετοχής της κοινότητας και της ψηφιακής καινοτομίας, το πλαίσιο υποστηρίζει την ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων που απαιτούνται για ουσιαστική συμμετοχή στην πράσινη μετάβαση.

Οι εκπαιδευτικές κατηγορίες που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο αποτελούν επομένως το παιδαγωγικό θεμέλιο του έργου FEEL GREEN. Μαζί με την ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης και τους συνοδευτικούς εκπαιδευτικούς πόρους που αναπτύχθηκαν μέσω του έργου, παρέχουν στους εργαζόμενους για νέους ένα μεθοδολογικό πλαίσιο βασισμένο σε τεκμηριωμένα στοιχεία, ικανό να υποστηρίξει υψηλής ποιότητας εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα σε ποικίλα μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

6. Καλές Πρακτικές και Μελέτες Περιπτώσεων για την Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα

Στο προηγούμενο κεφάλαιο παρουσιάστηκε το Εκπαιδευτικό Πλαίσιο του FEEL GREEN, οργανώνοντας τα ευρήματα της έρευνας τεκμηρίωσης και της εμπειρικής αξιολόγησης αναγκών σε έξι θεματικές εκπαιδευτικές κατηγορίες που αφορούν τις σημαντικότερες προτεραιότητες μάθησης για τη βιωσιμότητα για τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας. Ενώ αυτές οι κατηγορίες παρέχουν τη μεθοδολογική βάση για την εκπαίδευση στη βιωσιμότητα, η αποτελεσματική εφαρμογή τους απαιτεί πρακτικά παραδείγματα που καταδεικνύουν πώς οι έννοιες της βιωσιμότητας μπορούν να μεταφραστούν σε ενδιαφέρουσες και ουσιαστικές μαθησιακές εμπειρίες.

Οι μελέτες περίπτωσης που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο έχουν επιλεγεί προσεκτικά ως παραδείγματα καλών πρακτικών στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα από όλη την Ευρώπη. Κάθε μελέτη περίπτωσης αντιστοιχεί σε μία από τις εκπαιδευτικές κατηγορίες που παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 5 και καταδεικνύει πώς διαφορετικοί οργανισμοί, ιδρύματα ή πρωτοβουλίες έχουν προωθήσει με επιτυχία τη βιωσιμότητα μέσω της μη τυπικής εκπαίδευσης, της εμπλοκής της κοινότητας και των καινοτόμων μαθησιακών προσεγγίσεων. Πέρα από την περιγραφή μεμονωμένων πρωτοβουλιών, οι μελέτες περίπτωσης αναδεικνύουν την εκπαιδευτική τους αξία, τα μαθησιακά αποτελέσματα που υποστηρίζουν και τις δυνατότητές τους για προσαρμογή σε διαφορετικά πλαίσια εργασίας για νέους. Μαζί, παρέχουν στους εργαζόμενους για νέους πρακτική έμπνευση και μεταβιβάσιμες μεθοδολογίες που μπορούν να ενισχύσουν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, ενισχύοντας παράλληλα το εκπαιδευτικό πλαίσιο που βασίζεται σε στοιχεία και αναπτύχθηκε σε όλο το έργο FEEL GREEN.

6.1 Μελέτη Περίπτωσης 1 – Πρακτικές Ενεργειακής Απόδοσης

Επισκόπηση Μελέτης Περίπτωσης

Μελέτη περίπτωσης. Εκστρατεία εξοικονόμησης ενέργειας – Πανεπιστήμιο του Λουξεμβούργου

Χώρα :Λουξεμβούργο
Οργανισμός : Πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου του Λουξεμβούργου
Εκστρατεία : Εξοικονόμησης Ενέργειας
Περίοδος Υλοποίησης :Οκτώβριος 2022 – Σήμερα
Ομάδα-στόχος:Φοιτητές, ακαδημαϊκό προσωπικό και διοικητικό προσωπικό
Εκπαιδευτική Κατηγορία :Πρακτικές Ενεργειακής Απόδοσης

Feel Green

Φόντο
Η Εκστρατεία Εξοικονόμησης Ενέργειας που υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο του Λουξεμβούργου αντιπροσωπεύει μία από τις πιο ολοκληρωμένες θεσμικές πρωτοβουλίες ενεργειακής απόδοσης που αναπτύχθηκαν στο Λουξεμβούργο ως απάντηση στην ευρωπαϊκή ενεργειακή κρίση του 2022. Η εκστρατεία ξεκίνησε επίσημα τον Οκτώβριο του 2022, μετά την απότομη αύξηση των τιμών ενέργειας σε ολόκληρη την Ευρώπη και τις αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με την ενεργειακή ασφάλεια μετά τη διακοπή του ευρωπαϊκού εφοδιασμού με φυσικό αέριο.

Ως ένα από τα κορυφαία δημόσια πανεπιστήμια του Λουξεμβούργου, με περίπου 7.000 φοιτητές και περισσότερα από 2.400 ακαδημαϊκά και διοικητικά στελέχη σε τρεις πανεπιστημιουπόλεις, το Πανεπιστήμιο αναγνώρισε ότι η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας απαιτούσε τόσο τεχνικές βελτιώσεις όσο και σημαντική αλλαγή συμπεριφοράς στην πανεπιστημιακή του κοινότητα. Αντί να βασίζεται αποκλειστικά σε επενδύσεις σε υποδομές, το ίδρυμα υιοθέτησε μια ολοκληρωμένη στρατηγική διαχείρισης ενέργειας που συνδυάζει την τεχνολογική βελτιστοποίηση με δραστηριότητες ευαισθητοποίησης με στόχο την ενθάρρυνση μιας πιο υπεύθυνης χρήσης ενέργειας σε ολόκληρο τον οργανισμό.

Περιγραφή της Πρωτοβουλίας
Η καμπάνια υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της ευρύτερης εθνικής προσπάθειας εξοικονόμησης ενέργειας του Λουξεμβούργου με τίτλο «Zesumme Spueren» («Εξοικονομώντας Μαζί») και επικεντρώθηκε στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας χωρίς να διακυβεύεται η ποιότητα της εκπαίδευσης, της έρευνας και των λειτουργιών της πανεπιστημιούπολης. Η πρωτοβουλία συνδύαζε επιχειρησιακά μέτρα, ψηφιακή παρακολούθηση και παρεμβάσεις συμπεριφοράς για την επίτευξη μετρήσιμων μειώσεων στην κατανάλωση ενέργειας.

Μεταξύ των κυριότερων δράσεων που υλοποιήθηκαν ήταν:
- βελτιστοποίηση των συστημάτων θέρμανσης μέσω χαμηλότερων ρυθμίσεων εσωτερικής θερμοκρασίας και βελτιωμένου προγραμματισμού.
- Προσαρμογή των συστημάτων εξαερισμού ανάλογα με την πληρότητα του κτιρίου.
- Βελτιστοποίηση συστημάτων φωτισμού σε όλες τις πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις.
- μείωση της περιττής κατανάλωσης ενέργειας τα βράδια, τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες.
- Συνεχής παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας σε όλα τα πανεπιστημιακά κτίρια.
- εκστρατείες ευαισθητοποίησης που ενθαρρύνουν τους μαθητές και το προσωπικό να υιοθετήσουν συμπεριφορές εξοικονόμησης ενέργειας.
- διάδοση πρακτικών οδηγιών για την εξοικονόμηση ενέργειας μέσω του ενδοδικτύου του πανεπιστημίου και των εσωτερικών καναλιών επικοινωνίας.

Η καμπάνια τόνισε ότι η ενεργειακή απόδοση δεν αποτελεί αποκλειστικά ευθύνη των διαχειριστών εγκαταστάσεων, αλλά απαιτεί την ενεργό συμμετοχή ολόκληρης της πανεπιστημιακής κοινότητας. Συνδυάζοντας τεχνικά μέτρα με ευαισθητοποίηση σχετικά με τη συμπεριφορά, η πρωτοβουλία δημιούργησε μια κοινή κουλτούρα περιβαλλοντικής ευθύνης και συλλογικής δράσης.

Γιατί θεωρείται καλή πρακτική
Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου του Λουξεμβούργου αναγνωρίζεται ως καλή πρακτική επειδή καταδεικνύει πώς μπορεί να επιτευχθεί η ενεργειακή απόδοση των ιδρυμάτων μέσω της ενσωμάτωσης τεχνολογικών βελτιώσεων και στρατηγικών αλλαγής συμπεριφοράς, αντί να βασίζεται αποκλειστικά σε επενδύσεις σε υποδομές.

Μέσα στους πρώτους μήνες εφαρμογής, η καμπάνια απέφερε μετρήσιμα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη. Μεταξύ Οκτωβρίου 2022 και Μαΐου 2023, το Πανεπιστήμιο πέτυχε περίπου:

- Μείωση κατά 19,2% στην κατανάλωση ενέργειας θέρμανσης.
- σχεδόν 25% χαμηλότερη κατανάλωση θέρμανσης σε σύγκριση με τον μέσο όρο των προηγούμενων ετών αναφοράς.
- εξοικονόμηση ενέργειας περίπου 600.000 €.
- αποφυγή περίπου 311 τόνων εκπομπών ισοδύναμου CO_2.

Αυτά τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι οι σχετικά απλές λειτουργικές προσαρμογές σε συνδυασμό με την ενεργό συμμετοχή της κοινότητας μπορούν να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η πρωτοβουλία έχει αναδειχθεί ως παράδειγμα αποτελεσματικής θεσμικής απαλλαγής από τον άνθρακα και ενεργειακής μετάβασης από το πρόγραμμα KlimaPakt fir Betriber του Λουξεμβούργου.

Εκπαιδευτική Αξία
Πέρα από την επιχειρησιακή της επιτυχία, αυτή η πρωτοβουλία προσφέρει σημαντική εκπαιδευτική αξία για την εκπαίδευση σε θέματα βιωσιμότητας και την εργασία με νέους. Καταδεικνύει ότι η ενεργειακή απόδοση δεν πρέπει να παρουσιάζεται αποκλειστικά ως τεχνικό ζήτημα, αλλά μάλλον ως πρακτική ικανότητα που μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της συμμετοχής, της συνεργασίας και των καθημερινών επιλογών συμπεριφοράς.
Η καμπάνια παρουσιάζει αρκετές σημαντικές εκπαιδευτικές αρχές, όπως:

- σύνδεση της βιωσιμότητας με καταστάσεις της πραγματικής ζωής
- ενθάρρυνση της κοινής ευθύνης για τα περιβαλλοντικά αποτελέσματα
- συνδυασμός επιστημονικών στοιχείων με πρακτική δράση
- καταδεικνύοντας μετρήσιμο περιβαλλοντικό αντίκτυπο
- προώθηση της συλλογικής αλλαγής συμπεριφοράς αντί της ατομικής ευαισθητοποίησης μόνο

Από εκπαιδευτική άποψη, η πρωτοβουλία βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν ότι ακόμη και σχετικά μικρές συμπεριφορικές προσαρμογές, όταν υιοθετούνται συλλογικά, μπορούν να δημιουργήσουν σημαντικά περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη.

Feel Green

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Η μελέτη περίπτωσης του Πανεπιστημίου του Λουξεμβούργου υποστηρίζει την ανάπτυξη αρκετών ικανοτήτων βιωσιμότητας σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας του GreenComp.
Μετά την ανάλυση αυτής της μελέτης περίπτωσης, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να:

- κατανοήσουν τις αρχές της ενεργειακής απόδοσης των ιδρυμάτων
- αναγνωρίζουν τη σχέση μεταξύ της ατομικής συμπεριφοράς και της ενεργειακής απόδοσης του οργανισμού
- να προσδιορίσουν πρακτικά μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας που εφαρμόζονται σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα
- αξιολογήστε πώς η αλλαγή συμπεριφοράς συμβάλλει στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα
- να εκτιμήσουν τη σημασία της συλλογικής δράσης στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη σχετικά με τη βιώσιμη διαχείριση δημόσιων κτιρίων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα συμβάλλουν άμεσα στους εκπαιδευτικούς στόχους του πλαισίου FEEL GREEN, ενισχύοντας τόσο τις γνώσεις βιωσιμότητας όσο και τις πρακτικές ικανότητες επίλυσης προβλημάτων.

Δυνατότητα μεταφοράς στην εργασία για νέους
Η μεθοδολογία που εφαρμόζεται από το Πανεπιστήμιο του Λουξεμβούργου μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε περιβάλλοντα μη τυπικής εκπαίδευσης και δραστηριότητες νεολαίας. Παρόλο που οι οργανώσεις νέων λειτουργούν γενικά σε μικρότερη κλίμακα από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι υποκείμενες εκπαιδευτικές αρχές παραμένουν σε μεγάλο βαθμό μεταβιβάσιμες.

Οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας μπορούν να προσαρμόσουν αυτήν την προσέγγιση οργανώνοντας ενεργειακούς ελέγχους σε κέντρα νεότητας, διεξάγοντας προκλήσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε τάξεις ή κοινότητες, παρακολουθώντας την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ή εμπλέκοντας τους νέους στον εντοπισμό ευκαιριών για τη μείωση της περιττής χρήσης ενέργειας εντός των δικών τους οργανισμών. Παρόμοιες δραστηριότητες μπορούν επίσης να ενσωματωθούν σε ανταλλαγές νέων, περιβαλλοντικά εργαστήρια και κοινοτικές εκστρατείες, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να βιώσουν τη βιωσιμότητα μέσω πρακτικής εμπλοκής και όχι θεωρητικής διδασκαλίας.

Ίσως το πιο σημαντικό δίδαγμα που προσφέρει αυτή η μελέτη περίπτωσης είναι ότι τα αποτελεσματικά προγράμματα ενεργειακής απόδοσης βασίζονται στον συνδυασμό τεχνικών λύσεων και ανθρώπινης συμπεριφοράς. Ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή, τη συνεργασία και την κοινή ευθύνη, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας μπορούν να δημιουργήσουν μαθησιακά περιβάλλοντα στα οποία η βιωσιμότητα γίνεται ένα ενεργό και μετρήσιμο συστατικό της καθημερινής ζωής. Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου του Λουξεμβούργου παρέχει, επομένως, ένα εξαιρετικό παράδειγμα του πώς οι θεσμικές πρακτικές που βασίζονται σε τεκμηριωμένα στοιχεία μπορούν να εμπνεύσουν πρακτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες που υποστηρίζουν τους στόχους του έργου FEEL GREEN.

Αναφορές

1. KlimaPakt fir Betriber – Εκστρατεία για την Εξοικονόμηση Ενέργειας στο Πανεπιστήμιο του Λουξεμβούργου – Επίσημη μελέτη περίπτωσης που περιγράφει την πρωτοβουλία, την εφαρμογή της, τα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και τα μετρούμενα περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα.
2. KlimaPakt fir Betriber – Μελέτες Περιπτώσεων Ενέργειας και Τεχνικά Μέτρα – Επίσημο αποθετήριο που παρουσιάζει τα μέτρα βελτιστοποίησης ενέργειας του Πανεπιστημίου, τη διαδικασία παρακολούθησης και τις λεπτομέρειες εφαρμογής στο πλαίσιο του εθνικού Συμφώνου για το Κλίμα για τις Επιχειρήσεις.
3. Σχέδιο του Λουξεμβούργου για το Επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) 2021–2030 – Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Παρέχει το εθνικό πλαίσιο πολιτικής που υποστηρίζει την ενεργειακή απόδοση, το Σύστημα Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης (ΣΕΕΑ) και την πρωτοβουλία Klimapakt fir Betriber στο πλαίσιο της στρατηγικής ενεργειακής μετάβασης του Λουξεμβούργου.

6.2 Μελέτη Περίπτωσης 2 – Πρακτικές Βιώσιμης Κατανάλωσης

Επισκόπηση Μελέτης Περίπτωσης

Case Study	**BOROUME – Saving Food, Saving Lives**
Country	Greece
Organisation	BOROUME – Non-Profit Organisation
Initiative	Food Rescue & Food Waste Prevention Program
Implementation Period	2011 – Present
Target Group	Food businesses, charities, schools, volunteers, local
Educational Category	Sustainable Consumption Practices

Φόντο

Το ΜΠΟΡΟΥΜΕ είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 2011 στην Αθήνα κατά τη διάρκεια της ελληνικής οικονομικής κρίσης. Αρχικά ιδρύθηκε για την καταπολέμηση της επισιτιστικής ανασφάλειας μέσω της διάσωσης πλεοναζόντων τροφίμων και της αναδιανομής τους σε άτομα που έχουν ανάγκη, και σταδιακά επέκτεινε την αποστολή του ώστε να περιλαμβάνει την πρόληψη της σπατάλης τροφίμων, την εκπαίδευση για τη βιώσιμη κατανάλωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Η πρωτοβουλία αναπτύχθηκε ως απάντηση σε δύο αλληλένδετες κοινωνικές προκλήσεις: τον αυξανόμενο αριθμό ευάλωτων πολιτών που αντιμετωπίζουν επισιτιστική ανασφάλεια και τις μεγάλες ποσότητες βρώσιμων τροφίμων που απορρίπτονται καθημερινά σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων. Αντί να αντιμετωπίζει αυτές τις προκλήσεις ξεχωριστά, το ΜΠΟΡΟΥΜΕ εισήγαγε ένα καινοτόμο μοντέλο που ταυτόχρονα μειώνει τη σπατάλη τροφίμων, υποστηρίζοντας παράλληλα την κοινωνική αλληλεγγύη.

Την τελευταία δεκαετία, ο οργανισμός έχει εξελιχθεί σε έναν από τους κορυφαίους φορείς στην Ελλάδα στην αναδιανομή τροφίμων και την εκπαίδευση για τη βιώσιμη κατανάλωση, συνεργαζόμενος με σούπερ μάρκετ, ξενοδοχεία, εστιατόρια, αρτοποιεία, παραγωγούς τροφίμων, σχολεία, δήμους και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε όλη τη χώρα.

Περιγραφή της Πρωτοβουλίας

Το ΜΠΟΡΟΥΜΕ λειτουργεί ένα πανελλαδικό δίκτυο διάσωσης τροφίμων που συνδέει επιχειρήσεις με πλεονάζοντα βρώσιμα τρόφιμα με φιλανθρωπικές οργανώσεις και κοινωνικούς οργανισμούς που είναι ικανοί να διανείμουν άμεσα αυτά τα προϊόντα σε ευάλωτους πληθυσμούς.

Η πρωτοβουλία συνδυάζει την πρακτική παρέμβαση με εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Εκτός από τον συντονισμό των καθημερινών δωρεών τροφίμων, το ΜΠΟΡΟΥΜΕ διοργανώνει εκστρατείες ευαισθητοποίησης, σχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα, δημόσιες εκδηλώσεις και επαγγελματική κατάρτιση με στόχο τη μείωση της σπατάλης τροφίμων σε διάφορους τομείς της κοινωνίας.

Από την ίδρυσή του, ο οργανισμός έχει επιτύχει σημαντικά μετρήσιμα αποτελέσματα, όπως:

- συνεργασία με περισσότερους από 650 φιλανθρωπικούς οργανισμούς σε όλη την Ελλάδα.
- συνεργασία με χιλιάδες δωρητές τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων σούπερ μάρκετ, βιομηχανιών τροφίμων, ξενοδοχείων, εστιατορίων και τοπικών παραγωγών.
- διευκόλυνση δεκάδων χιλιάδων δωρεών τροφίμων ετησίως.
- διάσωση και αναδιανομή εκατομμυρίων μερίδων τροφίμων που διαφορετικά θα είχαν σπαταληθεί.
- εφαρμογή πανελλαδικών εκπαιδευτικών εκστρατειών που προωθούν την υπεύθυνη κατανάλωση τροφίμων και την πρόληψη της σπατάλης.

Εκτός από την αναδιανομή τροφίμων, το ΜΠΟΡΟΥΜΕ έχει αναπτύξει εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες όπως το «Καμία μερίδα δεν πάει χαμένη», προγράμματα ευαισθητοποίησης στα σχολεία και εκπαιδευτικές συνεδρίες για επαγγελματίες του κλάδου της φιλοξενίας, βοηθώντας διαφορετικές ομάδες-στόχους να κατανοήσουν τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της σπατάλης τροφίμων, ενθαρρύνοντας παράλληλα πιο βιώσιμες καταναλωτικές συμπεριφορές.

Γιατί θεωρείται καλή πρακτική

Το ΜΠΟΡΟΥΜΕ αναγνωρίζεται ευρέως ως μια καλή πρακτική επειδή συνδυάζει με επιτυχία την περιβαλλοντική βιωσιμότητα με τον κοινωνικό αντίκτυπο μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την πρόληψη της σπατάλης τροφίμων.

Αντί να επικεντρώνεται αποκλειστικά στην ανακύκλωση ή τη διαχείριση αποβλήτων, η πρωτοβουλία δίνει προτεραιότητα στην πρόληψη των αποβλήτων, η οποία αντιπροσωπεύει το υψηλότερο επίπεδο της ιεραρχίας της σπατάλης τροφίμων που προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Διασώζοντας βρώσιμα τρόφιμα πριν γίνουν απόβλητα, ο οργανισμός μειώνει ταυτόχρονα τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, διατηρεί τους φυσικούς πόρους και υποστηρίζει την επισιτιστική ασφάλεια για τους ευάλωτους πληθυσμούς.

Ένας άλλος λόγος για την αναγνώρισή της είναι η ισχυρή έμφαση που δίνει η πρωτοβουλία στην αλλαγή συμπεριφοράς. Μέσω συνεχών εκστρατειών ευαισθητοποίησης του κοινού, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών, το ΜΠΟΡΟΥΜΕ προωθεί υπεύθυνες καταναλωτικές συνήθειες μεταξύ των πολιτών, των σχολείων, των επιχειρήσεων και των δημόσιων φορέων. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση έχει οδηγήσει στην παρουσίασή του ως αναγνωρισμένου παραδείγματος πρόληψης της σπατάλης τροφίμων στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών συζητήσεων για βιώσιμα συστήματα τροφίμων και των εθελοντικών συμφωνιών για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων.

Εκπαιδευτική Αξία

Από εκπαιδευτική άποψη, το BOROUME καταδεικνύει ότι η βιώσιμη κατανάλωση εκτείνεται πολύ πέρα από τις υπεύθυνες αποφάσεις αγοράς. Η πρωτοβουλία ενθαρρύνει τους μαθητές να κατανοήσουν τον πλήρη κύκλο ζωής των τροφίμων, να αναγνωρίσουν τις περιβαλλοντικές συνέπειες των αποβλήτων και να εκτιμήσουν την κοινωνική αξία της υπεύθυνης διαχείρισης των πόρων.

Η μελέτη περίπτωσης παρουσιάζει αρκετές σημαντικές εκπαιδευτικές αρχές, όπως:

- σύνδεση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας με την κοινωνική ευθύνη.
- προώθηση της πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων πριν από τη διαχείρισή τους.
- ενθάρρυνση της ενημερωμένης καταναλωτικής συμπεριφοράς.
- καταδεικνύοντας την περιβαλλοντική αξία της αναδιανομής τροφίμων.
- ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ πολιτών, επιχειρήσεων και τοπικών κοινωνιών.

Η πρωτοβουλία παρέχει επίσης ένα εξαιρετικό παράδειγμα του πώς η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα μπορεί να συνδεθεί άμεσα με καθημερινές συμπεριφορές που γίνονται εύκολα κατανοητές και αναπαράγονται από τους νέους.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Μετά την ανάλυση αυτής της μελέτης περίπτωσης, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να:

- κατανοήσουν τις αρχές της βιώσιμης κατανάλωσης τροφίμων.
- αναγνωρίζουν τη σπατάλη τροφίμων ως περιβαλλοντική και κοινωνική πρόκληση.
- να προσδιορίσουν πρακτικές στρατηγικές για την πρόληψη της άσκοπης σπατάλης τροφίμων.
- αξιολογήστε πώς η υπεύθυνη κατανάλωση συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη.
- εκτιμούν τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερόμενων μερών για την προώθηση της βιωσιμότητας.
- να αναπτύξουν μεγαλύτερη επίγνωση των δικών τους καταναλωτικών συνηθειών και των ευκαιριών για αλλαγή συμπεριφοράς.

Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα υποστηρίζουν άμεσα το Εκπαιδευτικό Πλαίσιο FEEL GREEN, ενθαρρύνοντας πρακτικές δεξιότητες βιωσιμότητας που έχουν τις ρίζες τους στην καθημερινή ζωή.

Δυνατότητα μεταφοράς στην εργασία για νέους
Η πρωτοβουλία BOROUME προσφέρει πολυάριθμες ευκαιρίες προσαρμογής στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους και της άτυπης εκπαίδευσης. Παρόλο που οι οργανώσεις νέων ενδέχεται να μην λειτουργούν δίκτυα αναδιανομής τροφίμων μεγάλης κλίμακας, η εκπαιδευτική μεθοδολογία που διέπει την πρωτοβουλία μπορεί εύκολα να μεταφερθεί σε τοπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Οι εργαζόμενοι με νέους μπορούν να οργανώσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τη σπατάλη τροφίμων, εργαστήρια βιώσιμης μαγειρικής, δραστηριότητες συλλογής πλεονάζοντος φαγητού, σχολικές ή κοινοτικές εκδηλώσεις κοινής χρήσης τροφίμων και ασκήσεις αναστοχασμού που εξετάζουν τις προσωπικές καταναλωτικές συνήθειες. Οι μαθητές μπορούν επίσης να διεξάγουν ελέγχους σπατάλης τροφίμων σε κέντρα νεότητας ή σχολεία, να αναπτύξουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή να συνεργαστούν με τοπικές φιλανθρωπικές οργανώσεις και τράπεζες τροφίμων για την προώθηση της υπεύθυνης κατανάλωσης στις κοινότητές τους.

Ίσως το πιο πολύτιμο μάθημα που προσφέρει το ΜΠΟΡΟΥΜΕ είναι ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα αποκτά σημαντικά μεγαλύτερο νόημα όταν η προστασία του περιβάλλοντος συνδέεται με την κοινωνική αλληλεγγύη. Αποδεικνύοντας ότι η πρόληψη της σπατάλης τροφίμων ωφελεί τόσο τους ανθρώπους όσο και το περιβάλλον, η πρωτοβουλία παρέχει στους εργαζόμενους για νέους ένα εμπνευσμένο παράδειγμα για το πώς η βιώσιμη κατανάλωση μπορεί να μετατραπεί από μια αφηρημένη περιβαλλοντική έννοια σε πρακτική κοινοτική δράση που παράγει μετρήσιμα κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη.

Αναφορές

1. ΜΠΟΡΟΥΜΕ – Επίσημη Ιστοσελίδα: Σώζοντας Τρόφιμα, Σώζοντας Ζωές. https://www.boroume.gr/en/
2. Εργαστήρια SDG (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας). Μελέτη περίπτωσης: ΜΠΟΡΟΥΜΕ – Σώζοντας τρόφιμα, σώζοντας ζωές.
3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Πλατφόρμα της ΕΕ για τις απώλειες και τη σπατάλη τροφίμων. Παραδείγματα εθνικών πρωτοβουλιών πρόληψης της σπατάλης τροφίμων, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής Συμμαχίας για τη Μείωση της Σπατάλης Τροφίμων που συντονίζεται από το ΜΠΟΡΟΥΜΕ.

6.3 Μελέτη Περίπτωσης 3 – Ευαισθητοποίηση για το Κλίμα και Αλλαγή Συμπεριφοράς

Δυνατότητα μεταφοράς στην εργασία για νέους
Η πρωτοβουλία BOROUME προσφέρει πολυάριθμες ευκαιρίες προσαρμογής στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους και της άτυπης εκπαίδευσης. Παρόλο που οι οργανώσεις νέων ενδέχεται να μην λειτουργούν δίκτυα αναδιανομής τροφίμων μεγάλης κλίμακας, η εκπαιδευτική μεθοδολογία που διέπει την πρωτοβουλία μπορεί εύκολα να μεταφερθεί σε τοπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Οι εργαζόμενοι με νέους μπορούν να οργανώσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τη σπατάλη τροφίμων, εργαστήρια βιώσιμης μαγειρικής, δραστηριότητες συλλογής πλεονάζοντος φαγητού, σχολικές ή κοινοτικές εκδηλώσεις κοινής χρήσης τροφίμων και ασκήσεις αναστοχασμού που εξετάζουν τις προσωπικές καταναλωτικές συνήθειες. Οι μαθητές μπορούν επίσης να διεξάγουν ελέγχους σπατάλης τροφίμων σε κέντρα νεότητας ή σχολεία, να αναπτύξουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή να συνεργαστούν με τοπικές φιλανθρωπικές οργανώσεις και τράπεζες τροφίμων για την προώθηση της υπεύθυνης κατανάλωσης στις κοινότητές τους.

Ίσως το πιο πολύτιμο μάθημα που προσφέρει το ΜΠΟΡΟΥΜΕ είναι ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα αποκτά σημαντικά μεγαλύτερο νόημα όταν η προστασία του περιβάλλοντος συνδέεται με την κοινωνική αλληλεγγύη. Αποδεικνύοντας ότι η πρόληψη της σπατάλης τροφίμων ωφελεί τόσο τους ανθρώπους όσο και το περιβάλλον, η πρωτοβουλία παρέχει στους εργαζόμενους για νέους ένα εμπνευσμένο παράδειγμα για το πώς η βιώσιμη κατανάλωση μπορεί να μετατραπεί από μια αφηρημένη περιβαλλοντική έννοια σε πρακτική κοινοτική δράση που παράγει μετρήσιμα κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη.

Case Study	Eco-Schools Slovakia – Climate Action Program
Country	Slovakia
Organisation	Živica Association (Eco-Schools Slovakia – Foundation for Environmental Education
Initiative	Eco-Schools Climate Action Program
Implementation Period	2004 – Present
Target Group	Primary and secondary schools, teachers, young people and local communities
Educational Category	Climate Awareness and behavioral Change

Φόντο
Το πρόγραμμα Οικολογικών Σχολείων εισήχθη στη Σλοβακία το 2004 από τον Σύνδεσμο Živica, και έγινε μέρος του διεθνούς δικτύου Οικολογικών Σχολείων που συντονίζεται από το Ίδρυμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (FEE). Η πρωτοβουλία αναπτύχθηκε ως απάντηση στην αυξανόμενη ανάγκη για περιβαλλοντική εκπαίδευση που εκτείνεται πέρα από τη θεωρητική γνώση και ενθαρρύνει τη μακροπρόθεσμη αλλαγή συμπεριφοράς μεταξύ των νέων.
Αντί να αντιμετωπίζει την κλιματική αλλαγή ως ένα μεμονωμένο εκπαιδευτικό θέμα, το πρόγραμμα ενσωματώνει την περιβαλλοντική ευθύνη στην καθημερινή σχολική ζωή μέσω της συμμετοχικής μάθησης, της δημοκρατικής λήψης αποφάσεων και της συμμετοχής της κοινότητας. Η πρωτοβουλία ενθαρρύνει τα σχολεία να γίνουν ζωντανά παραδείγματα βιωσιμότητας, επιτρέποντας στους μαθητές να βιώσουν την περιβαλλοντική ευθύνη μέσω της πρακτικής δράσης και όχι μόνο μέσω της διδασκαλίας στην τάξη.
Από την έναρξή του, εκατοντάδες σχολεία της Σλοβακίας έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα, εμπλέκοντας χιλιάδες μαθητές, εκπαιδευτικούς και τοπικούς φορείς σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες και έργα βιωσιμότητας που σχετίζονται με το κλίμα.

Περιγραφή της Πρωτοβουλίας
Η μεθοδολογία των Οικολογικών Σχολείων βασίζεται στη διεθνώς αναγνωρισμένη Μεθοδολογία των Επτά Βημάτων, η οποία καθοδηγεί τα συμμετέχοντα σχολεία σε μια συνεχή διαδικασία περιβαλλοντικής βελτίωσης και αλλαγής συμπεριφοράς.
Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- σύσταση Οικολογικών Επιτροπών με επικεφαλής φοιτητές.
- περιβαλλοντικοί έλεγχοι που διενεργούνται από μαθητές.
- προετοιμασία ετήσιων σχεδίων δράσης.
- υλοποίηση έργων βιωσιμότητας.
- ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων στη διδασκαλία.
- συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση.
- συμμετοχή της κοινότητας και επικοινωνία των αποτελεσμάτων.

Η πρωτοβουλία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων βιωσιμότητας, όπως:

- κλιματική αλλαγή.
- βιοποικιλότητα.
- βιώσιμη κατανάλωση.
- μείωση των αποβλήτων.
- διαχείριση των υδάτων.
- ενεργειακή απόδοση.

Μέχρι το 2024, το δίκτυο Οικολογικών Σχολείων της Σλοβακίας περιελάμβανε περισσότερα από 300 συμμετέχοντα σχολεία, στα οποία συμμετείχαν δεκάδες χιλιάδες μαθητές και εκπαιδευτικοί σε μακροπρόθεσμη εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και κοινοτική δράση.

Γιατί θεωρείται καλή πρακτική

Το πρόγραμμα Οικολογικών Σχολείων αναγνωρίζεται ευρέως ως μία από τις πιο επιτυχημένες πρωτοβουλίες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη, επειδή τοποθετεί την αλλαγή συμπεριφοράς στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας.

Αντί να επικεντρώνεται κυρίως σε περιβαλλοντικές πληροφορίες, το πρόγραμμα ενθαρρύνει τους μαθητές να διερευνούν τις τοπικές περιβαλλοντικές προκλήσεις, να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, να εφαρμόζουν πρακτικές λύσεις και να αξιολογούν τα αποτελέσματα των ενεργειών τους.

Ένα άλλο σημαντικό πλεονέκτημα είναι η ολιστική σχολική του προσέγγιση. Η βιωσιμότητα δεν αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστό μάθημα, αλλά γίνεται μέρος της σχολικής διακυβέρνησης, των καθημερινών ρουτινών και της εμπλοκής της κοινότητας. Αυτή η ολοκληρωμένη μεθοδολογία επιτρέπει στους μαθητές να αναπτύξουν περιβαλλοντική ευθύνη μέσω επαναλαμβανόμενης πρακτικής και συμμετοχής και όχι μέσω μεμονωμένων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Το πρόγραμμα έχει λάβει διεθνή αναγνώριση μέσω του βραβείου Green Flag Award των Οικολογικών Σχολείων, μιας από τις πιο σεβαστές περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις για εκπαιδευτικά ιδρύματα παγκοσμίως.

Εκπαιδευτική Αξία

Αυτή η πρωτοβουλία καταδεικνύει ότι η ευαισθητοποίηση για το κλίμα αναπτύσσεται πιο αποτελεσματικά όταν οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στον εντοπισμό περιβαλλοντικών προβλημάτων και στην εφαρμογή πρακτικών λύσεων.

Το πρόγραμμα παρουσιάζει αρκετές σημαντικές εκπαιδευτικές αρχές:

- βιωματική μάθηση.
- συμμετοχή των μαθητών στη λήψη αποφάσεων.
- συνεργατική επίλυση προβλημάτων.
- αναστοχαστική μάθηση.
- συνεχή βελτίωση της συμπεριφοράς.
- συμμετοχή της κοινότητας.

Αντί να παρουσιάζουν την κλιματική αλλαγή ως ένα μακρινό παγκόσμιο ζήτημα, τα Οικολογικά Σχολεία ενθαρρύνουν τους νέους να αναγνωρίσουν πώς οι καθημερινές πράξεις συμβάλλουν στην ευρύτερη περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Μετά την ανάλυση αυτής της μελέτης περίπτωσης, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να:

- κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ της κλιματικής ευαισθητοποίησης και της αλλαγής συμπεριφοράς.
- αναγνωρίζουν τη σημασία της συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον.
- να προσδιορίσουν πρακτικές δράσεις που μειώνουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- να αναπτύξουν ικανότητες συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων.
- ενδυνάμωση της κριτικής σκέψης σχετικά με τις προκλήσεις της βιωσιμότητας.
- να εκτιμήσουν τον ρόλο των σχολείων και των κοινοτήτων στην προώθηση της δράσης για το κλίμα.

Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα υποστηρίζουν άμεσα το Εκπαιδευτικό Πλαίσιο FEEL GREEN, προωθώντας ικανότητες βιωσιμότητας που συνδυάζουν την περιβαλλοντική γνώση με την ενεργό συμμετοχή και τη μακροπρόθεσμη αλλαγή συμπεριφοράς.

Δυνατότητα μεταφοράς στην εργασία για νέους
Η μεθοδολογία των Οικολογικών Σχολείων μπορεί να μεταφερθεί με επιτυχία στην εργασία με νέους, επειδή η εκπαιδευτική της φιλοσοφία βασίζεται στη συμμετοχή, τη συνεργασία και τη βιωματική μάθηση και όχι στην επίσημη διδασκαλία στην τάξη.

Οι εργαζόμενοι με νέους μπορούν να προσαρμόσουν την προσέγγιση ιδρύοντας περιβαλλοντικές επιτροπές νέων, οργανώνοντας ελέγχους βιωσιμότητας εντός κέντρων νεότητας, εμπλέκοντας τους νέους στον τοπικό περιβαλλοντικό σχεδιασμό και εφαρμόζοντας κοινοτικά έργα για το κλίμα. Το πρόγραμμα καταδεικνύει επίσης πώς η συνεχής αναστοχασμός και η συμμετοχή των συμμετεχόντων μπορούν να αυξήσουν σημαντικά το κίνητρο των μαθητών να υιοθετήσουν βιώσιμες συμπεριφορές.

Ίσως το πιο πολύτιμο μάθημα που προσφέρει αυτή η πρωτοβουλία είναι ότι η ουσιαστική αλλαγή συμπεριφοράς δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης. Αντίθετα, αναπτύσσεται σταδιακά μέσω της ενεργού συμμετοχής, της κοινής ευθύνης και των επαναλαμβανόμενων ευκαιριών εφαρμογής των αρχών της βιωσιμότητας σε πραγματικά περιβάλλοντα. Αυτά τα χαρακτηριστικά καθιστούν το πρόγραμμα Οικολογικών Σχολείων ένα εξαιρετικό μοντέλο για τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας που επιδιώκουν να προωθήσουν τη μακροπρόθεσμη ευαισθητοποίηση για το κλίμα και την περιβαλλοντική συμμετοχή μεταξύ των νέων.

Αναφορές

1. Οικολογικά Σχολεία Σλοβακίας (Σύλλογος Živica). Πρόγραμμα Οικολογικών Σχολείων. https://www.zivica.sk/eko-skoly/
2. Ίδρυμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (FEE). Διεθνές Πρόγραμμα Οικολογικών Σχολείων. https://www.fee.global/eco-schools
3. Οικολογικά Σχολεία Παγκόσμια. Μεθοδολογία προγράμματος και πλαίσιο για το βραβείο Green Flag. https://www.ecoschools.global

6.4 Μελέτη Περίπτωσης 4 – Κυκλική Οικονομία και Μείωση Αποβλήτων

Μελέτη περίπτωσης Λιουμπλιάνα – Η πρώτη χώρα με μηδενικά απόβλητα στην Ευρώπη Οργανισμός Σλοβενίας Δήμος Λιουμπλιάνα & Δημόσια Εταιρεία Κοινής Ωφέλειας VOKA Πρωτοβουλία SNAGA Πρόγραμμα Μηδενικών Αποβλήτων Λιουμπλιάνα Περίοδος Υλοποίησης 2014 – Σήμερα Ομάδα-στόχος Πολίτες, σχολεία, επιχειρήσεις και τοπικές κοινότητες Εκπαιδευτική κατηγορία Κυκλική Οικονομία και Μείωση Αποβλήτων

Φόντο
Το 2014, η Λιουμπλιάνα έγινε η πρώτη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα που δεσμεύτηκε επίσημα στη στρατηγική για μηδενικά απόβλητα, σηματοδοτώντας ένα σημαντικό ορόσημο στη μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία. Υπό τον συντονισμό του Δήμου Λιουμπλιάνα σε συνεργασία με την εταιρεία κοινής ωφέλειας VOKA SNAGA, η πρωτοβουλία αναπτύχθηκε για τη μείωση της παραγωγής αστικών αποβλήτων, την αύξηση της χωριστής συλλογής αποβλήτων και την προώθηση της υπεύθυνης διαχείρισης πόρων μέσω μακροπρόθεσμης αλλαγής συμπεριφοράς.

Το πρόγραμμα εισήχθη ως απάντηση στις αυξανόμενες περιβαλλοντικές ανησυχίες σχετικά με την εξάρτηση από τους χώρους υγειονομικής ταφής, την αυξημένη παραγωγή αποβλήτων και την αναποτελεσματική χρήση των πόρων. Αντί να βασίζεται κυρίως στη διάθεση των αποβλήτων, η Λιουμπλιάνα υιοθέτησε μια προληπτική προσέγγιση που επικεντρώνεται στη μείωση της παραγωγής αποβλήτων, στην ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης και στη μεγιστοποίηση της ανάκτησης υλικών. Η εκπαίδευση και η συμμετοχή των πολιτών αναγνωρίστηκαν ως βασικά στοιχεία της στρατηγικής από την αρχή, διασφαλίζοντας ότι οι περιβαλλοντικοί στόχοι υποστηρίζονταν από βιώσιμη αλλαγή συμπεριφοράς σε ολόκληρη την κοινότητα.

Περιγραφή της Πρωτοβουλίας Το Πρόγραμμα Μηδενικών Αποβλήτων της Λιουμπλιάνα συνδυάζει βελτιώσεις υποδομών, εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού και συμμετοχή της κοινότητας σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική κυκλικής οικονομίας.
Οι βασικές δράσεις που υλοποιήθηκαν περιλαμβάνουν:

- επέκταση της χωριστής συλλογής απορριμμάτων σε όλη την πόλη.
- δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης που προωθούν την επισκευή και την επαναχρησιμοποίηση προϊόντων.
- εισαγωγή συστημάτων συλλογής από πόρτα σε πόρτα.
- εκπαιδευτικές εκστρατείες σε σχολεία και τοπικές κοινότητες.
- δημόσια εργαστήρια που προωθούν την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.
- Πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης που ενθαρρύνουν την υπεύθυνη κατανάλωση.
- συνεχής παρακολούθηση της παραγωγής αστικών αποβλήτων και της απόδοσης ανακύκλωσης.

Από την εφαρμογή του προγράμματος, η Λιουμπλιάνα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο. Η πόλη αύξησε το ποσοστό χωριστής συλλογής από περίπου 29% το 2008 σε πάνω από 68%, μειώνοντας παράλληλα την ποσότητα των υπολειμματικών αποβλήτων που αποστέλλονται για απόρριψη κατά περισσότερο από 50%. Αυτά τα επιτεύγματα έχουν τοποθετήσει τη Λιουμπλιάνα μεταξύ των κορυφαίων δήμων της Ευρώπης στην εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας και στη βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων.

Γιατί θεωρείται καλή πρακτική
Η πρωτοβουλία της Λιουμπλιάνα αναγνωρίζεται διεθνώς επειδή καταδεικνύει ότι οι αρχές της κυκλικής οικονομίας μπορούν να εφαρμοστούν με επιτυχία μέσω του συνδυασμού αποτελεσματικής δημόσιας πολιτικής, συμμετοχής της κοινότητας και συνεχούς περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά συστήματα διαχείρισης αποβλήτων που δίνουν προτεραιότητα στην απόρριψη, η Λιουμπλιάνα θέτει την πρόληψη των αποβλήτων στο επίκεντρο της στρατηγικής της. Οι πολίτες ενθαρρύνονται να μειώσουν την κατανάλωση, να επισκευάσουν τα προϊόντα, να διαχωρίσουν σωστά τα απόβλητα και να συμμετέχουν ενεργά σε τοπικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες. Ως εκ τούτου, το πρόγραμμα συνδυάζει τεχνικές βελτιώσεις με διαρκή συμμετοχή του κοινού, διασφαλίζοντας ότι η αλλαγή συμπεριφοράς συνοδεύει την ανάπτυξη υποδομών.
Τα μετρήσιμα περιβαλλοντικά της επιτεύγματα, η μακροπρόθεσμη πολιτική της δέσμευση και η ισχυρή εκπαιδευτική της διάσταση έχουν οδηγήσει σε διεθνή αναγνώριση από οργανισμούς όπως η Zero Waste Europe και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθιστώντας τη Λιουμπλιάνα ένα από τα πιο συχνά αναφερόμενα παραδείγματα επιτυχημένης εφαρμογής της κυκλικής οικονομίας στην Ευρώπη.

Εκπαιδευτική Αξία
Η μελέτη περίπτωσης της Λιουμπλιάνα καταδεικνύει ότι η εκπαίδευση στην κυκλική οικονομία γίνεται σημαντικά πιο αποτελεσματική όταν οι μαθητές βιώνουν τη βιωσιμότητα μέσω πρακτικών κοινοτικών πρωτοβουλιών και όχι μόνο μέσω θεωρητικής διδασκαλίας.
Η πρωτοβουλία αυτή καταδεικνύει αρκετές σημαντικές εκπαιδευτικές αρχές:

- πρόληψη των αποβλήτων πριν από την παραγωγή τους.
- προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και της επισκευής ως βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις.
- ενθάρρυνση της κοινής ευθύνης για τη διαχείριση των πόρων.
- σύνδεση της ατομικής συμπεριφοράς με τα περιβαλλοντικά αποτελέσματα σε ολόκληρη την κοινότητα.
- καταδεικνύοντας μετρήσιμες περιβαλλοντικές βελτιώσεις που προκύπτουν από συλλογική δράση.

Παρουσιάζοντας την κυκλική οικονομία ως καθημερινή πρακτική και όχι ως τεχνική πολιτική έννοια, το πρόγραμμα δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να κατανοήσουν πώς η υπεύθυνη διαχείριση των πόρων συμβάλλει στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την ευημερία της κοινότητας.

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Μετά την ανάλυση αυτής της μελέτης περίπτωσης, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να:

- κατανοήσουν τις βασικές αρχές της κυκλικής οικονομίας.
- αναγνωρίζουν τη σημασία της πρόληψης των αποβλήτων στο πλαίσιο της βιώσιμης διαχείρισης των πόρων.
- να προσδιορίσουν πρακτικές στρατηγικές για τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων.
- να εκτιμήσουν την αξία της επαναχρησιμοποίησης, της επισκευής και της ανακύκλωσης στην καθημερινή ζωή.
- να αναλύσουν πώς η συμμετοχή της κοινότητας συμβάλλει σε επιτυχημένες πρωτοβουλίες κυκλικής οικονομίας.
- να αναπτύξουν μεγαλύτερη επίγνωση της ατομικής ευθύνης στην προώθηση της βιώσιμης χρήσης των πόρων.

Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα ενισχύουν τις ικανότητες βιωσιμότητας που σχετίζονται με τη συστημική σκέψη, την υπεύθυνη διαχείριση πόρων και την ενεργό περιβαλλοντική συμμετοχή, σύμφωνα με το Εκπαιδευτικό Πλαίσιο FEEL GREEN.

Αναφορές
1. Ευρώπη μηδενικών αποβλήτων. Λιουμπλιάνα – Η πρώτη πρωτεύουσα μηδενικών αποβλήτων στην Ευρώπη. https://zerowasteeurope.eu
2. Δήμος Λιουμπλιάνα. Στρατηγική για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των αποβλήτων. https://www.ljubljana.si
3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κυκλική Οικονομία – Παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών από ευρωπαϊκές πόλεις. https://environment.ec.europa.eu

6.5 Μελέτη Περίπτωσης 5 – Συμμετοχή στην Κοινότητα και Ενεργός Πολιτότητα

Επισκόπηση Μελέτης Περίπτωσης

Case Study	Sadíme budúcnosť ("We Plant the Future")
Country	Slovakia
Organisation	Nadácia Ekopolis
Initiative	Sadíme budúcnosť (We Plant the Future)
Implementation Period	2019 – Present
Target Group	Local communities, schools, municipalities, NGOs, volunteers and young people
Educational Category	Community Participation and Active Citizenship

Φόντο
Το Sadíme budúcnosť («Φυτεύουμε το Μέλλον») είναι μια εθνική περιβαλλοντική πρωτοβουλία που ξεκίνησε το 2019 από το Σλοβακικό Ίδρυμα Ekopolis (Nadácia Ekopolis). Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε ως απάντηση στις αυξανόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στις σλοβακικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των παρατεταμένων ξηρασιών, της απώλειας βιοποικιλότητας, της υπερθέρμανσης των αστικών κέντρων και της υποβάθμισης του τοπίου. Αναγνωρίζοντας ότι αυτές οι προκλήσεις απαιτούν συλλογικές και όχι ατομικές απαντήσεις, η πρωτοβουλία σχεδιάστηκε για να κινητοποιήσει πολίτες, δήμους, σχολεία, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και εθελοντές γύρω από πρακτική περιβαλλοντική δράση.

Αντί να επικεντρώνεται αποκλειστικά στη φύτευση δέντρων, η πρωτοβουλία προωθεί τη συμμετοχή της κοινότητας ως βασικό παράγοντα ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή. Οι τοπικές κοινότητες ενθαρρύνονται να εντοπίσουν κατάλληλες τοποθεσίες φύτευσης, να συμπεριλάβουν εθελοντές στον σχεδιασμό και την εφαρμογή και να αναλάβουν μακροπρόθεσμη ευθύνη για τη συντήρηση των νεοφυτευμένων δέντρων. Από την έναρξή του, το πρόγραμμα έχει γίνει μια από τις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες με πρωτοβουλία των πολιτών της Σλοβακίας, υποστηρίζοντας εκατοντάδες τοπικά έργα σε όλη τη χώρα, ενισχύοντας παράλληλα την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και τη συμμετοχή των πολιτών.

Περιγραφή της Πρωτοβουλίας Το πρόγραμμα παρέχει οικονομική υποστήριξη, τεχνική καθοδήγηση και εκπαιδευτικούς πόρους σε δήμους, σχολεία, μη κυβερνητικές οργανώσεις και κοινοτικές ομάδες που επιθυμούν να εφαρμόσουν τοπικά έργα δενδροφύτευσης και αποκατάστασης τοπίου.
Οι συμμετέχοντες οργανισμοί υποβάλλουν προτάσεις που προσδιορίζουν τις τοπικές περιβαλλοντικές ανάγκες και λαμβάνουν υποστήριξη για την αγορά δέντρων, τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων φύτευσης και την οργάνωση εθελοντικών εκδηλώσεων. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει την ευρεία συμμετοχή της κοινότητας, με τους κατοίκους της περιοχής, τους φοιτητές, τις ομάδες νέων και τους εθελοντές να συμμετέχουν σε κάθε στάδιο της υλοποίησης - από την επιλογή της τοποθεσίας και τη φύτευση έως τη μακροχρόνια φροντίδα των δέντρων.

Από το 2019, η πρωτοβουλία έχει επιτύχει σημαντικά μετρήσιμα αποτελέσματα, όπως:

- υποστήριξη για περισσότερα από 400 τοπικά έργα φύτευσης σε όλη τη Σλοβακία.
- φύτευση άνω των 120.000 δέντρων και θάμνων.
- συμμετοχή χιλιάδων εθελοντών, συμπεριλαμβανομένων φοιτητών, οργανώσεων νέων και κατοίκων της περιοχής.
- συνεργασία με δήμους, σχολεία, περιβαλλοντικές οργανώσεις και τοπικές επιχειρήσεις.
- αποκατάσταση δημόσιων πάρκων, σχολικών αυλών, κοινοτικών χώρων, σπωρώνων και αγροτικών τοπίων.]

Πέρα από τα περιβαλλοντικά οφέλη, το πρόγραμμα έχει δημιουργήσει ευκαιρίες για περιβαλλοντική εκπαίδευση, διαγενεακή συνεργασία και διάλογο στην κοινότητα, καταδεικνύοντας πώς η τοπική περιβαλλοντική δράση μπορεί να ενισχύσει τόσο την οικολογική ανθεκτικότητα όσο και την κοινωνική συνοχή.

Γιατί θεωρείται καλή πρακτική

Η οικοδόμηση βιώσιμων κοινωνιών αναγνωρίζεται ευρέως ως καλή πρακτική επειδή συνδυάζει την περιβαλλοντική αποκατάσταση με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και τη μακροπρόθεσμη συμμετοχή της κοινότητας. Αντί να οργανώνει μεμονωμένες περιβαλλοντικές εκστρατείες, η πρωτοβουλία δίνει τη δυνατότητα στις τοπικές κοινότητες να αναλάβουν την ευθύνη για τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τη διατήρηση των δικών τους έργων βιωσιμότητας.

Ένα άλλο σημαντικό πλεονέκτημα του προγράμματος είναι η συμμετοχική του μεθοδολογία. Οι τοπικοί φορείς —συμπεριλαμβανομένων των δήμων, των σχολείων, των εθελοντών, των περιβαλλοντικών οργανώσεων και των νέων— συνεργάζονται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας υλοποίησης. Αυτή η συνεργατική προσέγγιση ενισχύει την κοινοτική ανάληψη ευθύνης, ενθαρρύνει την κοινωνική ευθύνη και αυξάνει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των περιβαλλοντικών παρεμβάσεων.

Η πρωτοβουλία καταδεικνύει επίσης πώς σχετικά απλές τοπικές δράσεις μπορούν συλλογικά να δημιουργήσουν σημαντικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Αποκαθιστώντας τους χώρους πρασίνου, αυξάνοντας την αστική βιοποικιλότητα και βελτιώνοντας την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, το πρόγραμμα συμβάλλει άμεσα στους εθνικούς στόχους προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, προωθώντας παράλληλα την περιβαλλοντική εκπαίδευση και τη συμμετοχή της κοινότητας.

Εκπαιδευτική Αξία

Από εκπαιδευτική άποψη, το Sadíme budúcnosť καταδεικνύει ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα αποκτά σημαντικά μεγαλύτερο νόημα όταν οι μαθητές συμβάλλουν ενεργά στη βελτίωση των δικών τους κοινοτήτων. Η πρωτοβουλία καταδεικνύει πώς η περιβαλλοντική γνώση μπορεί να μετατραπεί σε πρακτική συμμετοχή των πολιτών μέσω της συνεργασίας, της κοινής ευθύνης και της μακροπρόθεσμης διαχείρισης.

Η μελέτη περίπτωσης αναδεικνύει αρκετές σημαντικές εκπαιδευτικές αρχές, όπως:

- βιωματική μάθηση με βάση την κοινότητα.
- ενεργή συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον.
- συνεργασία μεταξύ σχολείων, δήμων και κοινωνίας των πολιτών.
- μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική διαχείριση.
- συλλογική ευθύνη για βιώσιμη ανάπτυξη της κοινότητας.

Αντί να αντιμετωπίζει την προστασία του περιβάλλοντος ως μια αφηρημένη έννοια, η πρωτοβουλία δίνει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να βιώσουν τα απτά αποτελέσματα των ενεργειών τους, ενισχύοντας παράλληλα το αίσθημα του ανήκειν και της ευθύνης απέναντι στο τοπικό τους περιβάλλον.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Μετά την ανάλυση αυτής της μελέτης περίπτωσης, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να:

- κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ της συμμετοχής στην κοινότητα και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.
- να αναγνωρίσουν τον ρόλο των τοπικών κοινωνιών στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την προστασία της βιοποικιλότητας.
- να εκτιμήσουν τη σημασία του εθελοντισμού και της συμμετοχής των πολιτών στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων.
- να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικού σχεδιασμού και υλοποίησης έργων.
- να εντοπίσουν ευκαιρίες για την έναρξη δραστηριοτήτων βιωσιμότητας με βάση την κοινότητα στο δικό τους τοπικό πλαίσιο.
- να ενισχύσουν την κατανόησή τους για την ενεργό συμμετοχή στα κοινά ως πρακτικό συστατικό της βιώσιμης ανάπτυξης.

Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα συμβάλλουν άμεσα στο Εκπαιδευτικό Πλαίσιο FEEL GREEN, προωθώντας ικανότητες βιωσιμότητας που σχετίζονται με τη συνεργασία, την υπευθυνότητα, τη συμμετοχή και τη συλλογική δράση, ενισχύοντας παράλληλα τις αρχές του GreenComp για την αυτονομία, τη συνεργασία και τη συμμετοχή της κοινότητας.

Δυνατότητα μεταφοράς στην εργασία για νέους
Η μεθοδολογία που εφαρμόζεται μέσω του Sadíme budúcnosť μπορεί εύκολα να μεταφερθεί στην εργασία με νέους, επειδή βασίζεται στη συμμετοχή, τη συνεργασία και τη μάθηση μέσω της εμπειρίας της πραγματικής ζωής. Παρόλο που οι οργανώσεις νέων ενδέχεται να μην υλοποιούν έργα ίδιας κλίμακας, η υποκείμενη εκπαιδευτική προσέγγιση μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε τοπικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες.

Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας μπορούν να ενθαρρύνουν τους νέους να εντοπίσουν τις περιβαλλοντικές ανάγκες στις κοινότητές τους, να οργανώσουν τοπικές δραστηριότητες δεντροφύτευσης, να αποκαταστήσουν δημόσιους χώρους πρασίνου, να αναπτύξουν κήπους βιοποικιλότητας ή να συνεργαστούν με δήμους και περιβαλλοντικές οργανώσεις σε έργα βελτίωσης της κοινότητας. Παρόμοιες προσεγγίσεις μπορούν επίσης να εφαρμοστούν μέσω εθελοντικών πρωτοβουλιών, ανταλλαγών νέων, τοπικών περιβαλλοντικών εκστρατειών και δραστηριοτήτων μάθησης βασισμένων σε έργα.

Ίσως το πιο πολύτιμο μάθημα που προσφέρει αυτή η πρωτοβουλία είναι ότι η ενεργός συμμετοχή στα κοινά αναπτύσσεται μέσω της ουσιαστικής συμμετοχής και όχι της παρατήρησης. Με την εμπλοκή των νέων σε κάθε στάδιο της περιβαλλοντικής δράσης - από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή έως τη μακροπρόθεσμη συντήρηση - το πρόγραμμα καταδεικνύει πώς η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα μπορεί να ενισχύσει ταυτόχρονα την περιβαλλοντική ευθύνη, τη δημοκρατική συμμετοχή και την κοινοτική ανάληψη ευθύνης. Για αυτόν τον λόγο, το Sadíme budúcnosť αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα του πώς οι πρωτοβουλίες βιωσιμότητας με βάση την κοινότητα μπορούν να εμπνεύσουν τους νέους εργαζόμενους να δημιουργήσουν εκπαιδευτικές εμπειρίες που συνδυάζουν την περιβαλλοντική δράση με την κοινωνική συμμετοχή.

Αναφορές

1. Ίδρυμα Ekopolis. Φυτεύουμε το Μέλλον. https://www.sadimebuducnost.sk/
2. Ίδρυμα Ekopolis. Ετήσιες Εκθέσεις και Αποτελέσματα Έργου. https://ekopolis.sk/
3. Ίδρυμα Plant-for-the-Planet. Καλές πρακτικές στην κοινοτική δενδροφύτευση και δράση για το κλίμα. https://www.plant-for-the-planet.org/

Δυνατότητα μεταφοράς στην εργασία για νέους
Η μεθοδολογία που εφαρμόζεται μέσω του Sadíme budúcnosť μπορεί εύκολα να μεταφερθεί στην εργασία με νέους, επειδή βασίζεται στη συμμετοχή, τη συνεργασία και τη μάθηση μέσω της εμπειρίας της πραγματικής ζωής. Παρόλο που οι οργανώσεις νέων ενδέχεται να μην υλοποιούν έργα ίδιας κλίμακας, η υποκείμενη εκπαιδευτική προσέγγιση μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί σε τοπικές περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες.

Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας μπορούν να ενθαρρύνουν τους νέους να εντοπίσουν τις περιβαλλοντικές ανάγκες στις κοινότητές τους, να οργανώσουν τοπικές δραστηριότητες δεντροφύτευσης, να αποκαταστήσουν δημόσιους χώρους πρασίνου, να αναπτύξουν κήπους βιοποικιλότητας ή να συνεργαστούν με δήμους και περιβαλλοντικές οργανώσεις σε έργα βελτίωσης της κοινότητας. Παρόμοιες προσεγγίσεις μπορούν επίσης να εφαρμοστούν μέσω εθελοντικών πρωτοβουλιών, ανταλλαγών νέων, τοπικών περιβαλλοντικών εκστρατειών και δραστηριοτήτων μάθησης βασισμένων σε έργα.

Ίσως το πιο πολύτιμο μάθημα που προσφέρει αυτή η πρωτοβουλία είναι ότι η ενεργός συμμετοχή στα κοινά αναπτύσσεται μέσω της ουσιαστικής συμμετοχής και όχι της παρατήρησης. Με την εμπλοκή των νέων σε κάθε στάδιο της περιβαλλοντικής δράσης - από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή έως τη μακροπρόθεσμη συντήρηση - το πρόγραμμα καταδεικνύει πώς η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα μπορεί να ενισχύσει ταυτόχρονα την περιβαλλοντική ευθύνη, τη δημοκρατική συμμετοχή και την κοινοτική ανάληψη ευθύνης. Για αυτόν τον λόγο, το Sadíme budúcnosť αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα του πώς οι πρωτοβουλίες βιωσιμότητας με βάση την κοινότητα μπορούν να εμπνεύσουν τους νέους εργαζόμενους να δημιουργήσουν εκπαιδευτικές εμπειρίες που συνδυάζουν την περιβαλλοντική δράση με την κοινωνική συμμετοχή.

1. Ίδρυμα Ekopolis. Φυτεύουμε το Μέλλον. https://www.sadimebuducnost.sk/
2. Ίδρυμα Ekopolis. Ετήσιες Εκθέσεις και Αποτελέσματα Έργου. https://ekopolis.sk/
3. Ίδρυμα Plant-for-the-Planet. Καλές πρακτικές στην κοινοτική δενδροφύτευση και δράση για το κλίμα. https://www.plant-for-the-planet.org/

6.6 Μελέτη Περίπτωσης 6 – Ψηφιακή Βιωσιμότητα και Πράσινη Καινοτομία

Case Study	Luxembourg Science Center – Smart Technologies for Sustainable Learning
Country	Luxembourg
Organisation	Luxembourg Science Center
Initiative	Interactive STEM and Sustainability Education Program
Implementation Period	2017 – Present
Target Group	Students, teachers, youth organizations, families and lifelong learners
Educational Category	Digital Sustainability and Green Innovation

Φόντο
Το Κέντρο Επιστημών του Λουξεμβούργου, που βρίσκεται στο Ντιφερντάνγκ, ιδρύθηκε επίσημα το 2017 με στόχο την προώθηση της εκπαίδευσης στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (STEM) μέσω διαδραστικών και βασισμένων στην έρευνα μαθησιακών εμπειριών. Αναπτύχθηκε με την υποστήριξη εθνικών ιδρυμάτων, εκπαιδευτικών εταίρων και της επιστημονικής κοινότητας και δημιουργήθηκε για να ενισχύσει τον επιστημονικό γραμματισμό, ενθαρρύνοντας παράλληλα τους νέους να ασχοληθούν με τις αναδυόμενες τεχνολογίες και τις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις.

Αναγνωρίζοντας την αυξανόμενη σημασία της βιωσιμότητας στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση, το Κέντρο Επιστημών επέκτεινε σταδιακά την εκπαιδευτική του προσφορά ώστε να περιλαμβάνει εκθέσεις, εργαστήρια και εργαστήρια με επίκεντρο τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες, τις έξυπνες πόλεις και τη βιώσιμη καινοτομία. Αντί να παρουσιάζει επιστημονική γνώση μέσω παραδοσιακών εκθέσεων, το Κέντρο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να εξερευνήσουν έννοιες βιωσιμότητας μέσω πειραματισμού, ψηφιακών τεχνολογιών και πρακτικής επίλυσης προβλημάτων.
Από την έναρξή του, το Κέντρο Επιστημών του Λουξεμβούργου έχει υποδεχτεί περισσότερους από 200.000 επισκέπτες, έχει φιλοξενήσει εκατοντάδες εκπαιδευτικά εργαστήρια και έχει συνεργαστεί με σχολεία, πανεπιστήμια και οργανώσεις νέων σε όλο το Λουξεμβούργο, καθιστώντας το ένα από τα κορυφαία ιδρύματα της χώρας για την άτυπη εκπαίδευση STEM.

Περιγραφή της Πρωτοβουλίας
Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Κέντρου Επιστημών του Λουξεμβούργου συνδυάζει διαδραστικές ψηφιακές τεχνολογίες με πρακτική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Οι επισκέπτες συμμετέχουν σε πειράματα, προσομοιώσεις και εργαστηριακές δραστηριότητες που καταδεικνύουν πώς η επιστήμη και η καινοτομία συμβάλλουν στην επίλυση περιβαλλοντικών προκλήσεων.
Μεταξύ των κυριότερων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται:

- διαδραστικά εργαστήρια ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- πειράματα στην παραγωγή και τον μετασχηματισμό ηλεκτρικής ενέργειας.
- Επιδείξεις έξυπνης τεχνολογίας που σχετίζονται με βιώσιμες πόλεις.
- εργαστήρια ρομποτικής και μηχανικής.
- ψηφιακές προσομοιώσεις που εξερευνούν περιβαλλοντικά συστήματα.
- δραστηριότητες κωδικοποίησης και προγραμματισμού που συνδέονται με την τεχνολογική καινοτομία.
- Εργαστήρια STEM που ενθαρρύνουν τη δημιουργική επίλυση προβλημάτων.
- εκπαιδευτικές εκδηλώσεις που προωθούν τις πράσινες τεχνολογίες και τη βιώσιμη καινοτομία.

Το Κέντρο προσφέρει επί του παρόντος περισσότερες από 100 διαδραστικές επιστημονικές εκθέσεις και πολυάριθμα εργαστηριακά εργαστήρια, σχεδιασμένα να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να διερευνούν επιστημονικά φαινόμενα μέσω πειραματισμού και όχι παθητικής παρατήρησης. Οι έννοιες της βιωσιμότητας ενσωματώνονται σε όλο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, επιτρέποντας στους μαθητές να κατανοήσουν πώς οι ψηφιακές τεχνολογίες μπορούν να υποστηρίξουν την ενεργειακή απόδοση, την περιβαλλοντική παρακολούθηση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Περιγραφή της Πρωτοβουλίας
Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Κέντρου Επιστημών του Λουξεμβούργου συνδυάζει διαδραστικές ψηφιακές τεχνολογίες με πρακτική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Οι επισκέπτες συμμετέχουν σε πειράματα, προσομοιώσεις και εργαστηριακές δραστηριότητες που καταδεικνύουν πώς η επιστήμη και η καινοτομία συμβάλλουν στην επίλυση περιβαλλοντικών προκλήσεων.
Μεταξύ των κυριότερων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται:

- διαδραστικά εργαστήρια ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- πειράματα στην παραγωγή και τον μετασχηματισμό ηλεκτρικής ενέργειας.
- Επιδείξεις έξυπνης τεχνολογίας που σχετίζονται με βιώσιμες πόλεις.
- εργαστήρια ρομποτικής και μηχανικής.
- ψηφιακές προσομοιώσεις που εξερευνούν περιβαλλοντικά συστήματα.
- δραστηριότητες κωδικοποίησης και προγραμματισμού που συνδέονται με την τεχνολογική καινοτομία.
- Εργαστήρια STEM που ενθαρρύνουν τη δημιουργική επίλυση προβλημάτων.
- εκπαιδευτικές εκδηλώσεις που προωθούν τις πράσινες τεχνολογίες και τη βιώσιμη καινοτομία.

Το Κέντρο προσφέρει επί του παρόντος περισσότερες από 100 διαδραστικές επιστημονικές εκθέσεις και πολυάριθμα εργαστηριακά εργαστήρια, σχεδιασμένα να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να διερευνούν επιστημονικά φαινόμενα μέσω πειραματισμού και όχι παθητικής παρατήρησης. Οι έννοιες της βιωσιμότητας ενσωματώνονται σε όλο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, επιτρέποντας στους μαθητές να κατανοήσουν πώς οι ψηφιακές τεχνολογίες μπορούν να υποστηρίξουν την ενεργειακή απόδοση, την περιβαλλοντική παρακολούθηση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Δυνατότητα μεταφοράς στην εργασία για νέους
Η εκπαιδευτική μεθοδολογία που χρησιμοποιείται από το Κέντρο Επιστημών του Λουξεμβούργου μπορεί να προσαρμοστεί με επιτυχία στην εργασία με νέους μέσω της ενσωμάτωσης ψηφιακών τεχνολογιών στην άτυπη εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Παρόλο που οι οργανώσεις νέων ενδέχεται να μην έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένα εργαστήρια, οι παιδαγωγικές αρχές του πειραματισμού, της διερεύνησης και της συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων μπορούν να εφαρμοστούν χρησιμοποιώντας προσβάσιμα ψηφιακά εργαλεία και κοινοτικούς πόρους.

Οι εργαζόμενοι για νέους μπορούν να οργανώνουν εργαστήρια βιωσιμότητας εμπνευσμένα από τους τομείς STEM, ψηφιακές προσομοιώσεις ενέργειας, δραστηριότητες περιβαλλοντικής παρακολούθησης χρησιμοποιώντας εφαρμογές για κινητά, προκλήσεις ρομποτικής που επικεντρώνονται σε περιβαλλοντικές λύσεις, έργα επιστήμης των πολιτών και δραστηριότητες ψηφιακής αφήγησης που προωθούν βιώσιμους τρόπους ζωής. Το λογισμικό ανοιχτού κώδικα, οι διαδικτυακές πλατφόρμες προσομοίωσης και οι τεχνολογίες χαμηλού κόστους, όπως οι προγραμματιζόμενοι μικροελεγκτές ή οι περιβαλλοντικοί αισθητήρες, μπορούν επίσης να ενσωματωθούν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθιστώντας την καινοτομία προσβάσιμη σε ποικίλες ομάδες νέων.

Ίσως το πιο πολύτιμο μάθημα που προσφέρει αυτή η πρωτοβουλία είναι ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες δεν πρέπει να θεωρούνται απλώς ως εκπαιδευτικά εργαλεία, αλλά ως καταλύτες για την καινοτομία και τη βιωσιμότητα. Ενθαρρύνοντας τους νέους να εξερευνήσουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις μέσω του πειραματισμού, της δημιουργικότητας και της τεχνολογίας, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας μπορούν να ενισχύσουν ταυτόχρονα τόσο την ψηφιακή ικανότητα όσο και την ικανότητα βιωσιμότητας. Το Κέντρο Επιστημών του Λουξεμβούργου αποτελεί, επομένως, ένα εξαιρετικό παράδειγμα του πώς η άτυπη εκπαίδευση μπορεί να προετοιμάσει τους νέους να συμβάλουν ενεργά στην ψηφιακή και πράσινη μετάβαση της Ευρώπης.

Αναφορές

1. Κέντρο Επιστημών Λουξεμβούργου. Επίσημος ιστότοπος. https://science-center.lu/
2. Κέντρο Επιστημών Λουξεμβούργου. Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες και Διαδραστικές Εκθέσεις. https://science-center.lu/en/
3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ευρωπαϊκή Ατζέντα Δεξιοτήτων και Εκπαίδευση STEM για την Πράσινη και Ψηφιακή Μετάβαση. https://education.ec.europa.eu/

7. Συστάσεις για Εργαζόμενους με Νέους και Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς

Το Εγχειρίδιο FEEL GREEN έχει συνδυάσει έρευνα τεκμηρίωσης, εμπειρικά στοιχεία και πρακτικές ευρωπαϊκές καλές πρακτικές για να αναπτύξει ένα πλαίσιο βασισμένο σε στοιχεία για την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας των νέων. Σε όλα τα προηγούμενα κεφάλαια, το εγχειρίδιο εξέτασε το τρέχον ευρωπαϊκό πολιτικό τοπίο, ανέλυσε τις εκπαιδευτικές ανάγκες των εργαζομένων για νέους, προσδιόρισε βασικές ικανότητες βιωσιμότητας και παρουσίασε πρακτικές εκπαιδευτικές κατηγορίες μαζί με επιτυχημένα παραδείγματα εφαρμογής τους. Συλλογικά, αυτά τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα είναι πιο αποτελεσματική όταν συνδυάζει την ανάπτυξη γνώσεων με την πρακτική εμπειρία, τη συμμετοχή της κοινότητας και τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις με επίκεντρο τον μαθητή.

Βασιζόμενο σε αυτά τα ευρήματα, το τελευταίο κεφάλαιο μεταφράζει τα ερευνητικά δεδομένα σε πρακτικές συστάσεις για τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και τις τοπικές κοινότητες. Αντί να εισάγει νέες έννοιες, το κεφάλαιο συνθέτει τα κύρια διδάγματα που προκύπτουν από την έρευνα του FEEL GREEN και προτείνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Οι συστάσεις στοχεύουν στην υποστήριξη του σχεδιασμού πιο συμπεριληπτικών, συμμετοχικών και βασισμένων στις ικανότητες εκπαιδευτικών πρακτικών, ενθαρρύνοντας παράλληλα τη μακροπρόθεσμη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, ιδρυμάτων και τοπικών ενδιαφερόμενων μερών για την προώθηση της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης στην Ευρώπη.

7.1 Γενικά Συμπεράσματα

Το Εγχειρίδιο FEEL GREEN αναπτύχθηκε με στόχο την παροχή ενός μεθοδολογικού πλαισίου βασισμένου σε τεκμήρια, ικανού να υποστηρίξει την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα και την ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο της εργασίας των νέων. Συνδυάζοντας έρευνα τεκμηρίωσης, συλλογή εμπειρικών δεδομένων, εκπαιδευτική ανάλυση και ευρωπαϊκές ορθές πρακτικές, το εγχειρίδιο διερεύνησε την τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, ενώ παράλληλα εντόπισε πρακτικές προσεγγίσεις που μπορούν να ενισχύσουν την ικανότητα των εργαζομένων για νέους να αντιμετωπίζουν τις σύγχρονες περιβαλλοντικές προκλήσεις μέσω της μη τυπικής μάθησης.

Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα έχει γίνει ολοένα και πιο σημαντική προτεραιότητα σε όλη την Ευρώπη. Τα ευρωπαϊκά πλαίσια πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ικανοτήτων Βιωσιμότητας του GreenComp και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, παρέχουν μια σαφή στρατηγική κατεύθυνση για την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στα εκπαιδευτικά συστήματα και τη δια βίου μάθηση. Ταυτόχρονα, η Ανάλυση Κατάστασης που διεξήχθη στην Ελλάδα, τη Σλοβακία και το Λουξεμβούργο αποκάλυψε ότι, παρά τη σημαντική πρόοδο στην πολιτική, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στη διαθεσιμότητα πρακτικών εκπαιδευτικών πόρων, μεθοδολογικής καθοδήγησης και ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης ειδικά σχεδιασμένων για εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας.

Τα εμπειρικά ευρήματα επιβεβαίωσαν περαιτέρω αυτές τις παρατηρήσεις. Παρόλο που οι συμμετέχοντες γενικά επέδειξαν ικανοποιητική κατανόηση των εννοιών της βιωσιμότητας και αναγνώρισαν τη σημασία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, η έρευνα εντόπισε χαμηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης όσον αφορά την παροχή εξειδικευμένων θεμάτων βιωσιμότητας, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση και την πρακτική περιβαλλοντική δράση. Οι ερωτηθέντες εξέφρασαν σταθερά την ανάγκη για προσβάσιμο εκπαιδευτικό υλικό, διαδραστικές μαθησιακές δραστηριότητες, ψηφιακούς εκπαιδευτικούς πόρους και πρακτικές μεθοδολογίες που θα μπορούσαν εύκολα να ενσωματωθούν στην άτυπη εκπαίδευση. Αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι η τρέχουσα πρόκληση δεν είναι πλέον η ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα ως έννοια, αλλά η ενίσχυση των ικανοτήτων που απαιτούνται για τη μετατροπή της περιβαλλοντικής γνώσης σε ουσιαστική εκπαιδευτική πρακτική.

Βασιζόμενο σε αυτά τα ευρήματα, το Εκπαιδευτικό Πλαίσιο FEEL GREEN μετέτρεψε τις προσδιορισμένες εκπαιδευτικές ανάγκες σε έξι διασυνδεδεμένες κατηγορίες μάθησης που αφορούν την ενεργειακή απόδοση, τη βιώσιμη κατανάλωση, την ευαισθητοποίηση για το κλίμα, την κυκλική οικονομία, τη συμμετοχή της κοινότητας και την ψηφιακή βιωσιμότητα. Μαζί, αυτές οι κατηγορίες παρέχουν μια συνεκτική παιδαγωγική δομή που υποστηρίζει τη μάθηση που βασίζεται στις ικανότητες, ενώ παράλληλα αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες που προσδιορίστηκαν τόσο μέσω της τεκμηριωμένης έρευνας όσο και μέσω της εμπειρικής έρευνας. Αντί να παρουσιάζει τη βιωσιμότητα ως μια συλλογή ανεξάρτητων περιβαλλοντικών θεμάτων, το πλαίσιο προωθεί μια ολοκληρωμένη κατανόηση της βιωσιμότητας που συνδυάζει γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και ενεργό συμμετοχή.

Οι ευρωπαϊκές μελέτες περίπτωσης που αναλύθηκαν σε όλο το εγχειρίδιο επικύρωσαν περαιτέρω το προτεινόμενο εκπαιδευτικό πλαίσιο, καταδεικνύοντας ότι αυτές οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες εφαρμόζονται ήδη με επιτυχία σε ποικίλα θεσμικά και κοινοτικά πλαίσια. Παρά τις διαφορές στην κλίμακα, την οργανωτική δομή και τις ομάδες-στόχους, και οι έξι πρωτοβουλίες μοιράζονταν κοινά εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά, όπως η βιωματική μάθηση, η συνεργασία των ενδιαφερόμενων μερών, η συμμετοχή των μαθητών, η αλλαγή συμπεριφοράς και η εμπλοκή της κοινότητας. Η επιτυχία τους επιβεβαιώνει ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα είναι πιο αποτελεσματική όταν οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στην επίλυση αυθεντικών περιβαλλοντικών προκλήσεων και όταν οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες συνδέονται στενά με την καθημερινή ζωή και τις τοπικές κοινότητες.

Συνολικά, τα ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN καταδεικνύουν ότι η αποτελεσματική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα απαιτεί μια ολιστική και μαθητοκεντρική προσέγγιση που εκτείνεται πέρα από την απλή περιβαλλοντική γνώση. Η προετοιμασία των νέων για την πράσινη μετάβαση περιλαμβάνει την ανάπτυξη κριτικής σκέψης, συνεργασίας, υπευθυνότητας, δημιουργικότητας και ενεργού συμμετοχής στα κοινά, παράλληλα με πρακτικές ικανότητες βιωσιμότητας. Συνεπώς, οι εργαζόμενοι για νέους διαδραματίζουν ολοένα και πιο σημαντικό ρόλο ως διαμεσολαβητές μετασχηματιστικών μαθησιακών εμπειριών που ενδυναμώνουν τους νέους να γίνουν ενημερωμένοι, αφοσιωμένοι και υπεύθυνοι παράγοντες που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Τελικά, αυτό το εγχειρίδιο καταδεικνύει ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα θα πρέπει να νοείται ως μια συνεχής διαδικασία μάθησης, συμμετοχής και καινοτομίας. Ενσωματώνοντας επιστημονικά στοιχεία, εκπαιδευτική έρευνα και πρακτικές ευρωπαϊκές εμπειρίες, το έργο FEEL GREEN παρέχει στους εργαζόμενους για νέους και στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς μια ολοκληρωμένη μεθοδολογική βάση ικανή να υποστηρίξει υψηλής ποιότητας εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα σε ποικίλα περιβάλλοντα μη τυπικής μάθησης. Οι συστάσεις που παρουσιάζονται στις επόμενες ενότητες βασίζονται σε αυτά τα στοιχεία και προτείνουν πρακτικές κατευθύνσεις για την περαιτέρω ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στους τομείς της εργασίας για νέους, των εκπαιδευτικών οργανισμών και των τοπικών κοινοτήτων.

7.2 Εκπαιδευτικές επιπτώσεις για την εργασία με νέους

Τα ευρήματα που παρουσιάζονται σε όλο το Εγχειρίδιο FEEL GREEN υποδηλώνουν ότι ο ρόλος των youth workers στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα υφίσταται σημαντικό μετασχηματισμό. Καθώς οι περιβαλλοντικές προκλήσεις συνδέονται ολοένα και περισσότερο με τις κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις, οι youth workers αναμένεται να ξεπεράσουν τον παραδοσιακό τους ρόλο ως συντονιστές μαθησιακών δραστηριοτήτων και να γίνουν βασικοί παράγοντες στην υποστήριξη των νέων ώστε να αναπτύξουν τις ικανότητες που απαιτούνται για βιώσιμη διαβίωση και ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα απαιτεί, επομένως, από τους youth workers να υιοθετήσουν πιο ολιστικές, συμμετοχικές και προσανατολισμένες στις ικανότητες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που ανταποκρίνονται στις σύνθετες πραγματικότητες που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες ευρωπαϊκές κοινωνίες.

Μία από τις κύριες συνέπειες που προκύπτουν από την έρευνα είναι η ανάγκη μετάβασης από τη διδασκαλία που επικεντρώνεται στη γνώση στη μάθηση που βασίζεται στις ικανότητες. Η έρευνα τεκμηρίωσης, τα εμπειρικά ευρήματα και οι ευρωπαϊκές μελέτες περιπτώσεων κατέδειξαν με συνέπεια ότι η επίγνωση από μόνη της δεν οδηγεί απαραίτητα σε αλλαγή συμπεριφοράς. Κατά συνέπεια, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα σε εκπαιδευτικές εμπειρίες που επιτρέπουν στους νέους να εφαρμόζουν έννοιες βιωσιμότητας σε αυθεντικά πλαίσια, ενθαρρύνοντας τον κριτικό στοχασμό, τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων και τον πρακτικό πειραματισμό. Οι μεθοδολογίες βιωματικής μάθησης, οι δραστηριότητες που βασίζονται σε έργα, η εμπλοκή της κοινότητας και η αναστοχαστική πρακτική θα πρέπει επομένως να γίνουν κεντρικά συστατικά της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους.

Η έρευνα υπογραμμίζει επίσης την αυξανόμενη σημασία της διεπιστημονικής μάθησης. Η βιωσιμότητα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μεμονωμένα, αλλά θα πρέπει να συνδέεται με θέματα όπως η ενεργός συμμετοχή στα κοινά, η ψηφιακή καινοτομία, η υπεύθυνη κατανάλωση, η κοινωνική ένταξη και η ανάπτυξη της κοινότητας. Συνεπώς, οι εργαζόμενοι για νέους ενθαρρύνονται να σχεδιάζουν μαθησιακές εμπειρίες που αναγνωρίζουν την αλληλένδετη φύση των προκλήσεων βιωσιμότητας, βοηθώντας παράλληλα τους νέους να κατανοήσουν τις σχέσεις μεταξύ των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης.

Μια άλλη σημαντική επίπτωση αφορά την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στην άτυπη εκπαίδευση. Τα ευρήματα της έρευνας κατέδειξαν έντονο ενδιαφέρον για τις πλατφόρμες ψηφιακής μάθησης, τους διαδραστικούς εκπαιδευτικούς πόρους και τα τεχνολογικά υποστηριζόμενα μαθησιακά περιβάλλοντα. Ταυτόχρονα, οι μελέτες περίπτωσης κατέδειξαν πώς τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να ενισχύσουν τη συμμετοχή, τη συνεργασία και την καινοτομία όταν χρησιμοποιούνται ως παιδαγωγικά εργαλεία και όχι απλώς ως τεχνολογίες επικοινωνίας. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει επομένως να υποστηριχθούν στην ανάπτυξη τόσο της ψηφιακής ικανότητας όσο και της παιδαγωγικής αυτοπεποίθησης, ώστε να ενσωματώνουν διαδικτυακές πλατφόρμες, διαδραστικές εφαρμογές και ψηφιακούς μαθησιακούς πόρους στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα με ουσιαστικό και μαθητοκεντρικό τρόπο.

Το εγχειρίδιο καταδεικνύει περαιτέρω ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ενισχύεται μέσω συνεργασιών και εμπλοκής της κοινότητας. Η αποτελεσματική μάθηση συχνά εκτείνεται πέρα από τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και περιλαμβάνει τη συνεργασία με δήμους, σχολεία, περιβαλλοντικές οργανώσεις, επιχειρήσεις και τοπικές κοινότητες. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει επομένως να υιοθετούν ολοένα και περισσότερο τον ρόλο των συντονιστών της κοινοτικής μάθησης, δημιουργώντας ευκαιρίες για τους νέους να συμμετέχουν σε τοπικές πρωτοβουλίες βιωσιμότητας, εθελοντικές δραστηριότητες και συνεργατικά έργα που αντιμετωπίζουν πραγματικές περιβαλλοντικές προκλήσεις, ενισχύοντας παράλληλα τη συμμετοχή των πολιτών και την κοινωνική ευθύνη.

Τέλος, η έρευνα τονίζει τη σημασία της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης. Καθώς οι πολιτικές βιωσιμότητας, οι περιβαλλοντικές προκλήσεις και οι εκπαιδευτικές μεθοδολογίες συνεχίζουν να εξελίσσονται, οι εργαζόμενοι για νέους χρειάζονται τακτικές ευκαιρίες για να ενημερώνουν τις γνώσεις τους, να ανταλλάσσουν καλές πρακτικές και να αναπτύσσουν νέες ικανότητες. Η δια βίου μάθηση, η μάθηση από ομοτίμους και η συμμετοχή σε ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες συνεργασίας αποτελούν σημαντικούς μηχανισμούς για την ενίσχυση της ποιότητας και του μακροπρόθεσμου αντίκτυπου της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας για τους νέους.

Συνολικά, αυτές οι επιπτώσεις ενισχύουν το όραμα της εργασίας για τους νέους που προωθείται σε όλο το έργο FEEL GREEN: ένα όραμα στο οποίο οι εργαζόμενοι για νέους δεν ενεργούν απλώς ως εκπαιδευτές, αλλά ως συντονιστές, μέντορες, σύνδεσμοι της κοινότητας και παράγοντες βιώσιμης αλλαγής. Υιοθετώντας εκπαιδευτικές πρακτικές που βασίζονται σε ικανότητες, συμμετοχικές και τεκμηριωμένες, οι εργαζόμενοι για νέους μπορούν να υποστηρίξουν τους νέους ώστε να γίνουν ενεργοί συντελεστές σε πιο βιώσιμες, ανθεκτικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινότητες, ανταποκρινόμενοι αποτελεσματικά στις προτεραιότητες της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης της Ευρώπης.

7.3 Συστάσεις για τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας

Οι εργαζόμενοι για νέους διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην υποστήριξη των νέων ώστε να αναπτύξουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις αξίες που απαιτούνται για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Τα ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN δείχνουν ότι η αποτελεσματική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα επιτυγχάνεται μέσω μεθοδολογιών με επίκεντρο τον μαθητή, πρακτικής εμπλοκής και ισχυρών δεσμών με τις τοπικές κοινότητες. Με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν σε αυτό το εγχειρίδιο, οι ακόλουθες συστάσεις στοχεύουν στην υποστήριξη των εργαζομένων για νέους στο σχεδιασμό και την εφαρμογή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

1. Ενσωματώστε τη βιωσιμότητα στις καθημερινές δραστηριότητες εργασίας για τους νέους. Η βιωσιμότητα δεν πρέπει να προσεγγίζεται ως ένα μεμονωμένο εκπαιδευτικό θέμα ή περιστασιακό έργο. Αντίθετα, η περιβαλλοντική ευθύνη μπορεί να ενσωματωθεί σε τακτικές δραστηριότητες για τους νέους συνδέοντας τις αρχές της βιωσιμότητας με καθημερινές εμπειρίες, ζητήματα της κοινότητας και την καθημερινή λήψη αποφάσεων των συμμετεχόντων.

2. Δώστε προτεραιότητα στη βιωματική και συμμετοχική μάθηση. Οι νέοι αναπτύσσουν τις ικανότητες βιωσιμότητας με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο μέσω της ενεργού συμμετοχής. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν μεθόδους βιωματικής μάθησης, όπως προσομοιώσεις, παιχνίδια ρόλων, μάθηση μέσω έργων, δραστηριότητες πεδίου, περιβαλλοντικούς ελέγχους και κοινοτικές πρωτοβουλίες που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να εφαρμόζουν γνώσεις σε πραγματικές καταστάσεις.

3. Εστίαση στην ανάπτυξη ικανοτήτων και όχι μόνο στην απόκτηση γνώσεων. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες θα πρέπει να προχωρήσουν πέρα από την ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον και να στραφούν στην ανάπτυξη πρακτικών ικανοτήτων. Η μάθηση θα πρέπει να ενισχύει την κριτική σκέψη, τη συνεργασία, τη δημιουργικότητα, την επίλυση προβλημάτων και την υπεύθυνη λήψη αποφάσεων παράλληλα με τις περιβαλλοντικές γνώσεις, σύμφωνα με το πλαίσιο GreenComp.

4. Ενθάρρυνση της τοπικής δράσης και της συμμετοχής της κοινότητας. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να παρέχουν ευκαιρίες στους νέους να συμμετέχουν ενεργά στις τοπικές κοινότητές τους μέσω εθελοντισμού, περιβαλλοντικών εκστρατειών, συνεργασιών με τοπικούς οργανισμούς και έργων βιωσιμότητας με βάση την κοινότητα. Τέτοιες εμπειρίες ενισχύουν τόσο την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά όσο και τη μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική ευθύνη.

5. Αποτελεσματική χρήση των ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων Οι ψηφιακές τεχνολογίες θα πρέπει να ενσωματωθούν ως εργαλεία μάθησης που υποστηρίζουν τη συνεργασία, τη δημιουργικότητα και τη διαδραστική μάθηση. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης, οι ψηφιακές προσομοιώσεις, οι πόροι πολυμέσων και οι συνεργατικές εφαρμογές μπορούν να εμπλουτίσουν σημαντικά την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα όταν χρησιμοποιούνται με σαφείς παιδαγωγικούς στόχους.

6. Προώθηση της διεπιστημονικής μάθησης. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα θα πρέπει να συνδέει τα περιβαλλοντικά ζητήματα με την κοινωνική ένταξη, την υγεία, την ιδιότητα του πολίτη, την επιχειρηματικότητα, την ψηφιακή καινοτομία και την ανάπτυξη της κοινότητας. Η διεπιστημονική μάθηση βοηθά τους νέους να κατανοήσουν την πολύπλοκη και αλληλένδετη φύση των προκλήσεων της βιωσιμότητας.

7. Δημιουργία συμπεριληπτικών μαθησιακών περιβαλλόντων. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή νέων από διαφορετικά υπόβαθρα, διασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες συμμετοχής ανεξάρτητα από φύλο, πολιτισμικό υπόβαθρο, μορφωτικό επίπεδο ή προηγούμενη εμπειρία σε θέματα βιωσιμότητας. Η συμπεριληπτική συμμετοχή ενισχύει τόσο τα μαθησιακά αποτελέσματα όσο και τη συνοχή της κοινότητας.

8. Ενθάρρυνση της αναστοχασμού και της συνεχούς αυτοαξιολόγησης. Η αναστοχασμός θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας. Οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να αξιολογούν τη μάθησή τους, να εξετάζουν τις αλλαγές στις στάσεις και τις συμπεριφορές τους και να εντοπίζουν προσωπικές ενέργειες που συμβάλλουν σε έναν πιο βιώσιμο τρόπο ζωής.

9. Συνεχής ενημέρωση των επαγγελματικών ικανοτήτων. Δεδομένης της ταχέως εξελισσόμενης φύσης της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στη δια βίου μάθηση συμμετέχοντας σε επαγγελματική κατάρτιση, ευρωπαϊκά έργα, ευκαιρίες μάθησης από ομοτίμους και δίκτυα που διευκολύνουν την ανταλλαγή καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών.

10. Να ενεργείτε ως παράγοντες που διευκολύνουν τη βιώσιμη αλλαγή. Οι εργαζόμενοι για νέους θα πρέπει να θεωρούν τους εαυτούς τους όχι μόνο ως εκπαιδευτές, αλλά και ως παράγοντες που διευκολύνουν, μέντορες και ηγέτες της κοινότητας που εμπνέουν τους νέους να συμβάλουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη. Με την καθιέρωση βιώσιμων συμπεριφορών και την ενθάρρυνση της συνεργασίας, οι εργαζόμενοι για νέους μπορούν να δημιουργήσουν εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που ενισχύουν τη μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική ευθύνη και τη συμμετοχή των πολιτών.

Οι συστάσεις που παρουσιάζονται παραπάνω αντικατοπτρίζουν τα κύρια ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN και είναι στενά ευθυγραμμισμένες με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας του GreenComp και τις σύγχρονες προσεγγίσεις στην άτυπη εκπαίδευση. Η εφαρμογή τους μπορεί να υποστηρίξει τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας στη δημιουργία ελκυστικών, χωρίς αποκλεισμούς και βασισμένων στις ικανότητες μαθησιακών εμπειριών που ενδυναμώνουν τους νέους να συμμετέχουν ενεργά στις πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις της Ευρώπης.

7.4 Συστάσεις για Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς

Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για υψηλής ποιότητας εκπαίδευση στη βιωσιμότητα. Ενώ οι εργαζόμενοι για νέους είναι υπεύθυνοι για τη διευκόλυνση της μάθησης, οι οργανισμοί παρέχουν τη στρατηγική κατεύθυνση, τη θεσμική υποστήριξη και τους πόρους που επιτρέπουν την άνθηση των πρωτοβουλιών βιωσιμότητας. Τα ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN καταδεικνύουν ότι οι οργανισμοί που έχουν δεσμευτεί για τη βιωσιμότητα είναι πιο πιθανό να προωθήσουν καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές, να ενισχύσουν την επαγγελματική ανάπτυξη και να δημιουργήσουν ουσιαστικές συνεργασίες εντός των κοινοτήτων τους. Με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν σε αυτό το εγχειρίδιο, προτείνονται οι ακόλουθες συστάσεις για τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς που επιδιώκουν να ενισχύσουν την εκπαίδευση στη βιωσιμότητα σε μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

1. Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στις οργανωτικές στρατηγικές Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί θα πρέπει να ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στην αποστολή, τον στρατηγικό σχεδιασμό και τους μακροπρόθεσμους στόχους τους αντί να την αντιμετωπίζουν ως ένα αυτόνομο έργο. Η θεσμική δέσμευση διασφαλίζει ότι η βιωσιμότητα καθίσταται μια συνεχής προτεραιότητα που επηρεάζει τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, την οργανωσιακή κουλτούρα και τη λήψη αποφάσεων.

2. Επενδύστε στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη. Οι οργανισμοί θα πρέπει να παρέχουν τακτικές ευκαιρίες κατάρτισης που θα επιτρέπουν στους εργαζόμενους για νέους και τους εκπαιδευτικούς να ενισχύουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη βιωσιμότητα, την ενεργειακή απόδοση, τις ικανότητες GreenComp και τις καινοτόμες μεθοδολογίες μη τυπικής εκπαίδευσης. Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη συμβάλλει άμεσα στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

3. Ανάπτυξη εκπαιδευτικών πόρων υψηλής ποιότητας. Η πρόσβαση σε πρακτικό, τεκμηριωμένο εκπαιδευτικό υλικό παραμένει μία από τις ανάγκες που εντοπίζονται συχνότερα μέσω της έρευνας FEEL GREEN. Οι οργανισμοί θα πρέπει επομένως να επενδύσουν στην ανάπτυξη και ενημέρωση εργαλειοθηκών, σχεδίων μαθημάτων, ψηφιακών πόρων, διαδραστικών δραστηριοτήτων και μεθοδολογικών οδηγών που υποστηρίζουν τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας στην παροχή ελκυστικής εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

4. Ενίσχυση των συνεργασιών και της συνεργασίας μεταξύ πολλών ενδιαφερομένων μερών. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα ωφελείται σημαντικά από τη συνεργασία. Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί ενθαρρύνονται να δημιουργούν συνεργασίες με δήμους, σχολεία, πανεπιστήμια, περιβαλλοντικές οργανώσεις, επιχειρήσεις και κοινοτικές ομάδες, προκειμένου να διευρύνουν τις ευκαιρίες μάθησης, να ανταλλάσσουν εμπειρογνωμοσύνη και να μεγιστοποιούν τον εκπαιδευτικό αντίκτυπο.
5. Προώθηση εκπαιδευτικών μεθοδολογιών με επίκεντρο τον μαθητή

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στις συμμετοχικές προσεγγίσεις που ενθαρρύνουν τη συνεργασία, τον πειραματισμό, τη μάθηση μέσω έργων και την ενεργό συμμετοχή της κοινότητας. Οι οργανισμοί θα πρέπει να δημιουργούν υποστηρικτικά περιβάλλοντα όπου ενθαρρύνονται και αξιολογούνται τακτικά οι καινοτόμες παιδαγωγικές μέθοδοι.

6. Ενσωμάτωση της ψηφιακής καινοτομίας στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα Οι ψηφιακές τεχνολογίες θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως πολύτιμα εκπαιδευτικά εργαλεία ικανά να εμπλουτίσουν τη μάθηση για τη βιωσιμότητα. Οι οργανισμοί ενθαρρύνονται να επενδύουν σε πλατφόρμες ψηφιακής μάθησης, εργαλεία διαδικτυακής συνεργασίας, εκπαιδευτικούς πόρους πολυμέσων και ευκαιρίες μικτής μάθησης που ενισχύουν την προσβασιμότητα και τη συμμετοχή των μαθητών.

7. Παρακολούθηση και αξιολόγηση του εκπαιδευτικού αντίκτυπου. Η συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση επιτρέπει στους οργανισμούς να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και να εντοπίζουν ευκαιρίες για συνεχή βελτίωση. Η αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τα ποσοστά συμμετοχής αλλά και την ανάπτυξη ικανοτήτων, την αλλαγή συμπεριφοράς και τον αντίκτυπο στην κοινότητα.

8. Ενίσχυση μιας οργανωσιακής κουλτούρας βιωσιμότητας. Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί θα πρέπει να δίνουν το παράδειγμα εφαρμόζοντας βιώσιμες πρακτικές στις δικές τους δραστηριότητες. Μέτρα όπως η υπεύθυνη διαχείριση ενέργειας, η μείωση των αποβλήτων, οι βιώσιμες προμήθειες και η περιβαλλοντικά υπεύθυνη διαχείριση εκδηλώσεων ενισχύουν την αξιοπιστία της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και καταδεικνύουν τη θεσμική δέσμευση.

9. Ενθάρρυνση της καινοτομίας και της ανταλλαγής γνώσεων. Οι οργανισμοί θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα, ερευνητικές πρωτοβουλίες και έργα συνεργασίας που προωθούν την ανταλλαγή ορθών πρακτικών στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Η συνεργασία με άλλους οργανισμούς διευκολύνει την καινοτομία, την επαγγελματική μάθηση και τη συνεχή βελτίωση των εκπαιδευτικών μεθοδολογιών.

10. Υποστήριξη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας πέρα από τα μεμονωμένα έργα. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα θα πρέπει να επεκτείνεται πέρα από τη διάρκεια ζωής των μεμονωμένων χρηματοδοτούμενων πρωτοβουλιών. Οι οργανισμοί ενθαρρύνονται να αναπτύσσουν μακροπρόθεσμες στρατηγικές βιωσιμότητας που διασφαλίζουν ότι οι εκπαιδευτικοί πόροι, οι συνεργασίες και οι μεθοδολογίες παραμένουν διαθέσιμοι και συνεχίζουν να ωφελούν τις μελλοντικές γενιές νέων και εκπαιδευτικών.

Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ποιότητας, της προσβασιμότητας και της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της μη τυπικής εκπαίδευσης. Υιοθετώντας αυτές τις συστάσεις, οι οργανισμοί μπορούν να δημιουργήσουν υποστηρικτικά περιβάλλοντα που ενδυναμώνουν τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, ενισχύουν τις κοινοτικές συνεργασίες και προωθούν την εκπαίδευση βιωσιμότητας που βασίζεται στις ικανότητες, ευθυγραμμισμένη με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλουν όχι μόνο στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, αλλά και στον ευρύτερο στόχο της προετοιμασίας των νέων για ενεργή συμμετοχή στις πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις της Ευρώπης.

7.5 Συστάσεις για τις τοπικές κοινότητες

Οι τοπικές κοινότητες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στη δημιουργία υποστηρικτικών περιβαλλόντων όπου η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα μπορεί να ξεπεράσει τα εκπαιδευτικά πλαίσια και να γίνει μέρος της καθημερινής ζωής. Οι δήμοι, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι τοπικές επιχειρήσεις και οι κοινοτικές ομάδες συμβάλλουν στη διαμόρφωση ευκαιριών για τους νέους ώστε να συμμετέχουν ενεργά σε πρωτοβουλίες βιωσιμότητας. Τα ευρήματα της έρευνας FEEL GREEN καταδεικνύουν ότι η μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και η αλλαγή συμπεριφοράς ενισχύονται όταν η μάθηση συνδέεται στενά με τις τοπικές ανάγκες, τη συμμετοχή της κοινότητας και τη συνεργατική δράση. Με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν σε αυτό το εγχειρίδιο, προτείνονται οι ακόλουθες συστάσεις για την υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων στην προώθηση ουσιαστικής εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και την ενεργό συμμετοχή των νέων.

1. Ενθάρρυνση της ουσιαστικής συμμετοχής των νέων στη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο. Οι τοπικές κοινότητες θα πρέπει να εμπλέξουν ενεργά τους νέους στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση πρωτοβουλιών βιωσιμότητας. Η δημιουργία ευκαιριών για συμμετοχή σε τοπικά περιβαλλοντικά έργα, διαβουλεύσεις και διαδικασίες κοινοτικού σχεδιασμού ενισχύει τη δημοκρατική συμμετοχή και προωθεί το αίσθημα ιδιοκτησίας και ευθύνης.

2. Δημιουργία ισχυρών συνεργασιών μεταξύ των τοπικών ενδιαφερόμενων μερών. Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα είναι πιο αποτελεσματική όταν οι δήμοι, τα σχολεία, οι οργανώσεις νέων, οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ, τα πανεπιστήμια και οι τοπικές επιχειρήσεις συνεργάζονται για την επίτευξη κοινών στόχων. Οι διατομεακές συνεργασίες δημιουργούν ευκαιρίες για ανταλλαγή γνώσεων, κοινή χρήση πόρων και την ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών που ωφελούν την ευρύτερη κοινότητα.

3. Υποστήριξη περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών με βάση την κοινότητα. Οι τοπικές αρχές και οι κοινοτικοί οργανισμοί θα πρέπει να ενθαρρύνουν πρακτικές περιβαλλοντικές δράσεις όπως η φύτευση δέντρων, η αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, οι εκστρατείες καθαρισμού γειτονιάς, οι πρωτοβουλίες βιώσιμης κινητικότητας, τα προγράμματα ανακύκλωσης και τα έργα κοινοτικής κηπουρικής. Τέτοιες πρωτοβουλίες παρέχουν στους νέους αυθεντικές μαθησιακές εμπειρίες, ενώ παράλληλα δημιουργούν ορατές περιβαλλοντικές βελτιώσεις.

4. Αύξηση της πρόσβασης σε ευκαιρίες μάθησης για τη βιωσιμότητα. Οι κοινότητες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα είναι προσβάσιμη σε όλους τους νέους, υποστηρίζοντας εργαστήρια, δημόσιες εκδηλώσεις, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, ευκαιρίες εθελοντισμού και δραστηριότητες δια βίου μάθησης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην προσέγγιση νέων από μειονεκτούσες ή υποεκπροσωπούμενες ομάδες για την προώθηση της χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχής.

5. Προώθηση του περιβαλλοντικού εθελοντισμού και της συμμετοχής στα κοινά. Ο εθελοντισμός αποτελεί μια αποτελεσματική οδό για την ανάπτυξη ικανοτήτων βιωσιμότητας και την ενίσχυση της συνοχής της κοινότητας. Οι τοπικές κοινότητες ενθαρρύνονται να θεσπίσουν εθελοντικά προγράμματα που επιτρέπουν στους νέους να συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, αναπτύσσοντας παράλληλα ομαδικές δραστηριότητες, ηγετικές ικανότητες και δεξιότητες ενεργού συμμετοχής στα κοινά.

6. Χρήση δημόσιων χώρων ως μαθησιακά περιβάλλοντα. Τα πάρκα, τα δάση, τα κοινοτικά κέντρα, οι πολιτιστικοί χώροι και οι δημόσιοι χώροι παρέχουν πολύτιμες ευκαιρίες για βιωματική εκπαίδευση στη βιωσιμότητα. Οι δραστηριότητες μάθησης σε εξωτερικούς χώρους, η περιβαλλοντική παρατήρηση, τα έργα επιστήμης των πολιτών και οι τοπικές εκδηλώσεις βιωσιμότητας βοηθούν στη σύνδεση της περιβαλλοντικής γνώσης με την καθημερινή ζωή της κοινότητας.

7. Ενθάρρυνση υπεύθυνης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης. Οι δημόσιες εκστρατείες επικοινωνίας θα πρέπει να επικεντρώνονται όχι μόνο στην ευαισθητοποίηση αλλά και στην ενθάρρυνση πρακτικής αλλαγής συμπεριφοράς. Οι κοινότητες μπορούν να προωθήσουν βιώσιμους τρόπους ζωής μοιράζοντας παραδείγματα ορθών πρακτικών, αναγνωρίζοντας τοπικές πρωτοβουλίες βιωσιμότητας και γιορτάζοντας τα επιτεύγματα των πολιτών, των σχολείων και των ομάδων νέων που συμβάλλουν ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος.

8. Υποστήριξη της καινοτομίας και της ψηφιακής συμμετοχής. Οι κοινότητες θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών που ενισχύουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση, τη συμμετοχή των πολιτών και τη συνεργασία με την κοινότητα. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες, τα εργαλεία ψηφιακής χαρτογράφησης, οι εφαρμογές της επιστήμης των πολιτών και τα διαδραστικά κανάλια επικοινωνίας μπορούν να διευρύνουν τις ευκαιρίες για τους νέους να συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες βιωσιμότητας και να συνεισφέρουν καινοτόμες ιδέες.

9. Αναγνωρίστε και γιορτάστε τα τοπικά επιτεύγματα βιωσιμότητας. Η αναγνώριση επιτυχημένων περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών, έργων με επικεφαλής νέους και κοινοτικών συνεργασιών ενθαρρύνει τη συνεχή συμμετοχή και εμπνέει και άλλους να συμμετάσχουν. Τα βραβεία, οι εκδηλώσεις δημόσιας αναγνώρισης και οι τοπικές δραστηριότητες διάδοσης συμβάλλουν στην ενίσχυση του κινήτρου της κοινότητας, προωθώντας παράλληλα θετικά περιβαλλοντικά πρότυπα.

10. Καλλιέργεια μιας κουλτούρας μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας. Η βιωσιμότητα θα πρέπει να γίνει μια κοινή αξία της κοινότητας και όχι μια σειρά μεμονωμένων έργων. Οι τοπικές κοινότητες ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν μακροπρόθεσμες στρατηγικές που ενσωματώνουν την περιβαλλοντική ευθύνη στην ανάπτυξη της κοινότητας, τη συμμετοχή του κοινού και τις διαδικασίες τοπικού σχεδιασμού. Η διαρκής δέσμευση συμβάλλει στη διασφάλιση ότι οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες θα συνεχίσουν να παράγουν θετικό περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο πέρα από τις μεμονωμένες περιόδους χρηματοδότησης.

Οι ισχυρές τοπικές κοινότητες είναι απαραίτητοι εταίροι για την επίτευξη των στόχων της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Δημιουργώντας ευκαιρίες συμμετοχής χωρίς αποκλεισμούς, υποστηρίζοντας τη συνεργατική περιβαλλοντική δράση και ενθαρρύνοντας τη δια βίου μάθηση, οι κοινότητες μπορούν να ενδυναμώσουν τους νέους ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες ικανοί να συμβάλουν στη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη. Οι συστάσεις που παρουσιάζονται παραπάνω ενισχύουν τη σημασία της κοινής ευθύνης και καταδεικνύουν ότι η ουσιαστική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα επιτυγχάνεται με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο όταν τα σχολεία, οι οργανισμοί, οι δημόσιες αρχές και οι πολίτες συνεργάζονται για την επίτευξη κοινών περιβαλλοντικών στόχων.

7.6 Μελλοντικές Κατευθύνσεις για την Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα

Η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα αναμένεται να διαδραματίσει ολοένα και πιο σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της αντίδρασης της Ευρώπης στις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και τεχνολογικές προκλήσεις τις επόμενες δεκαετίες. Καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση συνεχίζει να προωθεί τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, της Ατζέντας για την Κλιματική Ουδετερότητα και της Ψηφιακής Δεκαετίας, η εκπαίδευση θα παραμείνει ένας από τους κύριους μηχανισμούς για την υποστήριξη της μετάβασης προς πιο βιώσιμες, ανθεκτικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες. Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα πρέπει να συνεχίσει να εξελίσσεται πέρα από την παραδοσιακή περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση προς την ανάπτυξη πρακτικών ικανοτήτων που επιτρέπουν στα άτομα και τις κοινότητες να συμβάλλουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Μία από τις πιο σημαντικές μελλοντικές κατευθύνσεις αφορά τη συνεχιζόμενη υιοθέτηση της εκπαίδευσης που βασίζεται στις ικανότητες. Ευρωπαϊκά πλαίσια όπως το GreenComp δίνουν ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση στη σημασία της ανάπτυξης της συστημικής σκέψης, της κριτικής σκέψης, της συνεργασίας, του μελλοντικού γραμματισμού και της υπεύθυνης δράσης, παράλληλα με τις γνώσεις που αφορούν συγκεκριμένα θέματα. Συνεπώς, τα μελλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα αναμένεται να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην ικανότητα των μαθητών να αναλύουν σύνθετες προκλήσεις βιωσιμότητας, να αξιολογούν εναλλακτικές λύσεις και να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, αντί να αποκτούν απλώς θεωρητικές πληροφορίες.

Μια άλλη σημαντική εξέλιξη είναι η αυξανόμενη ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα. Οι πλατφόρμες ψηφιακής μάθησης, οι εικονικές προσομοιώσεις, οι εφαρμογές της επιστήμης των πολιτών, η τεχνητή νοημοσύνη, τα εργαλεία οπτικοποίησης δεδομένων και οι διαδραστικοί εκπαιδευτικοί πόροι δημιουργούν νέες ευκαιρίες για την εμπλοκή των νέων στην περιβαλλοντική μάθηση. Όταν συνδυάζονται με παιδαγωγικές προσεγγίσεις με επίκεντρο τον μαθητή, αυτές οι τεχνολογίες μπορούν να ενισχύσουν την προσβασιμότητα, να ενθαρρύνουν τη συνεργασία και να υποστηρίξουν εξατομικευμένες μαθησιακές εμπειρίες που ανταποκρίνονται σε ποικίλες εκπαιδευτικές ανάγκες. Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η ψηφιακή καινοτομία συνοδεύεται από ηθικές, συμπεριληπτικές και περιβαλλοντικά υπεύθυνες προσεγγίσεις στη χρήση της τεχνολογίας.

Η έρευνα που παρουσιάζεται σε όλο το εγχειρίδιο υπογραμμίζει επίσης την αυξανόμενη σημασία της μάθησης που βασίζεται στην κοινότητα και της συμμετοχικής μάθησης. Η μελλοντική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα είναι πιθανό να ξεπεράσει τις προσεγγίσεις που επικεντρώνονται στην τάξη, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να ασχολούνται άμεσα με τις τοπικές περιβαλλοντικές προκλήσεις μέσω του εθελοντισμού, των κοινοτικών συνεργασιών, των πρωτοβουλιών της επιστήμης των πολιτών και της συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων. Τέτοιες προσεγγίσεις ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, ενώ παράλληλα βοηθούν τους νέους να αναγνωρίσουν την ικανότητά τους να συμβάλλουν ουσιαστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη εντός των δικών τους κοινοτήτων.

Η διεπιστημονική μάθηση αναμένεται να αποτελέσει ένα ακόμη καθοριστικό χαρακτηριστικό της μελλοντικής εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Τα περιβαλλοντικά ζητήματα συνδέονται ολοένα και περισσότερο με θέματα όπως η δημόσια υγεία, η κοινωνική ένταξη, η επιχειρηματικότητα, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η οικονομική ανθεκτικότητα. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους μαθητές να διερευνούν τη βιωσιμότητα από πολλαπλές οπτικές γωνίες, αναγνωρίζοντας παράλληλα τις πολύπλοκες σχέσεις μεταξύ περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών συστημάτων. Αυτή η ολοκληρωμένη προοπτική θα αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την προετοιμασία των νέων για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων παγκόσμιων προκλήσεων.

Τα ευρήματα του έργου FEEL GREEN υποδηλώνουν περαιτέρω ότι οι εργαζόμενοι για νέους θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν έναν ολοένα και πιο στρατηγικό ρόλο στην ατζέντα βιωσιμότητας της Ευρώπης. Ως παράγοντες που διευκολύνουν την άτυπη εκπαίδευση, βρίσκονται σε μοναδική θέση για να δημιουργήσουν περιβάλλοντα μάθησης χωρίς αποκλεισμούς που προωθούν τη συμμετοχή, την καινοτομία και τη δια βίου μάθηση. Η υποστήριξη των εργαζομένων για νέους μέσω της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης, η πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους υψηλής ποιότητας και οι ευκαιρίες για διεθνή συνεργασία θα παραμείνουν επομένως απαραίτητες για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ποιότητας και αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα.

Κοιτώντας μπροστά, η ισχυρότερη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, τοπικών αρχών, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ερευνητικών ιδρυμάτων και του ιδιωτικού τομέα θα αποκτά επίσης ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων βιωσιμότητας απαιτεί συντονισμένη δράση σε πολλαπλούς τομείς και η εκπαίδευση μπορεί να χρησιμεύσει ως καταλύτης για την ενίσχυση αυτών των συνεργασιών, ενθαρρύνοντας παράλληλα την ανταλλαγή γνώσεων και τη συνεργατική καινοτομία. Οι μελλοντικές πρωτοβουλίες θα πρέπει επομένως να συνεχίσουν να προωθούν τη διατομεακή συνεργασία, ικανή να δημιουργήσει μακροπρόθεσμο εκπαιδευτικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο.

Τελικά, το Εγχειρίδιο FEEL GREEN αντιπροσωπεύει κάτι περισσότερο από έναν μεθοδολογικό οδηγό που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο ενός ευρωπαϊκού έργου. Παρέχει μια πρακτική και τεκμηριωμένη συμβολή στην τρέχουσα εξέλιξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εργασίας των νέων. Συνδυάζοντας επιστημονική έρευνα, εμπειρικά στοιχεία, εκπαιδευτικό σχεδιασμό και ευρωπαϊκές καλές πρακτικές, το εγχειρίδιο προσφέρει μια μεθοδολογική βάση που μπορεί να συνεχίσει να υποστηρίζει εκπαιδευτικούς, οργανισμούς και κοινότητες και μετά τη διάρκεια του έργου.

Καθώς η βιωσιμότητα συνεχίζει να διαμορφώνει τις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές προτεραιότητες, οι αρχές που παρουσιάζονται σε αυτό το εγχειρίδιο αναμένεται να παραμείνουν εξαιρετικά σημαντικές για τη μελλοντική εκπαιδευτική πρακτική. Ενθαρρύνοντας τη μάθηση που βασίζεται στις ικανότητες, ενθαρρύνοντας την καινοτομία, ενισχύοντας τη συμμετοχή της κοινότητας και υποστηρίζοντας τη δια βίου μάθηση, οι εργαζόμενοι για νέους και οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προετοιμασία των νέων για τις ευκαιρίες και τις ευθύνες που σχετίζονται με την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση της Ευρώπης. Με αυτόν τον τρόπο, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα δεν αποτελεί μόνο απάντηση στις τρέχουσες περιβαλλοντικές προκλήσεις, αλλά και μακροπρόθεσμη επένδυση σε πιο ανθεκτικές, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμες κοινότητες για τις μελλοντικές γενιές.

Feel Green

Ενθάρρυνση των Ηγετών στην Ενεργειακή Απόδοση: Ενδυνάμωση των Νέων για να Ξεκινήσουν μια Πράσινη Επανάσταση

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Αριθμός έργου: 2024-1-EL02-KA210-YOU-000252038

ANAX ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ

ACADEMIA ATHENAE

Innovation and Sustainable Development Institute

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Youth and Lifelong Learning Foundation (INEDIVIM). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.